

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**ABDÜLHAK HAMİT TARHAN'IN ŞİİRLERİNİN ANA
YARDIMCI FİİLLERLE KURULAN BİRLEŞİK FİİLLER
BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

FATMA AYKUT

OCAK- 2009

**T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI**

**ABDÜLHAK HAMİT TARHAN'IN ŞİİRLERİNİN ANA
YARDIMCI FİİLLERLE KURULAN BİRLEŞİK FİİLLER
BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan

FATMA AYKUT

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Yavuz KARTALLIOĞLU

Bolu– 2009

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Fatma AYKUT'a ait "Abdülhak Hamit Tarhan'ın Şiirlerinin Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller Bakımından İncelenmesi" adlı çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir. 28. 01. 2009

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Yavuz KARTALLIOĞLU

Üye : Doç. Dr. İ. Gülsel SEV

Üye : Yrd. Doç. Dr. Erol ÖZTÜRK

Prof. Dr. Uğur ESER
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Fatma AYKUT,
Yüksek Lisans Tezi
Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç .Dr. Yavuz Kartallıoğlu,
Ocak 2009, 218 sayfa

ÖZET

Tanzimat Edebiyatının en önemli şahsiyetlerinden biri olan Abdülhak Hamit Tarhan şiir ve tiyatro alanında verdiği eserleriyle tanınır. Özellikle eşi Fatma Hanım'ın ölümü üzerine yazmış olduğu 'Makber' onun edebiyatımızın unutulmazları arasında yer almasında etkili olmuştur.

Bu çalışmada Abdülhak Hamit'in 'Makber', 'Ölü', 'Hacle', 'Baladan Bir Ses', 'Validem', 'Sahra', 'Divaneliklerim', 'Bunlar Odur', 'Garam', 'Kahpe', 'Hep Yahut Hiç', 'İlham-ı Vatan' adlı şiir kitaplarındaki şiirler ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller bakımından incelendi. Hamit'in edebi kişiliği, üslubu gibi unsurlar çalışmamız dışında tutuldu.

Giriş bölümünde birleşik fiiller, Abdülhak Hamit Tarhan ve şiirleri hakkında bilgiler verildi. İnceleme bölümünde ise Hamit'in 1900 öncesinde ve sonrasında kullandığı ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller, farklı açılardan değerlendirmeye tabi tutuldu, aynı kalıpta oluşturulan birleşik fiillerin kullanımları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar üzerinde durularak karşılaştırmalar yapıldı ve istatistikî bilgilere yer verildi.

Sonuç bölümünde ise Hamit'in 1900 öncesinde ve sonrasında ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiilleri değerlendirildi. Hamit'in 1900 öncesi ve sonrasında

en çok et- yardımcı fiilini ve Arapça kökenli kelimeleri kullandığı tespit edildi. Hamit'in şiirlerindeki bazı birleşik fiilleri sadece 1900 öncesinde, bazılarını ise sadece 1900 sonrasında kullandığı görüldü. Bunun yanında her iki dönemde ortak olarak kullandığı birleşik fiillerin de var olduğu tespit edildi. Şiirlerinde birleşik fiilin isim unsuru olarak Türkçe kökenli kelimelere çok az yer verdiği görüldü.

Anahtar Kelimeler: Abdülhak Hamit Tarhan, Birleşik Fiil

Fatma AYKUT
Master's Thesis
Türkisch Language and Litarütüre Teaching Department
Supervisor: Ass. Yrd. Doç. Dr. Yavuz KARTALLIOĞLU
January 2009, 218 pages

ABSTRACT

Abdülhak Hamit who was the most important person of political reforms litaratüre is known with his poem and theatre writtin Works. Partricularly, Makber which was written for after his wife Fatma Hanım because of her death was the most important written work of our litarature

These books are “ Makber, Ölü, Hacle, Baladan Bir Ses, Validem, Sahra , Divaneliklerim, Bunlar O'dur, Garam, Kahpe, Hep Yahut Hiç, İlham-ı Vatan, are written by him. These Poet books are analysed which is founded with main axulary words with Compound words.

His Literary personality and his style is without our work. We gave you some information about Abdülhak Hamit Tarhan'spoems.In the analyses part we gave you some examples withmain axulary verbs when he use them before 1900. We analised it different point of views, what is the similarity and difference about the compound verbs.

At the result Compound verbs and axulary verbs are estimated which is used before and after 1900 Some verbs are used before 1900. he also used some Compound verbs at the same time.In his poems especially he rarely used Compound vers with the Turkish origin words.

Key Words: Abdülhak Hamit Tarhan, united verbs

TEŞEKKÜR

Bu alışmada sabrı, anlayışı ve yol gstericiliği ile bana rehber olan ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Yrd. Do. Dr. Yavuz KARTALLIOğLU'na, yetişmemde emeğiğ geçen hocalarım Doç. Dr. İ. Glssel SEV'e, Yrd. Doç. Dr. Erol ÖZTÜRK'e ve bana yol gösteren Yrd. Doç. Dr. Halit Karatay'a teŐekkürlerimi sunarım.

Ayrıca çalışmalarım boyunca beni daima destekleyen, yreklendiren aileme teşekkür ederim.

ÖNSÖZ

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma giriş, inceleme ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde dilbilimcilerin *birleşik fiil* kavramı hakkındaki görüşleri; Abdülhak Hamit Tarhan'ın hayatı, edebi kişiliği ve eserleri hakkında bilgiler verildi.

İnceleme bölümünde birleşik fiiller alfabetik sıraya göre dizildi, birleşik fiillerin isim kısmının hangi dile ait olduğu belirtildi, daha sonra bu birleşik fiillerin anlamları verildi, birleşik fiilin yer aldığı örnek cümle yazıldı, en sonunda ise cümlenin hangi eserden alındığı ve sayfa numarası gösterildi. Çalışmamızın sonuç bölümünde, incelediğimiz şiiirlerdeki ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerin kullanımıyla ilgili değişik çıkarımlarda bulunuldu.

Çalışmamıza *dil*, *birleşik fiil* terimleri ile ilgili çeşitli kaynaklar taranıp bilgiler toplanarak başlandı. Başlangıçta *dil ve birleşik fiil* hakkında araştırmacıların görüşleri aktarıldı. Sonra *Şair-i Azam* kabul edilen Abdülhak Hamit Tarhan'ın on iki şiir kitabındaki ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiiller tespit edildi. Eserler ilk basım tarihleri esas alınarak 1900 öncesi ve 1900 sonrası olarak sınıflandırıldı ve her eserde karşılaşılan ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiiller tespit edildi. Her eserde karşılaşılan ve diğerlerinden farklı olan ilk birleşik fiil, içinde geçtiği dizelerle beraber alındı ve şiir kitabının adı ve sayfa numarası verilerek yazıldı. Ayrıca karşılaşılan her birleşik fiilin kullanım sayıları ve her şiir kitabında kaç defa geçtiği ayrı ayrı tespit edildi.

Sonra Abdülhak Hamit'in şiir kitapları, genel olarak, 1900 öncesi ve sonrasında basılanlar olarak ve tek tek incelendi. Daha sonra ise ana yardımcı fiillerin kullanım oranı, kullanım sıklığı yönüyle ve birleşik fiillerin isim unsurunun kullanım oranı, kullanım sıklığı yönüyle değerlendirildi. Aralarındaki farklar ve benzerlikler tespit edilerek çıkarımlarda bulunuldu.

Çalışmamıza birleşik fiillerin olumlu şekilleri dâhil edildi ama olumsuz şekilleri edilgen, ettirgen ve dönüşlü şekilleri alınmadı.

Bununla birlikte bir yere aidiyeti bildiren İzmirli ol-, Bursalı ol-, zamirle kullanılan ne ol- gibi yapılar; zarfla kullanılan nasıl ol- kuruluşları ve yedinci ol-, on beş ol- gibi yapılar birleşik fiil olmasına rağmen çalışmamız kapsamına alınmadı.

İncelediğimiz eserlerdeki kelimelerin günümüzden farklı olan imla ve noktalamaları örnek cümle içinde verilirken değiştirilmeden verildi. Ayrıca dizin yapılırken de imla ve noktalamalar şiirlerde geçtiği şekliyle verildi.

Çalışmamız esnasında taranan eserlerden örnekler verilirken kelime grubunun geçtiği cümlenin tamamının alınmasına dikkat edildi. Aldığımız cümlenin geçtiği eserin adı ve sayfa numarası verildi.

Fatma AYKUT
2009- BOLU

KISALTMALAR**TARANAN ESERLERİN KISALTMALARI**

M	Makber
Ö	Ölü
H	Hacle
B	Baladan Bir Ses
V	Validem
G	Garam
S	Sahra
D	Divaneliklerim
BO	Bunlar O'dur
K	Kahpe
HYH	Hep Yahut Hiç
İV	İlham-1 Vatan

DİĞER KISALTMALAR

A	Arapça
F	Farsça
T	Türkçe
Fr	Fransızca
mec.	Mecazi
c	Cilt
S	Sayı
Nu	Numara
s.	Sayfa
age.	Adı geçen eser
agm.	Adı geçen makale

haz.	Hazırlayan
Yay	Yayım
TDK	Türk Dil Kurumu
AT	Ara Toplam
GT	Genel Toplam

İÇİNDEKİLER

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
ÖN SÖZ	vii
KISALTMALAR	ix
İÇİNDEKİLER	xi
1.GİRİŞ	1
1.1. BİRLEŞİK FİİLLER	3
1.2 Yardımcı Fiil	7
1.2.1. Et- Yardımcı Fiili	8
1.2.2. Ol- Yardımcı Fiili	9
1.2.3. Kıl- Yardımcı Fiili	9
1.2.4. Eyle- Yardımcı Fiili	9
1.2.5. Yap- Yardımcı Fiili	10
1.2.6. Bulun- Yardımcı Fiili	10
1.2.7. Birleşik Fiillerin Yazımı	10
1.3. Abdülhak Hamit Tarhan'ın Hayatı	11
1.3.1. Yaptığı Görevler	12
1.3.2. Edebi Kişiliği	13
1.4. Abdülhak Hamit Tarhan'ın Eserleri	16
1.4.1. Şiir Kitapları	16
1.4.1.1.Makber	16
1.4.1.2.Hacle	17
1.4.1.3.Ölü	17
1.4.1.4.Divaneliklerim-Yahud-Belde	17
1.4.1.5.Sahra	18
1.4.1.6.Garam	18
1.4.1.7.Bunlar O'dur	18
1.4.1.8.Kahbe Yahud Bir Sefilenin Hasbihali	19

1.4.1.9. Balâdan Bir Ses	19
1.4.1.10 Validem	19
1.4.1.11 İlham-ı Vatan	19
1.4.1.12 Hep Yahut Hiç	20
2. İNCELEME	21
2.1. Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller	22
2.2. Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerin 1900 Öncesi ve Sonrası Eserlerdeki Kullanım Tablosu	129
2.3. Ana Yardımcı Fiiller Dizini	159
2.4. Eserlere Göre Ana Yardımcı Fiillerin Kullanımları	168
2.4.1. Sahra'da Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	168
2.4.2. Divaneliklerim'de Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	169
2.4.3. Makber'de Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	170
2.4.4. Ölü'de Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	171
2.4.5. Bunlar Odur'da Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	171
2.4.6. Hacle'de Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	172
2.4.7. Kahpe'de Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	173
2.4.8. Baladan Bir Ses'te Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	173
2.4.9. Validem'de Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	174
2.4.10. Garam'da Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	175
2.4.11. İlham-ı Vatan'da Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	175
2.4.12. Hep Yahut Hiç'te Kullanılan Ana Yardımcı Fiiller	176
2.5. Abdülhak Hamit Tarhan'ın 1900 Öncesi Ve Sonrası Şiirlerinde Kullanılan Ana Yardımcı Fiillerin Kullanım Sayı Ve Sıklığının Genel Karşılaştırılması	177
2.6. Eserlere Göre Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerin Farklı Kullanım Sayısı Ve Oranlarının Karşılaştırılması	179
2.7. Eserlere Göre Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerin Kullanım Sıklığının Karşılaştırılması	181
2.8. Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni Bakımından Dizini	183
2.9. Eserlere Göre İsim Unsurunun Kökeni	193

2.9.1. Sahra'daki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	193
2.9.2. Divaneliklerim'deki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	194
2.9.3. Makber'deki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	194
2.9.4. Ölü'deki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	195
2.9.5. Bunlar Odur'daki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	196
2.9.6. Hacle'deki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	197
2.9.7. Kahpe'deki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	198
2.9.8. Baladan Bir Ses'teki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	198
2.9.9. Validem'deki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	199
2.9.10. Garam'daki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	200
2.9.11. İlham-ı Vatan'daki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	201
2.9.12. Hep Yahut Hiç'teki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeni	202
2.10. Abdülhak Hamit Tarhan'ın 1900 Öncesi Ve Sonrası Eserlerindeki Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeninin Kullanım Sayı Ve Sıklığının Genel Karşılaştırılması	203
2.11. Eserlere Göre Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeninin Kullanım Sayısı Ve Oranlarının Karşılaştırılması	206
2.12. Eserlere Göre Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiillerin İsim Unsurunun Kökeninin Kullanım Sıklığının Karşılaştırılması	208
3. SONUÇ	210
KAYNAKÇA	215
ÖZGEÇMİŞ	218

GİRİŞ

Tarih öncesi çağlardan beri insanlar duygu ve düşüncelerini değişik şekillerde ifade etmişlerdir. Kimileri duvarlara resimler çizerek kimileriye vücut hareketleriyle duygularını belirtmişlerdir. Bu ifade şekillerinin en güzeli “insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık”¹ ve “sesli işaretler sistemi”² olan dildir.

Dil olmasaydı “insanlar meramlarını anlatmak”³ için çok daha zor yöntemler kullanacaklardı. Bu yöntemlerle kültür ve sanatın bugünkü düzeye ulaşması hayalden öteye geçemeyecekti.

Toplumsal ihtiyaçlara göre dil sürekli bir gelişim ve değişim içindedir. Mehmet KAPLAN bunu “Her millet dilini kendi ihtiyaçlarına, kültür ve medeniyet seviyesine, zevkine göre yaratır.”⁴ sözleriyle anlatır.

Dildeki kelimeler zamanla farklı anlamlar kazanabildiği gibi kullanımdan da kalkabilir. Bir dilin gelişebilmesi ve çağa ayak uydurabilmesi için kendini yenileme özelliğinin bulunması gerekir. Doğan AKSAN’ın ifadesiyle “Her dil sürekli olarak yeni sözcükler yapmak zorundadır. Bu yola gitmezse, başka dillerden alacaktır.”⁵ Bazı durumlarda ise özellikle teknoloji ile ilgili kavramlarda diller başka dillerden sözcüklere ihtiyaç duyabilir. Zeynep KORKMAZ bunu “Yabancı dillerden alınan sözler ya bilim ve teknolojinin gerekli kaldığı, yerli dilde karşılıkları bulunmayan kavram ve terimlerdir. Yahut da genel kültür dili ile ilgili birtakım sözlerdir.”⁶ diyerek belirtir.

¹ Muharrem Ergin, *Üniversiteler İçin Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Yayınları,1995, s. 3

² Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK Yayınları, 1986, s. 9

³ Tahsin Banguoğlu, age.,s. 9

⁴ Mehmet Kaplan, *Kültür ve Dil*, İstanbul: Dergah Yayınları, s.133

⁵ Doğan Aksan, *Türkçe'nin Gücü*, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1999, s. 24

⁶ Zeynep Korkmaz, “Türk Diline Gönül Verenler”, *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi* , 2001/II Sayı: 596, (2001) s. 688

Türklerin İslamiyeti kabulüyle beraber dilimize Arapça ve Farsçadan kelimeler girmeye başlamıştır. Muharrem ERGİN bu durumu şöyle anlatır.

Osmanlıca Devrinde Türkçeyi saran bu Arapça ve Farsça unsurlar, sayısız Arapça ve Farsça kelime ve terkipler olup esas itibariyle isim sahası içinde kalmıştır. Fakat bu sahada o kadar ileri gidilmiştir ki bütün isim cinsinden kelimeler ve cümle içinde isim muamelesi gören bütün kelime grupları Arapça ve Farsça kelimelere ve terkiplere boğulmuştur. Bu müthiş istilâdan fiil kökleri bile yakasını kurtaramamış, Türkçenin basit fiil kökleri yerine Arapça ve Farsça kelimelerle Türkçe yardımcı fiillerden yapılmış birleşik fiiller kullanılarak Türkçe bugün de yaşamakta olan sayısız yabancı köklü birleşik fiil ile dolmuştur.⁷

Saadettin ÖZÇELİK “Arapçadan alınma kelimelerin Türkçede kullanılması, gerek edebiyat gerek bilim dili bakımından, özellikle yazılı eserlerde, Servet-i Fünun Dönemine kadar sürer.”⁸ der.

Servet-i Fünun Döneminden sonra ise Milli Edebiyatçılar dilimizin yabancı sözcüklerden arındırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ziya GÖKALP, Türkçülüğün Esasları’nda:

Yeni Türkçe önce dilimizi gereksiz Arapça ve Farsça deyimlerle tamlamalardan arıtmakla, ikinci olarak ona daha varlıklarından bilgimiz olmayan ulusal deyimleri ve anlatım biçimlerini ve üçüncü olarak daha elde edemediğimiz için

⁷ **Muharrem Ergin**, *Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınları, 1992 s. 19

⁸ **Sadettin Özçelik**, “Türkçe’de Kullanılan Arapça Kelimelerde Görülen Ses Olayları Üzerine Bazı Tespitler”, *Türk Dili*, S. 634, c. 88, (2004) s.550

yaratma zorunda olduğumuz uluslararası sözcükleri eklemekle ortaya çıkacaktır.⁹ der.

Saadettin ÖZÇELİK de “Cumhuriyet sonrasında ise Türkçe ile Arapça arasındaki kelime alışverişi geriler ve Tanzimat Döneminde başlamış olan Batı dillerinden etkilenme hız kazanır. Önce Fransızca sonra İngilizce kelimeler Türkçeye girmeye başlar.”¹⁰ diyerek Cumhuriyet sonrası dilimizde meydana gelen değişikliğe dikkat çekmektedir.

Milletimizin çağdaş medeniyetler seviyesine çıkmasını sağlamak için dilimize sahip çıkmalı ve onun gelişimi için sürekli çaba içinde olmalıyız. Nihat Sami BANARLI “Bir milletin, medeniyet yarışında kullanacağı ilk vasıta lisandır. Çağdaş medeniyetlerle eşit, zengin bir lisanı olmayan hiçbir millet, o medeniyet dünyasında söz sahibi olamaz.”¹¹ demiştir. Bir dilin gelişmesi ve zenginleşmesi için de sanatçılara büyük görevler düşmektedir.

1.1. BİRLEŞİK FİLLER

Cümlede iş, oluş hareket bildiren kelimelere *fiil* denir. Fiiller kullanılırken sürekli olarak çekimli halde kullanılırlar. Fiiller cümledeki görevleri bakımından asıl fiiller ve yardımcı fiiller olarak ikiye ayrılır. Yardımcı fiillerin cümle içinde isim veya fiil soylu sözcüklerle kullanılmasıyla da birleşik fiiller meydana gelir. Birleşik fiillerin dilciler tarafından değişik tarifleri yapılmıştır.

Birleşik fiili “Bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek üzere yan yana gelen kelimeler topluluğudur” şeklinde tanımlayan Leyla KARAHAN birleşik

⁹ Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınevi, Haz. Mahir Ünlü, Yusuf Çotuksöken, 1978, s. 119-120

¹⁰ Sadettin Özçelik, age., s.550

¹¹ Nihad Sâmî Banarlı, “Dil İnkılâbından 28 Yıl Sonra”, *Türkçe'nin Sırları*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2004, s. 297

fiilleri “bir hareketi karşılayan birleşik fiiller” ve “bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller” şeklinde ikiye ayırmaktadır. Et-,eyle-, ol-, kıl-, yap-, bulun- gibi yardımcı fiillerle yapılan birleşik fiilleri “*bir hareketi karşılayan birleşik fiiller*” içerisinde incelemektedir.¹²

Muharrem ERGİN, birleşik fiili “bir yardımcı fiille bir ismin veya bir fiil şeklinin meydana getirdiği kelime grubudur” şeklinde tanımlarken birleşik fiilleri başına getirilen unsura göre “isimle birleşik fiil yapan yardımcı fiiller” ve “fiille birleşik fiil yapan yardımcı fiiller” olarak ikiye ayırır.¹³

Zeynep KORKMAZ’a göre “Birleşik fiiller, bir ad ile bir yardımcı fiilin, iki ayrı fiil şeklinin yahut da ad soylu bir veya birden çok kelime ile bir esas fiilin birleşmesinden oluşan ve tek bir kavrama karşılık olan fiil türleridir.” Korkmaz birleşik fiilleri kendi içinde dört gruba ayırırken bizim çalışma kapsamı içine aldığımız ana yardımcı fiillerle yapılan birleşik fiilleri birinci ve ikinci grup içinde inceler. Ve “birinci grupta yer alanlar, bir ad ya da bir sıfat ile et-, ol- yardımcı fiillerinin veya esas fiil olma dışında yardımcı fiil olarak da kullanılan “bul-, bulun-, buyur-, eyle-, kıl-, yap-” fiillerinin birleştirilmesi yoluyla kurulan birleşik fiillerdir.”¹⁴ der. KORKMAZ ikinci gruba aldığı birleşik fiilleri “karmaşık fiil” şeklinde adlandırarak “Bunlar değişik zaman kesimi içindeki sıfat-fiillerin, ol-yardımcı fiili ile birleşmesinden oluşmuştur.”¹⁵ der.

Yine Zeynep KORKMAZ başka bir birleşik fiil tanımında ise “İsim soylu bir kelimeyle “et-, eyle-, ol-” yardımcı fiillerinin birleşmesinden veya iki ayrı fiil şeklinin anlamca kaynaşmasından oluşmuş fiil türüdür.”¹⁶ ifadelerini kullanır.

¹² Leyla Karahan, *Türkçe’de Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ yayınları, 2006 s. 73

¹³ Muharrem Ergin, *Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınları, 1992 s. 386

¹⁴ Zeynep Korkmaz, “Şekil Bilgisinin Ana Özellikleri Ve Kelime Yapımı”, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)* Ankara: 2003 TDK Yay. s.150

¹⁵ Zeynep Korkmaz, age., s. 151

¹⁶ Zeynep Korkmaz, *Gramer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları,1992, s. 27

Haydar EDİSKUN birleşik fiilleri “Bileşik fiiller, iki ya da daha çok kelimenin birleşip kaynaşmasından oluşan yeni anlamdaki fiillerdir.”¹⁷ şeklinde tanımlamaktadır. Haydar Ediskun ana yardımcı fiillerle yapılan bileşik fiilleri “ikinci öbek” ve “üçüncü öbek” bileşik fiiller başlığı altında incelemiştir. “İkinci öbek” bileşik fiillerin bir ortaçla ol- yardımcı fiilinden oluştuğunu söylerken (koşar ol-, başlamaz ol- vb) “ol- yardımcı fiili, temel fiil diyebileceğimiz belirli ortaçlara zaman anlamıyla birlikte başlama, bitirme, davranma gibi görünüşler kazandırır.”¹⁸ ifadesini de ekler. Ediskun “üçüncü öbek” birleşik fiiller için ise “Bu bileşik fiiller, isim soyundan bir kelime ya da bir yansıma ile et-, eyle-, kıl-, buyur-, ol- yardımcı fiillerinin birinden meydana gelirler.”¹⁹ der.

Hülya SAVRAN ise “Bir isim ile bir yardımcı fiilden oluşan birleşik fiillerde, yardımcı fiil olarak kullanılan fiillerin başlıcaları ‘ol- et- eyle- buyur- kıl- bul- vb.dir. Hasta oldum, kabul etti, arz eyledim. Bu tür birleşik fiillerde isim ögesi sıfat-fiil de olabilir: Söyleyecek oldum vb.”²⁰ ifadelerini kullanır.

Necmettin HACIEMİNOĞLU, ise birleşik fiilleri “fiil+fiil olanlar” ve “isim+fiil olanlar”²¹ olarak iki kısımda inceler.

Birleşik fiiller olumlu kullanımlarının yanında olumsuz kullanımlarıyla da karşımıza çıkmaktadır. Gülsel SEV’in ifadesiyle “Dilimizde bazı birleşik fiiller sadece olumsuz şekliyle kullanılmaktadır; aldırış etme-, eksik etme-, fayda etme-gibi.”²²

A. V. GABAİN birleşik fiillerden “fiil birleşmeleri” diye bahseder ve birbirine bağlı iki fiilin birleşerek tek bir oluş anlatmasıyla oluşan birleşik fiilleri

¹⁷ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi 1999 s. 228

¹⁸ Haydar Ediskun, age., 239

¹⁹ Haydar Ediskun, age., 243

²⁰ Hülya Savran, “Bir İsim İle Bir Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller Üzerine Yeni Görüşler”, *Türk Dili*, 2001/II, sayı: 596, (2001), s. 140

²¹ Necmettin Hacıeminoğlu, *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, İstanbul: Kültür Bak. Yay., 1991, s. 268

²² Gülsel Sev, *Etmek Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller Ve Tamlayıcılarla Kullanılışı*, Ankara: TDK Yay., 2001, s. 455

“esas manayı taşıyan bir fiil ile bir yardımcı fiilden” oluşanlar, “bir esas fiil ile bir *deskriptif* fiilden” oluşanlar ve “esas fiil ile modal bir yardımcı fiilden” oluşanlar olarak üç ana grupta toplar.²³

A. V. GABAİN, ana yardımcı fiillerle yapılan birleşik fiillerin “fiil birleşmeleri” ile alakalı olamayacağını belirtir ve “tamir et-, tamir kıl-, tamir eyle-” örneklerini vererek “Burada daha çok müteradif manalı transitiv fiiller kastediliyor. Hakikaten, *tamir* gibi yabancı kelimeler mastar, yani verbal isimdir ve fiiller de bir çeşit yardımcı fiilden başka bir şey değildir.” der ve kendisinin bunlara, “sözde yardımcı fiiller” dediğini ekler.²⁴

Beşir GÖĞÜŞ bizim üzerinde çalıştığımız ana yardımcı fiillerle yapılan birleşik fiilleri “isim soyundan bir kelime ve yardımcı fiille” oluşturulanlar ve “bir ortaç ve bir yardımcı fiille” oluşturulanlar olarak iki kısımda inceler. “Bir ortaç ve bir yardımcı fiille” yapılan birleşik fiiller için “Bazı ortaçlar “olmak, bulunmak” yardımcı fiillerinden biriyle birleşerek bileşik fiiller kurarlar. Ortacın gösterdiği zaman, bileşik fiille özel bir zaman anlamı katar.” der ve bunları “katışık fiiller” olarak nitelendirir.²⁵

Arapça ve Farsça kelimeler dilimizdeki birleşik fiillere de nüfuz etmişlerdir. Mehmet Yılmaz bu durumu “Batı Türkçesi grubunda yer alan Klasik Osmanlıcada Türkçenin basit fiil kökleri yerine Arapça ve Farsça kelimelerle Türkçe yardımcı fiillerden meydana getirilmiş birleşik fiiller kullanılmıştır. Türkçe bugün de yaşamakta olan sayısız yabancı köklü birleşik fiillerle dolmuştur.”²⁶ sözleriyle ifade eder.

²³ A. v. Gabain, *Türkçe’de Fiil Birleşmeleri*, Ankara: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten, 1953, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988, s. 16

²⁴ A. v. Gabain, *age.*, s. 26

²⁵ Beşir Göğüş, “Türkçede Bileşik Kelimelerin Oluşumu”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı* 1962, Ankara: 1988, s. 257

²⁶ Mehmet Yılmaz, *Arapça Bir Kelimeyle Türkçe’nin Yardımcı Fiilleri Şeklinde Kurulan Birleşik Fiiller*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1988

Hayati DEVELİ de “Osmanlı Türkçesi Kılavuzu” adlı eserinde “birleşik sıfatların Türkçe yardımcı fiillerle kullanılması” konusunu açıklarken Farsça yapılı birleşik sıfatların Türkçe söz diziminde yardımcı fiillerle birleşerek cümlede yüklemi oluşturduğunu söyler ve bu durumda birleşik sıfatların yapısına bağlı iki tür gramatikal ilişkinin söz konusu olduğunu belirtir. İlk yapıda bir sıfat ve bir ismin yan yana gelmesiyle kurulan birleşik sıfatların Türkçe bir yardımcı fiille birleşebileceğini belirtir. Bu türde anlamın birleşik sıfatın bütününde olduğunu belirterek “hoş-güvar olmak, giran-kadr olmak gibi” örnekler verir. İkinci yapıda ise Farsça sıfat- fiil yapılarıyla kurulan birleşik sıfatlar üzerinde durur ve bu tür yapılarda yardımcı fiil ile isim unsurunun birleşmesinin biraz daha karışık olduğunu belirterek “Böyle yapılarda Türkçe yardımcı fiille asıl birleşen ve anlamın odağını oluşturan unsur, Farsça sıfat- fiildir. İsim unsuru ise, bu birleşik fiil şeklinin nesnesi veya başka bir tamlayıcısı görevinde olur.” der ve “ferah- bahş ol-mak” örneğini verir.²⁷

1.2.YARDIMCI FİİL

İsim ya da isim soylu sözcüklerle yardımcı fiiller bir araya gelerek birleşik fiilleri meydana getirir. Beşir GÖĞÜŞ, en çok kullanılan yardımcı fiiller için “etmek, olmak, yapmak, bulunmak’tır; eskimiş olmakla beraber ‘eylemek, kılmak’ fiillerini de bunlar arasında sayabiliriz. ‘Buyurmak’ fiili de büyüklere bağlı işlerde yardımcı fiil olarak kullanılır: ‘Teşrif etti’ yerine ‘teşrif buyurdu’ gibi.”²⁸ demektedir.

Zeynep KORKMAZ, ise yardımcı fiilleri “bir isim ile birleşerek onu fiilleştiren ol-, i-<er ve tur- gibi gerçek yardımcı fiiller” ve “aslında bir esas fiil olduğu halde yavaş yavaş bu özelliğini kaybedip esas fiile bazı anlam incelikleri

²⁷ Hayati Develi, *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu-2*, İstanbul,: Genel Dağıtım Kitabevi, 2006, s.193

²⁸ Beşir Göğüş, “Türkçede Bileşik Kelimelerin Oluşumu”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı* 1962, Ankara (1988) s. 257

katmak suretiyle yardımcı fiil haline gelmiş bulunan fiiller”²⁹ olmak üzere ikiye ayırır.

Tahir Nejat GENCAN da “Dilbilgisi” adlı kitabında “Ad soylu sözcüklere iş, devim, oluş, kılış, yargı anlamı katan; asıl görevi bu olan sözcüklere yardımcı eylem denir. Yardımcı eylemlerin başlıcaları şunlardır: *etmek, eylemek, olmak, kılmak...*”³⁰ ifadelerine yer verir.

Çalışmamızda Leyla Karahan’ın birleşik fiil tasnifi esas alındı. Bu nedenle Leyla KARAHAN’ın “Ana Yardımcı Fillerle Kurulan Birleşik Fiiller”³¹ olarak nitelendirdiği et-, ol-, eyle- yap- kıl- bulun- yardımcı fiilleriyle yapılan birleşik fiiller incelendi.

1.2.1. ET- YARDIMCI FİİLİ

Et- yardımcı fiili Türkçe ya da yabancı kökenli isimlerle ya da isim soylu sözcüklerle bir araya gelerek birleşik fiiller meydana getirir ve beraberindeki kelime ya da kelime grubuyla tek bir anlamı ifade eder hale gelir. Gülsel SEV “Etmek Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller ve Tamlayıcılarla Kullanılışı” adlı eserinde “Et- yardımcı fiili Türkçe isimlerle (yardım et-, yanlış et- gibi) Farsça isimlerle (ümit et-, feryat gibi) başka yabancı dillerden alınma isimlerle (prova et-, vaftiz et- gibi) kullanılmaktadır.”³² demiştir.

Haydar EDİSKUN “Türk Dilbilgisi” adlı eserinde et- yardımcı fiilinde “yapmak, meydana getirmek, olmasını sağlamak”³³ anlamlarının olduğunu söyler.

²⁹ Zeynep Korkmaz, “Türkiye Türkçesinde ‘İktidar’ Ve ‘İmkân’ Gösteren Yardımcı Fiiller Ve Gelişmeleri”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, c.I, Ankara, TDK Yay, 1995, s. 607

³⁰ Tahir Nejat Gencan, *Dilbilgisi*, Ankara: Ayraç Yay. 2001, s. 352.

³¹ Leyla Karahan, *Türkçe’de Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ Yay., 2006 s. 73

³² Gülsel Sev, *Etmek Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller ve Tamlayıcılarla Kullanılışı*, Ankara: TDK Yay., 2001, s.456

³³ Haydar Ediskun, *Türk Dilbilgisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi 1999 s. 243

1.2.2. OL- YARDIMCI FİİLİ

Ol- yardımcı fiili bazen ikilemelerle beraber kullanılarak da birleşik fiiller oluşturabilir: derli toplu ol- gibi. Ayrıca ortaçlarla beraber kullanılarak da birleşik fiil oluşturabilir. Tahsin BANGUOĞLU, ol- fiiliyle ilgili olarak:

“Olmak fiili bir yandan adlara ve sıfatlara gelerek birleşik fiil tabanları meydana getirmekle birlikte bir yandan da cevher fiili eklerine benzer bir tarzda bazı sıfatfiillere gelerek oluş ve kılışın zamanı ve tarzıyla ilgili özellik taşıyan birleşikler yaratmıştır: öğrenmiş olmak, gelir olmak, işitmez olmak, satacak olmak gibi. Türkçenin fiil tabanı kadrosunu daha da çeşitlendiren bu birleşiklere karmaşık fiiller (verbe complexe) adını veririz.”³⁴ demiştir.

1.2.3. KIL- YARDIMCI FİİLİ

Kıl- yardımcı fiili geçmişte çok kullanılmasına rağmen günümüzde çok az kullanılmaktadır, Beşir GÖĞÜŞ, kıl- yardımcı fiiliyle ilgili olarak “Etmek yardımcı fiilinin anlamında bileşik fiil kurar. Kıl- yardımcı fiili, bugün, yalnızca eskimiş sözlerde kullanılmaktadır: mecbur kıl-, takdim kılın-..., gibi.”³⁵ der.

1.2.4. EYLE- YARDIMCI FİİLİ

Eyle- yardımcı fiili Osmanlı Türkçesiyle yazılan metinlerde karşımıza daha sık çıkarken günümüz eserlerinde bu yardımcı fiile çok fazla rastlanmaz. Tahir Nejat GENCAN, “Dilbilgisi”nde eski metinlerde ‘eyle-’ yardımcı fiiline sık rastlandığını ancak günümüzde bu yardımcı fiilin kullanımının azaldığını bunun yerine ‘et-

³⁴ Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1986, s. 482

³⁵ Beşir Göğüş, *age.*, s. 245

yardımcı fiilin kullanılmaya başlandığını söyler. Bunun nedeninin de, ‘bu iki sözcüğü anlamca da, görevce de bir olmasında’ aranması gerektiğini belirtir.³⁶

1.2.5. YAP- YARDIMCI FİİLİ

Yap- yardımcı fiili geçmişte çok az kullanılırken günümüzde işlerlik kazanmış bir yardımcı fiildir.

1.2.6. BULUN- YARDIMCI FİİLİ

Bulun- yardımcı fiili tıpkı yap- yardımcı fiili gibi geçmişte çok az kullanılırken günümüzde işlerlik kazanmış bir yardımcı fiildir. Haydar Ediskun bulun- yardımcı fiili için “Yardımcı fiil olarak kullanıldığı zaman, bileşik fiile şu ya da bu durumda olmak (boş bulunmak, dalgın bulunmak), etmek (= arkadaşlarla tartışmada bulunmak) anlamlarını kazandırır.”³⁷ der.

1.2.7. BİRLEŞİK FİİLLERİN YAZIMI:

Birleşik fiillerin yazımıyla ilgili olarak Yazım Kılavuzu’nda “Et- ve ol- yardımcı fiilleriyle birleşirken ses düşmesine veya ses türemesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır: emretmek”³⁸ açıklaması yer almaktadır. Hamza ZÜLFİKAR da “Yardımcı fiille birlikte kullanılan af, ret, zan gibi Arapça kelimelerin kökenlerinden gelen bir özellikle bu yapılarda ses artması olmuş, bu durumda da kelimeleri birleşik yazmak yerleşmiştir.”³⁹ der.

Yazım Kılavuzunda ayrı yazılan birleşik fiiller ile ilgili olarak ise “*Etmek, edilmek, eylemek, kılmak, kılınmak, olmak, olunmak*, yardımcı fiilleriyle kurulan

³⁶ Tahir Nejat Gencan, age., s. 358

³⁷ Haydar Ediskun, age., s. 245

³⁸ Yazım Kılavuzu, TDK Yay., Ankara:, 2008, s.21

³⁹ Zeynep Korkmaz-Hamza Zülfikar, Mehmet Akalın, Ahmet Bican Ercilasun, İsmail Parlatur, Tuncer Gülensoy, Necati Birinci, “Birleşik Kelime”, *Yüksek Öğretim Öğrencileri için Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*, Ankara: 2001, s. 168

birleşik fiiller herhangi bir ses düşmesine veya türemesine uğramazsa ayrı yazılır: alt etmek, arz etmek” denilmektedir.⁴⁰

1.3. ABDÜLHAK HAMİT TARHAN’IN HAYATI

1852 yılında İstanbul Bebek’te dünyaya gelen Abdülhak Hamit Tarhan Tanzimat Döneminin en önemli şair ve yazarlarından olup “hakkında en çok söz söylenen şair ve şahsiyetlerden biridir.”⁴¹

Hamit küçük yaşta mahalle mektebine başladı. Evliya Hoca, Tahsin Efendi, Salim Efendi gibi şahsiyetlerden özel dersler aldı. Asım BEZİRCİ’nin verdiği bilgilere göre “kolejimsi bir Fransız okuluna girdi, Fransızcasını geliştirdi. Ayrıca, Edremitli Bahaaddin Efendi’den Arapça ve Farsça öğreniyordu”⁴². Daha sonra Hayrullah Efendi ile birlikte Tahran’a giden Hamit, burada Farsçasını ilerletti ve İran Edebiyatını yakından tanıma fırsatı buldu. Böylece Hamit hem Doğuyu hem de Batıyı ve onların edebiyatlarını tanıdı.

İran dönüşü değişik devlet kademelerinde çalışırken “Ebuzziya Tevfikle tanıştı. Ethem Paşa’nın oğlu Kadri Bey’den *Hüsn ü Aşk’ı* ve Sami Paşa’dan *Hafız Divanı*’nı okudu.”⁴³

“1871’de akrabası olan Piri-zâde ailesinden Fatma Hanım’la Nasuhi Bey’in memuriyette bulunduğu Edirne’de evlendi.”⁴⁴

1876’da Paris Büyükelçiliği İkinci Kâtipliğine atandı. Kenan AKYÜZ’ün ifadesine göre “Paris’teki hayatı, onun için, ikinci ve yeni bir verim merhalesi

⁴⁰ *Yazım Kılavuzu*, age., s. 25

⁴¹ İnci Enginün, *Abdülhak Hamid Tarhan Bütün Şiirleri-1*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 5

⁴² Asım Bezirci, *Abdülhak Hamit*, Evrensel Basım Yayım, 2000 s. 19

⁴³ Asım Bezirci, age., s. 19

⁴⁴ Ahmet Hamdi Tanpınar, *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Çağlayan Kitabevi 1998 s. 501

olmuştur. Nesteren (1877) Divaneliklerim yahut Belde, Liberte hep bu zamanın mahsulleridir.”⁴⁵

1883 yılında eşi Fatma Hanım hastalandı. Asım BEZİRCİ'nin ifadesiyle:

“Hekimler Fatma Hanım'ın vereme yakalandığını bildirirler. Hariciye'den Bombay Başşehbenderliği önerildi. Hamit havasının hastaya yarayacağını düşünerek, 1883 Ekiminde yola çıktı. Önce Fatma Hanım iyileşir gibi göründü. Sonra gitgide kötüleşti. İstanbul'dan izin istediler. İzin gecikince 1885 baharında ansızın vapura bindiler. Yirmi gün sonra hasta ağırlaştığında, Beyrut'ta karaya çıkmak zorunda kaldılar. Orada bulunan vali Nasuhi Bey'in evinde konakladılar. 21 Nisan Salı günü Fatma Hanım öldü. Bu olay Hamit'i çok sarstı. Bir odaya kapanarak ünlü *Makber*'i yazdı.”⁴⁶

Hüseyin TUNCER “Arayışlar Devri Türk Edebiyatı-I” adlı eserinde “Eşi Fatma Hanım'ın ölümü onun sanat hayatında bir dönüm noktası olur. Şiire ölüm temasını sokar. *Makber*, *Ölü* ve *Hacle* bu duygularla yazılır.”⁴⁷ der.

Abdülhak Hamit 13 Nisan 1937 tarihinde vefat etmiştir.

1.3.1. YAPTIĞI GÖREVLER:

Hamit seksen beş yıllık hayatında Babıali Tercüme Odası'nda memurluk yaptı, 1867 yılında önce Maliye Mühime Kalemi'nde daha sonra ise Şûrâ-yı Devlet ve Saçlaret kalemlerinde çalıştı. 1876 yılında ise Paris Büyükelçiliği İkinci Kâtipliği görevlerinde bulundu. 1881'de Rusya'da Poti Şehbenderliği'ne gönderildi. Daha

⁴⁵ Kenan Akyüz, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1986 s.119

⁴⁶ Asım Bezirci, age.,s. 22-23

⁴⁷ Hüseyin Tuncer, *Arayışlar Devri Türk Edebiyatı-I Tanzimat Edebiyatı*, İzmir: Akademi Kitabevi, 1992 s. 187

sonra ise görevi Golos (Yunanistan) Başşehbenderliğine (başkonsolosluğuna) çevrildi. Hamit 1928 yılında da İstanbul mebusu oldu.

1.3.2. EDEBİ KİŞİLİĞİ:

Abdülhak Hamit, Tanzimat Edebiyatının en önemli şair ve yazarlarından. Nihat Sami BANARLI'nın "Resimli Türk Edebiyatı Tarihi"ndeki ifadesine göre "Avrupâi Türk Edebiyatının Tanzimatın ikinci devresinde yetiştirdiği şahsiyetler içinde Batı edebiyatını daha iyi anlayan ve şiirde o devir için baş döndürücü yenilikler yapan velût ve kudretli şair Abdülhak Hamit'tir."⁴⁸

Tanzimat birinci dönem sanatçılarından Namık Kemal ve arkadaşları edebiyatımızda gerek konu gerekse şekil değişikliği yapma iddiasındadırlar. Konuda bunu başarmalarına rağmen şekilde başarılı olamamışlardır. İsmail SÜPHANDAĞI'nın ifadesine göre "Tanzimat'ın birinci nesli tarafından yapılan muhteva değişikliğine yazar form değişikliğini de ekleyerek eskiye ait unsurları yıkmış ve edebiyatımız ilk defa onun çizgisinde modern ufuklara doğru yönelmeye başlamıştır."⁴⁹

Tanzimat birinci dönem sanatçılarından farklı olarak sanatta toplum yararı yerine sanatsal kaygıyı ön planda tutmuştur. Eserlerinde ağır bir dil kullanmıştır. Nihat Sami BANARLI'nın ifadesine göre "Başlangıçta lisan bakımından şiirlerinde bazı sade söyleyişler görülen Hamit'in gerek müstakil şiirlerinde, gerek tiyatrolarında, zamanla alabildiğine kullandığı dil, Arabî ve Fârisî kelimeler ve kafiyeyle yüklü külfetli bir lisandır."⁵⁰

Ahmet Hamdi TANPINAR "Onun için dil değil, üç dilden alınmış, karışık ve keyfi bir lügat vardır. Dildeki bu düzensizlik, Hamit'in şiirini bir nevi kararsızlık

⁴⁸ Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c.II*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1997 s. 925

⁴⁹ İsmail Süphandağı, "Abdülhak Hamit Tarhan'ın piyeslerindeki fikir Motifleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 2001, s.136

⁵⁰ Nihat Sami Banarlı, age.,s. 933

içinde bırakır.”⁵¹ der. İnci Enginün ise “Hamit, eserlerinde bugünün okuyucusu tarafından anlaşılmayacak pek çok kelime kullanmıştır.”⁵² demektedir.

Hamit’in Tanzimatçıların oluşturma iddiasında buldukları dile katkıları inkâr edilemez. Her ne kadar eserlerinde genellikle ağır bir dil kullansa da edebiyatımıza yeni bir soluk getirmiştir.

Hamit, şiire özgü yeni sanatsal bir dil arayışına girmiştir, yeni ve şairane bir dil ortaya koymaya çalışmıştır. Ahmet Hamdi TANPINAR, “19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi”nde “Hâmit şehirli ağzından, etrafın konuşmasından istifade edemeyen tek şairdir.”⁵³ derken Mehmet KAPLAN “Daha gençlik yıllarında Belde adlı şiir kitabını yazan şair, onun hemen arkasından Sahra’da çok sevdiği şehir hayatını kötüler.”⁵⁴ demiştir.

Hamit üzerinde en çok tartışılan edebiyatçılarımızın başında gelmektedir. O bazılarına göre “şairi azam”dır. Bazıları için de eleştirilmesi gereken bir şahsiyettir. Gündüz Akıncı “Hamit’se dile gerektiği önemi vermedi; eserlerinin çoğu tiyatro üzerinedir, gel gelelim tiyatronun önce bir dil işi olduğunu düşünmedi bile. Sanatta dil yalnız araç değil, biraz da sanatın kendisidir.”⁵⁵ derken Asım BEZİRCİ Hamit’in dilinin “tutarsız, özensiz ve karışık” olduğunu, şiire “yeni ya da kullanılmamış sözcükler (Farsça, Arapça, Fransızca, Türkçe)” soktuğunu, söz diziminde de değişiklikler meydana getirdiğini belirterek “Belki de, uzun süre yabancı ülkelerde yaşamış olmasından dolayı, Türkçenin tadından, havasından, güzelliğinden, inceliğinden yoksundur. Halkın ve bugünkü kuşakların anlayamayacağı kadar eski ve ağdalıdır.” ifadelerini kullanır. Hamit’in şiire yeni konular getirdiğini söyler.⁵⁶

⁵¹ **Ahmet Hamdi Tanpınar**, *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Çağlayan Kitabevi 1998, s. 514

⁵² **İnci Enginün**, *Abdülhak Hamid Tarhan Bütün Şiirleri-1*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1991, s. 12

⁵³ **Ahmet Hamdi Tanpınar**, *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Çağlayan Kitabevi 1998 s. 516

⁵⁴ **Mehmet Kaplan**, “Finten Piyesinde Çatışan Şahıslar Değerler Ve Hayaller “,*Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar-2*, İstanbul: Dergah yayınları s. 145

⁵⁵ **Gündüz Akıncı**, *Abdülhak Hamid Tarhan, Hayatı, Sanatı ve Eserleri*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1954 s. 251

⁵⁶ **Asım Bezirci** *Abdülhak Hamit*, Evrensel Basım Yayım, 2000 s. 65-66

Hamit'in eserlerinde metafizik gerçekler önemli bir yer tutmaktadır. O bazı gerçekleri kurcalamaktan çekinmez. Bunda ülkemizdeki hızlı değişimlerin olduğu zamanda yaşamasının rolü olduğu muhakkaktır. Mehmet KAPLAN da "Hamit, estetik ve metafizik bir kâinat görüşü ortaya koymak, yeni ve şairane bir üslup yaratmak suretiyle, kendisinden öncesine nazaran gerçekten yeni bir şiir vücuda getirdi ve devri içinde, haklı olarak 'şair-i azam' sayıldı."⁵⁷ demektedir.

Hamit eserlerinde o zamana kadar edebiyatımızda sıkça yer verilmeyen bireysel konulara da değinmiştir. Eşi Fatma Hanım ve annesi için yazmış olduğu şiirler bireysel konular için örnek verilebilecek eserlerinden bazılarıdır.

Hamit'in eserlerinde tabiat da önemli bir yer tutmaktadır. O tabiatı romantiklerin algıladığı gibi algılamaktadır. Hamit Türk şiirine dış dünyadaki duyguları da sokmuş bir edebi kişiliktir. Ahmet KABAKLI'nın ifadesine göre "Tabiata doğru ilk açılışını Sahra ile yapan şairin bu yönelişi, tanımaktan ve bilmekten doğan bir sevgi ile değil, daha çok Rousseau'yu okumaktan gelen nazarı bir hayranlıktır."⁵⁸

Hamit çocukluğunda Hüsn-i Aşk gibi edebiyatımızın klasikleri ile ilgili dersler almış hayatının belli bölümlerini de görev icabı olarak Batıda geçirmiş biridir. Hüseyin TUNCER'in ifadesine göre "Hamit, yetişme tarzında ve eserlerinde, Doğu- Batı ikiliğinin özelliklerini taşır."⁵⁹

Hüseyin SADOĞLU ise "Midhat Cemal Bey, mektubunda Avrupa Edebiyatının bugünkü zirvesini 'Föke', 'Pelison' ve 'Moliere' gibi büyük ediplere borçlu olduğunu belirtiyor ve Türk Edebiyatında aynı işlevin 'Fuzûli', 'Nedim', 'Nefi' Namık Kemal ve Abdülhak Hamit gibi isimler tarafından yerine getirildiğini

⁵⁷ Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri-1 Tanzimat'tan Cumhuriyete*, İstanbul: Dergâh Yayınları, Ekim 1988 s. 81

⁵⁸ Ahmet Kabaklı, *Türk Edebiyatı*, İstanbul Türk Edebiyatı Vakfı Yay. c. III, 1994, s. 142

⁵⁹ Hüseyin Tuncer, *Arayışlar Devri Türk Edebiyatı I, Tanzimat Edebiyatı*, İzmir: Akademi Kitabevi, 1992 s., 186

vurguluyordu.”⁶⁰ der.

1.4.ABDÜLHAK HAMİT TARHAN’IN ESERLERİ

Abdülhak Hamit Tarhan şiir ve tiyatro türlerinde eserler vermiştir. Tezimizde şiirleri üzerinde çalışıldığı için bu tür eserleri üzerinde duruldu.

1.4.1. ŞİİR KİTAPLARI

Abdülhak Hamit Tarhan’ın üzerinde çalışma yaptığımız şiir kitapları Makber, Ölü, Hacle, Baladan Bir Ses, Validem, Sahra, Divaneliklerim –yahud- Belde, Bunlar O’dur Kahbe –yahud- Bir Sefilenin Hasbıhali, İlham-ı Vatan, Garam, Hep Yahut Hiç’tir.

1.4.1.1.MAKBER

1885 yılının sonunda İstanbul’da yayımlanmıştır. Eşi Fatma Hanım’ın ölümü üzerine yazılan bir eserdir. Aruz ölçüsüyle yazılmıştır, sekizer dizeden oluşan bu eser iki yüz doksan beş benttir. Her bir bent sekiz mısradan oluşmaktadır. Şair bu uzun şiirini karısı Fatma Hanım’ın Beyrut’ta ölümü üzerine yine bu şehirde yazmıştır. Eser İstanbul’da basılmıştır.

Ahmet Hamdi TANPINAR ‘ın ifadesine göre “Fatma Hanım’ın acıklı sonu Hamit’teki tohumun gelişmesine elbette hizmet edecekti. Zaten daha hastalık zamanlarında, sakınılmaz felâketin sezişleri şiirini kaplamış gibiydi.”⁶¹

Nihat Sami BANARLI Makber ile ilgili olarak “Herhalde Makber Hamit’in

⁶⁰ Hüseyin Sadoğlu, *Türkiye’de Ulusçuluk ve Dil Politikaları*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., 2003, s.177

⁶¹ Ahmet Hamdi Tanpınar, age., s. 537

kendi tabiri ile en büyük mahşer olan ölüm karşısındaki insanın ve insan aczinin mühim ve edebi terennümlerinden biridir.”⁶² der.

1.4.1.2.HACLE

Eser 1886 yılında basılmıştır. Makber gibi bentlerle yazılmıştır, sekiz bentten oluşur. Bentlerdeki mısra sayısı ise kırk ikidir. Eserde ağır bir üslup ve doldurma amacıyla yazılmış mısralar kullanılmıştır. Hacle de Fatma Hanım ile ilgili bir eserdir.

Nihat Sami BANARLI'nın ifadesine göre, “Şair bu eserinde bir gelin odası tahayyül etmiş, yeni bir izdivacın hayalini kurmuştur. Fakat aynı odaya Fatma Hanım'ın hayali daha kuvvetle hâkimdir. Şair bu iki hayal arasında ruhi bir geliş gidiş içindedir. Bu ruh dalgalanışı dil ve söyleyiş bakımından da Hacle'nin yazılışına aksetmiş gibidir.”⁶³

1.4.1.3.ÖLÜ

Eser yine Hamit'in eşi Fatma Hanım ile ilgilidir. On bentten oluşmaktadır. Bentler on altı beyitten meydana gelmiştir. Eser 1885'te yayımlanmıştır. Asım BEZİRCİ'nin ifadesine göre “Makber gibi Ölü de Fatma Hanım'ın ölümünden sonra yazılmıştır. Bir bakıma onun devamıdır.”⁶⁴

1.4.1.4.DİVANELİKLERİM-YAHUD-BELDE

Eser 1885 yılında yayımlanmıştır. Kitabın ilk adı Belde'dir. Daha sonra Divaneliklerim adını almıştır. Eser on yedi şiirden oluşur. Şiir kitabının konusuyla ilgili olarak Nihat Sami BANARLI “Kitapta genç şairin Paris'te elçi kâtibi iken yaşadığı maceralı hayattan akisler vardır.”⁶⁵ der.

⁶² Nihat Sami Banarlı, age., s. 937

⁶³ Nihat Sami Banarlı, age., s. 937

⁶⁴ Asım Bezirci, *Abdülhak Hamit*, Evrensel Basım Yayım, 2000 s.58

⁶⁵ Nihat Sami Banarlı, age., s. 934

Şiirlerin dili ile ilgili olarak Ahmet Hamdi TANPINAR “*Sahra Şinasi*’den sonra dilde ilk yenilik hamlesiydi. *Belde* bu hamlenin geniş ve daha dağıtıcı devamıdır. Ne yazık ki Hamit bu değişikliği muayyen prensiplere bağlamadan yapıyordu.”⁶⁶ şeklinde bir açıklama yapar.

1.4.1.5.SAHRA

Hamit eserini Edirne’de yazar. 1879 yılında İstanbul’da yayımlanır. Eser şehir hayatının dışındaki bir hayatı ilk olarak anlattığı için edebiyatımızda önemlidir. Eser o devrin birçok ünlü siması tarafından konusu yönüyle takdir edilmiştir.

Nihat Sami BANARLI Sahra’nın “Yeni Türk Edebiyatında pastoral şiirin ilk örneği” olduğunu ifade eder. Ve Sahra’da kır hayatının anlatıldığını belirtir.⁶⁷

1.4.1.6.GARAM

Eser 1876 yılında yazılmasına rağmen kitap haline ancak 1923 yılında getirilmiştir. Kitap halinde basılmadan önce 1912 yılında bir dergide yayınlanır. Bu eserde bir aşk hikâyesi anlatılmaktadır. İnci ENGİNÜN’ün ifadesine göre “Garam Hamit’in gençlik eseri olmakla birlikte Hamit’in temel fikirlerini, görüşlerinin dile getirir.”⁶⁸

1.4.1.7.BUNLAR ODUR

Bu şiir kitabında Makber ve Ölü’den önce yazılmış şiirler vardır. (1885/h. 1303) yayımlanır. Bunlar Odur’daki şiirler de Abdülhak Hamit’in çok sevdiği eşi Fatma Hanım ile ilgilidir. İnci Enginün şiir kitabının konusuyla ilgili olarak “Hamit ‘Bunlar Odur’ da karısının hastalığı ve ölümünün geliştirdiği, kuvvetli bir ölüm

⁶⁶ Ahmet Hamdi Tanpınar, age., s. 523

⁶⁷ Nihat Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, c.-II, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1997 s. 935

⁶⁸ Haz. İnci Enginün, *Abdülhak Hamit Tarhan, Bütün Şiirleri- 4* İstanbul:Dergâh Yay., 2001, s.18

korkusu, sevgiliden ayrılma ve Tanrı'ya sığınma duygularını terennüm eder.”⁶⁹ demektedir.

1.4.1.8.KAHBE YAHUD BİR SEFİLENİN HASBİHALİ

Eser 1886 yılında yayımlanır. Adı başlangıçta “Kahbe” olmasına rağmen daha sonra sansürden dolayı “Bir Sefilenin Hasbihâli”ne çevrilmiştir. Eserde evlenme vaadiyle köyden kente getirilen genç kızın daha sonra kirletilip geneleve düşmesi sonunda da intihar etmesi anlatılır.

1.4.1.9.BALÂDAN BİR SES

Eser 1911 yılında yayımlanmıştır. Şiir kitabının konusuyla ilgili olarak Asım BEZİRCİ, “Tanrının gücünü, yüceliğini anlatır. İnsan aklının hiçbir zaman onu tanıyamayacağını, kavrayamayacağını söyler.”⁷⁰ der.

1.4.1.10 VALİDEM

Eser 1913'te yayımlanmıştır. Hamit bu eseri annesi Münteha Hanım'ın ölümünü üzerine yazmıştır. Atmış beş bentten oluşur. Eserde Hamit'in annesi Münteha Hanım'ın acıklı hayat hikayesi anlatılır.

1.4.1.11 İLHAM-İ VATAN

Eser 1916 yılında basılır. Bu kitapta on dokuz şiir vardır. Nihat Sami BANARLI bu şiir kitabıyla ilgili olarak “Bu kitapta şairin milli kahramanlık şiirleri, vatan sevgisi şiirleri ile evvelce neşrolunmuş bazı eserlerindeki aynı temde şiirler ve mensur parçalar vardır.”⁷¹ ifadelerini kullanır.

⁶⁹ **Haz.İnci Enginün**, *Abdülhak Hamit Tarhan, Bütün Şiirleri- I*, İstanbul: Dergâh Yay., 1991, s.22

⁷⁰ **Asım Bezirci**, age., s. 61

⁷¹ **Nihat Sami Banarlı**, age., s. 938

1.4.1.12 HEP YAHUT HİÇ

Eser 1982 yılında derlenerek yayımlanmıştır. Bu kitapta Hamit'in eserlerine girmemiş şiirler yer alır.

İNCELEME

2.1. ANA YARDIMCI FİİLLERLE KURULAN BİRLEŞİK FİİLLER

A

âbâd ol-: (F) Mamur, şen, bayındır olmak
Şimdengeri bağ **olur** mu **âbâd**? M, s.65

adalet eyle-: (A) Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı vermek
Gufran buyurup **adalet eyle**, M, s.73

addet-: (A) Saymak
Ol hayal **addettiğim** sûret meğer G, s.140

addeyle-: (A) Saymak
Hepsini **addeyledim** gayet mühim G, s.120

adem ol-:(A)Yok olmak
Adem olmakta cümle mevcûdât,
Buna şahit değil mi meşhûdât? HYH, s.342

âdet kıl-:(A) Bir şeyi alışkanlık ve huy durumuna getirmek
Halk ile **âdet kılıp** eğlenmeli G, s.188

adîl ol-:(A) Adaletle iş görmek, adaletten, haktan ayrılmamak, hakkı yerine getirmek
Bu asra dek yine zıllıyla buldu deymûmet.
Bedâhetinde ziyaya **adîl olan** İslâm,
Cihanı gölgesinin havfi titreten devlet. İV, s.409

adîm ol-: (A) Yok olmak
Sen nûr gibi gelirsin; ancak,
Bir sende **olur adîm** makber. M, s.127

affet-: (A) Bağışlamak
Affetmelidir bu aczi Mevlâ M, s.66

affeyle-:(A) Bağışlamak
Sonra **affeyleyip** o azârı,
Çağırırsam şitâb edersin sen. HYH, s. 84

afv kıl-:(A) Affetmek, bağışlamak
Kıl bu sevabını sen **afv** ol günahkârın. İV, s. 402

âgâh et-: (F) Bilgilendirmek, haber vermek
Âgâh edeyim o gam-güsârı. M, s.43

âgâh ol-:(F) Bilgi edinmiş olmak, haberli olmak

Olsak da bu hikmete biz **âgâh** M, s.120

âgaz eyle-:(A) Başlamak

Ellilik feryada **âgaz eyledi** G, s.174

ağyâr ol- (A) Başkası, yabancı olmak

Her şey **oluyor** gözümde **ağyâr**... M, s.125

âh et- (T) Acı ile içini çekmek

Zâlimdi fakat diriğ... derdi.

Söyler bunu hem de **âh ederdi**. M, s.104

âh u feryât et-:(TF) Pişmanlığını, üzüntüsünü dile getirmek

Bana ger derdimi etsem ifşâ,

Olur evlâd-ı teselli-bahşa,

Âh u feryâd ede şî'r ü inşâ. HYH, s. 41

âh u zâr et-:(TF) Ağlayıp inlemek

Ne sükûnetle **âh u zâr ediyor**. D, s.109

ahd ü peymân et-:(AF) (-e) Yemin etmek

Ahd ü peymânlar eder kerrât ile

böyle birçok azmlerle ahdler G, s.167

ahz et-:(A) Almak, kabul etmek

Kahhâr-ı muntakimden hiç kalmadı mahâfet,

Senden biz eyleriz havf, **ahz et** gelipde sârın! İV, s. 402

ahz-i sâr et-:(AA) Öç almak

Ahz-ı sâr etmek için kendinden

İntihâr etmiş o katil. HYH, s. 285

ahz-i sâr eyle-:(AA) Öç almak

Bazısı **eyler** hasedle **ahz-ı sâr** G, s.121

ait ol- (A) İlgilendirmek, birinin olmak, birine düşmek

Ferdi kıyas eyler isen devlete,

Söylediğim **ait olur** millete. HYH, s.34

âkıl ol-:(A) Akıllı olmak, gerçeklere uygun davranmak

Beşer **âkıl olmakla** nefsinin korur. HYH, s. 80

akîm ol-:(A) Sonuca ulaşmamak, başarı sağlayamamak

Eski dârında olmalıydı mukîm

Üsküdar **oldu** rihletiyile **akîm**. HYH, s. 259

akset- (A) (Ses) Bir yere çarpıp geri dönmek, yankılanmak, yankı vermek

Gâh gâh **akseder** sadâ-yı kilâb. S, s.47

akseyle-: (A) (Işık veya ses dalgaları) Yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmek, yansımak,

Yârdan etmiş o ses kuhsâra aks,

Eylemiş kühsârdan da yâre **aks!** G, s.156

aksol-:(A) (Işık veya ses dalgaları) Yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmek, yansımak,

Aksolmuştu o sizden gûyâ

Leyli etmekte serâser ihyâ...HYH, s. 176

alkış et-:(T) Bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma
Hâmid ne söylesin kim bir millet **alkış etti.** HYH, s. 120

âr et-: (A) Utanmak

Ey çehre-i hüsn, gülme, **âr et**, M, s.102

ârâm et-: (F) Dinlenmek, istirahat etmek

Etsem, diyorum yine ben **ârâm**,

Müstakbekbeli anlamak için tâm M, s.120

ârâm kıl-: (F) Dinlenmek

Ben bir şeb eğer **kılırsam ârâm**,

Kabrin beni eyliyor ziyaret. M, s.109

arzet-: (A) Sunmak

Şeb-i târ ana **arzeder** tal'at; S, s.49

arzeyle-: (A) Sunmak

Bir de garson hesabı **arzeyler**, S, s.55

arz kıl-: (A) (büyük bir makama) Anlatmak, bildirmek

Meclise **arz kıldığın** sûret.

Berklerden serî idi gûyâ. HYH, s.108

arz-ı cemâl eyle-: (AA) Yüz göstermek

Kimlere **eylemekte arz-ı cemâl?** S, s.60

arz-ı dîdâr et-:(AF) Yüz göstermek

Hani bahçede **arz-ı didar eden**,

Benim ol teselli-i kalbim melek? S, s. 81

arz-ı dîdâr eyle-: (AF) Yüz göstermek

Hani bahçede **arz-ı dîdâr eden**, S, s.81

arz-ı endam et-: (AF) Vücut, beden, boy bos göstermek.

Arz-ı endâm ederek, cem-i nukud. K, s. 77

arz-ı hasret et-: (AA) Hasretini sunmak, özlemini dile getirmek.
Umarım **arz-ı hasret etmiştir.** , S, s.65

arz-ı kamet eyle-: (AA) Boy göstermek
Eyler o da sonra **arz-ı kamet** M, s.96

arz-ı kasvet eyle-:(AA) Kasvet vermek
Arz-ı kasvet eyledi zulmet-misâl G, s.187

arz-ı muhabbet et-: (AA) Dostluğunu, sevgisini sunmak.
Şakir sana resmim de **eder arz-ı muhabbet.** HYH, s.359

arz-ı nefret kıl-:(AA) Birine veya bir şeye karşı nefret duygusunu ifade etmek.
Arz-ı nefret kıldığı eyyâmda G, s.165

arz-ı sücûd et-: (AA) Bir şeye karşı duyulan büyük beğeni karşısında eğilmek.
Kim **ederdim** hüsnüne **arz-ı sücûd**, D, s.95

arz-ı sürûr et-: (AA) Sevincini sunmak, sevincini dile getirmek.
Vuslat günüdür **arz-ı sürûr et.** S, s.86

arz-ı şükran eyle-:(AA) Teşekkürlerini bildirmek
Arz-ı şükran eyleyip ben derakab G, s.133

arz-ı tahassür et: (AA) Kavuşmak istenen şey veya kimse için üzülp, özlemi dile getirmek.

Mîrsâd-ı tefekkür

Ki eder arz-ı tahassür

Ancak sana, ancak sana ey şems-i mükevkeb. HYH, s.190

arz-ı tebessüm et-: (AA) Gülümsemek
Bana **arz-ı tebessüm eder.** D, s.113

arz-ı teklif et-: (AA) Birisine öneride bulunmak, yapılması zor bir şey istemek.
Arar câ-be-câ, halk tarif eder,
Bulur bir gece **arz-ı teklif eder.** HYH, s.75

arzu et-: (F) Yürekten istemek
Bence icâb-ı esarettir ki bu
Yolda hürriyet **ederler arzu** G, s.124

arzu eyle-:(F) Yürekten istemek
Şu anda çok mu **eyleşem** hâbı **arzu.** HYH, s. 90

âsân et-:(F) Kolayca yapmak.
Daha **âsân ederim** terk-i hayat. K, s. 67

âsân ol-:(F) Kolay olmak.
Ne muhâlât bu, **olmuş âsân.** K, s.56

asilik et-: (A) Karşı gelmek, baş kaldırmak
Âsilik eder miyim aceb ben? M, s.56

aşçılık et-: (T) Aşçı olmak, yemek pişirme zanaatına sahip olup bunu gerçekleştirmek.
Aşçılık etmekte bir de zenciye G, s.150

âşikâr et-: (F) Açıklamak, belli etmek
Bir bedâhettir ki **ettim âşikâr** G, s.143

âşikâr eyle-: (F) Açıklamak, belli etmek
Eyliyor takdiri tagyîr **âşikâr** G, s.176

âşikâr ol-: (F)Belli olmak, ortaya çıkmak, belirginleşmek
Öyle bir gül görmemiştir rûzgâr
Pîşgâhında **olunca âşikâr**,
Halkı hem ihya eder hem haşreder. D, s.104

âşinâ ol-: (F) Dost, arkadaş, tanıdık olmak
Oldum fakat gönülden o dem **âşinâ** size H. S.163

atf-ı nigâh et-: (AF) Göz atmak, bakmak
Hem de rikkatle **eder atf-ı nigâh.** K, s. 70

atf-ı nigâh eyle-:(AF) Göz atmak, bakmak
Gördüm eylerdi bana **atf-ı nigâh** G, s.148

avdet et-: (A) Dönmek, geri gelmek
Geh **avdet eder** de makberinden,
Evde onu bulmak isterim ben. M, s.43

avdet eyle-: (A) Dönmek, geri gelmek
Acep **avdet eyler** mi bezm-i visâl? S, s.81

avdet kıl-: (A) Dönmek, geri gelmek
Sanki **avdet kılar** o külbelere S, s.49

âyân ol-: (A) Belli olmak, bilinir olmak
Ki esterlere kılmış anlar rükûb,
Neden sonra **âyân olur** âşikâr
Ki olmuştu ferrâşlar pîşdâr. HYH, s. 77

âzâd et-:(F) Serbest bırakmak, salıvermek
Cism-i bî-rûh et de, **âzâd et** beni G, s.96

âzâd ol-:(F) Kurtulmak, serbest olmak
Hiç nasîb etmedi endûhdan **âzâd olmak**; D, s.118

azher ol-: (A) Açık, belli olmak.
Sen kim, yakışır nûruna esrâr **ola azher**,
Ettin mi bu ulviyet-i endâma tesâdüf. HYH, s. 127

âzim ol-:(A) Kararlı olmak.
Sen sağ ol emin ol ki o gün lâzım olursun,
En canlı cenâhıyla onun **âzim olursun!** HYH, s.335

azîmet et-:(A) Gitmek, yola çıkmak
Ki akâidin kahkahasıyla beraber
Hissiyâtdan çıkıp sana **azîmet eder?** HYH, s. 65

azîmet kıl-: (A) Gitmek
Her an ederim, **kılıp azîmet**,
Takibe şitâb birle ric'at. M, s.52

azlet-: (A) Bir görevliyi işinden ayırıp açıkta bırakmak, görevden almak, çıkarmak
Nâzır-ı mâliyyeyi **azlettiler.** G, s.180

azmet-: (A) Bir işteki engelleri yenmeye karar vermiş olmak
Azmet ki cihân gün göre bir gün. S, s.83

azmeyle-: (A) Bir işteki engelleri yenmeye karar vermiş olmak
Harbe **azmeylediler** merdân ile G, s.130

azv et-:(A) Birinin ya da bir şeyin üstüne atmak
Ol mev'izeyi hazret-i Kur'an'a **edip azv**
Allah ile peygambere bühtan mı edersin? HYH, s.235

azv eyle-:(A) Birinin üstüne atmak
Bunları **azv eyleriz** Hallâka biz G, s.104

B

bahset-: (A) Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak, sözünü etmek
Kinâye söylemeyin, **bahsedip** nikâtımdan
Olur benim ne teveccüh kazandığım ma'lûm Ö, s.146

bahseyle-:(A) Belli bir konuda konuşmak
Lâleden **bahseyle** ebnâ-yı vatan G, s.181

bahşet-: (F) Bağışlamak, sunmak
Fakat bu hâli o eşyaya **bahşeden** kuvvet,

İlâhdır, o birinci ilâhı gökle yerin Ö, s.143

bahşeyle-: (F) Bağışlamak, sunmak
Kıbrıs'ı **bahşeylerim** ben büsbütün G, s.183

bahtiyâr ol-: (F) Bahtlı, talihli, mutlu olmak
İnsan bedbaht iken insanîyet **bahtiyâr olmuş** B, s.177

bâis ol-:(A) Sebep olmak.
Fırkalar **bâis oldu** tefrikaya,
Sonra ondan ne hâdis oldu düşün.İV, s. 388

bâkî ol-:(A) Sürekli, kalımlı olmak
Ya dünyada hiç var mı **bâkî olan?** HYH, s.349

bârik ol-:(A) Parıldamak.
Ey Türk elinde **bârik olan** râyet-i zafer. İV, S. 384

bed'et-:(A) Başlamak.
Muhabbetle **bed'ettiler** sohbeta,
Ki mânâdır âlemde her sûrete. HYH, s.75

bedîd ol-:(F) Görünmek, ortaya çıkmak.
Âsârı **bedîd olmada** fecrin,
Gül kim yüzü gülsün şeb-i hecrin. S, s.85

berbâd et-: (F) Kötü duruma getirmek, bozmak
Berbâd ettin, beni bitirdin. HYH, s. 66

berbâd ol-: (F) Bozulmak, kötü duruma gelmek.
Şimdi bir kahpeyim, **oldum berbâd.** K, s. 49

bertaraf ol-:(FA) Ortadan kalkmak, yok olmak.
Himmat kılın da **bertaraf olsun** şu izdiham. HYH, s.231

beşûş et-:(A) Güler yüzlü, güleç, gülümser olmak.
Ediyor sâmiîni belki **beşûş.** HYH, s.268

beyân et-:(A) Bildirmek, söylemek, ileri sürmek, anlatmak
Bir fem ki **beyân eder** tazallum BO, s.166

beyan eyle-: (A) Bildirmek, söylemek, ileri sürmek, anlatmak
Pâyini takbîl ile şükranım **eylerdim beyan.** D.122

bezlet-:(A) Bol bol vermek, saçmak
Âkıbet himmetlerin **bezlettiler** G, s.180

binâ et-:(A) Yapmak, kurmak, inşa etmek
 Bir gün ne demiştin bana: “Mimar-ı tahayyül
 Evvel bunu görmüş de **bina etmiş** eminim,
 Firdevs-i berîni. HYH, s.203

bir ol-:(T) Bir araya gelmek, iş birliği yapmak
 Her türlü tagayyürüm **bir oldu**. M, s.119

bîzâr et-:(F) Tedirgin etmek, usandırmak
 Sen hâk-i siyeh bense kan ağlar yine bir hâk,
 Sen meyyit-i sâkin, beni mevt **etmede bîzâr**, HYH, s. 106

bühâtan et-:(A) Kara çalmak, iftira etmek
 Ol mev’izeyi hazret-i Kur’a’a edip azv
 Allah ile peygambere **bühâtan** mı **edersin?** HYH, s.235

bünyâd eyle-: (F)Bina yapmak.
 Öyle bir mektep **eyledin** ki **bünyâd**,
 Çıktı tilmîzler bütün üstâd. **İV, s. 415**

C

canavar eyle-:(F) (Mec.) Acımasız, kötü ruhlu, zalim yapmak.
 O bir canavardır, peki, anladık,
 Niçindir anı **canavar eylemek?** HYH, s. 80

canlı ol-:(F) Canlı olmak, yaşamak.
Canlı olmakla, rûhu yok bir ten
 Olamaz elbet vücûddan ma’dûd. HYH, s.343

can-sipâr ol-:(FF)Canını teslim etmek, canını feda etmek.
 Tâ Hind ü Çin’den bütün ihvân-ı din bugün.
 Râhında **can-sipâr olur** ey düşmen el-hazer. HYH, s. 130

cârî ol-: (A)Olagelmek, yürürlükte olmak
 Ancak o mesâvi vü hatiât beşerde,
 Hep lâzıme-i hilkatidir **olmada cârî**. HYH, s. 62

cây et-:(F) Kendine yer, yuva etmek
 Kârbânı **cây eder** mi andelib? G, s.138

cây eyle-:(F) Yer olarak benimsemek
Eylemişler külbe-i vîranı **cây** G, s.150

cebreye-:(A) Zorlamak
 Her zaman mı **cebreyleyecek** sabra kader
 Yaşayış mı ola bu kahrı çekiş kabre kadar. HYH, s.145

cefâ et-: (A) Üzmek, eziyet etmek
Neydi bana **ettiğın cefâlar** BO, s.173

cefâ eyle-:(A) Üzmek, eziyet etmek
Bir **cefâ eylediğın** var elbet. K, s. 31

celbet-: (A) Kendine çekmek
Gehî **celbedip** gülşene râylar
Ederlerdi birlikte hayhâyalar HYH, s.71

cem'et-:(A) Toplanmak,
Neye **cem'etmiş** o hatunda aceb
Birçok ezdâdı Cenâb-ı Mevlâ! HYH, s. 292

cem' ol-: (A) Toplanmak, yığılmak
Ey neyyir-i târmâr, **cem' ol**, M, s.105

cemâd ol-:(A) Taş gibi cansız olmak.
Zevâl ermiş bahâra, cûylar yekser **cemâd olmuş**. HYH, s.110

cereyân et-:(A) Geçip gitmek
Hayret, **cereyân edip** gelen nehr,
Ger olsa makîs-i âti-i dehr. HYH, s.48

cereyân eyle-:(A) Geçip gitmek
Kalpden kalbe nâkil-i mâ'nâ,
Kalpden kalbe bir selâma şebih
Bir haretti **eyleyen cereyan**. V, s. 194

cesaret eyle-: (A) Korkulması gereken bir işe korkmadan girişmek, göze almak
Feryâdına in, **cesaret eyle**; M, s..116

cevap ol-: (A) Karşılık olarak bildirmek veya söylemek
Ne söyleyeyim ki ben **olsun cevab** vicdana? Ö, s.139

cezbedâr et-: (A) Kendine çekmek, bağlamak
Ettin likâ-yı münce mid-i mevti **cezbedâr**. İV, S. 385

cezbet-: (A) Kendine çekmek, bağlamak
Nûrunu rüyada **cezbeder**. D, s.91

cezmet-: (A) Kesin karar vermek
Bugün umum ile birlikte ben de **cezmettim** Ö, s.145

cinayet et-: (A) Adam öldürmek
Görmek ne imiş ceza o masum
Ben **ettim** ise eğer **cinayet?** M, s.79

cudam ol-: (A) Beceriksiz, güçsüz, görgüsüz olmak
Ki adamlar **cudam olur** bazen. HYH, s. 269

cûş et-: (F) Coşmak.
Dilden geliyor bu âh u feryâd,
Bir hikmete lâzım etmek isnâd
Cuş etmede vahdet-i Hudâ'dan, M, s.51

cûş eyle-: (F) Coşmak
Bu âh ki candan **eyliyor cûş**,
Artık anı kendim eyleyim gûş M, s.130

cûş kıl-: (F) Coşmak
Gözlerimden **cûş kılsın** yâdlar,
Kalmasın gönlümdeki feryâdlar. G, s. 125

cür'et et-: (A) Ataklık etmek, yüreklilikle davranmak
Arz-ı endâma mı **ettin cür'et**? D, s.99

cür'et eyle-:(A) Ataklık etmek, yüreklilikle davranmak
Ki beşer **cür'et eyledi** şakka! İV, s. 376

Ç

çâk et-: (F) Lime lime, parça parça etmek
Pâyinde isen türâbı **çâk et** M, s.116

çâk çâk et-: (F) Çok yırtık, lime lime, parça parça etmek
Perde- i esrârı **ettim çâk çâk** G, s.167

çâk ol-:(F) Lime lime, parça parça olmak
Denilir şems ü kamer **çâk olmuş**. K, s. 42

D

dâd et-: (F) Adalet için feryat etmek.
Ol zaman koptu kıyamet bağteten!
Başladım feryada **ettim dâdlar** G, s.175

dâhil ol-: (A) Katılmak, girmek veya içinde olmak
Gülerek hâb-gâha **dâhil olur**; S, s.62

dâim ol-: (A) Süre durmak, sürüp gitmek, devam etmek
Dâim ola cihânda o sultân-ı bahr u ber. HYH, s. 131

dâll ol-: (A) Delâlet etmek, göstermek, işaret etmek.
Her nağmen **olur** sukutuna **dâll**. HYH, s. 103

dans et-: (Fr) Müzik temposuna uyarak, estetik değer taşıyan vücut hareketleri yapmak
Benim olurdu, **edeydim** sizinle ben bir **dans**. HYH, s. 123

dava et-: (A) Hukukî korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurmak
Hâkim olup **etsem** hele **dava**, D, s.117

davacı ol-: (A) Dava etmek
Davacı sen **olsan** bana ammâ D, s.117

davet et-: (A) Çağırarak
Davet etsin mi bu alçak sözleri? G, s.119

davet eyle-: (A) Çağırarak
Yine de **davet eylemek** vacib, S, s.70
(Mec.) Birinin bir şeye uymasını istemek
Dediğim yolda **davet eyler** isen
Şanlı tarihimiz icabet eder V, s.213

def-i güman eyle-:(AF) Şüpheyi ortadan kaldırmak
Eyledim tedkîk ile **def-i güman** G, s.142

defnet-: (A) (Ölüyü) Gömmek, toprağa vermek
Yıldızlar, onu siz **ettiniz defn**,
Durmuş ne bakarsınız uzakta! M, s.83

def' ol-: (A) Kovmak, savmak
Uğraşma kadın, benimle, **def' ol**. M, s.102

dehâlet et-:(A) Sığınmak
Hep oradadır, sersem milletler
Ona **dehâlet ederler!** Evet. HYH, s.320

dehâlet kıl-: (A) Sığınmak, korunmak
Kıldım her kûşeye **dehâlet** BO, s.170

dehşet- bahş eyle-: (AF) Dehşet vermek, korkutmak, yıldırarak.
Ma'tûhlar şebâba hükmeylemek hayâli,
Pîr-i sipihre **dehşet- bahş eylese** becâdır. HYH, s.119

delâlet et-: (A) Kılavuzluk, aracılık etmek, yol göstermek.
Ekrem gibi dehâyâ kendi **eder delâlet**. HYH, s.117

delâlet eyle-: (A) Yol göstermek
Bir yol tutayım **delâlet eyle** M, s.55

delâlet kıl-:(A) Yol göstermek
Cehlin **kılıp delâlet**, zâhir olur hakayık
Ferdâ-yı şeb, hemîşe subh-ı bedîfe-zâdır. HYH, s.118

delîl ol-: (A) Yol göstermek
Olsun da **delîl** bunda râhım,
Bir an bileyim nedir günâhım. M, s.111

demkeş ol-:(F) (güvercin için) Dem çekmek, güzel ses çıkarmak
Bu hem **demkeş olmaktadır** hem teşne-leb. HYH, s.349

derâgûş et-: (F) Kucaklamak.
Geh derdimi eyleyip ferâmûş,
Etsem derim ol mehi **derâgûş**. M, s.96

derbeder ol-:(F) Yaşayışı ve davranışı düzensiz olmak
Birtakım **derbeder olmuş** ikbal. K, s. 59

dercet-:(A) Kaydetmek (almak, toplamak)
Nedir şî'r-i hakîki safha-ı irfâna **dercettik**. HYH, s. 122

der-kefen kıl-:(FA) Kefenlemek
Ederek câme-i sefid iksâ,
Alemi **der-kefen kılar** gûyâ S, s.48

derket-: (A) Anlamak, kavramak
Bugün o akl ile **derkettiğim** şudur ki benim Ö, s.139

dermiyân et: (F) Ortaya koymak, anlatmak, ileri sürmek.
Maksûd-ı hayatı **dermiyân et**, M, s.40

dert et-: (F) Bir sorunu veya durumu üzüntü konusu yapmak
Demanımı **dert eden** İlâhım,
Etti mi bu mezarı kiblegâhım. M, s.111

dert ol-: (F) Bir sorunu veya durumu üzüntü konusu yapmak
Dert oldu bana elîm gönlüm. M, s.52

devam et: (A) Başlanmış bir işi sürdürmek
Yadımdaki hâline **devam et**, M, s.40

devam eyle-:(A) Bir yere belli bir amaçla, gereken zamanlarda gitmek
Mektebe **eyler** idim her gün **devam** G, s.98

devret-: (A) Dönmek, dolaşmak, sürekli aynı şekilde devam etmek.
İşte sizce aslımız olmaz heder
Daimî surette böyle **devreder** G, s.108

devreyle-: (A) Dönmek, dolaşmak
Devreyledi çok nehâr, çok leyl, M, s.71

dikkat et-: (A) Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplamak, uyanık davranmak
Gülerim der de, **etseniz dikkat**
Görünürdü için için giryân. V, s.206

dikkat kıl-:(A) Bütün dikkatini bir şey üzerinde toplamak
Dikkat kılarım, bahar olur o; M, s.113

divâne et-: (F) (Mec.) Bir şeye çok düşkün olmak
Divâne eden de hep o kâfir,
Sevdâlarım etmekte teselsül. S, s.86

dua et-: (A) Allah'a yalvarmak
Sen **dua et** heman o var olsun. V, s.210

dua eyle-: (A) Tanrı'ya yalvarmak
Ben **eylesem** gerek gece gündüz **dua** size H, s.162

dua kıl-: (A) Dua etmek
Bir **dua kılmağa** olaydı mecâl, S, s.61

dûcâr et-:(F) Uğratmak, tutulmasına sebep olmak.
Bizi **dûcâr eden** belâyâ ümîd. HYH, s. 52

duhûl et-:(A) Girmek
Bezm-i ahhâba **ederlerdi duhûl** G, s.130

dûr ol-: (F) Uzak olmak
Bir tabîi zevkten **dûr oldular** G, s.121

düğün et-: (T) Çok sevinmek, çok sevinç duymak
Öğün, ey leşker-i dânişver-i cemiyet öğün,
Kadın erkek **ediyor** sulh u salâhınla **düğün**. HYH, s.148

E

ebedî ol-: (A) Sonsuz, ölümsüz olmak
Ebedî olmalısın sen billah. K, s.58

ebkem ol-: (A) Söz söylemeye muktedir olmamak.

Hazret-i Fikret,
Vasfında onun **ebkem olur** savt u sadâlar. HYH, s. 189

edâ eyle-: (A) Yapılması gereken davranışı yerine getirmek
Eyliyorken ben bu şükranı **edâ** G, s.163

efgan et-: (F) Acı ile bağırarak, inlemek
Bir lisandır ki **ettiği efgan**
Anlamaz en mükemmel insanlar. D, s.131

efsâne ol-: (F) (Mec.) Gerçeğe dayanmayan, asılsız söz, hikâye haline gelmek.
Nebâti bir menâr, **efsâne olmuş** bir çenar vardır. HYH, s.265

efzûn et-: (F) Çoğaltmak.
Efzun eder hararetini V, s.191

efzûn ol-: (F) Fazla, çok olmak
Bence **efzûn oldu** şemsin şiddeti G, s.120

emanet eyle-: (A) Bir şeyi veya bir kimseyi birine veya bir yere korumak için bırakmak
Baykuşlara **eylerdi emanet**. HYH, s. 295

emanet kıl-: (A) Bir şeyi veya bir kimseyi birine veya bir yere korumak için bırakmak
Ya Beyt-i Hudâ-yı kim kime **kıldı emanet?** HYH, s.334

emin et-: (A) Güvenilir hale getirmek.
Hükm-i zaman hikmetini bilmeli,
Yani **emîn etmeli** müstakbeli. HYH, s. 36

emin ol-: (A) İnanmak, güvenmek
Kâşki **olsaydı** vicdanım **emin!** G, s.191

emniyet eyle-: (A)Güvenmek
O siyahla beyaz bahsinde
Halık'a **eylemişti emniyet**. HYH, s. 57

emret-: (A) Buyurmak, emir vermek
Dinimiz evvel ibadet **emreder** G, s.112

emreyle-: (A) Buyurmak, emir vermek
Firak **emreylemiş** Perverdigârım; S, s.77

eser et-: (A) İz, işaret, im bırakmak
Bu tarâvet ona **etmekle eser**,
Kabrinin üstü açardı güller. K, s. 44

eser eyle-: (A) İz, işaret, im bırakmak
Eser eyler gönüllerinde keder, S, s.52

eş ol-: (T) Birbirinin aynı veya birbirine çok benzeyen iki şeyden biri olmak.
 Ver de milletler hep **eş olsunlar**. HYH, s.321

ezber et-:(F) Ezberleyerek akılda tutmak
 Bir Fâtiha'dan kılıp tagaddi,
Etmekte senâ-yı Hakk'ı **ezber**. M, s.87

ezber eyle-: (F) Ezberleyerek akılda tutmak
 Mâder seni **eylemekte ezber** M, s.129

F

fâhişe et-:(A) Orospu etmek.
 Âkîbet **fâhişe ettin** mi beni. K, s.56

fâik kıl-: (A) Üstün, yüksek görmek
 Âlemde **kılar** Cenâb-ı Hâlık,
 Pek çok geceyi sabaha **fâik** M, s.113

fâik ol-:(A) Üstün, yüksek olmak.
 Fâik olsak da şudur ki dersiniz;
 İddia câiz değildir dersiniz. G, s. 105

fârik ol-:(A) Fark etmek, ayırmak.
 Milliyetini **fârik olan** yok. HYH, s.181

fark et-:(A) Görmek, seçmek, anlamak, sezme
 Elvânı **fark eder** mi bir göz ki pür-amâdır? HYH, s.118

farz et-: (A) Öyle kabul etmek, var saymak
Farz et ki zevâldir hakikat, M, s.62

farz ol-:(A) (Mec.) Bir şeyler yapmak zorunda kalmak
 Hücrelerinden biridir kim bu arz,
 Anda çalışmaktır **olan** bizce **farz**. HYH, s. 37

fâşet-: (F) (Gizliyi) Açığa vurmak, duyurmak, ortaya dökmek, dile vermek
 Korkarım ben ki onların şahit olduğu hâli dârdan dâra **fâşeder** kuşlar. V, s.195

faydalı ol-:(A) Etkili olmak, işe yaramak.
 Nakle uyup olmasa bir iltibâs,
Faydalı olsa da ol iktiyâs. HYH, s. 39

fazîlet et-: (A) Erdem olarak kabul ettirmek
Kılmış gibi zıllı nûra illet.
Ettin bana derdi sen **fazîlet** BO, s.178

fedâ et-: (A) Kıymak, gözden çıkarmak
Fedâ edersem ana çok mu ben mütalâamı? HYH, s. 89

fedâ eyle-: (A) Kıymak, gözden çıkarmak
Sıhhati **eyleriz** umûma **fedâ**. S, s.71

fedâ kıl-: (A) Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek, uğruna vermek
gözden çıkarmak
Gâhî **fedâ kılıp** olurum hande-nâk-i zevk H, s.162

fedâ ol-: (A)Gözden çıkarmak, uğruna vermek
Olsun bu şeb cihanda ne varsa **fedâ** size H, s.162

fedâ-yı can et-: (AF) Canını feda etmek, canını vermek.
Onun evlâdı ordu var mevcûd,
Ki yolunda **fedâ-yı can ediyor**. İV, S. 387

feragat et-: (A) Hakkından vazgeçmek, el çekmek
İgtirâb eylerim **feragat edip!** S, s.72

ferâmuş et-: (F) Unutmak, hatırdan çıkmak
Sermâ ile germâyı **ferâmuş**
Etmıştiler ammâ HYH, s. 211

ferâmûş eyle-: (F) Unutmak, hatırdan çıkmak
Geh derdimi **eyleyip ferâmûş,**
Etsem derim ol mehi derâgûş. M, s.96

ferman et-: (F) Buyurmak, emir vermek
Hem de Allah nehyeder, **ferman eder** G, s.104

fersûde et-: (F) Yıpratmak.
Beni **etmişti** fakat **fersûde**. K, s. 72

fersûde ol-: (F) Eskimek, yıpranmak, aşınmak
Hem de **olmuş** libâsı **fersûde,**
Anı tebdîle de kalınmış idi. S, s. 56

feryât et-: (F) Yüksek sesle haykırmak
Feryâd ederim, taşlar olur hâlini muhtır. HYH, s. 105

feryâd eyle-: (F)Yüksek sesle haykırmak
Bunda ben hâlâ anın fikriyle **feryâd eylerim**. D, s.124

feryât kıl-: (F) Yüksek sesle haykırmak
Key tagannüm-sâz-ı gam, **feryat kıl**,
Firkatin envânını ta'dâd kıl! G, s.137

fethet-: (A) Bir yeri veya ülkeyi savaşarak almak, ülke açmak
Türbendin en azîmi **fethettiğin** diyarın. İV, s. 401

fetheyle-:(A) (Mec.) Herkesin takdirini, övgüsünü kazanıp kendine hayran bırakmak
Bâb-ı necâtı sensin ey Fatih, **eyleyen feth**,
Miftâh yaptı ancak cedd-i büzürgvarın. İV, s. 401

feth ol-:(A) Açılmak.
Açıl ey bâb-ı cehennem, feth ol;
Görmeden hâlîmi âlem, **feth ol!** K, s. 61

feverân et-:(A)Birdenbire öfkelenmek, köpürmek, parlamak
Bunlar **feverân etmeğe** mahkûm idi elbet! HYH, s.217

feverân ol-: (A) Birdenbire öfkelenmek, köpürmek, parlamak
Feverân oldu; infilâk ettim. HYH, s. 342

feyezân et-:(A) Artmak, coşmak, taşmak.
Türk askeri, ey memleketi kurtaran evâd.
Senden **feyezân etti** bu imdâd-ı Hudâ-dâd. İV, s. 383

figan et-: (F) Acı ile bağırarak, inlemek
Giryân olayım, **figan ederdî;**
Handan olayım, kalırdı şâdân. M, s.76

figan eyle-: (F) Acı ile bağırarak
Hep bu yolda söyler **eylerdim figan** G, s.176

figan kıl-: (F) Acı ile bağırarak, inlemek
An geçmişi, hiddet et, **figan kıl.** M, s.76

figan ol-: (F) Acı ile bağırarak, inlemek
Giryân bir şey **figan olurdu** BO, s.170

fikret-: (A) Düşünmek, mülâhaza ve mütalâa etmek
Ben mâtamimle muttasıl oldum likanıza,
Siz bu sitemde-**fikrediniz** de- devam edin H, s.159

fikreyle-:(A) Bir konuda çok düşünmek
Vaslını, hicranını **fikreyleyin** G, s.133

firâr et-: (A) Kaçmak
Bir gün **ederim firâr** bekle M, s.61

firâr eyle-:(A) Kaçmak
Zannedirdim hânesi geçmiş yere;
Yahut andan **eylemiş** kalkıp **firar**. G, s. 171

firar kıl-:(A) Kaçmak, kurtulmak
Kıldınız zannım, dedim benden **firar** G, s.153

firar ol- (A) Kaçmak
Tevahhuşla **firar oldu** serencâm BO, s.145

fitne et-:(A) Geçimsizlik, karışıklık, çıkarmak
Fitne etmekten bizi maksad nedir? G, s.152

füsûn eyle- (F) Sihir, büyü yapmak.
İhtiyar etti meh- veşim seferi,
Ne **füsûn eyledi** acep devrân?
Gün gibi her sabah olurdu ıyân S, s.64

füzûn ol- (F) Çok olmak, fazla olmak
Kahrınla **füzûn olur** kemâlim BO, s.178

G

gadr eyle- (A) Haksızlık etmek
Mahlûkuna **gadr eyleye** layık mı o gaddâr? HYH, s.106

gaib et- (A) Yitirmek
Hiç bulmamak üzre **gaib ettim**,
Mecnun gibi ben onu severken. M, s.44

galeyân eyle- (A) Coşmak
Galeyân eylemekte hissiyât. D, s.107

galib ol- (A) Yenmek, üstün gelmek
İhtiraza **galib oldu** cüretim G, s.173

garet et- (A) Saldırmak.
Bir de kalmış idi ırz ü iffet...
İşte sen onları **ettin garet**. K, s. 32

gark et- (A) (Mec.) Birine bir şeyi bol bol vermek
Halkı mâtemlere **gark etti** vefâtın Haşim. HYH, s.328

garkeyle- (A) Batırmak
Anda **eylerdi** beni efkâra **gark** G, s.194

- garkol-:** (A) Gömülmek, batmak
Gözlerim **garkolsa** da topraklara, D, s.95
- gaşyet-:** (A) Kendinden geçmek, esrimek,
Gaşyetti beni sebâtın ey seng,
Feryâdımı duymuyor musun sen? M, s.106
- gaşyol-:** (A) Kendinden geçmek,
Can, canan, cinân **gaşyolmuş.** K, s.56
- gaybeyle-:** (A) Yitmek, zayi olmak
Gaybeylediğim sözü bulurdu. M, s.49
- gaybol-:** (A) Yitmek, zayi olmak
Ben **gaib olur** da sen kalırsın M, s.66
- geç ol-:** (T) (Zaman için) İlerlemek
Geç olmuştu gelmişti saat beşe. HYH, s.76
- genç ol-:** (T) Genç görünmek
Genç olmak istiyordu kadınlarla bâhusûs. HYH, s.213
- geşt ü güzâr eyle-:** (FF) Gezmek, dolaşmak
Eyliyordum geçende **geşt ü güzâr** BO, s.155
- gıbta et-:** (A) Aynı hali şiddetle arzu etmek, imrenmek.
Saçların sanki tâc-ı subhânî
Yeri var **etse gıbtalar** Meryem. İV, s. 377
- giriftâr et-:** (F) Tutulmak, esir etmek
Etti beni dâmına **giriftâr** BO, s.160
- giriftâr ol-:** (F) Tutulmak, esir olmak
Bilmem ki mücâzâta mı **olmakta giriftâr**
Hâinler uyurken? HYH, s. 293
- giryân et-:** (F) Ağlatmak
Ya gülleri kendin gibi **giryân** mı **edersin?** HYH, s. 236
- giryân eyle-:** (F) Ağlamak
Mâderleri **eylemez** mi **giryân?**
İster mi bunu o yâr-ı vicdan? M, s.96
- giryân ol-:** (F) Ağlamak
Giryân olayım, figan ederdi;
Handan olayım, kalırdı şâdân. M, s.76

gufrân et-: (A) Yarlıgamak, affetmek, merhamet etmek.
Ya Hak tarafından bizi **gufrân** mı **edersin**. HYH, s.235

gurûb et-: (A) (Güneş için) Batmak
Ben yolda iken **gurûb eder** gün. M, s.44

gurûb eyle-: (A) (Güneş için) Batmak
Eylerse gurûb mihr-i enver,
Tekrar tulûudur mukarrer. M, s.49

gurûb ol-: (A) Batmak, yokolmak.
Garbî medeniyet! Ki **gurûb olmağa** lâyıık. HYH, s. 258

gûş eyle-: (F) Dinlemek
Bedevi külbesinde **gûş eyler**, S, s.44

gûş ol-: (F) İşitmek, dinlemek
Paris'in halkı serâpâ **gûş olur** D, s.101

gül-gûn et-: (F) Gül rengine sokmak.
Aksindir, **eden** çehre-i cânâneyi **gül-gûn**;
Hüsündür, eden levha-ı mehtâba sirâyet. HYH, s.155

gülünç ol-: (T) Gülünç duruma gelmek, komikleşmek
Gülünç olmanın yolu! HYH, s.230

güm-nâm ol-: (FF) Adı sanı yok olmak, unutulmak.
Bu şey peyda olurken
O şey **olmakta güm-nâm**. HYH, s.327

güzâr et-: (F) Geçip gitmek
İndi, demedir, yere beraber,
Birlikte **güzâr eden** on üç yıl. M, s.76

güzar eyle-: (F) Geçmek
Hem iki mâh **eylemiş** anda **güzâr** G, s.150

güzel kıl-: (T) Beklenene uygun olarak hayranlık uyandırmak
Güzel kılar onu, etmek için beni meftûn Ö, s.144

H

haberdâr eyle-: (A) Haber vermek, bildirmek
Vicdan beni **eyliyor haberdâr** BO, s.178

haberdâr kıl-:(A) Haber vermek, bildirmek

Her şey beni senden **kılıyor** bunda **haberdâr**. HYH, s. 105

haberdâr ol-:(A) Bilgi edinmek, haber almak
Tâ ezelden mi **haberdâr olarak**,
Böyle yek-diğere zâir bunlar? HYH, s.248

habîr et-:(A) Bilgilendirmek, haber vermek
Bir esiri fi'len **ettim** ki **habîr** G, s.146

habîr ol-: (A) Haberli olmak
Ebeveynini ne hâle geldiğine,
düşünenler **habîr olur**. V, s.198

hâdim ol-:(A) Hizmet eden, hizmet edici; yarar sağlayıcı olmak.
Çok yerde gerçi **hâdim olur** seyf ile kalem. İV, S. 385

hâdis ol-:(A) Sonradan ortaya çıkmak
Fırkalar bâis oldu tefrikaya,
Sonra ondan ne **hâdis oldu** düşün.İV, S. 388

hafret-:(A) Kazmak
Bu kabr-i taze benim mehd-i fikretimdir ki:
Biraz sefil ise de **hafredince** berterdir. Ö, s.146

hâil ol-: (A) Mani, engel olmak
Hâil mi **olur** sana bu eşya? M, s.66

hâinlik et-: (A) (Birine) Haince davranmak, kötülük etmek
BAZISI **hâinlik etmiş** devlete G, s.136

hâk eyle-: (F) (yapı, şehir vb. için) Temelinden yıkıp harap etmek (veya olmak),
bütünüyle ortadan kaldırmak (veya kalkmak)
Encâmda lâyük mı ki **hâk eyleye** Allah! HYH, s. 60

hâk ol-: (F) Toprak olmak
Ben **hâk olurum**, o bir hikâyet M, s.102

hakikat ol-: (A) Gerçek duruma gelmek, gerçekleşmek
Fakat **hakikat olur** mu bu hâl-i hîç-â-hîç? HYH, s.114

hâkim ol-: (A) Buyruğunu yürütmek, etkili olmak, hükmetmek
Çünkü rûhen **hâkîm olur** anlar; D, s.131

hâk-sâr ol-: (FF) Toz toprak içinde kalmak.
Aşka benzer o şems....Uçarsa o aşk,
Uçarak **hâk-sâr olur** arzın,
Feleğin âbidât ü evtâdı. HYH, s.272

halîm ol-: (A) Yumuşak huylu olmak
Halîm oldu elverir meşhûdunuz G, s.178

halk et-: (A) Yaratmak
 Öyle **halk etmek** istemiş Kudret. V, s.209

halk eyle-:(A) Yaratmak
 Hâlıkı mahluktur **halk eyleyen** G, s.147

halkol-: (A) Yaratmak
 Hemşîresidir verem memâtın
Halkolmuş onunla bir zamanda. M, s.100

hallet-: (A) Güç görünen bir olay veya duruma çözüm yolu bulmak
 Çok mesele **halleder** vücûdun, M, s.123

hamdet-: (A) Tanrı'ya şükretmek
 Birden odama firâr edip ben,
Hamdeyler idim buna içimden. M, s.98

hamdeyle-: (A) Tanrı'ya şükretmek
 Birden odama firar edip ben,
Hamdeyler idim buna içimden. M, s. 98

hamle et-: (A) Atılmak, saldırmak
Hamle ettim düşmene mânend-i dîv G, s.174

hamûş eyle-: (F) Susturmak
 Nefsini sâz ile **hamûş eyler**. S, s.44

hâmûş ol-: (F) Sessiz olmak, susmak
 Hazret-i İsâ bile **hâmûş olur** D, s.101

handan et-: (F) Şen, neşeli etmek.
 Bülbül ki kudûmünle **eder** kırları **handân**,
 Gülşenler olur sensiz o hânendeye zındân. HYH, s. 155

handan ol-: (F) Şen, neşeli olmak
 Giryân olayım, figan ederdi;
Handan olayım, kalırdı şâdân. M, s.77

hande et-: (F) Gülümsemek
 Sen **hande eder** idin safâdan
 Ben görmez idim eser şifâdan. M, s.115

hande eyle-: (F) Gülümsemek
Hande eylerdi o yâd-ı medfûn. K, s. 44

hapset-:(A) (-i -e) Bir yere kapatıp salıvermemek
Katil ölü! Beni sen öldürüyorsun! Millet
Sana lânet edecek! Devlet seni **hapsetsin**. HYH, s.306

harab ol-: (A) Harap duruma gelmek, haraplaşmak, perişan olmak
Secdemle **harab olup** bu mihrâb,
Düştükçe çıkar sadâ-yı tevhîd. M, s.122

Harab et-: (A) Savaşmak
Muhtelif namlar, sebepler ile,
şimdi hud'a ile, şimdi **harab ederek**,
bunda gasbetmiyor mu bir devlet,
başka bir devletin hazâinini.? V, s.189

harcet-:(A) Kullanmak.
Bu yolda nakd-i vakti cem'-i kuvvet birle **harcettik**. HYH, s. 122

hareket eyle-: (A) Vücudu oynatmak, kıpırdatmak veya kımıldamak, devinmek
Hareket eyledikçe kollarımız D, s.120

hareket kıl-: (A)Vücudu oynatmak, kıpırdatmak veya kımıldamak, devinmek
Şayet **hareket kılıp** yerinden
Bir nîm sada verir bu medfen. M, s.105

harb et-:(A) Savaşmak
Sulhu severiz, **harb edecek** cür'etimiz var. İV, s. 370

hasbihâl eyle-: (A) Görüşüp dertleşmek, halleşmek
Eyledim kendimle birçok **hasbihâl** G, s.118

hâsıl ol-: (A) Ortaya çıkmak, türemek
Hâsıl olmakta hevâ-yı sünbülî D, s.92

hasret-: (A) Bir şeyin bütününü birine, bir şeye ayırmak, vermek
Bir de **hasrettimse** de ben dikkati
Olmadı hakkımda bu söz sebkati G, s.150

haşrol-:(A) (Ölüler için) Dirilip mahşere çıkmak.
Ne tecerrüd kılacak bir makber;
Ne gidip **haşrolacak** bir mahşer! K, s. 51

hâtır-nüvâz ol-: (AF) Gönül okşamak
Olmak ister anladım **hâtır-nüvâz** G, s.152

havadis et-: (A) İlgi ile karşılanabilecek haber veya olay meydana getirmek
Etmek dilemem bunu **havadis**,
Zira bulamam bu işte bâhis M, s.101

havâle et-: (A) Bir şeyin alınmasını, yapılmasını bir kimseye bırakmak, ısmarlamak, devretmek

Ettim havâle nefsimi Kakhâr-ı âdile. H, s.162

havf eyle-: (A) Korkmak

Kendi eserimden **eyledim havf**, M, s.88

hayâ et-: (A) Utanmak, sıkılmak

Yazık, **hayâ eder** oldum bugün hayatımdan Ö, s.145

hayal ol-: (A) Geçmişte kalmak, hatıra olmak

Bir **hayal olsaydın** etmezdim hitâb G, s.160

hayran et-: (A) (Kendisini) Beğendirmek

Anı da hem-seri **eder hayran**. S, s.44

hayret et-:(A) Şaşmak, şaşırmak, şaşakalmak

Hep **hayret ederler**. HYH, s. 295

hazer et-:(A) Sakınmak, kaçınmak, korunmak

Şeyh **edip** bir dem bu hâlimden **hazer** G, s.127

hâzır ol-:(A) Bir yerde var olmak, kendi bulunmak

Hâzır olsun dustlarla pustlar G, s.187

hazîn ol-:(A) Acı, üzüntü vermek.

Fena dokundu gönlüme **hazîn olan** bu hâliniz. HYH, s. 90

hazzet-: (A) Hoşlanmak, keyif almak

Şüphesiz onlar da bizden **hazzeder**. G, s. 121

hedef ol-: (A) Hoş olmayan herhangi bir davranışa uğramak

Hedef olmuş ziyâ-yı esmerine! D, s.110

heder et-:(A) Boşuna harcamak, ziyan etmek

Beni bir anda gelip **etti heder?** K, s. 63

heder ol-:(A) Boşa gitmek, boşuna geçmek

Birçok ekdâr ile **olmakla heder**,

Halka göstermemek âsâr-ı keder. K, s. 77

hediye et-: (A) Armağan olarak vermek

Bergüzâr olmak üzere Kafkas'a, seher-âsâ veya gurûba şebih, nice tasvirler **hediye eder**. V.184

helâk et-:(A) Öldürmek, ortadan kaldırmak

Can verip bir yandan **eylersin helâk** G, s.96

hem-dem ol-: (FF) Can ciğer olmak, sıkı fıkı olmak
Ben yâr ile şimdi **hem-dem oldum.** M, s.116

hem-derd ol-: (FF) Dert ortağı olmak
Hem-derd olsun benimle âlem BO, s.170

hem-hâl ol-: (FA) Halleri birbirine benzemek, bir halde bulunmak
Hem-hâl oluruz ne çare bir dem BO, s.175

hem-râh ol-:(FF) Yoldaş, yol arkadaşı olmak
Feryadıma hayret **oldu hem-râh** M, s.50

hem-rev ol-: (FF) Beraber gitmek, yol arkadaşlığı yapmak
Tâir de kafes de **hem-rev olmuş** M, s.119

hem-ser ol-: (FF) Arkadaş, kafadar olmak
Handeler buselerle **hem-ser olup** BO, s.157

herc ü merc et-:(FF) Karmakarışık, allak bullak darmadağınık olmak.
Evet, tarz-ı kadîm-i şî'ri bozduk, **herc ü merc ettik.** HYH, s. 122

herem- pezîr ol-: (AF) İhtiyarlamak, kocamak
Gönlümdeki yâre tazelensin
Oldukça herem- pezîr zâtım. M, s.47

hesâb et-: (A) Bir işin kazancıyla giderini karşılaştırarak bir sonuca varmak
Sonra ol masrafı **edince hesâb,** S, s.57

hıfzet-: (A) Aklında tutmak, bellemek
Gizlemez hüsnü o ancak **hıfzeder** G, s.131

hırâm et-: (F) Nazlı edalı salına salına gitmek
Yıldızlara doğru bir **hırâm et** M, s.115

hıyânet et-: (A) Güveni kötüye kullanmak, aldatmak,
Kim **etti emânete hıyânet** M, s.72

hicâb eyle-:(A) Utanmak
Yok, neden hilkat **eylesin** ki **hicâb?** İV, s. 376

hicret eyle-: (A) Göç etmek
Başka iklime **eyleyip hicret** S, s.49

hicret kıl-: (A) Göç etmek
Vâdi-i figandayım ben, ol yâr,
Vâdi-i sükûta **kıldı hicret.** M, s.81

hiç et-:(F) Boş, değersiz, önemsiz olmak
Mahlûkunu **hiç eder** mi Hâlık? M, s. 60

hiç ol-: (F) Yok olmak.
Hiç olması lâzımsa, ne lâzımdı vücûdum. HYH, s. 63

hiddet et-: (A) Öfkelenmek, kızmak
An geçmişi, **hiddet et**, figan kıl. M, s.76

himmet et-: (A) Yardım etmek, emek vermek
Himmet et bir mey getir pîr aşkına G, s.116

himmet eyle-: (A) Lütuf etmek.
Beka-yı mucize-i Ahmedî'yi gösterdin.
Harabe tâkını Kisrâ'nın **eyledin himmet**. İV, s.408

himmet kıl-: (A) Yardım etmek.
Himmet kılın da bertaraf olsun şu izdiham. HYH, s.231

hisâb et-: (A) Hesap etmek, saymak.
Yatmadan evvelce **etmiştim hisâb** G, s.144

hisset-: (A) (-i) Bir şeyden etkilenmek, duymak
Ey taş, onu **hisseder** misin sen? M, s.59

hisseyle-:(A) Fiziksel bir uyarıyı duymak, sezmek, farkına varmak,
Hisseylemişti âbda bir cu'-ı bî-aman! HYH, s.265

hisse-yâb ol-: (AF) Hisse bulmak, pay bulmak
Ne suretle **olmak** gerek **hisse-yâb**, S, s.79

hitâb et-:(A) Seslenmek, ... -e karşı söylemek, söz yöneltmek
Ummâna dönüp **hitâb ederler** BO, s.159

hitâb eyle-:(A) Sözü birine veya birilerine yöneltmek, seslenmek
Şeyh gaib, bense **eylerdim hitâb** G, s.146

hitâbet et-:(A) Etkili söz söylemek.
Fikret gibi **etmekte** sükûtuyla **hitâbet**. HYH, s. 189

hitam ol-:(A) Son bulmak.
Sonra bir anda **hitam oldu** meram. K, s. 34

hizmet et-: (A) Birinin işini görmek veya birine yarayan bir işi yapmak
Devletine **hizmet edersin** azîm. HYH, s. 36

hizmet kıl-:(A) Birinin işini görmek veya birine yarayan bir işi yapmak

Kıldı müstakbele birçok **hizmet**. HYH, s. 40

hortlak ol-:(T) (yanlış bir inanışa göre) Ölü mezardan çıkmak
Belki ben haksızım şikayette,
Toprak olmak değil de gayette
Hortlak olmak mıdır cihânîlik? HYH, s.342

hulûl et-: (A) Girmek, dahil olmak
Hulûl etti o birden reh-güzâre BO, s.143

hulûl eyle-: (A) Girmek, dahil olmak
Sonra rahat demi **hulûl eyler**; S, s.56

hurûş et-: (F) Coşmak, gürültü çıkarmak
İhtiyarım kalmadı **ettim hurûş** G, s.160

hücum et-: (A) Saldırmak
Bir mülke **hücûm eden** mesâib,
Bir beldede münteşir havâdis,
Bir hânedede devreden mebâhis, HYH, s.48

hücûm kıl-: (A) Saldırmak
Nerden **kılıyor hücûm?..** Bilmem! M, s.82

hükmet-: (A) Egemenliği altında bulundurmak
Hükmetmen için nefsime cânâ D, s.117

hükmeyle-: (A) Düşünme veya yargılama sonunda bir kaniya varmak
Ma'tûhlar şebâba **hükmeylemek** hayâli,
Pîr-i sipihre dehşet- bahş eylese becâdır. HYH, s.119

hükûmet et-: (A) Bir ülkenin yönetimini elinde bulundurmak
Karakuşlardan me'sûm ,
Ve zencilerden siyah bir hük-m-i idam ile,
Hükûmet ediyorlar. HYH, s. 305

hükûmet kıl-:(A) Yönetmek, idare etmek.
Bir zümreye, bir ferd mi **kılmakta hükûmet**. HYH, s. 61

hürrem ol-: (F) Neşeli, sevinçli olmak
Olur idrak ile **hürrem** D, s.113

hüveydâ ol-: (F) Ortaya çıkmak, meydana olmak,
Birdenbire yâr **olup hüveydâ**,
Olmaz kimi gördüğüm muayyen. M, s.126

I

ıskat et-: (A) Düşürmek,
Akl anın kadrini **eder ıskat**. S, s.58

ıslâh et-: (A) İyi bir duruma getirmek, iyileştirmek, düzeltmek
Gerçi fiyevminâ bu akayidin butlânını, iktizâ-yı zaman ile, idrâk edip hükm-i nâ-be-câ ve fikr-i fâsidlerini oldukça **ıslâh ettiler**. B, s.176

ısrar et-:(A) Bir konuda, bir düşüncede sürekli direnmek, ayak diremek
Ben yine tekrar, **edip ısrarlar** G, s.170

ısrar eyle-: (A) Bir konuda, bir düşüncede sürekli direnmek, ayak diremek
Yani kalmakta çok **ısrar eyledim**; D, s.93

ıyân et-: (A) Belli etmek, göstermek.
Yarab, bana bir melek **ıyân et**, M, s.40

ıyân ol-: (A) Belli olmak, açığa çıkmak
Her neyse **ıyân olur** bu bir gün, M, s.70

izmâr eyle-: (A) Gönlünde gizlemek, saklamak
Kalbin yine **eylemekte izmâr**
Tenbîhini Hâlık-ı sabûrun. M, s.128

izmâr kıl-:(A) Gönlünde gizlemek.
Kimden **kılıp izmâr**, kime eyleyim izhâr? HYH, s. 10 6

izrâr et-:(A) Zarar vermek, zarara sokmak
Hadden ziyâde çıkmaya lâzım mûmânaat
İzrâr edin demem size elbet esâfili. HYH, s.226

izrâr eyle-: (A) Zarar vermek, zarara sokmak
Müstefid eylemek için gayrı,
Gördüm **eylerdi** nefisini **izrâr**. HYH, s. 56

İ

iâde eyle-: (A) Geri vermek
Bir gün **iâde eylerim** a'dâ-yı millete. İV, S. 397

ibâ et-:(A) İğrenmek, tiksirmek.
Sen bizim yoksa hâl ü şânımızı
Bir maharetle eyleyip tasvir
Halka bildirdiğin için mi nedir,
Ederiz dest-i sanatından **ibâ**? HYH, s.177

ibâdet eyle-:(A) Tanrı buyruklarını yerine getirmek
Eylediğin yani **ibâdet** ise,
 Fâidesi nefesine âit demek,
 Kendin için sarf edersin emek. HYH, s. 37

ibrâ eyle-:(A) Ortaya koymak, göstermek, meydana çıkarmak
 Dinim olsun o mehâfet zîrâ,
 Kötülükten beni **eyler ibrâ**. HYH, s. 283

ibrâm et-:(A) Can sıkacak derecede ısrar etmek
 Bi'l-husus **ibrâm ederse** bir melek G, s.191

ibtidâ et-: (A) Başlamak.
 Bir sadâsı var ki **etse ibtidâ**,
 Paris'in halkı serâpâ gûş olur. D, s.101

ibtidâ eyle-: (A) Başlamak
Eyledim ol gün namaza **ibtidâ** G, s.146

icâb et-:(A) Gerekmek
 O evsâfa mâlikse onlar bugün,
 Tecâhül mü **icâb eder** büsbütün? HYH, s.168

icab eyle-: (A) Gerekmek
 Her sözü bir hayret **icâb eyledi**, s. G 154

icabet et-: (A) Kabul etmek
 Dediğim yolda davet eyler isen
 Şanlı tarihimiz **icabet eder** V, s.213

icâd et-: (A) İlk kez yeni bir şey ortaya koymak
 Nisyâna sebepse âh u feryâd,
 Can hangi tarîkı **etsin icâd**? M, s.121

icâd eyle-: (A) İlk kez yeni bir şey yaratmak
 Sonra **icâd eylemişler** gömleği G, s.128

îcâd kıl-: (A) İlk kez yeni bir şey ortaya koymak
 Gerçi Kudret'ten eder istimdâd,
Kılmış insan dahi çok şeyi **îcâd**. HYH, s. 32

icbâr et-: (A) Birine istemediği bir işi zorla yaptırmak, zorlamak, zorunda bırakmak
 Fakat idâma halk **eder icbâr**; S, s.69

icrâ et-: (A) Yapmak
 Gerçi dilerim ben, **etmek icrâ**,
 Her neyse cedîr bir afife. M, s.97

içtima et-:(A) Toplanmak
Gelse halk **içtima eder** Sal'de, D, s.107

içtima eyle-: (A) Toplanmak
Mutribân-ı âlem **eyler içtima'**! D, s.101

ictima kıl-:(A) Toplanmak
Sende **kılmış** hep şu gökler **ictima** G, s.141

ictinâb et-:(A) Sakınmak, çekinmek, kaçınmak
Daima nisvan **ederler ictinâb** G, s.123

idam et-: (A) Verilen ölüm cezası hükmünü yerine getirmek
Evet onlar ki **ederler idam**,
Yahut onlar ki olurlar katil! HYH, s. 208

idam ol-: (A) Ölüm cezasına uğramak
Vermez bana tesliyet bu mâdâm,
Emrimle değil mi **oldu idam?** HYH, s. 337

idare et-:(A) Yönetmek, çekip çevirmek
Ederdi kendini gerçi **idâre**
Yine bakmaz değildi reh-güzâre. BO, s. 138

idare eyle-:(A) Yönetmek, çekip çevirmek
Heyhat, **idare eyleyecek** sizsiniz beni. H, s. 155

idare kıl-: (A) Yönetmek, çekip çevirmek
Menûs idim, öyle mi, o yâre,
Ol ünsü **kılan** nedir **idare?..** M, s.79

iddia et-: (A) Sözünde direnmek, bir iddia ileri sürmek
Sonra **etmek iddia** “sevmem” diye! G, s.155

iddihar et-:(A) Biriktirmek, toplayıp saklamak.
Düşmen nişânlarıysa da bâdi-i iftihar,
Kalp akçalardı belki; fakat **ettim iddihar**. İV, S. 397

idhâl et-:(A) Dâhil etmek, içeri sokmak
Başka yollardan da bazen bir kulu
Hükmüne **idhâl eder** Hakk'ın yolu G, s.115

idrâk et-: (A) Akıl erdirmek, anlamak, kavramak
Yani **idrâk eder** ki kız gitmiş; S, s.51

idrâk kıl-: (A) Akıl erdirmek, anlamak, kavramak
Hayretzedeyim ki akl-ı bî-bâk

Sönmez bu işi **kılarken idrâk** M, s.89

ifa et-: (A)Yapmak, yerine getirmek
Hudâ önünde gerek bir vazife insana,
Ki bilmeden bunu **ifa eder** o bîgâne. Ö, s.138

ifade-i merâm et-: (AA) İsteğini, derdini anlatmak
Rûhumca **ifade-i merâm et.** M, s.11

ifnâ et-:(A) Yok etmek
Nice masumu **ederler ifnâ.** K, s. 65

ifnâ eyle-:(A) Yok etmek
Ger ölürsen **eylerim ifnâ** seni G, s.176

ifşâ et-:(A) Gizli bir şeyi ortaya dökmek, açığa vurmak, yaymak, ilan etmek
Bana ger derdimi **etsem ifşâ,**
Olur evlâd-ı teselli-bahşa,
Âh u feryâd ede şî'r ü inşâ. HYH, s. 41

ifşâ eyle-:(A) Gizli bir şeyi ortaya dökmek, açığa vurmak, yaymak, ilan etmek
Sonra sırr-ı aşkı **ifşâ eyledim** G, s.159

iftihar et-: (A) Kıvanç duymak, övünmek.
Güneş de resmine hizmetle **iftihar etsin.** İV, s.409

iftihar eyle-: (A) Övünmek, kıvanç duymak
Yazdığı şeylerle **eyler iftihar** G, s.134

iftirâk et-: (A) Ayrılmak
Bir küçük göl yapsa lâyıktır dü çeşm-i iştiyak
Giryelerde ol yüzü gülden ben **ettim iftirâk!** D, s.123

iğfal et-:(A) (Eskidil) Aldatmak, kandırmak
Kendimi **iğfal ederdim** sanki ben! G, s.139

iğfâl eyle-: (A) Aldatmak, kandırmak, baştan çıkarmak
Bunda **iğfâl eyliyorsam** ben seni; D, s.104

iğtirâb et-: (A) Gurbete çıkmak, göz önünden kaybolmak
Böyle milyar kerre **etmiş iğtirâb!** G, s.143

iğtirâb eyle-: (A) Gurbete çıkmak, göz önünden kaybolmak
İğtirâb eylerim feragat edip! S, s.72

iğtiyâb et-:(A) Gıybet etmek
Ettiler eşcâr içinde iğtiyâb G, s.152

iğtiyâb eyle-:(A) Gıybet etmek, yermek
Eylemişti mağrûbında **iğtiyâb** G, s.117

iğvâ et-: (A) Azdırmak, baştan çıkarmak, yolunu şaşırtmak.
Bunu bir mâkire **edip iğvâ**,
Bedevi külbesinde gûş eyler, S, s.44

ihâle eyle-: (A) Bir işi en uygun görülene bırakmak
Zılâl içinde kalır nâ-bedîd müstakbel,
İhâle eyler isek hâle çeşm-i im'ânı Ö, s.140

ihâm et-: (A) Kuruntuya düşürmek
İstedim, tekrar **edip ihâmlar** G, s.169

ihanet et-:(A) Hainlik, kötülük etmek
İslam'ın içinden nebeân **etti ihânet**. HYH, s.334

ihâta kıl-: (A) Çevirmek, çevrelemek, kuşatmak, sarmak
Nasıl **ihâta kılar** eşk-i dîde ummânı Ö, s.139

ihbâr et-: (A) Bildirmek, haber vermek
Ahvâlimi **etmektesin ihbâr**, D, s.115

ihdâ et-: (A) Hediye etmek.
Bize siz, şüphe yok ki mahzâ siz,
Zinde bir devlet **ettiniz ihdâ!** HYH, s. 186

ihfâ' et-:(A) Gizlemek, saklamak.
Ne kadar **etmek** istesen **ihfâ'**,
O kadar âşikâr olur bir sır. HYH, s. 269

ihlâk et-:(A) Helak etmek, öldürmek, yok etmek.
Mahveder ye's anı keserse ümîd;
Olmaya ye's ümmid **eder ihlâk**. HYH, s. 52

ihlâl et-: (A) Bozmak, zarara uğratmak
Pek çoksa da, âh!.. bunda emsâl,
Etmekte şuurumu bu **ihlâl** M, s.87

ihraç et-:(A) Çıkarmak, dışarı atmak
Allah için şu zâlimi **ihrâc edin** biraz. H, s. 156

ihrâk et-:(A) Yakmak, yok etmek.
Bir şafaktır geh **eder** leyle-i cehli **ihrâk**,
Geh hayâlât-ı hurâfâtı kılar hâkister! HYH, s. 207

ihrâz et-: (A) Kazanmak, elde etmek, erişmek

Etmeli hüsn-i zannını **ihrâz** S, s.57

ihsan et-: (A) Bağışta bulunmak, bağışlamak
Sana bir nâm u şân **eden ihsan.** V, s.211

ihsas et-:(A) Sezdirmek, ima etmek
İhsas eder **resulü, Rabbi.** HYH, s.330

ihhtar et-:(A) Hatırlatmak, uyarmak, dikkatini çekmek
İhtâr eder anı nerde görsem. HYH, s. 92

ihhtar eyle-:(A) Hatırlatmak, uyarmak, dikkatini çekmek
Eyler anı nerde görsem **ihhtar** BO, s.166

ihâtâr kıl-:(A) Hatırlatmak, uyarmak, dikkatini çekmek
Gâhî **kılar** hayali şâm-ı garîbi **ihâtâr.** HYH, s.118

ihcâb et-:(A) Saklanmak, gizlenmek
Âfitâb **etmişti** ol dem **ihcâb** G, s.189

ihtidâ et-:(A) Başka bir dinden çıkıp Müslüman olmak
Böyle yaşar, böyle **eder ihtidâ,**
Böyle bilir kim ne büyüktür Hüdâ. HYH, s. 39

ihfâ et-:(A) Çıplak ayakla yürümek
Var kenarında evin birkaç çenar
İhtifâ ettim, selâmet der-kenar G, s.149

ihlât et-:(A) Karşılaşıp görüşmek
ihlât etmek bizimle bî-cevâz G, s.121

ihimal ol-: (A) Olma ihtimali bulunmak
Ya humar-ı işret **olsa ihtimal** G, s.177

ihimâm eyle-: (A) Özen göstermek, dikkatle davranmak
Çıkıyorken, benim gibi sen de
beni ırkaya **ihimâm eyle.** V, s.211

ihirâ et-:(A) Yeni bir şey bulmak, türetmek
Bazısı bir meslek **etmiş ihirâ** G, s.135

ihiraz et-:(A) Çekinmek, sakınmak
Belki şeytanlar da **eyler ihiraz** G, s.93

ihiraz eyle-:(A) Çekinmek, sakınmak
Belki şeytanlar da **eyler ihiraz** G, s. 93

ih̄tiyar et-: (A) Seçmek, üstün tutmak
Uzleti **ih̄tiyar edip** hattâ S, s.60

ih̄tiyâr eyle-:(A) Seçmek
En güzel noktayı ikamet için
İhtiyâr eyleyip tutar ârâm;
Sonra yek- diğere eder ikrâm S, s.46

ih̄tizâz et-: (A) Titreşmek
İhtizâz etmekte bir nahl-i semen. D, s.104

ihyâ et-: (A) Mutluluğa kavuşturmak
Sen fakat **ihyâ edersin** bülbülü D, s.92

ihyâ eyle-: (A) (Yeniden) Canlandırmak, diriltmek, geliştirmek, güçlendirmek
İhyâ eyler gibi cihânı BO, s.171

ihyâ kıl-: (A) (Yeniden) Canlandırmak, diriltmek, güçlendirmek
Emvâtı **kılar** vücûdun **ihyâ** M, s.66

ika et-:(A) Yapmak, işlemek
Sonra iş başladı, yahut bitti;
Yani tehdîdini **ika etti**. HYH, s. 285

îkâd et-:(A) Sağlam kalmak.
Nic'olmuş altı ay zarfında, Yarab, gonca vü sünbül?
O meş'allar ki yâdımda, bu şeb **îkâd eder** bir kuş. HYH, s. 110

ikad kıl-: (A)Yakmak
Bilcümle meşailin **kıl îkad**. M, s.75

ikaz et-:(A) Uyarmak, dikkat çekmek
Beni bir kuşcağız **etti ikaz!** D, s.98

ikaz kıl-: (A) Uyarmak, dikkat çekmek
Ölüm **kılar** bizi **îkaz** hâb-ı gafletten Ö, s.140

ikbal et-: (A) İstek, arzu duymak
Gece dübb-i sefîd **eder ikbâl** S, s.61

ikdâm et-: (A) Gayretle çalışmak, sürekli uğraşmak
Şu cihetten **edeyim** bir **ikdâm**. K, s. 79

ikrâh eyle-: (A) Tiksinmek, iğrenmek
Son demler o **eyler** oldu **ikrâh**. M, s.41

ikrâm et-: (A) (Konuğu) Bir şeyle ağırlamak, (konuğa) bir şey sunmak

Hayli **ikram ettiler** divâneye G, s.179

ikrâr et-:(A) Açıkça söylemek, kabul etmek
Kendi kendime **ikrâr ediyorum**, bu elbet
Yalan olamaz. Vicdan hak- gûdur o musibet. HYH, s.302

ikrâr eyle-:(A) Açıkça söylemek, kabul etmek
Buldu bir mâni ki **ikrâr eyledim** D, s.93

ikrâr kıl-:(A) Açıkça söylemek
Muzlim geceler mâtem-i zülfün **kılar ikrâr**. HYH, s. 105

iksâ et-: (A) Kasvet, sıkıntı vermek
Ederek câme-i sefid iksâ, S, s.48

iktidâ et-:(A) Tabi olmak, uymak.
Bir olup biz de **iktidâ edelim**. V, s.195

iktidâ eyle-:(A) Tabi olmak, uymak
Karların, sislerin miyânında,
O beyaz zulmetin içinde o gün,
İktidâ eyleyip bu meşaleye. HYH, s.141

iktidâ kıl-: (A) Tabi olmak, uymak
Kılmak üzre müslimine **iktidâ** G, s.146

iktirân eyle-:(A) Yaklaşmak, ulaşmak, erişmek
İki ahter **eyler** o şeb **iktirân**, HYH, s.75

iktisâ eyle-: (A) Giyinmek
Sahib-i şer'in zamanında nisâ,
Bî-nikab **eylerdi dâim iktisâ** G, s.130

iktitâb et-:(A) Yazılmış bir şeyin suretini almak, kopyasını çıkarmak.
Bir celse-i bürehnede,
âdâb-ı işreti
etmişti lâyıkiyla ve hakkıyla **iktitâb**. HYH, s. 213

iktitâf et-: (A) Toplamak.
Şimdi ben bir çiçek oldum...kokmuş.
İktitâf etmek için bir müddet
Neler ettindi bilirsin elbet. K, s. 36

iktizâ et-: (A) Gerekmek
İktizâ etti niyaz-ı mağfîret G, s.192

iktizâ eyle-: (A) Gerekli olmak, gerekmek

Dolmuş âsârıyla hep arz u semâ,
Âlim olmak **iktizâ eyler** Huda
Sâhib-i Hak bir eserdir ki bu yer G, s.105

i'lâ et-:- (A) Yükseltmek, yüceltmek
Ey sancağını göklere i'lâ eden ordu,
Etmîş sana **tevdî'** onu Peygamber-i İslâm. İV, s. 383

i'lâ eyle-:(A) Yükseltmek, artırmak
Kadrini **eylemek** için **i'lâ**,
Sanki gelmiş cenazene Mevlâ! İV, s. 376

i'lâ kıl-: (A) Yükseltmek, yüceltmek
Kılar vazifesin **i'lâ** huzûr-ı Yezdân'a Ö, s.138

ilân et-:(A) Bir durumu duyurmak, açıkça bildirmek
Ettin bana sen kusurum **ilân** M, s.54

ilân eyle-:(A) Bir durumu duyurmak, açıkça bildirmek
O küçük gözlü bekçiler-sanki
Dûrdan görmüş, **eyliyorlar** idi
Halka **ilan** ki leyl-i hablâdan
Mîhr-i enverle, zîb ü zîver ile
Doğuyor bir de bir meh-i enver. V, s. 192

ilhâm et-:(A) İçe doğmasına sebep olmak, esindirmek
Bana **ilhâm ediniz** şi'rimi görmekse merâm. HYH, s.262

ilhâm kıl-:(A) İçe doğmasına sebep olmak, esindirmek
Bana sen **kıl** vazifemi **ilhâm**. S, s.67

ilka et-:(A) Bırakmak, bırakılmak, terk edilmek, atılmak
Bir derde **edersen** beni **ilka**,
Derhal ana bin çare bulursun D, s.115

ilka eyle: (A) Telkin etmek
Kanatlarından münteşir nagamâtı sanki ahvâl-i zâr-ı beşer hakkında gûş-ı
intibâhımıza şu kelimâtı **ilka eyler**. B, s.174

illet ol-: (A) Çok sinirlenmek, çok kızmak
Parasızlık **illet olmuş** cinnete G, s.179

ilticâ et-: (A) Sığınmak
Söyler ki âsmândan **edip ilticâ** size:
İmdâd edin şu bîkese meftûn-ı hüsnünüz H, s.162

iltifât eyle-: (A) Yüzünü çevirip bakmak, hatır sormak, gönül almak
Ana mümkünse **iltifât eyler**. S, s.51

iltihâb et-:(A) Bir doku veya bir organda iltihap toplamak, yangılanmak
Cürûh-ı fakr ü mezellet!

Ki **iltihâb ederek**,

Denir bekâ buluyor; çünkü sargılar teneye;

Hayır, birer leke bunlar. HYH, s.222

ima et-:(A) Dolaylı anlatmak, anıştırmak, ihsas etmek

Ziyâ-yı Mustafa Kemal

Ki in'ikâsını **ima eder** idi Türk neferi. HYH, s. 298

imâ kıl-: (A) Dolaylı anlatmak, anıştırmak, ihsas etmek

Müstakbele hükmolunmaz, ammâ

Vicdan **kılıyor** bekayı **imâ**. M, s.44

imân et-:(A) Allah'a, dine inanmak

Sen Hâlık'ımızsın **ettik imân** M, s.53

imdâd et-: (A) Tehlikede olan birine yardım etmek

Söyler ki âsmândan edip ilticâ size:

İmdâd edin şu bîkese meftûn-ı hüsnünüz H, s.162

imdâd kıl-: (A) Tehlikede olan birine yardım etmek

Dağlar bana hiç **kılar** mı **imdâd?** M, s.65

imdâd ol-: (A) Tehlikede olan birine yardım etmek

Ey Türk, sana Türk'ten **oldu imdâd**. HYH, s.333

imhâ et-: (A) Ortadan kaldırmak, yok etmek

Biz onu **imha ettik**. HYH, s.303

imrâr et-: (A) Geçirmek.

ibâdetgâhı bir leyl-i mükevkeb

esirî bir hayat **imrâr ederdi**. HYH, s. 193

imrâr eyle-: (A) Geçirmek.

Mutlaksı bu hey'ette fakat devrini tekrar

Bî-ilm ü vukuf, **eyle** heman ömrünü **imrâr**. HYH, s. 165

imtihan et-: (A) Denemek, sınamak

Yarab, bana bir melek iyân et:

Bir de beni öyle **imtihan et**: M, s.40

imtisâl et-: (A) Uymak, benzemeye çalışmak

Bî-hisâb İslâma **ettim imtisâl** G, s.147

imtisâl eyle: (A) Uymak, benzemeye çalışmak

Yokken o millette kalender gezen,

Bul da sana **eyleyelim imtisâl**,
Asr-ı Saadet'te buna bir misâl. HYH, s. 39

imtisâl kıl-: (A) Uymak, benzemeye çalışmak
Kılıp ecdâda **imtisâl** evlâd,
Bir gün insan olur da hakkıyla
Canavarlardan intikam alırız. İV, S. 387

imtizâç et-: (A) Bağdaşmak, uyuşmak
Uykusuzlukla ben **ettim imtizâç** G, s.164

imza et-: (A) İmzalamak
Nefretle ve kerhen **etmiş imza!** HYH, s.316

inâyet et-: (A) İyilik ve yardım etmek, kayırmak, lütfetmek
İhsan edin **inâyet edin** dinleyin şunu H, s.163

inâyet eyle-: (A) İyilik ve yardım etmek, kayırmak, lütfetmek
Înâyet eyle İlâhî, büyüklüğün biliriz, Ö, s.141

inâyet ol-: (A) İyilik ve yardım etmek, kayırmak, lütfetmek
Bin zelzele bir **inâyet olsun** M, s.105

incimâd et-: (O) Donmak, buz haline gelmek.
Hevâda **incimâd edip** o buhar S, s.48

incizâb et-: (A) Cazibeye tutulmak, ilgi duymak
Ey ebr, şu kabre **incizâb et.** M, s.90

infilâk et-: (A) (Mec.)Birdenbire şiddetle ortaya çıkmak
Feverân oldu; **infilâk ettim.** HYH, s. 342

in'ikâs et-: (A) Aksetmek, bir yere çarpıp geri dönmek.
Bizim şu mirkât-ı meâliden ser-i muhakkarlarına **in'ikâs eden** nazar-ı hidâyetimiz
delâletiyle ki beyinlerinde ismine akıl derler . B. 174

in'ikâs eyle-: (A) Yansımak
Bilemem levhanın güzelliği mi
În'ikâs eylemekte şiirinize? HYH, s. 150

inkâr et-: (A) Yaptığı bir işi, söylediği sözü veya tanık olduğu bir şeyi yapmadığını,
bilmediğini, görmediğini söylemek, yaptığını saklamak, yadsımak
Hakkı yâd etsen **ederler inkâr.** K, s. 65

inkıyât eyle-:(A) Boyun eğmek
Dinle veyahut sözümü bî-inâd,
Eyle cihân halkına sen **inkıyâd.** HYH, s. 39

insâf et-: (A) Acımak, hakkını tanımak
Kim görse beni **ederdi insâf**. M, s.85

insaf kıl-: (A) Acımak, hakkını tanımak
Mübtelâyım ben sana **insaf kıl** G, s.176

insan ol-: (A) Memelilerden, iki eli olan, iki ayak üzerinde dolaşan, sözle anlaşılan,
akıl ve düşünme yeteneği olan bir canlı olmak.
Ne oldum sanki ben **oldumsa insan**
Daha munis peri-veşlerce hayvan. BO, s. 139

inşâ et-:(A) Yapı kurmak, yapı yapmak kurmak
Eflâk **eder** ki **inşâ**, peyveste-i Hudâ'dır. HYH, s.117

inşâd et-:-: (A) Bir şiiri, bir edebiyat eserini yüksek sesle okumak
Ne mümkün bilmeden mefhûmunu **inşâd eder** bir kuş. HYH, s.111

inşâd eyle-: (A) Şiir okumak, şiir söylemek
Bir gazel **eylesem inşâd**. D, s.114

intibâh et-: (A) Gözü açılmak, uyanık olmak
Dinle, hayran olma, **ettim intibâh** G, s.127

intibâh eyle-: (A) Gözü açılmak, uyanık olmak
İntibâh eyle de, bir kerre düşün. K, s. 31

intibâh kıl-: (A) Uyanmak,
Cinsini âhende gör **kıl intibâh!** G, s.138

intihâb ol-: (A) Seçmek
Hâba hem-rev **intihâb olmak** gerek G, s.181

intihâr et-:(A) Kendini öldürmek
Ahz-ı sâr etmek için kendinden
İntihâr etmiş o katil. HYH, s. 285

intihâr eyle-: (A) Kendini öldürmek
Bazısı meyusen **eyler intihâr**. G, s.121

intikal et-: (A) Yer değiştirmek
Bir hayal **etmiş** o kabre **intikal** G, s.109

intisap et-: (A) Bağlanmak
Tâze bir kız pire **etsin intisab** G, s.116

intişâr et-:(A) Yayım lanmak
Biri ol şule-i bürûdet ki

İntişâr etmede makabirden, HYH, s. 52

intizâr et-: (A) Beklemek, gözlemek
İntizâr etmekte gözmezken cihet G, s.144

intizâr eyle-: (A) Beklemek, gözlemek
Ben cevaba **eyliyorken intizâr** G, s.112

îrâd et-: (A) Getirmek
Verir insana, ol hayvan-ı pür-iz'âna hürriyet.
Bu serbâzâne mantıklarla kim **îrâd eder** bir kuş. HYH, s. 112

îrâd eyle-: (A) Getirmek
Felâket olsa lâyıktır, bu halka sendeki evsâf,
Kifâyet gösterip ey **eyleyen îrâd**, nâ-kâfi. HYH, s. 121

îrâd kıl-: (A) Söylemek
Munsifâne fikrini **îrâd kıl** G, s.113

ircâ' et-: (A) Eski biçime sokmak, çevirmek, döndürmek
Ettin beni sen hayata **ircâ'**,
Za'fin olarak muzaffer mevt. M, s.127

irkâb et-: (A) Bindirmek, bindirilmek
Sonra **irkâb etti** bir gerdûneye G, s.189

irtihal et-:(A) Ölmek
Âkıbet âşık **irtihâl etti**;
Ana bulmak için bekada vusûl. HYH, s. 57

irtihal eyle-:(A) Ölmek
Ağlasınlar zuafa vü gurebâ,
İrtihâl eyledi Sami Paşa. HYH, s. 40

isâbet et-:(A) Nişan alınan yere değmek, rastlamak
Sen kim, nazarın dûrdan **etmekte isâbet**,
Sen kim, yakışır nûruna esrâr ola azher,
Ettin mi bu ulviyet-i endâma tesâdüf. HYH, s. 127

isâbet eyle-: (A) (Öneri, düşünce, söz için) Yerinde olmak
Ol sâıkaya **isâbet eyle** M, s.116

isâbet kıl-: (A) (Öneri, düşünce, söz için) Yerinde olmak, yanılmazlık
Muhabbet doğrusu **kılmış isâbet** BO, s.138

is'af kıl-: (A) (Bir dileği, isteği) Yerine getirmek
Cin duysa bunu **kıldır is'af**,

Şeytanlar ederdi belki insaf.
Eylerdi eser bu sûz u nâle M, s.74

isâl et-: (A) Ulaştırmak
Seni dergâhına **eder isâl**; D, s.132

isâl kıl-: (A) Ulaştırmak
Ya fikrimi rûhuna **kıl isâl** M, s.40

îsâr et-: (A) İkrâm etmek, bahşış vermek.
Âsârınızı siz **edin îsâr** HYH, s.220

isbât et-: (A) Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarmak.
Kendim **ederdim** cürmümü **isbât**! D, s.117

isbât eyle-: (A) Kanıtlamak
Mutlaka bir gün **eyleyip isbât**. HYH, s. 55

isbât kıl-: (A) Kanıtlamak
Eyleyip arz-ı kemâlât bana,
Aczimi **kıldılar isbat** bana. HYH, s. 353

isbât-ı asâlet et-: (AA) Soyluluğunu ispatlamak.
Evlenmek için en önce kendi
İsbât-ı asâlet etmeliymiş! HYH, s.316

isbât-ı vücûd et-: (AA) Varlığını göstermek, hazır bulunmak.
Kim her biri daimî, kadîmî,
İsbât-ı vücûd eder samimi. HYH, s. 42

iskât et-: (A) Yok etmek
Bir sözle **edersin** beni **iskât**. D, s.117

iskat eyle-: (A) Sükut ettirmek, susturmak
Kalbi nâ-mümkündür **iskat eylemek** G, s.139

iskat kıl-: (A) Sükut ettirmek, susturmak.
Ya beni **iskat kıl** ey ehl-i hâl,
Tâ ki sana ben edeyim imtisâl. HYH, s. 39

ismâ et-: (A) Dinlemek
Anı bir tarz ile **eder ismâ**?. S, s.57

isnâd et-: (A) Dayandırmak
Rey ü fikr **isnad ederler** hep ana G, s.104

israf eyle-: (A) Gereksiz yere para, zaman, emek vb.'yi harcamak, savurganlık etmek

Vakti **israf ediyorlar** boş yere! G, s.113

isti'âb eyle-: (A) İçine almak, kaplamak
Seni dehşetler **eyler isti'âb?** S, s.57

istib'ad et-: (A) Uzaksamak, ıraksamak
Bakıp yıldızlara hayretle **istib'ad eder** bir kuş. HYH, s.111

istib'ad kıl-: (A) Uzaksamak, ıraksamak
Ömr-i âtiyi **kılan istib'ad,**
Ömr-i mâziden eder istimdâd. K, s. 76

isticâl et-: (A) Tecil edilmesini, sonraya bırakılmasını istemek
Emr-i Hakk'ı **ederdim isticâl!** S, s.61

istidlâl et-: (A) Kanıtlara dayanarak bir sonuca varmak
Bunu gölgemden **ettim istidlâl.** S, s.60

istifâ et-: (A) Kendi isteğiyle görevden ayrılmak
Beşeriyetten **etmiş istifa**
O gürûhun ki kahr ile şerri
Berhava etti bahr ile berri. HYH, s. 268

istifâde et-: (A) Yararlanmak
Benim bu heyet-i uzmâ ne ile **istifâde eder,**
Lisan-ı acze kıyafet veren lugatımdan? Ö, s.146

istihfâf et-: (A) Küçümsemek, hor görmek, hafifsemek
Ben ki **istihfâf ederdim** âdemi G, s.138

istihfâf eyle-: (A) Küçümsemek, hafifsemek
Felâket görmemişsin, derdimi **eylersin istihfâf.** HYH, s. 121

istihlâf kıl-: (A) Birinin yerine geçmek
Mübtelâyım ben sana insaf kıl,
Bari bir câdûyu **istihlâf kıl**
Ölme ruhum, ölme Allah aşkına G, s.176

istihrâc et-: (A) Sonuç çıkarmak
Acep zihnimden **istihrâc edip** eş'âr hâlinde.
Alır fikrim benim, kendi gibi âzâd eder bir kuş. HYH, s. 112

istihsân eyle-: (A) Beğenmek, güzel bulmak
Elbet **eyler** o zevkı **istihsân;** S, s.58

istihzâ et-: (A) Alay etmek, alaya almak
Etsem istihzâ dahi merd ü zeni G, s.133

istikbâl et-: (A) Karşılama
Kaçtığın yerden **eder istikbâl**. K, s. 71

istikbâl eyle-: (A) Karşılama
Şüphesiz yok, sâkinât-ı illiyyin
Eylemiştir o rûhu **istikbal**. V, s.207

istikrâh et-: (A) Tiksinmek, iğrenmek
Bazısı insandan **istikrâh eder** G, s.135

istilâ et-:(A) Bir ülkeyi silâh gücüyle ele geçirmek
Zîr ü bâlâyı **edip istilâ!** HYH, s.267

istimâ' et-: (A) Dinlemek, işitmek
İsmi ol âyinini **ettim istimâ'** G, s.115

istimâ' eyle-: (A) İşitmek, dinleyip kabul etmek
Eylemek fikriyle mahzâ **istimâ'** D, s.101

istimdâd et-: (A) Yardıma çağırma, yardım istemek
Gerçi Kudret'ten **eder istimdâd**,
Kılmış insan dahi çok şeyi icâd. HYH, s. 32

istimdâd eyle-: (A) Yardıma çağırma, yardım istemek
Mâder ondan sual eder kızını
Peder ırmaktan **eyler istimdâd** V, s.198

istinâd et-: (A) Dayanma, yaslanma
Müneccim kavline hikmet nedir kim **istinâd ettin?** İV, s. 421

istînâs et-: (A) Yadırgama olmak, alışma, ısınma
Bundan oldum da galiba mülhem.
Kanibal'lerle **ettim istînâs**. HYH, s.342

istinbât et-: (A) Bir söz veya işten gizli bir mana çıkarmak.
İnbisât ehli **etsin istinbât**. S, s.58

istintak et-: (A) Birini söyletmek istemek, nutka getirmek.
Gönlümü **etsem istintak**, D, s.112

istintak eyle-: (A) Birini söyletmek istemek, nutka getirmek.
Seni ben **eyledim** mi **istintâk?** HYH, s. 83

istirdât kıl-: (A) (bir yeri) Yeniden ele geçirmek, geri almak, kurtarmak

Bu muazzam, bu kahraman millet;
Sabr ile sa'y ile, gelir bir gün
Yine izhâr eder büyüklüğünü;
Yine meşrûan ittihâd ederek,
Kılarız eski hâli **istirdâd**. İV, 391

istirhâm et-: (A) Yalvarmak, dilemek, rica etmek
Cümlenizden **ederim istirhâm**. HYH, s.262

istişhâd et-: (A) Şahit getirmek, şahit göstermek.
Bahârı sevgilim, senden mi **istişhâd eder** bir kuş. HYH, s.110

istişhâd eyle-: (A) Şahit getirmek, şahit göstermek.
Bunu cehlinden **eyle istişhâd**. HYH, s. 86

istitâr et-: (A) Gizlenmek, örtünmek
Döndükçe sana ben **istitâr et**. M, s.102

istitâr eyle-: (A) Gizlenmek, örtünmek.
Eyler onunla **istitâr**,
Bir çehre-i dehşet-nisâr. HYH, s.159

isyan et-: (A) Ayaklanmak, razı olmamak
Biri **etmişti** hâinen **isyan** V, s.213

isyân eyle--: (A) Herhangi bir amaçla kurulu düzene veya devlet güçlerine karşı
gelmek, baş kaldırmak, ayaklanmak
Neye birdenbire **eyler** gibi **isyân**? HYH, s.273

işaret et-: (A) Bir şeyi, bir durumu anlatmak, göstermek, belirtmek
Ol reh ki Hudâ **eder işaret** M, s.128

işaret eyle-: (A) Bir şeyi, bir durumu el, yüz hareketleriyle anlatmak, göstermek,
belirtmek
Gökten bana bir **işaret eyle**. M, s.116

işaret kıl-: (A) Bir araç kullanarak bir şeyi belli etmek
Bir taş **kılarak** bana **işaret**,
Fikrim seni eyliyor seyahat. M, s.109

işgal et-: (A) İşten alıkoymak, oyalamak, uğraştırmak
Zihni **işgal eder** tahaddüş ile. S, s.50

iştigal et-: (A) Uğraşmak, ilgilenmek, meşgul olmak
Bulmadı matlabı fenâda husûl,
Gerçi bir hayli **iştigal etti**. HYH, s. 57

iştigal eyle-: (A) Uğraşmak, ilgilenmek, meşgul olmak
Bazısı hikmetle **eyler iştigal** G, s.134

iştikâ et-: (A) Şikâyet etmek, yanıp yakılmak
Ettikçe bu yolda **iştikâ** ben M, s.71

iştikâ kıl-: (A) Şikâyet etmek
Andan biraz bu Şeb **kılayım iştikâ** size H, s.163

iştirâ et-: (A) Satın almak
Böylelikle **etmiş** oldum **iştirâ** G, s.192

itâ et-: (A) Vermek, ödemek
Çok Őükür, rastgele
Bir ehl-i ata
Ediyor bir lira **itâ**. HYH, s.357

i'tâ eyle-: (A) Vermek, ödemek
Bir mevkie gittim, birine **eyledim i'tâ**. HYH, s.70

itâb et-: (A) Azarlamak, terslemek
Akşamüstü Őeyhime **ettim itâb** G, s.148

itâb eyle-: (A) Azarlamak, terslemek
Eyleyip çok kişiye önce **itâb**,
Çekerim sonra nedâmetle azâb! HYH, s. 351

itâre et-: (A) Şikâyet etmek, yanıp yakılmak.
Ki etmiştin bana sen cinânından itâre BO, s.152

ithaf et-:(A) (birinin) Adına sunmak, armağan etmek
O **ithaf eder** bir kamer,
bu takdim eder bir Şafak. HYH, s.349

itibâr eyle-:(A) Saygı göstermek, saymak değer vermek
Őunuçün ki, **eylerdi** birçok kibar
Sanamden ziyade ana **itibâr**. HYH, s.71

i'tilâ et-: (A) Yükselmek, yücelmek
İndikçe ben, **i'tilâ eder** o,
Aczimle büyür, gider bu kudret. M, s.107

i'tilâ kıl-: (A) Yükselmek, yukarı rütbelere erişmek
Necm-i ümîdimi görürüm **i'tilâ kılar**,
Benden yana nigâhınız indikçe gâh, gâh. H, s.153

itinâ et-: (A) Özenmek, özen göstermek

Etmeli tescî'de çok **itinâ** G, s.182

itinâ eyle-: (A) Özenmek, özen göstermek
Eylerdi hem de hâlini ıslâha **itina**. HYH, s.153

itiraf et-: (A) Başkalarının bilinmesi kendi için sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklamak, söylemek, bildirmek
İtiraf ettim nihayet güç belâ G, s.139

itiraf eyle-: (A) Başkalarının bilinmesi kendi için sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklamak, söylemek, bildirmek
itiraf eylerim ki olmuştur
gayrı mefûz olan o elhânın
nazm u nesrimde az çok imdâdı. HYH, s. 271

itiyat et-: (A) Alışkanlık hâline getirmek
Gülmeyi **ettimse** lâkin **itiyad** G, s.133

i'tizâr et-: (A) Özür dilemek
Etti ol kâfir şu **yolda i'tizâr**; D, s.93

itmâm et-: (A) Bitirmek, tamamlamak
Ey bedr, senin gibi o mehveş,
Etseydi nolurdu devrin **itmâm!** M, s.74

ittifâk et-: (A) Anlaşmak, uyuşmak, bağlaşmak
İntikam almak üzere hilkatten,
Mevt-i hâille **ittifâk ettim**. HYH, s.342

ittihâd et-:(A) Bir olmak, birleşmek.
Yine meşrûan **ittihâd ederek**,
Kılarınız eski hâli istirdâd. İV, 391

iyi et-: (T) Uygun, yerinde bir davranışta bulunmak
İyi ettin de geldin erkence. D, s.134

iz'âc et-:(A) Bunaltmak, tedirgin etmek, baş ağrıtmak
Akvâli hâkimâne de olsa,
Eşkâli **eder** herkesi **iz'ac**. HYH, s. 293

izâle et-:(A) Yok etmek, gidermek
Benim kemalim için diğerin **izâle eden**,
Güzel kılar onu, etmek için beni meftûn. Ö, s. 144

izâle eyle-:(A) Yok etmek, gidermek
Leyâl içinde hayâlâta benzesem de, beni
İzâle eyleyecek bir sabah-ı sâdıktır. Ö, s.138

iz'ân et-:(A) Düşünmek
Etmeklik için Hudâ'yı **iz'ân**,
 İnsan ne demek bilir mi insan? M, s.64

izdivaç et-:(A) Birarada bulunmak
 Sûr ile **izdivaç eder** mâtem. HYH, s. 51

izhâr et-: (A) Açığa vurmak, belirtmek, göstermek
 Sabr ile sa'y ile, gelir bir gün
 Yine **izhâr eder** büyüklüğünü. V, s.215

izhâr eyle-: (A) Açığa vurmak, belirtmek, meydana çıkarmak
 Birtakım mânâlar **izhâr eyliyor** G, s.95

izhâr kıl-:(A) Açığa vurmak, belirtmek, meydana çıkarmak
 Göster bana tekrar, o meh-rûyu **kıl izhâr**. HYH, s.106

izhâr-ı aşk eyle-:(AA) Aşkını açığa vurmak
Eyledikçe yâre ben **izhâr-ı aşk** G, s.166

K

kabil ol-: (A) İmkânı olmak, mümkün olmak
 Zâtın olmuş ukulü şâmil,
Olsun mu ana şumûlü **kabil**. HYH, s. 45

kabul et-: (A) Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olmak
Kabul eder mi bunu akl-ı münkir-i Yunan? İV, s. 379

kabul eyle-: (A) Kabul etmek
 Seni güç hâl ile **kabul eyler**. S, s.56

kâfir ol-: (A) Tanrı'nın varlığını inkâr etmek
 Fikrim yine **kâfir olmalıydı** M, s.58

kahkaha eyle-: (A) Yüksek sesle gülmek
 Bir kadın **kahkaha eyler** dehre. K, s. 33

kahret-: (A) Ezmek, perişan etmek
 Anladık **kahreder** Allah kadir! HYH, s. 31

kahrol-: (A) Çok ve için için üzölmek, kederlenmek
 Ömrüm gibi sen de **kahr ol** ey şehri! M, s.90

kahr u derbeder et-: (AF) Mahvetmek, perişan etmek, helak etmek.
 A'dâ-yı dini bir gün **eder kahr u derbeder**. HYH, s. 130

kail ol-:(A) İnanmak; razı olmak
Kail oldum hükme, durdum beste-leb G, s.178

kaim ol-:(A) Yerine geçmek
 Ahter-i sâbit-i ziyâ-güster
 Şem'a-i ma'bede **olur kaim**. S, s.44

kalbet-:(A) Bir durumdan başka bir duruma çevirmek, dönüştürmek
 Ma'şukuma ol benim nigejbân,
Kalbetmeye hâke berf ü bârân M, s.86

kalbol-: (A) Bir durumdan başka bir duruma çevirmek, dönüşmek
 Beni terkette intizârımda,
 Döşegim lahd-i medfene değişir,
 Kefene **kalbolur** libâs-ı hayat S, s.68

kâmil ol-: (A) Yetkin, ağırbaşlı, mükemmel olmak.
 "Nasıl **kâmil olurmuş**" derdi insan. HYH, s. 193

kanaat eyle-: (A) Elindekenden hoşnut olmak, yeter bulmak, yetinmek, fazlasını istememek
 Ey can buna gel **kanaat eyle** M, s.55

kani ol-: (A) İnanmak, kanmak
 Nefretle bî-haber rüteb-i imtiyâzdan
Kani olur cihâna mukabil sizin gibi H, s.165

karâr et-: (A) Bir sorunu karara bağlamak, kararlaştırmak
 İşte devreyliyor; **karâr ediyor**.
 Cesedin dikkat ile canlısına D, s.109

karâr eyle-: (A) Bir davayı, bir sorunu sonuca bağlamak
 Anda baktım **eylemişlerdi karâr** G, s.153

kardaş ol-: (T) Kardeş olmak
Kardaş olmaktan, ikizlikten karîb G, s.195

kârger eyle-: (A) Etkili, tesirli kılmak
 Ya **kârger eyle** âh u zârı...M, s.51

karîn et-: (A) Yakın etmek
 Bir nefes tevbe kılıp abd-i hazîn
 Bunca isyânı **eden** afva **karîn**, HYH, s. 31

karîn ol-: (A)Yakın olmak.
 Ey sen ki eder isen tecelli,
 Gönlümde **karîn olur** teselli. HYH, s. 67

kasem ol-: (A) Ant içmek, yemin etmek
Kasem olsun yine yüz bin kere
 Sana meyletmez o tek bir zerre. K, s. 70

kastet-: (A) Öldürme, yaralama veya zarar vermek istemek, kötü niyetli olmak
 Ana **kasdetmeğe** varır mı elim? S, s.68

kasteyle-: (A) Ona karşı kötülük etmek, zarar verme isteği beslemek
 Nefsine **kasdeylemekteler**, cuşlar! G, s.114

kat'et-: (A) Kesmek, bitirmek
 İştihayı **kat'eden** afyon değil. G, s.184

katil ol-: (A) İnsan öldürmek
Katil olmuşsa da davacısı yok. HYH, s. 286

katliam et-: (A) Topluca öldürmek.
 Ve beni idam etmek bir **katliam etmektir**. HYH, s.304

kerem kıl-: (A) Bağışta, iyilikte bulunmak
 Öldürme melekleri **kerem kıl** M, s.90

kesbet-: (A) Kazanmak, elde etmek
 Bir safâ **kesbeder** mi ormandan, D, s.130

keşfet-: (A) Var olduğu bilinmeyen bir şeyi bulmak
 Siz **keşfediniz** bunu, çiçekler: M. 59

keşfeyle-: (A)Var olduğu daha önce bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak
 Bazısı geçmiş seyahatle demi,
 Serbeser **keşfeylemiştir** âlemi G, s.135

kıraat et-: (A) Okumak
 Kim anı **ettim kıraat** bittamam G, s.184

kıraat kıl-: (A) Okumak
 Ümmî **kılar** ismini **kıraat**,
 Â'mâ eder irsine nezâret. HYH, s. 43

kısmet eyle-: (A) Fırsat vermek
 Lâyık değil isem de Hudâ **kısmet eyledi**. H, s. 155

kısmet ol-: (A) Talih yardım etmek
 İnsan bu ya, ger **olup** da **kısmet**
 Bir başka yüze güler isem ben,
 Zannetme bunu muhabbetimden. M, s.67

kıyâm et-: (A) Ayağa kalkmak, ayakta durmak
Çık Fatıma lahddan **kıyâm et**, M, s.40

kıyam eyle-: (A) Ayağa kalkmak, ayakta durmak
Bâzû-yı müşfikinle bugün **eyledim kıyam**. İV, S. 397

kıyamet ol-: (A) Bir şeye çok kızarak bağırıp çağırmak, feryat etmek; aşırı gürültülere, kargaşaya yol açmak
Bin velvele bin **kıyamet olsun** M, s.105

kıyâs et-: (A) Karşılaştırmak, mukayese etmek
Birer cengâver bahadır veya sâhibe-i hüsn-i nâdir birer duhter **kıyâs ederek** buna dair birçok ilâhiyât yazmışlar..B, s.176

kıyâs eyle-: (A) Karşılaştırmak, mukayese etmek
Bir **kıyâs eyle** âlem-i sahrâ S, s.58

kîl u kâl et-: (AA) Dedi kodu etmek
Ettiler hayretle birçok **kîl u kâl** G, s.117

kîl u kâl ol-: (AA) Dedi kodu konusu olmak.
Şuâra toplanan mecliste
Yine her tavrı **kîl ü kâl olmuş**. HYH, s. 185

kilâb ol-:(A) Köpek olmak
Hem de dulâba **kilâb olmak** gerek G, s.181

kurban et-: (A) (Mec.)Kendi çıkarı için birini veya bir şeyi feda etmek
Hep unî ile meftûnunu **kurban** mı **edersin?** HYH, s.236

kurban ol-: (A) Bir kimse veya bir şey için kendini feda etmek
Kurban ola sizin o fem-i dil-rübânıza. H, s.158

kusur eyle-:(A) Hoş karşılanmayacak bir davranışta bulunmak
Mu'terif olsun ki **eyler** bir **kusur** G, s.147

külfet et-: (A) Sıkıntılı zorluk çıkarmak
Kim bilir âşıkı ne **külfet eder?** S, s.53

L

lânet et-: (A) İlenmek, kötülüğünü istemek
Lanet ettim, avdet ettim der-akab G, s.194

lanet ol-: (A) İlenme sözü olarak kullanılır
Lanet olsun böyle örf ü âdete! G, s.116

latîf ol-: (A) Yumuşak, hoş, güzel olmak
Yine gayet **latîf olur** etrâf, S, s.48

latîfe et: (A) Şaka yapmak
Yok canım, ben **latîfe ettimdi**. HYH, s.346

lâyık ol-: (A) Hak kazanmış olmak
Eserim değmemişti takdîmeye
Lâyık olmuş nasılsa tercümeyle! HYH, s.277

lâzım ol-: (A) Gerekmek
Sonra takmak **lâzım olmuş** bir nikab G, s.128

lebrîz ol-: (F) Ağzına kadar dolup taşmak
Dest-mâl ü simât **olur lebrîz**. S, s.47

lerzân et-: (F) Titretmek
Gül yavrusu bir gonceyi **lerzân mı edersin?** HYH, s. 236

lerzân eyle-: (F) Titretmek
Cismini **eyler** ol gülün **lerzân** S, s.64

lerzân ol-: (F) Titremek
Yine **lerzân oluyor** cân u tenim. K, s. 68

lutfet-: (A)(-i -e) İzin vermek, müsaade etmek
Lutfet, göreyim bu sırrı ey şeb, M, s.75

lutfeyle-: (A)(-i -e) İzin vermek, müsaade etmek
Tutma mâhiyetin hafî böyle,
Bana **lutfeyle** bir tecelli ver. HYH, s. 82

M

mâil ol-: (A) Eğilimi olmak
Olsun mu içim gurûba **mâil?**
Olmaz mı evim tulûa hâil M, s. 47

mağfûr ol-:(A) Affolunmak, bağışlanmak.
Biraz ondan da ben, tilmiz-i mesfûr,
Alıp **olsam** derim dünyada **mağfûr**. HYH, s. 194

mağlup ol-: (A) Yenilmek
Mağlup olarak hiddete hattâ D, s.115

mağrur ol-:(A) Gururlanmak.

Halk anlara **mağrur olacak** olsa revâdir. İV, s. 371

mahdût ol-:(A) Sayısı belli olmak, sayılı, az olmak.
Kasır gelir ukule **mahdûd olan** kavâid. HYH, s.119

mahkûk ol-: (A) Yazıldıktan sonra sert bir şeyle kazanmış olmak
Âsârın **olur** kalbime **mahkûk**, D, s.116

mahkûm ol-: (A) Hüküm giymek, kötü bir duruma düşmek
Biz anlamadık ki ibtidâyı,
Mahkûm ola indimizde gayet. M, s.62

mahkûm-ı idam ol-:(AA) Ölüm cezasına mahkum olmak
Mahkûm-ı idam olan devletler
Hep oradadır, sersem milletler. HYH, s.320

mahrem ol-: (A) Sırdaş olmak
Kim der ki bu sırra **mahrem oldum?** M, s.116

mahrûm et-: (A) Yoksun bırakmak
Şimdi **mahrûm edip** de dünkünden, S, s.69

mahrum ol-: (A) Yoksun kalmak
Irzdan **mahrum olur** masumlar G, s.121

mahrûr ol-:(A) İçi hararetleli olmak, ateşlenmek, kızmak.
Bu heyûlâ-yı müşekkel
ki değildir hûnhâr;
yalınız harben **olurken mahrûr**
Hûn-ı âdâyadır ancak atşan! HYH, s. 123

mahsur ol-:(A) Kuşatılmak, sarılmak, çevrilmek
Seyl-i dümû' birle **mahsur olan** cidârın. İV, s. 401

mahvet-: (A) Yok etmek, onmaz duruma getirmek
Bizi **mahvetmekle** aceb ne buldun B, s.171

mahveyle-: (A) Yok etmek
Ölmesen de ben seni **mahveyleirim** G, s.176

mahvol-: (A) Yok olmak, onulmaz duruma gelmek
Mahvoldu bugün demek, bu belli,
Müşkillerimin ümmîd-i halli. M, s.92

mahzûn ol-: (A) Üzgün durumda olmak, boynu bükülmek
Gönül ne mertebe **olsa** bu hüzn ile **mahzûn**,
Olur o mertebe bir başka şevk ile meşhûn Ö, s.144

mahzûz ol-: (A) Hazzetmek, hoşlanmak, memnun olmak
Verdiğim ekmekle **mahzûz oldu** pek G, s.140

mâil ol-: (A) Eğilimi olmak.
Dahil olmak nice süfliyâta,
Mâil olmak yine ulviyâta. K, s. 77

makber et-: (A) Mezar etmek.
Sen unutturdun bana Yezdanımı;
Makber ettin sen benim devranımı G, s.94

makbul ol-: (A) Kabul edilmek, beğenilmek
Hâb- gûnâ bu yapma kardeşlik
Daha **makbul olur** hakikiden V, s.205

makrûn ol-: (A) Yakın olmak
Ölmekle vatan yolunda, **olmak**,
Mâder denilen vücûda **makrun**. M, s.104

mal et-:(A) Bir değer karşılığında sahip olmak
Garazın hangi kızını **mal etmek**. K, s. 31

mâlik ol-: (A) Sahip olmak
Sende bu silke sâlik olmuşsun,
Başka bir sırıra **mâlik olmuşsun**. HYH, s. 82

ma'lûm ol-: (A) İçine doğmak
Kardeşlik içinde aşk-ı masum,
Kim ülfet ile **olurdu ma'lûm**. M, s.109

mânend eyle-:(F) Eş, benzer olmak.
Eyler bu em başında leyl ü nehar **mânend**. İV, s. 401

mâni ol-: (A) Bir şeyin yapılmasını önlemek, engel olmak
Yar ise **mâni olur** iskât ile G, s.166

manzûr ol-: (A) Bakılmak, görünmek
Manzûr oluyor bu yerden âfâk BO, s.176

masnû' ol-:(A) Sanatla yapılmış olmak.
Esrâr-ı lemyezelden **masnû' olan** bu dârın
Bir maksada ederdi seyf ü kalem teveccüh. İV, s. 400

masun ol-:(A) Korunmuş olmak.
Hattâ değil vakar u şeref, iffet ü edeb,
Olsun diyor o gözle kulak sadmeden **mâsun!** HYH, s.225

mâtem et-: (A) Yas tutmak
Ben **mâtem eder** idim seninçün. M, s.115

mâtem eyle-: (A) Çok üzölmek, yasa bürönmek, matem tutmak
Ben kalıp **mâtem eyleyim** her ân! S, s.72

matla' ol-: (A) Korunmak, korunmuş olmak
Sihr-i hilkatın **olmuş matla'**
Bize kâzib, size sadık ciheti. K, s. 69

mazhar et-:(A) Nail etmek, şereflendirmek
Kim cevher-i idrâke Hak **etmiş** anı **mazhar**. HYH, s. 60

mazhar ol-: (A) Nail olmak, şereflenmek
Bâlâdan **mazhar olduğumuz** tesliyeti anlara tenzîl ederiz. B, s.173

mazlum ol-:(A) Haksızlığa ve zulme uğramış olmak
Yangın yerine döndü, evet sicn-i mezâlîm,
Mazlum olana şimdi rahîm olmada zâlim. HYH, s.147

mebhût ol-: (A) Hayrette kalmak, şaşmak
İnerek velveleye bâlâdan
Yerde **mebhût olan** o dâhiyeler. HYH, s.142

mebnî ol-: (A) Bir şeye dayanmak
Neye **mebnî olur** hâdis; D, s.112

mecâl ol-: (A) Gücü olmak, imkanı olmak
Bir dua kılmağa **olaydı mecâl**, S, s.61

mecbûr et-: (A) Zorlamak
Beni ol mertebe **eder mecbûr!** S, s.69

mecnûn eyle-: (A) (Mec.) Delirtmek, çıldırtmak
O dersdir yine **eyler** fakat bu âlemde,
Gehî kavîyi zebûn, gâh âkılı **mecnûn** Ö, s.144

mecnûn kıl-: (A) Sevda sebebiyle kendini kaybetmek
Kıldı beni derd-i aşk **mecnûn**; M, s.125

mecnûn ol-: (A) Sevda sebebiyle kendini kaybetmek
Yani **mecnûn olmayı** cebrettiler G, s.187

mecnûn-aşk et-:(AA) Aşktan deliye dönme.
Sebep nedir, beni **mecnûn-aşk edip** gitti. HYH, s.115

mecrûh et-: (A) (Mec.) İncitmek

Gerçi hainler **ettiler mecrûh**. V, s.210

mecrûh ol-: (A) Yaralanmak, yaralamak
Olmuştu başım ezelde **mecrûh** M, s.115

medâr ol-:(A) Yardımı, yararlığı dokunmak
Medâr olmak üzre o davâya tek,
Muhakkak görür müziyâtı bugün. HYH, s. 81

medhûş ol-: (A) Dehşete uğramak, şaşırarak
Dil ü canım **olur medhûş!** D, s.113

medyûn ol-:(A) Borçlu olmak
Mütedeyyin neden **ola medyûn**, S, s.45

mefût ol-:(A) Açılmak.
Pâyinde, makabir bana **olmuş** gibi **mefût**,
Bâlâda sehâib seni eyler gibi ızmâr. HYH, s. 106

mefût et-: (A) Kendine bağlamak
Güzel kılar onu, **etmek** için beni **mefût** Ö, s.144

mefût ol-: (A) Tutulmak, gönül vermek, vurulmak
Oldum bu güzel mezara **mefût**, M, s.87

mefût ol-: (A) Bezmek, ümitsizliğe düşmek.
Geldi hayret bana kaldım mahsûr,
Düşünüp kendimi **oldum mefût!** HYH, s.354

mehcûr et-: (A) Terk etmek, bırakmak, ayrılmak
Ederse de onu **mehcûr** bezm-i ülfetten? Ö, s.141

mehcûr ol-:(A) Uzaklaşmak, ayrılmak
Hâbdan **mehcûr olursa** er kişi
Andırır tayf-ı leyâl-i her işi. G, s.160

mekîn ol-: (A) Oturmak, yerleşmek
Bak sen bile şimdi sen değilsin
Gönlümde **mekîn olan** hayâle
Hiç vermedi tal'atın imâle BO, s.174

meks et-: (A) Bekletmek,
Gelme insan **meks eden** âlemlere G, s.93
melfûz ol-: (A) Telaffuz edilmek, söylenmek.
İtiraf eylerim ki olmuştur
Gayrı **melfûz olan** o elhânın
Nazm u nesrimde az çok imdâdı. HYH, s. 271

memnun ol-: (A)Sevinmek, sevinç duymak, kıvanmak
Zehri **memnun olarak** nûş etmek. K, s. 79

me'mûl et-: (A) Beklemek, ummak
Kimine râh-ı ahirettir râh,
Anda **me'mûl eder** selâmetini. HYH, 53

men'et-:(A) Yasaklamak, izin vermemek
Men'eder halkı tenezzühten fakat G, s.109

merâm et-: (A) Birine istediğini vermek.
Dağ-ı dile çare bul, **merâm et:** M, s.40

merdûd ol-: (A) Reddolunmak, kovulmak
Hâriçte kalan **olur** mu **merdûd**? M, s.61

merhamet et-: (A) Acımak
Âti ise o **merhamet etsin** gedânıza? H, s.159

merhamet eyle-:(A) Acımak
Adl ile **merhamet eyler** ancak. K, s. 75

merhamet kıl-: (A) Acımak
Lâkin yine bu alçağa, siz **merhamet kılın.** H, s. 157

mermûz ol-: (A) İma edilmek, işaretle anlatılmak
Anda **mermûz olan** safâyı hemân S, s.58

meshûr et-: (A) Büyülemek.
“Dâhi muazzam” der. O nihrîr-i edîbi,
Bilmem, nasıl **etmiş** idi **meshûr**? HYH, s.211

mesken et-:(A) Yerleşmek
Bu sefâletgehi **ettim mesken.** K, s. 70

mesmû ol-: (A) İşitilmek, duyulmak
Ettiğim nâleler **olup mesmû**,
Umarım arz-ı hasret etmiştir. S, s.65

mesrûr ol-: (A) Sevinmek.
mesrûr olduk. HYH, s.232

mest ol-: (F) Sarhoş olmak, kendinden geçmek
Mest olurum çeşm-i mahmuru ile, D, s.95

mestûr ol-: (A) Örtülü, kapalı, gizli olmak
Berf ile **mestûr olunca** berg ü ber, D, s.93

mesûit ol-:(A) Mutlu olmak, onmak
İyi insan **olur** elbette **mesûid**. HYH, s. 283

mes'ul ol-:(A) Sorumlu olmak
Neye **mesul olayım** yahut ben,
Aharın cünha veya cürmünden? K, s. 62

meşgul ol-:(A)Vaktini vermek, uğraşmak, oyalanmak
Ebediyetle **olurken meşgul**. K, s. 43

meşhûd ol-: (A) Gözle görmek, tanık olmak.
Benim hele neden **olsun** şeametim **meşhûd** Ö, s.142

meşhûn ol-: (A) Doldurulmak, dolu olmak
Gönül ne mertebe olsa bu hüzn ile mahzun,
Olur o mertebe bir başka şevk ile **meşhûn** Ö, s.144

meşk eyle-:(A) Ders vermek
Bana feryâd **meşk eyler** bu sessiz yerleri gördüm. HYH, s. 135

metrûk bulun-:(A) Terk edilmiş olmak
Ayrı bir yerde **bulunsam metrûk** ;
Gömülüp kalsam o hücre yerde. K, s. 48

mevcûd et-: (A) Var etmek.
Sizi handan iken **etmiş mevcûd**. K, s. 69

mevcûd ol-: (A) Var olmak, bulunmak
Tahayyül ederek **mevcud olanlar** gibi
Onları da kendileri için yaratılmış
Biliyorlar' Bu da kâinatın sahibi. B, s. 177

meylet-: (A) (Mec.) Bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek
Bir kadın erkekten evvel **meyleder** G, s.123

meyleyle-: (A) Bir yöne doğru yönelmek, eğilmek
Her tarafta sükûta **meyleyler**, D, s.131

meyli ol-: (A) Beğenmek, sevmek, hoşuna gitmek
Aceb mi aslına bir **meyli olsa** bunda serin? Ö, s.143

meyl-i ibtisâm et-: (AA) Gülümsemeye meyletmek
Güller gibi **meyl-i ibtisâm et**, M, s.40

me'yûs et-: (A) Üzmek, umutsuz, karamsar bir duruma düşürmek
Me'yûs ederim ukulü billâh... M, s.51

me'yûs ol-: (A) Üzgün olmak.
Tedâbirinde muvaffak olduğun zaman
Sebep sen, **me'yûs olduğun** vakit sebep Hak. HYH, s. 64

meyyâl ol-: (A) Eğilimli, eğimli olma
Oldum ben evet, bu hâke **meyyâl** M, s.87

mezkûr ol-: (A) Adı geçmek, anılmak, zikredilmek.
Bunlar etseydi de mâzide zuhûr,
Kaybolup sonra **olsaydı mezkûr**
İşitince ya inanmazdık biz, HYH, s.32

mezmûm ol-:(A)Beğenilmemiş, yerilmiş.
Sensin âlet ki ben **oldum mezmûm**. K, s. 31

mezun eyle-: (A) Bir iş için yetki vermek, yetkili kılmak
Eyleyin hem-revliğe **mezun** beni G, s.152

mihmân bulun-:(F) Konuk olarak bulunmak
Vatan u milleti kılmak nisyân,
Kendi beytinde **bulunmak mihmân**. HYH, s. 33

mihnet et-: (A) Sıkıntı, üzüntü vermek
Beledî nûş-ı zehr-i **mihnet eder**. S, s.43

misâl ol-: (A) Örnek olmak
Ana ancak o hâl **olurdu misâl**. D, s.120

muâdil ol-: (A) Eşit, denk, eş değer olmak.
Sizin **muâdil olur** mu kitap hüsnünüze? HYH, s. 89

muammer ol-:(A) Uzun ve mutlu yaşamak
Biraz **oldumsa** ben fikren **muammer**,
Budur menba: bu hâk-âlûde mermer! HYH, s. 194

muayyen ol-: (A) Belli olmak, kesin olarak belirlenmiş olmak
Ki ol habâb yine bahr içindedir mevcûd
Muayyen olsa da çok inkılâb şeklinde. Ö, s.142

muğber et-: (A)Gücendirmek, küstürmek
Etmekte mi bâğ u rağı yoksa,
Geçmişteki yâdgâr **muğber?** HYH, s. 92

muğber ol-: (A)Gücenmek, küsmek
Olmuştu bu yerde yâr, **muğber**. HYH, s. 92

muhabbet et-: (A) Karşılıklı, dostça konuşmak

Böyledir **ettiği muhabbetler**. S, s.57

muhâl ol-:(A) Gerçekleşmesi olanaksız olmak.
Nâmını bilmek **muhâl olmuş** bugün. HYH, s. 97

muhâtab et-:(A) Kendisine söz söylemek, hitap etmek
Etsem de zamîrimde olan şî're **muhâtab**,
Versem mi ana ben dahi bir çehre-i diğer. HYH, s. 127

muhtâc ol-:(A) İhtiyaç duymak
Bu muazzez vatan **olur** hattâ
Başka evlâd edinmeğe **muhtac**. İV, 391

muhtel ol-: (A) Düzeni bozulmak,
Duydum bunu hûnum **oldu muhtel** M, s.104

muhtî ol-: (A) Hataya düşmek, yanılmak
Gâh pek **muhtî olur** bir kalb-i sâf G, s.167

mukabil ol-: (A) Bir şeyin karşılığı olmak
Yatıyorken bana **mukabil olur**, S, s.62

mukadder ol-: (A) Yazgıda var olmak, alında yazılı olmak
Olmuştu yetimlik **mukadder**,
Bilmezdi nedir pederle mâder. M, s.44

mukaffâ ol-:(A) Kafiye, uyaklı olmak
Şî'r hep böyle **mukaffâ olmalı** G, s.181

mukavemet eyle-:(A) Direnmek, dayanmak, karşı koymak
Ne dağ **mukavemet eyler**, ne burc-u istihkâm. İV, s. 381

mukayyet et-: (A) Korumak, gözetmek
Çok rehrevi **etse de mukayyed**,
Yollar görünürdü pek muakkad. M, s.129

mukayyet ol-:(A) Korumak, gözetmek
Olmuştu mukayyed. HYH, s.182

mukîm ol-:(A) (bir yerde, bir evde) Oturmak, eğleşmek, ikamet etmek.
Gör zaafımı, ömrümden olurken müteşekki,
Gönlüm yine ömrümle **mukîm olmağı** ister. HYH, s. 166

muktedir ol-: (A) Gücü yetmek, yapabilmek
Tâ beni iskâta **olsun muktedir?** G, s.132

munsab ol-:(A) Kavuşmak.

Allah'a **munsab olmuş** bir başka mâcerâdır. HYH, s. 119

musallat ol-: (A) Birini sürekli rahatsız etmek, birine sataşmak, hiç peşini bırakmamak

Rûhuma **oldu musallat** ejderin G, s.94

musır ol-:(A) Bir söz veya düşüncede direnmek, ayak diremek.

Fâidesiz yolda **olursa musır**,

Hem mutazzırdır o hem bir muzır. HYH, s. 35

mutad et-:(A) Alışmak

Nedir Yârab, beni feryâd ile **mutad eder** bir kuş. HYH, s. 112

muteber ol-: (A) Yürürlükte olmak, geçerli olmak

İşte senin de yolun ey bî-haber!

Asra göre böyle **olur muteber**. HYH, s. 37

mu'terif ol-: (A) İtiraf etmek, kendi kabahat ve kusurunu gizlemeyerek söylemek

Mu'terif olsun ki eyler bir kusur G, s.147

muttasıl kıl-: (A) Bitişik, yan yana olmak

Gezinir câ-be-câ şebek maymun

Fareler **muttasıl kılar** şeb-hûn BO, s.154

muttasıl ol-: (A) Bitişik, yan yana olmak

Ben mâtamimle **muttasıl oldum** likanıza,

Siz bu sitemde-fikrediniz de- devam edin H, s.159

muvaffak ol-: (A) Başarmak, başarılı olmak; becermek

Tedâbirinde **muvaffak olduğun** zaman

Sebepler sen, me'yûs olduğun vakit sebep Hak. HYH, s. 64

muvafık ol: (A) Uygun düşmek, kabul edilebilir olmak

Bu hâle hükm-i tabiat demek **muvafık olur**. Ö, s.137

muzlim ol-: (A) Karanlık olmak

Bîdâr olamaz bu rûh-ı nâim,

Gittikçe **olur** o nûr **muzlim**. M, s.107

mübtelâ ol-: (A) Fena şeylere düşkün olmak, tutulmak

Evvel nazarda **olmuş** idim **mübtelâ** size H, s.163

mübtezel ol-:(A) (Kadın, kız) Orta malı olmak

Gören zanneder: gökten inmiş melek.

Yaratmışken Alah o rütbe güzel,

Nasılsa **olur** şehirde **mübtezel**. HYH, s.73

mücerreb ol-:(A) Denenmiş, sınanmış olmak

Ne kahirdir o Yarab!

Çok **olmuştur mücerreb**. HYH, s.325

mücessem et-: (A) Tecessüm etmek, şekillendirmek

O nûr-ı **mücessem edip** igtirâb, S, s.81

müdâm kıl-:(A) Devam etmek, sürekli olmak.

Bin saha içinde yüz bin ecrâm,

Kılmakta müdâm seyr ü ârâm. HYH, s. 42

müebbet ol-:(A) Ömür boyunca var olmak, sonu olmamak.

Bugün **olmuş** o bir zıl, **müebbed**.

Serâpâ hevaî saf bir mabed. HYH, s. 193

müfarekat kıl-: (A) Ayrılmak, uzaklaşmak

Senden **kılalı müfarekat** ben,

Vaslınla tahassürüm bir oldu. M, s.119

mükâfât ol-:(A) Ödül olarak kabul edilmek.

Masuma dahi görmemek **olsun** mu **mükâfât**,

Yetmez bunu ifâya hayatın günü malûm. HYH, s. 62

mülâkî ol-:(A) Buluşmak, kavuşmak, görüşmek.

Anlarla dahi ey Vücûd-ı Bâkî,

Olmakta büyüklüğün **mülâkî** HYH, s. 49

mülhak et-: (A) Bir bütüne sonradan katılmak, eklenmek

Anı kaskad'da **etmeli mülhak**, S.54

mülhâk ol-:(A) Bir bütüne sonradan katılmak, eklenmek

Bende etmiş onun hayatı devam

Ona yahut ben **olmuşum mülhak**. HYH, s.359

mülhem ol-:(A) Esinlenmek

Bundan **oldum** da galiba **mülhem**. HYH, s.342

mülhem eyle-: (A) Esinlenmek

Neyleyim? **Mülhem eyle** Allah'ım! S, s.71

mülhem kıl-:(A) Esinlendirmek

Beni **mülhem kılsa** şâir odur. HYH, s. 271

mülhem ol-: (A) Esinlenmek

Yarabbi şu anda **mülhem oldum** M, s.116

mümkün ol-: (A) İmkân bulunmak

Yokluksa sonu bu ızdırâbın,

Mümkün mü olur çıkarmamak ses? M, s.91

mümted ol-: (A) Uzamak, sürekli olmak
Bir sene **mümted olur** bir dâhiyyen! G, s.141

münâdilik et-: (A) Nida etmek
Kara kuşlar ona münevvim olup
yıldırımlar **eder münâdilik.** V, s.191

mün'akis ol-:(A) Tersine dönmek, çevrilmek.
Birtakım **mün'akis olmuş** dîdâr. K, s. 59

münbais ol-:(A) Doğmak, ilerigelmek.
Ne şüphe? Ondan **olur münbais** husûmetler! İV, s. 418

müncer ol-:(A) Bir yana doğru çekilip sürüklenmek, varmak
Neye **olmakta** bu sevda **müncer!** K, s.53

münevvim ol-: (A) Uyku vermek, uyutmak
Kara kuşlar ona **münevvim olup**
yıldırımlar eder münâdilik. V, s.191

münfail ol-: (A) Gücenmek, alınmak, kırılmak
Kibr idi mahzâ bu, **oldum münfail** G, s.193

münhasif ol-: (A) Sönükleşmek, ışıksız kalmak.
Bu yerde münkeşif olmuş o sırr-ı Yezdânî,
Bu yerde **münhasif olmuş** o lem'a-ı fitret! İV, s. 404

mümkad et-: (A) Boyun eğmek.
Bütün şairleri ahkâmına **mümkad eder** bir kuş. HYH, s.110

mümkad ol-:(A) Boyun eğmek.
Hûri **olur** mu âdeme **mümkâd**, sevdiğim. H, s. 156

mümkalib ol-:(A) Değişmek, başka bir şekle kılığa girmek
Yoksa cismen **mümkalib olmak** mıdır? G, s.102

münkeşif ol-: (A) İnkişaf etmek, meydana çıkmak.
Bu yerde **münkeşif olmuş** o sırr-ı Yezdânî,
Bu yerde münhasif olmuş o lem'a-ı fitret! İV, s. 404

münkir ol-: (A) Tanrı'nın varlığına inanmamak
Galiba başka penâh olmadığıyçün, insan
Onu hem **münkir olur** hem diler ondan ihsan. HYH, s.273

münşerih ol-: (A) Gönlü açık olmak, sıkılmamak, eğlenmek
Bundan **oldum münşerih** bilmem neden G, s.193

müntakıl ol-: (A) Miras kalmak, intikal etmek.
Mektebe git, fen ile ol müşteğıl,
Vârisine feyzin **olur müntakıl**. HYH, s. 36

müntehî ol-: (A) Nihayet bulmak, sona ermek
Yolları **müntehî olur** Sohüm'a. V, s.198

mürûr et-: (A) Geçip gitmek, sona ermek
Edip sanki ol sûr u şâdi **mürûr**,
Bugün gönlüme kaldı matemleri S, s.79

mürûr eyle-: (A) Geçip gitmek, sona ermek
Bir asr-ı muhteşem buradan **eylemiş mürûr**. HYH, s.153

müsâb ol-:(A) Sevap kazanmak .
Mağribda **müsâb olursa** bir fert,
Maşrıktadır o sence bir dert. HYH, s.330

müsadif ol-: (A) Rastlamak
Baktıkça bu hâle fikr-i ârif,
Olmakta tehallüfe **müsadif**. M, s.81

müsaid ol-: (A) Uygun, elverişli olmak
Müsaid olur mu ki hilkati D, s.129

müstağrak ol-:(A) Garkolmak, batmak.
Ey sen ki, yüzün görünce handân,
Müstağrak olur safâya vicdân. HYH, s. 68

müstefid ol-: (A) Yararlanmak, faydalanmak
Müstefid oldu sözümden hâs u âm G, s.146

müstefid eyle-:(A) Yararlanmak, faydalanmak
Müstefid eylemek için gayrı,
Gördüm eylerdi nefsinin ızrâr. HYH, s. 56

müstemi' ol-: (A) Dinlemek, işitmek
Âkıbet dehşetle **oldum müstemi'** G, s.170

müsterih ol-: (A) İçi rahat olmak, kaygıdan kurtulmak
Ahiret var **müsterih ol** ey esir! G, s.146

müşkil ol: (A) Güç, zor, çetin olmak
Hâb- gûnâ bu yapma kardeşlik
Daha makbul olur hakikiden
Daha **müşkil de olmalı** zira
Değil ırsî o ihtiyârîdir. V, s.205

müştagil ol-: (A) İştigal etmek, bir işle meşgul olmak
Bir zaman bunlarla **oldum müştagil** G, s.109

müştehir ol-:(A) Şöhret bulmak, meşhur olmak.
Hem **olmuştu** kız fuş ile **müştehir**,
Fakat yoktu isbâta bir muktedir. HYH, s.74

mütecelli kıl-: (A) Tecelli etmek, görünmek, ortaya çıkmak
Bunlar belki de rütbe-i asaletini **mütecelli kılan** nişanlar idi. V, s.194

mütegayyir ol-:(A) Değişmek, başkalaşmak.
Ben de **oldum mütegayyir**, alçak. K, s. 40

mütehammil kıl-:(A) Tahammül etmek, dayanmak.
Bizi dûçâr eden belâya ümd;
Mütehammil kılan kezâlik ümîd. HYH, s. 52

müteşekki ol-: (A) Şikayetçi olmak, şikayete bulunmak.
Gör zaafımı, ömrümden **olurken müteşekki**,
Gönlüm yine ömrümle mukîm olmağı ister. HYH, s. 166

müttefik ol-: (A) Birleşmek, anlaşmak, fikirce beraber olmak
Başladık zikretmeğe ifrat ile,
Şair **oldu müttefik** hattat ile! G, s.158

müttehem ol-: (A) Suçlu görünmek, suçlanmak
Ben hele nefsen **olurdum müttehem**, D, s.105

müttehid ol-: (A) Birlik durumuna gelmek, birlik olmak
Dilerse **müttehid olsun** bütün muâhidler. İV, s. 380

müyesser eyle-: (A) Kolaylıkla ortaya çıkmak.
Müyesser eyledi Mevlâ ziyaret ettim ben. İV, s.405

müyesser ol-: (A) Kolaylıkla ortaya çıkmak, kolaylıkla elde edilmek
Müyesser oldu bağıteten bu hasrete visâliniz. HYH, s. 90

müzâhir ol-: (A) Yardım etmek, korumak.
Gizliyse de şimdi zâhir oldu,
Bir darbe-i Hak **müzâhir oldu**. HYH, s.331

müzdâd ol-: (A) Ziyadeleşmek, çoğalmak
Rızkî **müzdâd ola** bugünkünden. S, s.69

müzehher ol-: (A) Çiçeklenmek, çiçek açmak.
Olur hâk-i siyeh bazen **müzehher**. HYH, s. 193

müzeyyen ol-: (A) Süslenmiş, bezenmiş olmak
Güzel rengi var neşreder râyiha,
Müzeyyen de olmakla hoştur çiçek. HYH, s. 81

N

nâdân ol-:(F) Bilgisiz, cahil olmak.
Bugün dâna, yarın **nâdân olurdun.** İV, s.413

nâfi ol-:(A) Yararlı olmak, kazançlı olmak
Uyku pek **nâfi olur** güz mevsimi G, s.164

nâfiz ol-: (A) (Mec.) Sözü geçmek, etkili olmak
Ne rica **nâfiz olur** bunda ne emr ü ibrâm! HYH, s.262

nâil ol-: (A) Erişmek, ele geçirmek, başarmak, ulaşmak
Nâm u şöhreti sânihadır ki **nâil olan** şâir olur. B, s.173

nâil kıl-:(A) Eriştirmek, ulaştırmak
Beni tezyân edip **nâil kılan** bir tab'-ı rengîne. HYH, s. 198

naklet-:(A) Bir yerden alıp başka bir yere iletmek, aktarmak, taşımak,
Tekkeyi **naklettiler** Bulgurlu'ya G, s.183

naklol-:(A) Göç etmek, taşınmak
Başka bir dünyaya **nakloldular?** G, s.128

nakşol-: (A) (Mec.) Kalıcı ve etkili olmasını sağlamak
Birisi kalbe **nakşolur** bir renk... HYH, s. 150

nâlân et-: (F) Ağlatıp, inletmek
Bir şair-i a'zamı bu hicrân
Etmış, bilirim, şu yolda **nâlân** M, s.73

nâlân kıl-: (F) İnlemek
Ya onda dahi bu yolda, bilfarz,
Allah beni **kılarsa nâlân?..** M, s.96

nâlân ol-: (F) İnlemek, ağlamak
Nâlân ola bister-i memâtım. M, s.47

nâle et-: (F) İnlemek
Gâh bir **nâle eder**, gâh durur. K, s. 42

nâle kıl-:(F) İnlemek
Arada **nâle kılar** bir baykuş. K, s. 33

nasip eyle-: (A) (mutluluk veren ve güzel şeyler için) Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.
Hak **nasip eylemiş**, ne mutlu sana . V, s.211

nasip ol-:(A) (mutluluk veren ve güzel şeyler için) Erişmek, ulaşmak, kavuşmak.
İktisâb-ı beka ettikleri zaman,
Her birisine bizden bir cemiyet **nasîb olacak**. B, s. 177

naz et-:(F) Kendini beğendirmek için yapmacık davranmak
Andırırısın o şi'r-i sâfiye,
Ki **eder nazlar** kavâfiye. HYH, s.109

nazar et-: (A) Bakmak, göz atmak
Ederék kubbe-i semâya **nazar**.
Tapınır kendi kendine daim. S, s.44

nazar eyle-: (A) Bakmak, göz atmak
Şu mezhereye **nazar eyle** gel; D, s.128

nazar kıl-:(A) Bakmak, göz atmak
Nazar kıl kehkeşâna. HYH, s.327

nâzil ol-: (A) İnmek, konaklamak
Bir mücerred mezera **nâzil olur!** S, s.62

nazîr ol-:(A) Benzer, eş, örnek olmak.
Nazîr olur mu bakın âftâb hüsnünüze? HYH, s. 89

nefret et-: (A) Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak
Ettiğim nefret abes, ikrâh boş
Yâr şeklinde olan düşmen de hoş! G, s.176

nefret eyle-: (A) Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak
Aceb türâba neden **nefret eylesin** ki beşer, M, s.142

nefret kıl-: (A) Birine veya bir şeye karşı nefret duygusuyla dolu olmak
Nefret kılan özünden takbîh eder umûmu,
Me'yûstur o bîkes, zannetme hod-sitâdır. HYH, s. 119

nehyet-: (A) Bir işin yapılmasını yasak etmek, engellemek, menetmek
Hem de Allah **nehyeder**, ferman eder G, s.104

nerm ol-:(F) Yumuşak, mülayim olmak.
Ferâdist olunca bununla karîn,
Daha **nerm olur** sanki ol nâzenîn. HYH, s. 75

nesyet-: (A) Unutmak
Nesyederdi hayretinden Hâlıkı G, s.111

neş'et et-: (A) Kaynağını bir yerden almak, doğmak
Sevdâ ki bizce **neş'et eder** hırs u âzdan H, s.164

neş'et eyle-: (A) Meydana gelmek, doğmak
Bir taraftan **neş'et eyler** tâzeler! G, s.142

neşret-: (A) Yaymak, dağıtmak, saçmak
Savtı da birçok revâyih **neşreder**. D, s.104

nevmîd ol-: (F) Ümitsiz olmak.
Fikr-i ferdâdan **olursam nevmîd**,
Ben nasıl geçmişi etmem tes'îd? K, s. 76

nezâret et-: (A) Denetlemek, bakmak
Ümmî kılar ismini kıraat,
Â'mâ **eder** irsine **nezâret**. HYH, s. 44

nezâret kıl-: (A) Denetlemek, bakmak
Ümmî **kılar** ismini kıraat,
Â'mâ **eder** irsine **nezâret**. HYH, s. 44

nigâh et-: (F) Bakmak
Nigâh ettikçe bir rikkat verirdi BO, s.145

nigâh eyle-: (F) Bakmak
Sanırım **eyledikçe nigâh**, D, s.113

nigah-bân et-: (FF) Gözcü, bekçi etmek
Uşşâkına ol kelbi **nigahbân** mı **edersin?** HYH, s. 236

nigah-bân ol-: (FF) Gözcülük, bekçilik etmek
Ma'sukuma **ol** benim **nigahbân**,
Kalbetmeye hâke berf ü bârân M, s.86

nisâr et-: (A) Saçmak, serpmek
Açılıp gök, melâik-i mevsim deşt ü kûh-ı zemine rengareng nurlar, handeler **nisâr etmiş**. V, s.195

nisâr eyle-:(A) Saçmak, serpmek
Semâvî handelerdir gökyüzünden Hak **nisâr eyler**. HYH, s. 132

nisâr ol: (A) Saçmak, serpmek
Çarpar göze, eşkbâr olur o;
Gökten sanırım, **nisâr olur** o. M, s.113

nisbet et-: (A) Eşit olmak
Manzûmene **nisbet etse** âdem,
Bir nokta kadar gelir bu âlem. HYH, s. 45

nisyân et-: (A) Unutmak
Muhtaç değil bana bu devrân,
Millet de **eder** eğerçi **nisyân** M, s. 96

nisyan kıl-: (A) Unutmak
Vatan u milleti **kılmak nisyân**,
Kendi beytinde bulunmak mihmân. HYH, s. 33

nisyan ol-: (A) Unutmak
Hep hâk değil mezar-ı dilber,
Nisyan olacak ikinci makber. M, s.112

niyâz et-: (F) Yalvarmak
Ben dûrdan **niyâz edeyim**, dâima size. H, s.164

niyyet et-:(A) Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek
Çoktan onu keşfe **niyyet etmiş**, M, s.120

nûş et-: (F) İçmek.
Zehri memnun olarak **nûş etmek**. K, s. 79

nûş eyle-: (F) İçki içmek
Eyleyim ben bir melek aşkıyla **nûş**
Sen de iç pîr aşkına ol pür-hurûş!... G, s.116

nüfûz et-: (A) Bir şeyin içine işlemek, geçmek
Nüfûz etmiş siyâbından o hâlet BO, s.142

nümâyân ol-: (F) Ortaya çıkmak, görünmek
Makberde **olur** bu sır **nümâyân**. M, s.54

nümû-dâr ol-: (F) Görünmek.
Nihayette râm olmuyor âdeme,
Nümû-dâr olur mâtem ü sûrda HYH, s.78

nüzûl et-: (A) İnmek, konaklamak
Siz göge suûd değil cehennemler bânisi
Olan mahkemelere **nüzûl edin**. HYH, s. 305

Ö

öksüz ol-:(T) Anası veya hem anası hem babası ölmüş bulunmak
Her tahatturda **öksüz olduğunu**, D, s.127

P

pây-mâl et-: (FF) Ayak altında bırakmak, çiğnemek
 Çeşm-i insâf için serâpâ yaş,
 Nazar-ı hikmeti gubâr-âlûd,
 Beni de **pây-mâl eden** bu gidiş. HYH, s. 139

pây-mâl ol-: (FF) Ayak altında kalmak, çiğnenmek
 Serbeser Yârab kırılısın tâclar!
Pay-mal olmak yeter muhtâclar G, s.181

pây-dâr kıl-:(F)Devamlı, sürekli olmak.
 Yarab o mihr-i şevketi sen **pây-dâr kıl**. HYH, s. 130

perestiş eyle-:(F) Taparcasına sevmek
 Nümâyan olur sonra birçok hadem,
Perestişler eyler bütün halk o dem. HYH, s.77

perestiş kıl-: (F) Taparcasına sevmek
 Mahlûkunuz gibi o **perestiş kılar** size. H, s.158

perişan et-:(F) Dağıtmak, düzenini bozmak.
 Cemiyet-i rindânı **perişan** mı **edersin!** HYH, s. 236

perişan ol-:(F) Dağılmak, düzeni bozulmak.
 Ye's ü ümmîd ile bir kabza-ı hak
 O kadar **olmada perişan** ki
 Bir daha toplamak ümid-i baîd. HYH, s.52

perran ol-: (F) Uçmak, uçucu olmak
 Rûzgârında bin revâyih ile
 nağmeler, bûseler **olur perran**. V, s.192

pertâb et-: (F) Uzağa atılmak, sıçramak
 Karaca yardan **eder pertâb**. S, s.47

pertâb eyle-: (F)Atılmak, sıçramak
 Böyle bir hiddetle **pertâb eyledi** G, s.154

pervâz et-: (F) Uçmak
 Perverdigârdan Perverdigâra gider; ezeliyyetten kopup nâmütenâhiliğe **pervâz eder**.
 B, s.173

pervâz kıl-: (F) Uçmak
 Ey rûhu **kılan** gözümde **pervâz**,
 Oldun mu o âşiyânla dem-sâz? M, s.57

pesend eyle-: (F) Beğenmek.
Pesend eyleyip hâl ü evzâ'mı,

Hemen gönderir bâma etbâ'ını. HYH, s.78

peşîmân et-: (F) Pişman olmasını sağlamak
Sen doğduğuna halkı **peşîmân** mı **edersin?** HYH, s. 235

peşîmân ol-: (F) Yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlamak
Utandım ben fakat **oldum peşiman.** BO, s.145

peydâ eyle-: (F) Meydana çıkarmak
Öyle bir sûret **eyledim peydâ** S, s.59

peyda ol-: (F) Çıkmak, ortaya çıkmak, oluşmak
Birden o gece, yemekte hattâ,
Vechinde tagayyür **oldu peydâ.** M, s.99

peymân et-:(F) Yemin etmek.
A'dâmızı tedmîre **ederlerse** de **peymân.** İV, s. 371

peyrev ol-: (F) (başkasının) İzinden gitmek, izlemek
Peyrev olsun bu üç lisan da bize. HYH, 238

pîr ol-: (F) Yaşlı, ihtiyar olmak
Pîr olduğu nisbette aceb tazelenirmiş
İnsanda olan hâdise-i aşk ile sevdâ! HYH, s.70

pîşdâr ol-: (F) Öncü olmak, önde gitmek.
Neden sonra âyân olur âşikâr
Ki **olmuştu** ferrâşlar **pîşdâr.** HYH, s. 77

pîşe et-: (F) İş, huy, alışkanlık edinmek
Aksiye bunun, **edince pîşe**
Hissetmedir ölmeği hemîşe. M, s.70

R

rabtet-: (A) Bağlamak, iliştmek
Efkârımı **rabtedip** sadâya M, s.68

rabteyle-:(A) Bağlamak, iliştmek
Hem der ü divar ile **rabteylemiş!** G, s.109

râci ol-:(A) Dokunmak, dayanmak, ilgilenmek
Kime **râci olacak** tecziyemin icrâsı? HYH, s.338

rağbet et-: (A) İstemek, beğenmek, istekle karşılamak
Kaldımsa **edip** hayata **rağbet**
Bir sâika var bu işte bu işte müspet M, s.70

rağbet eyle-: (A) İstemek, beğenmek, istekle karşılamak
Eylar mi gönül mecâza **rağbet** M, s.67

rağbet kıl-: (A) İstemek, beğenmek, istekle karşılamak
Akşamüstü **kıldı rağbet** halvete G, s.186

rahat et-: (A) Sıkıntısız durumda olmak, ferahlanmak, dinlenmek
Mâderle peder idik beraber,
Biz **rahat eder** idik beraber. M, s.94

rahat eyle-: (A) Sıkıntısız durumda olmak, ferahlanmak, dinlenmek
Eylerse bu bir döşekte **rahat**
Elbet o dahi eder ziyaret. M, s.100

râhber ol-: (F) Kılavuz olmak, yol göstermek
Vermeli bizzat **olup** hem **râhber**
Hem imama, hem de muhtara haber. G, s.172

rahîm ol-: (A) Korumak, acımak, merhamet etmek
Yangın yerine döndü, evet sicn-i mezâlim,
Mazlum olana şimdi **rahîm olmada** zâlim. HYH, s.147

rahm et-: (A) Birinin suçunu bağışlamak, yarlıgamak, merhamet etmek
Ey Halık-ı Zülcelâl, **rahm et** M, s.73

rahmet et-: (A) Birinin suçunu bağışlamak, yarlıgamak, merhamet etmek
Rabbim sana **rahmet etsin** ey yâr M, s.70

rahmet eyle-: (A) Birinin suçunu bağışlamak, yarlıgamak, merhamet etmek
Hak **rahmet eylesin**, o büyük bir vezir idi. HYH, s. 154

rahmet kıl-: (A) Birinin suçunu bağışlama, yarlıgama, merhamet etmek
Allah **kılar** dilerse **rahmet**. M, s.81

rakset-: (A) Oynamak, dans etmek
Raksetmede hoş-lika periler BO, s.176

ra'sân ol-: (A) Titremek.
Müteâric harîk-ı zulmânî
Ki çıkarken zemîn **olup ra'sân**,
Hep cemâdât haykırır gûyâ. HYH, s.142

razi et-: (A) Birisine bir şeyi kabul ettirmek, benimsetmek
Buna **et** nefsinin ancak **razi**. HYH, s.250

razi ol-: (A) Uygun bulmak, beğenmek, benimsemek, istemek, kabul etmek
Hiç mi hiç **razi olur** mu halkeden G, s.176

reddet-: (A) Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek
Reddetmeğe de görülmez icâb M, s.61

reddeyle-: (A) Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek
 Ömrümü aldı, yine **reddeyledi** G, s.151

ref'et: (A) (-i) Ortadan kaldırmak, gidermek
Ref'et bu tereddüdâtı serden M, s.56

ref' eyle-:(A) Kaldırmak, hükümsüz bırakmak
 Redd ile **ref' eyledim** feryâdımı. G, s. 189

ref' ol-: (A) Kaldırmak, hükümsüz bırakmak
 Ey nûr, gözümde durma **ref' ol**,
 Uğraşma kadın, benimle, def'ol M, s.102

refakat et-: (A) Beraberinde gitmek, arkadaşlık etmek, eşlik etmek
 Çok yerde kadınlığa bu hâlet,
 Tâbûta kadar **eder refakat**. M, s.122

refakat eyle-: (A) Beraberinde gitmek, arkadaşlık etmek, eşlik etmek
 Rûhumsa edip evinde rahat,
 Ya komşuları edip ziyaret
 Akşam eve avdet etmek üzre,
Eylerdi gelip bana **refakat**. M, s.98

refakat kıl-: (A) Beraberinde gitmek, arkadaşlık etmek, eşlik etmek
 İlâh'il hüsne **kılmışlar refakat**. BO, s.143

refik et-: (A) Arkadaş, dost etmek
 Tevfikini **refik et** o hâdi-i âleme. HYH, s. 129

refik ol-: (A) Arkadaş, dost olmak
 Cümle ebnâ-yı zaman **olsun refik** G, s.143

reftâr kıl-: (F) Gitmek, yürümek, hareket etmek.
 Lâyık mı benim hûr-veşim **kılmaya reftâr**
 Lâyık mı benim rûh-ı revânım kala hâmûş. HYH, s.106

rehber et-: (F) (Mec.) Birinin doğruyu bulmasına yardımcı olan, yol gösteren kimse
 veya şeyi kendine kılavuz etmek
 Elbette olur bu semte makrûn,
 Peyk-i seheri kim **etse rehber**. HYH, s. 98

rehber eyle-: (F) (Mec.) Birinin doğruyu bulmasına yardımcı olan, yol gösteren
 kimse veya şeyi kendine kılavuz etmek
 Fıkr-i takdîsi **eylemiş rehber**. İV, s. 373

rekabet et-: (A) Yarışmak

Kalbim benim **rekabet eder** akl-ı kâmile H, s.161

rekzet-: (A) Dikmek, saplamak, kurmak

bir sanem olmak için câlib-i tâat her an,
onu hakkıyla, adâletle, metânetle gerek **rekzetmek**. HYH, s. 207

remâd ol-: (A) Kül olmak.

Perişandır, tutarsan, cümle heykeller **remâd olmuş**. HYH, s.110

resm yap-: (A) Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapmak

Bir **resm yapıp** kılmak için fikrimi tebdîl,
Bir şi'r yazıp çıktım edince anı tekmîl. HYH, s. 69

reşk et-: (F) Kıskanmak.

Döner oldu bir şevk ile câm o dem,
Derim **reşk ederdi** eğer görse Cem. HYH, s. 75

revân et-: (F) Akıp gitmek, yürümek

Ya rûhumu hâkine **revân et**. M, s.40

revân ol-: (F) Yürümek, akmak, gitmek

Cûlar her sû **revân olurdu** BO, s.170

reyyân et-: (A) Suyu kanmak

Çemen-i yâbisi **eder reyyân**
Yine bir cûybâr-ı pür bereket S, s.46

rezalet eyle-: (A) Rezalet sayılacak bir durumun ortaya çıkmasına yol açmak

Çok **rezalet eyler** anlar irtikâb G, s.123

rezîl ol-: (A) Çok utanacak bir duruma gelmek

Ey aşk **rezîl olur** hayatın,
Eyleren o kabrden tebâüd M, s.103

rîhlet et-: (A) Göçmek, ölmek

Hasnâ meleğim ki **etti rîhlet**,
Söylerdi bütün lisan-ı ismet. M, s.97

rica eyle-: (A) Dilemek

Dâimâ birleşmeği davetle **eylerdim rica**, D, s.123

ric'at et-: (A) Geri dönmek, geri kaçmak

Rûh bizden **ric'at etmekte** ana G, s.103

rîzân ol-: (F) Dökülmek, akmak

Berf **rîzân olur** yavaşça yere; S, s.49

rûşen eyle-: (F) Aydınlık, parlak kılmak
Bu sırr-ı siyâhî **eyle rûşen**. M, s.106

rûşen ol-: (F) Aydınlık olmak, belli olmak
Mümkün mü demek sana: Hayâlet?
Bir gölge **olur** mu böyle **rûşen**? M, s.110

rücû' et-: (A) Geri dönmek
Mâziyi anış mı bunda kârım?
Anmakla **rücû' eder** mi yârim? M, s.97

rücû kıl-: (A) Dönme, geri dönme
Daima **kılmakta** âtiye **rücû** G, s.101

rükû' et-: (A) Öne doğru eğilmek
Ebediyü'l- hubûb o sarsar ki
Verzişinden güneş **rükû' ederek**
Cümle seyyâreler kılar secde. HYH, s.142

S

sâbit ol-: (A) Bir şeyin varlığı, gerçekliği kesin olarak belli olmak
Bununla **sâbit olur**: aslımız da: Hâkîyiz Ö, s.143

sabret-: (A) Sabır göstermek, sabırlı davranmak
Sabretmek imiş bu derde çâre M, s.111

sabreyle-: (A) Sabır göstermek
Kemâl-i aczden **eyler** bu hâle **sabr**, beşer; Ö, s.148

sadâ et-: (A) Ses çıkarmak.
Bî-garaz bir **sadâ eder** mi sudûr,
Garazın bilmesem senin mi kusur? HYH, s. 84

sâdır ol-: (A) Ortaya çıkmak
Ders olmasın mı bir söz, andan **olunca sâdır**? HYH, s.117

sağ bulun-: (T) Ömrünü devam ettirmek, yaşamasını sürdürmek
Nasıl **sağ bulundum** bu hasrette ben? HYH, s.261

sağ ol--: (T) Hoşa giden bir davranış için "çok yaşa, teşekkür ederim" anlamında söz söylemek
Sen **sağ ol** emin ol ki o gün lâzım olursun,
En canlı cenâhıyla onun âzim olursun! HYH, s.335

sâhip ol-: (A) Bir şeye sahip olmak, bir şeyi olmak
Ben iki cânanda sevdim bir vücûd!
Bir kızın **olmak** için ben **sâhibi**
Çifte kız sevmekliğim elzem gibi! G, s.155

sâkin ol-: (A) Bir yerde yerleşmek, oturmak
Kimsesizlik **sâkin olmuş** her yere G, s.193

sâlik ol-: (A) Yola girmek
Sende bu silke **sâlik olmuşsun**,
Başka bir sırra mâlik olmuşsun. HYH, s. 82

sâlim ol-: (A) Sakin, huzur içinde olmak
Muktezâ-yı nizam-ı âlemdir,
Kim **olur** itirazdan **sâlim**? HYH, s. 57

sarf et-: (A) Tüketmek, harcamak.
Eylediğin yani ibâdet ise,
Fâidesi nefisine âit demek,
Kendin için **sarf edersin** emek. HYH, s. 37

sarf-ı nakd et-: (AA) Para harcamak
Medenî **sarf-ı nakd edip** hattâ
Nefsini sâz ile hamûş eyler. S, s.43

sâri ol-: (A) Başkasına geçen, geçici olmak.
Sâri oluyor demek güzellik. HYH, s.246

savaş et-: (T) Mücadele etmek.
Ederek dâim ağaçlarla **savaş** HYH, s. 32

savlet et-: (A) Hücum etmek.
Memlekete **savlet ederse** adû,
Def'ine kâfil mi olur hây u hû? HYH, s. 35

saydeyle-: (A) Avlamak
Bir melek **saydeylemek** kabil midir? G, s.153

sa'y et-: (A) Çalışmak, emek vermek.
İslâm'ı hayre sevk eder ol hazret elverir
İfsâda **sa'y ederse** de a'dâyı hıyre-ser. HYH, s. 129

sâye kıl-: (F) Gölge etmek, (Mec.) korumak
Allah o nûru **kıldı sâye**,
Verdi bana bir garîb pâyeye. M, s.82

sebât eyle-: (A) Sözünden veya kararından dönmemek, bir işi sonuna kadar götürmek, direşmek
Kendi evhâmına kâildi bu zât;
Yine **eyler** idi vehminde **sebât**. HYH, s. 282

sebep ol-: (A) Yol açmak, neden olmak.
Âlemde **sebep olmak** ile fevz ü felâha,
Hâhişger iken devletimiz sulh ü salâha. İV, s.370

secde et-: (A) Namaz kılariken alını, el ayaklarını, dizlerini, ayak parmaklarını yere getirmek
Hazret-i fitrate **eder secde** S, s.45

secde eyle-: (A) Namaz kılariken alını, el ayaklarını, dizlerini, ayak parmaklarını yere getirmek
Bilirim ben ki kal'alar, dağlar,
Secde eyler hücûm u hamlenize! HYH, s. 187

secde kıl-: (A) Namaz kılariken alını, el ayaklarını, dizlerini, ayak parmaklarını yere getirmek
Eşcâr bütün **kıladı secde** M, s.75

seddet-: (A) Kapamak, engel olmak
Seddetti bana o bâbı nûrun; M, s.127

seddeyle-: (A) Kapamak, tıkmak, engel olmak
Seddeylediniz ki ben geçecektim tarîkten H, s.163

sefer et-:(A) Yolculuk yapmak
Fikr ile de **etsen** ana bir **sefer**,
Hükmederim ben bu inadın geçer. HYH, s.34

selâm et-: (A) Uzakta olan birine bir kimse veya mektup aracılığıyla esenlik dilemek
Fakat böyle, bazen bu müştâkına
Bekadan **selâm etmede**. HYH, s.347

selb et-: (A) Zorla almak, kapmak, kaçırmak, yok etmek
Nehc-i vicdan ile derhal **ederim** ben onu **selb**! HYH, s. 208

semâ' eyle-: (A) İşitmek, duymak
Rûhum **eyler** bi tevekkülle **semâ'** G, s.115

senâ et-: (A) Övmek
Râzık-ı âlemi **senâ ederek**. S, s.47

senâ-yı halk et-: (AA) Aynı ülkede yaşayan, aynı uyrukta olan insanları övmek
Ben gerçi istemem size **etmek senâ-yı halk**,

Ancak, bilirsiniz, mütemeddin bir ülkede,
Mesul olan hükûmetin en çok gözettği
Halkın huzûrudur. HYH, s.225

serzeniş eyle-: (F) (Bir şeyi) Başa kakmak, sitem etmek, azarlamak
Etme ta'rîz, **eyledimse serzeniş!** G, s.130

serzeniş kıl-: (F) (Bir şeyi) Başa kakmak, sitem etmek, azarlamak
Bu bed çehre fertûte-i bed- meniş,
Kılar ol iki yâra bin **serzeniş**. HYH, s.76

setret-: (A) Bir şeyi örtmek, gizlemek
Yine etrâfı **setreder** eltâf! S, s.48

setr-i hicran et-: (AA) Üzüntüsünü örtmek
Ağlardı içi, olursa handan,
Handeyle **ederdi setr-i hicran**. M, s.42

sevk et-: (A)(Mec.)Sürüklemek, itmek
Şöyle ki müstakbelin âlemedir
Âleme **sevk ettiğin** âdemdedir. HYH, s. 35

sevk eyle-: (A)(Mec.) Sürüklemek, itmek
Fikrini **sevk eyle** biraz san'ata,
Hâlini peyveste eder vüs'ate. HYH, 36

seyahat eyle-: (A) Uzak yerleri gezerek görmek, yolculuk etmek
Bir taş kılarak bana işâret,
Fikrim seni **eyliyor seyahat**. M, s.109

seyret-: (A) Bir olaya karışmadan bakmak
Bir oyun **seyreder** yemek yiyerek. D, s.127

seyreyle-: (A) Bir şeyin durumunu, oluşumunu olaya karışmadan gözlemek, bakmak
Gönlümün **seyreylemektir** âdeti G, s.115

seyr-i kâinât eyle-: (AA) Kainatı, dünyayı seyretmek
Hod-be-hod **seyr-i kâinât eyler**. S, s.51

seyr-i mehtâb et-: (AF) Ay ışığının durumunu, oluşumunu gözlemek.
Seyr-i mehtâb etmede gayet hazîn G, s.158

seyr ü sefer et-: (AA) Gidip gelmek
Ederdim gazâlimle **seyr ü sefer**, S, s.80

sezâ ol-: (F) Uygun, yaraşır, bir şeye değer olmak.
Size içimdeki sevdâyı ben ıyân edeyim,

Sezâ olursa eğer, bir sehâb hüsnünüze. HYH, s. 88

sıfr ol-: (A) Hiç, sıfır olmak
Bir **sıfr olayım** bitir hisâbı. M, s.55

sırr ol-: (A) Bir şey veya kimse akıl almaz bir biçimde ortadan yok olmak
Bir **sırr oluyor** bütün bu esrar, M, s.45

siyânet eyle-: (A) Korumak
Ey mevt beni **siyânet eyle** M, s.55

silsile kıl-: (A) Birbirine bağlı, birbiriyle ilgili şeylerden dizi oluşturmak
Bî-hisâb eb'âdı **kıldın silsile!** G, s.141

siper ol-: (F) Bir şey veya bir kimse için kendini tehlikeye atmak
Siper olmuştu bize perde-i zer-târ-ı şafak! D, s.118

sirâyet et-: (A) (Mec.) yayılmak, dağılmak
Ziyâsı tarh tarh **etmiş sirâyet** BO, s.142

sirâyet kıl-: (A) (Mec.) Yayılmak, dağılmak
Meâli **kılmış** etrafa **sirâyet** BO, s.137

sirkat et-: (A) Çalmak, hırsızlık etmek
Hem beni müflis sanırmış yârlar,
Hem de **sirkat etmişim** derler ki ben G, s.183

sitem et-: (F) Bir kimseye üzüldüğünü, kırıldığını öfkelenmeden belirtmek
Sonra nevbet ona gelmiş idi ki
Bana hakkıyla **sitemler ederek,**
Sani bir gizli muhatab dedi ki, HYH, s. 249

sohbet et-: (A) Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirmek, söyleşide bulunmak, yarenlik etmek, hasbîhâl etmek.
Ederdi çağlayanlar o dem kuşlarla **sohbet** BO, s.149

sohbet eyle-: (A) Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirmek, hasbîhâl etmek.
Ervâh ile **eylemekte sohbet** BO, s.177

sökün et: (T) (Birçok kişi veya şey) Birbiri ardından gelmek, görünmek.
Öyle bir cilve-i i'câz ile **ettin ki sökün,**
Karışıklar barışık oldu tamamıyla bugün. HYH, 148

suâl et-: (A) Sormak
Sonra ben **ettim** cesaretle **sual** G, s.132

suâl eyle-: (A) Sormak
Dâimâ eylerim bu sırrı suâl;
Ne netice zuhur eder ne meâl. S, s. 59

suâl-i hâtır et-: (AA) Hatırını sormak
Hastayım, yok **suâl-i hâtır eden**; S, s.59

suûd et-: (A) Yukarı çıkmak, yükselmek
Ey sâika-i zekâ, **suûd et** M, s.112

sûzân et-: (F) Yakmak
Hind'i **sûzân eden** güneş yani, yüzünü güldürür bu iklimin. V, s.185

sûzân ol-: (F) Yakmak.
Ki zevciyle **sûzân olur** zevceler,
Kenarında ol kulzüm-i âteşin
Görürlerdi didârın ol mehveşin HYH, 74

sücûd et-: (A) Secdeye varmak, secde etmek
Ey âh, bu makbere **sücûd et**; M, s.112

sükûnet-yâb ol-: (AF) Durgun, hareketsiz olmak
Hevâ bazen **olur sükûnet-yâb**; S, s.48

sükût et-: (A) Susmak, konuşmamak, söz söylememek,
Hayretimden ben yine **ettim sükût** G, s.159

sükût eyle-: (A) Susmak, söz söylememek, sessiz kalmak
Sanki bazen gökler **eylerdi sükût** G, s.166

sükût kıl-: (A) Susmak, konuşmamak, söz söylememek
Kıldıkça sükût bârım artar. M, s.92

sükût ol-: (A) Susmak, konuşmamak, söz söylememek, sessizlik içinde bulunmak
Nâlemde **sükût olup** mükerrer
Behtimde figan bulur takarrür. M, s.108

sülûk et-: (A) Bir yola girmek, bir yol tutmak
Böyle diler şimdi tevâbi, mülûk
Cümle milel **etmiş** o yolda **sülûk**. HYH, s. 36

sünûh et-: (A) Çıkmak, zuhur etmek
Yine ondan **sünûh eder** gibidir,
Nağme-i muzlimâne-i ishak. V, s.187

sürgün ol-: (T) Ceza olarak bir yere gönderilmek
Sonra bunlar, iki sevda delisi,
Oldular dâr-ı şifâdan sürgün. HYH, s. 292

Ş

şad et-: (F) Neşelenmesini, sevinmesini sağlamak
Şad etmek için seni bu yanda M, s.71

şâd ol-: (F) Sevinmek, memnun ve mutlu olmak
 Bir hüzn verir bu hâl; lâkin,
 Ol hüzn ile **şâd olur** bu nâşâd M, s.52

şâdân et-:(F) Sevindirmek, mutlu etmek.
 Kendi güler, halkı da **şâdân eder**,
 San'atına herkesi hayrân eder. HYH, s.38

şâdân ol-: (F) Sevinçli, neşeli olmak
 Encâm bu sözle bulsa ömrüm,
 Rûhum, sanırım, **olurdu şâdân.** M, s.89

şahit ol-: (A)Tanık olmak
 Yârab sen **olunca** kalbe **şâhid** BO, s.179

şâmil ol-: (A) İçine almak, kaplamak, kapsamak
 Bir fikre bu nûr **olunca şâmil**,
 Olmaz mı o ihtiyaç zâil? M, s. 47

şâyân ol-: (F) (Bir şeye) Uygun, yaraşır, lâyük olmak
 Kahrolup mahvolmağa **şâyân olur** G, s.188

şebîh ol-: (F) Benzemek.
 Kebûd gözleriniz gâh **olur** siyâha **şebîh.** HYH, s. 124

şehâdet et-: (A) Şahitlik etmek, bir şeyin doğruluğuna inanmak
 Kalbim de buna **şehâdet etti.** M, s.54

şehîd et-: (A) Ülkesi, ülküsü veya inancı uğruna savaşırken öldürmek
 Kabrinde onun beni **şehîd et**,
 Elverdi türâbının azâbı. M, s.55

şehîd ol-:(A) Ülkesi, ülküsü veya inancı uğruna savaşırken ölmek
 Şahsı mevhûm **olsa** da zâten **şehîd** G, s.101

şerhet-:(A) (Mec.)Açık ve ayrıntılı anlatmak
 Tamam esbâbı **şerhetmek** ne mûcib. İV, s.413

şerheyle-: (A) (Mec.) Açık ve ayrıntılı anlatmak
 Hâlini **şerheyleyim** de ben biraz G, s.100

şerîk ol-: (A) Ortak olmak

Gösterirdi bana **olunca şerîk**, D, s.121

şerm-sâr ol-: (FF) Mahcup olmak, utanmak
Durduğum mevki'den **oldum şerm-sâr** G, s.193

şifâ-yâb ol-: (AF) Şifa bulmak, iyileşmek
Hem **şifâ- yâb olmağa** şâyestedir G, s.177

şikâyet et-: (A) Birinin yaptığı yanlış bir iş veya davranışı daha üst makamdakine bildirmek
Kimden kime **etmeli şikâyet?** M, s.79

şitâb et-: (F) Acele etmek
Sû-yı ebede **şitâb ederdi** BO, s.158

şitâb eyle-: (F) Acele etmek
Tâ be-subh oldum o şeb mahrum-ı hâb,
Eyledim mehtâbdan evvel **şitâb**
İlticâ ettim çenârın altına! G, s.158

şitâb kıl-: (F) Acele etmek
Saha-ı gaybûbete **kıldım şitâb**. HYH, s. 96

şitâbân ol-: (F) Acele etmek, seğirtmek
Olsan ne kadar bugün **şitâbân**,
Lânen burası değil mi ey cân! M, s.119

şiven et-: (F) Matem etmek, inlemek.
Meserretten mi, mâtemden mi, bilmem, **ettiğim şiven**. HYH, s.110

şule-rîz ol-: (AF) Alev saçmak, ışıldamak
Şule-rîz olmakta birkaç pencere G, s.149

şükreyle-: (A) Tanrı'ya minnet duygusunu sunmak
Şükreyle avn-i Hak ile oldukça kudretin. HYH, s. 131

şümar et-: (F) Hesap etmek
Bu menheli neye medhal **şümar eder** insan,
Zemîne doğru açılmış o bâb şeklinde? Ö, s.142

şümûl et-: (A) İçine almak, kaplamak, kapsamak
Âtiye **şümûl eder** vürûdun. M, s.111

şüphe et-: (A) Kuşkulanmak, emin olmamak
Çok **şüphe ediyorum**. HYH, s. 311

T

taabbüd et-: (A) İbadet etmek, kulluk etmek
Bakıp etrafına **taabbüd eder**; S, s.45

taaffün et-: (A) Kokuşmak, pis kokmak
Taaffün etmede câmilerin civarı bütün. HYH, s.223

taammuk eyle-: (A) Derinleşmek.
Sathında **taammuk eyler** efkâr,
Ka'ında ulüvv olur bedîdâr. HYH, s. 103

taarrî et-: (A) Bir şeyden uzaklaşmak
Taarrî ederdim gam u gussadan. S, s.80

tâat et-: (A) İbadet etmek.
Anda çalışmaktır bizce olan farz
Kul yalnız **tâat eder** Hâlık'a. HYH, s. 37

taayyün et-: (A) Belli olmak, ortaya çıkmak, belirlemek
Nedir **taayyün eder** çare, çare-i illet. İV, s. 419

taayyüş et-: (A) Yaşamak, geçinmek
Yine ancak **taayyüş etmek** için,
O neden satmasın benim ninemi? V, s.189

taayyüş eyle-: (A) Yaşamak, geçinmek
Unutup fakr-ı hâlimi, bazen
sâyesinde **taayyüş eylediğim** sürüler...V, s.196

tâbi' ol-: (A) Birinin kontrolü altına girmek, bir şeye veya bir kimseye bağlı olmak.
Bilmez, **olurum** ümîde **tâbi'** M, s.118

ta'bîr et-: (A) Yorumlamak
Bir zevk-i temeshurla mı bilmem,
Ta'bîr ediyorlardı o rüyâ-yı güzîni. HYH, s.204

ta'dâd et-: (A) Saymak
Letâiften ne gördüyse bilip eltâf-ı bârî'den,
Diraht üstünde bir diğer kuşa **ta'dâd eder** bir kuş. HYH, s. 111

ta'dâd kıl-: (A) Birer birer söylemek, sayıp dökmek.
Neyliyolar tekkede **ta'dâd kıl**. G, s.113

tafdîl et-: (A) Birini ötekilerden üstün tutmak.
Nef'i ukbâyı **edersin tafdîl**,
Buna mâni mi teâvün, tahsil? HYH, s.30

taganni eyle-: (A) Zenginleşmek, muhtaç olmamak.
Ellilik, derken **taganni eyledi** G, s.149

tagayyür et-: (A) Değişmek
Ol kadar **etti tagayyür** kim biri G, s.196

tagayyür eyle-: (A) Değişmek
Hem leyâl **eyler tagayyür** hem seher; D, s.93

tâgîlik et-: (A) Azgınlık etmek, isyan etmek
Böyle **tâgîlik eden** esvakta
Bence icâb-ı esarettir ki bu
Yolda hürriyet ederler arzu G, s.124

tagrîb eyle-: (A) Birini gurbete göndermek.
Eyleyim kendimi senden **tagrîb**. K, s.40

tagrîb kıl-: (A) Birini gurbete çıkarmak
Birdenbire fevtinin hayâli,
Tagrîb kılar bu iştigali...M, s. 43

tagyîr et-: (A) Başkalaştırmak, değiştirmek
Eder efkârımı **tagyîr**, D, s.113

tahaccür eyle-: (A) Taşlaşmak
Tahaccür eylemiş bir mevcdir, üstünde bir âdem,
Hayâlettir oyurmuş, fikr ile meşguldür her dem. HYH, s. 99

tahaffuz et-: (A) Barınmak, korunmak
Süt-re-i ebr ile **tahaffuz eder**, S, s.49

tahakküm et-: (A) Baskı yapmak, zorbalık etmek, hükmetmek
Birtakım hasta fikir ve hülyâlar
Bizde hâlâ **tahakküm etmekte**. V, s.214

tahammül et-: (A) Dayanmak, katlanmak, kaldırmak
Bir ân-ı firâkı bî-teemmül,
Ettim ebedisine **tahammül** M, s.42

tahammül eyle-: (A) (insan için) Kötü, güç durumlara karşı koyabilmek, katlanmak, dayanmak,
Öldün nasıl **eyleyim tahammül?** M, s.66

taharrük et-: (A) Hareket etmek, kıvıldamak
Sen bir cüz'-i nâ-muayyen, bî- vücûdsun ki sâika-ı reftârımız birle **taharrük edip**
kalkan gubârımız içinde binlerce emsalin mütemessil B, s.171

tahaşşüt et-: (A) Yığılmak, birikmek
 Ki erkân-ı devlettir ol zâtlar,
 Temâşa gerân revzen ü bâmda
Tahaşşüd ederdi o hengâmda. HYH, s. 77

tahaşşüt eyle-: (A) Yığılmak, birikmek
 Gönümde yine **tahaşşüd eyler**
 Bilocümle makabirin zılâli. M, s.43

tahattür et-: (A) Hatırlamak
 Keyfim geliyor ben seni **ettikçe tahattür**
 Ümmid ederim sen de anarsın, HYH, s.205

tahayyül et-: (A) Hayal etmek
 gözlere görünmez birçok mahlûkat daha **tahayyül ederek...**B, s.177

tahkîm kıl-:(A) Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek
 Bunu **kılmakta** rûz u şeb **tahkîm**. İV, 395

tahkîr et-: (A) Aşağılamak, onur kırmak
 Bir şeb evvel **ettiğim tahkîrler** G, s.192

tahmin et-:(A) Yaklaşık olarak değerlendirmek, kestirmek
 Zühredir **tahmin ederdim** kevkebim G, s.165

tahmin eyle-: (A)Yaklaşık olarak değerlendirmek; oranlamak
 Fecri **tahmin eyledim** gayet karîb G, s.172

tahrîk et-: (A) Cinsel isteği, duyguları artırmak, kışkırtmak
 Bir şikayetti vücudumdan bu söz,
 Hâlbuki **tahrîk ederdi** kaşla göz G, s.162

tahsîl eyle-: (A) Öğrenim yapmak
 İlm **tahsil eyleyin** fermanı dâl G, s.131

takaddüm kıl-: (A) Öncesine gelmek, öncesinde yer almak
 Ne bahşiş müessir, ne pâ-bûslar,
Takaddüm kılar hâba kâbûslar. HYH, s.76

takarrür et-: (A) Bir yerde karar kılmak, yerleşmek
 Dâimî bir seher **takarrür eder**. D, s.119

takazâ eyle-: (A) Azarlamak, serzenişte bulunmak, başa kakmak
 Bilmem kime **eyleyim takazâ!...** M, s.125

takbîh et-: (A) Kınamak, ayıplamak
 Nefret kılan özünden **takbîh eder** umûmu,

Me'yûstur o bîkes, zannetme hod-sitâdir. HYH, s. 119

takbîl et-: (A) Öpmek
Pâyını **takbîl ederdim** gâh gâh! D, s.95

takbîl kıl-: (A) Öpmek
Dühûr-ı nâ-mütenâhî gelip **kılar takbîl**,
Resîde-i ezel olmuş kürûr-ı ezmânı. Ö, s.139

takdim et-: (A) Sunmak
o ithaf eder bir kamer,
bu **takdim eder** bir şafak. HYH, s.349

takdîs et-: (A) Mübarek, kutlu, aziz kılmak, kutsamak
Kadın, erkek geliniz, bunda Mesihî, Müslim,
Bu iki kuvvet-i pür-himmeti **takdîs edelim**. HYH, s.148

takip et-: (A) Yetişmek, yakalamak veya bulmak amacıyla birinin arkasından gitmek, izlemek
Beni ol cism **eder takib**; D, s.113

takrîr et-: (A) Anlatmak, bildirmek
Hûn-ı dil **takrir ederdî** gözleri G, s.191

takrîz ol-: (A) Övülmek.
Hocanın şimdi gördüğü ta'rîz
Olur âfîde mutlaka **takrîz**. HYH, s. 57

taksim et-: (A) Bölmek, bölüştürmek, pay etmek
Anı **taksim ederler** ehl ü iyâl; S, s.47

taleb eyle-: (A) İstemek, istekte bulunmak
Kıldım niçin, **eyleyip taleb** ben,
Feryâdımı hande-i edeb ben? M, s.110

talebi ol-: (A) İsteği bulunmak
Hep ibâdetle geçip rûz u şebi,
Yine de gayrıdan **olmak talebi**,
Sence meşrû' ise bunlar, pek şâz,
Edemez kimse bu emri infâz. HYH, s. 33

ta'lim et-: (A) Öğretmek, bilgi kazandırmak
İşte her nev'ini **ettin ta'lim**. K, s. 67

tâlip ol-: (A) İstekli olmak
Tâlip olmuş Sohüm'da bir tâcir V, s.199

tamam et-: (A) Tamamlanmak
Bir tatlı bakışla, bir gülüşle,
Eyyâm-ı hayatımı **tamam et.** M, s.40

tamam ol-: (A) Sona ermek, tamamlanmak
Yani gönlümde olan meyl-i sitem
Elverir artık **tamam olsun** bu dem. G, s.96

ta'mik et-: (A) Derinleştirmek
Bütün mezâhiri **ta'mik edin:** Hudâ mazmûn. Ö, s.145

tarassut eyle-: (A) Gözlemek, gözetlemek
Tarassud eylemedir bir ziyâ-yı rûhânî Ö, s.145

tardet-: (A) Kovmak, çıkarmak, uzaklaştırmak,
Tardetse beni, görüp bu hâlim M, s.119

tardeyle-:(A) Kovmak, çıkarmak, uzaklaştırmak,
İşte **tardeyliyorum** nezdinden. K, s. 47

târi ol-: (A) Ansızın ortaya çıkmak, birdenbire görünmek.
Nerden **oluyor** bu hüzn **târi.** BO, s. 165

tarif et-: (A) Bir şeyin bulunduğu yeri, çevre ile ilgisini belirterek açıklama,
tanımlamak
Arar câ-be-câ, halk **tarif eder,**
Bulup bir gece arz-ı teklif eder. HYH, s. 75

tarif eyle-: (A)1. Tanımlamak 2. Bir şeyin bulunduğu yeri, çevre ile ilgisini
belirterek açıklamak
Ne hoş **eyler** muhabbeti **tarif** S, s.63
Âşiyân-ı yârı **tarif eyledi** G, s.140

tarif kıl-: (A) Tanımlamak
Bir söz bulamam **kılmağa tarif** bu hâli,
Tekrar ederim, söyledüğüm sözleri nâçâr. HYH, s. 106

ta'rîz et-: (A) Sataşmak, dokundurmak
Beğenilmezse **ederler ta'rîz;**
Biz de kerhen yazarız bir takrîz. HYH, s.278

târmâr et-: (F) Dağıtmak, perişan etmek
Sen nasıl âlemler **ettin târmâr!** G, s.141

târmâr ol-: (F) Karmakarışık, darmadağınık perişan olmak
Her taraftan aklım **oldu târmâr!** G, s.156

tasavvur et-: (A) Zihinde canlandırmak, göz önüne getirmek
Ettikçe bu zulmeti **tasavvur**,
 Çeşmimde amâ kılar tenevvür. M, s.108

tasavvur kıl-:(A) Zihinde canlandırmak, göz önüne getirmek
 O ittihadı **tasavvur kılınca** ra'şândır. İV, s. 418

tasdîk et-: (A) Doğrulamak, onaylamak
 Sözleri **tasdîk ederdi** muhbiri G, s.149

tasdîk eyle-: (A) Doğrulamak, onaylamak
Eyledi tasdîk o hikmetperveri G, s.177

tashîh et-: (A) Düzeltmek, doğrultmak
 Hâle göre vakt anı **tashîh eder**. HYH, s. 34

tasrîh et-: (A) Açıkça söylemek, belirtmek
Etmeklik için bu sırrı **tasrîh**
 Düşümde ketîbe-i teşârih M, s.73

tasvir et-: (A) Ayrıntılarıyla anlatmak, göz önünde canlandırmak
 Başka bir şey **edip tasvir**, D, s.113

tasvir eyle-: (A) Ayrıntılarıyla anlatmak, göz önünde canlandırmak
 Senbizim yoksa hâl ü şânımızı
 Bir maharetle **eyleyip tasvir**
 Halka bildirdiğin için mi nedir,
 Ederiz dest-i sanatından ibâ? HYH, s.177

tasvir kıl-: (A) Ayrıntılarıyla anlatmak, göz önünde canlandırmak
 Hâk olsa da zihnim, seni **tasvîr kılar** o. HYH, s. 105

tathîr eyle-: (A) Temizlemek, paklamak.
 Onu levsinden **eylemek tathîr**,
 Ukde olmuştu sanki cümlelize! HYH, s. 187

ta'tîr et-: (A) Güzel koku ile kokulandırmak
Ta'tîr edişin zülfünü hattâ
 Öz râyihana hak bu ki küfrân S, s.84

tatyîb et-: (A) Gönlünü hoş etmek.
 Cümle yârânı vefâsıyla **ederken tatyîb**
 Kendi ömründe vefa görmedi ol zât-ı edîb. HYH, s. 167

tavâf et-: (A) Bir şeyin çevresini dolaşmak
 Hicrânın ile kan ağlayıp can
 Bir sengi **tavâf ede** figânım? M, s.58

tavaf eyle-:(A) Bir şeyin çevresini dolaşmak
Eyler tavaf her sû ruh-ı fütûhkârın. İV, s. 401

tayakkuz et-: (A)Uyanmak
 Nısf-ı şebbe gehî **tayakkuz eder** S, s.49

tayyet-: (A) Aradan çıkarmak, yok etmek
 Hakkıyla **tayyettiği** reh- güzâra bakılsa kahkeşâna benzer. B, s.173

ta'yîb et-: (A) Ayıplamak
 Git Anding'i gör de **ta'yîb et** beni! D, s.105

tayin eyle-: (A) Belli etmek, göstermek
 Çünkü yaşmak vechi **tayin eyliyor** G, s.119

tazammun eyle-: (A) İçermek
 Lâzımsa barışmak, şunu **eyler** ki **tazammun** HYH, s.220

tazarru et-: (A) Yakarmak, yalvarmak
 Ağaçlardan **ederdim tazarrular** içimden. BO, s. 152

tazarru eyle-: (A) Yakarmak, yalvarmak
 Bilmem kime **eyleyim tazarru!..** M, s.125

ta'zîm et-:(A) Saygı göstermek, ululamak
Ta'zîm edelim şu kâinâta,
 Ya neyleyim o mûziyyâta? HYH, s. 48

teâkub et-: (A) Birbiri arkasından gitmek, birbirini takip etmek.
Eder elbet Pertev'ler **teâkub.** HYH, s. 196

tebâh ol-: (F) Bozulmak, çürümek, mahvolmak, bozulmak
 Bir dâne idi o mâh, gitti,
 Aylarca **olup tebâh** gitti. M, s..49

tebâüd et-:(A) Uzaklaşmak, birbirinden uzak düşmek
 Tebrik ederek **tebâüd ettim;**
 Elbet edemez idim takazâ. HYH, s.317

tebâüd eyle-: (A) Uzaklaşmak, birbirinden uzak düşmek
 Ey aşk rezîl olur hayatın,
Eylersen o kabrden **tebâüd** M, s.103

tebdîl et-: (A) Değiştirmek
 Anı **tebdîl ediş** gam-ı mahza; S, s.68

tebdîl kıl-: (A) Değiştirmek

Bir resm yapıp **kılmak** için fikrimi **tebdîl**,
Bir şi'r yazıp çıktım edince anı tekmîl. HYH, s. 69

tebeddül eyle-: (A) Bir durumdan başka bir duruma geçmek, değişmek
Geh benliğim **eyleyip tebeddül** M, s.68

teberrüd ol-: (A) Soğumak
Yaslan şu sûtûna, kıl teferrüd,
Şânın **ola** nûrdan **teberrüd**. M, s.103

tebessüm et-: (A) Gülümsemek
Subh olup âsmân **tebessüm eder**, S, s.50

tebrik et-: (A) Kutlamak
Tebrik ederek tebâüd ettim. HYH, s.317

tebşîr et-: (A) Müjdelemek, muştulamak
Subhu yahut horoz **eder tebşîr**, S, s.51

tebşîr eyle-: (A) Müjdelemek, muştulamak
Geldi **tebşîr eyledi** âzâdımı G, s.189

tebşîr-i sabah et-: (AA) Sabahı müjdelemek, muştulamak
Tebşîr-i sabah etmede bülbül, S, s.85

tecavüz et-: (A) Başkasının hakkına el uzatmak
Her şey **tecavüz etmede** her an hududunu
Ey sâhib-i makam. HYH, s.231

tecdîd et-: (A)Yenilemek, tazelemek
İnşâsını toprak **etti tecdîd** M, s.88

tecdîd kıl-: (A) Yenilemek, tazelemek
Tecdîd kılıp harab şi'rim,
Destinde bulurdu tâb şi'rim. M, s.49

teceddüd et-: (A) Yenileşmek
Tâ'ati muttasıl **teceddüd eder**. S, s.45

tecellî et-: (A) Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.
Nûrunla **eder gözüm tecelli** BO, s.178

tecellî eyle-: (A) Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak,
Eylerse aceb midir o hâlâ,
Vicdânımda benim **tecellî**. HYH, s. 49

tecerrüt kıl-: (A) Sıyrılmak, soyutlanmak
Ne **tecerrüd kılacak** bir makber;

Ne gidip haşrolacak bir mahşer! K, s. 51

tecessüm et-: (A) Boyut kazanmak, cisimlenmek, belirlemek, canlanmak
Her taraf sîm ile **tecessüm eder**. S, s.50

tecessüm eyle-: (A) Canlanmak, cisimlenmek, belirlemek
Her şeb, der idim **tecessüm eyler**,
Külbemde semâ-yı rûh-perver. M, s.108

tecessüs et-: (A) Belli etmeden, kendini ilgilendirmeyen şeyleri öğrenmeye çalışmak
Yolda bir hânenin önünde durup
Zîr ü bâlâsını **tecessüs eden**
O fakîr ihtiyârı seyredecek. HYH, s.138

tecrübe et-: (A) Denemek, sınamak
Gel **tecrübe et** gel güzelim gel; S, s.84

tecrübe eyle-: (A) Deneyerek görgü, bilgi sahibi olmak
Sonra Paris'te yazıp Nesteren'i
Eyledim tecrübe şî'r-i küheni. HYH, s.353

tedenni eyle-: (A) Gerilemek, düşmek
Mevtâ neden **eylesin tedenni?** M, s.56

tedfîn kıl-: (A) Gömmek
Her şey **kılıyor** ümîdi **tedfîn**
Her şey ediyor bu ye'si telkîn M, s.111

tedkik et-: (A) İncelemek
Bütün serâiri **tedkik edin**: Hudâ zâhir; Ö, s.145

tedvîr et-: (A) Yönetmek, çevirmek, döndürmek
Eder tıfl-ı muhabbet âsyâb-ı âlemi **tedvîr**. HYH, s. 134

teehhür ol-:(A) Gecikmek, sonraya kalmak
Kalmakta yakîn idi tazarrur,
Gitmekte de **oldu** çok **teehhür**. M, s.101

teessür et-: (A) Üzölmek, acımak
Teessür etmededir ehl-i dil makalinden,
Gerektir olmalı bir dilsitânın ey bülböl. HYH, s. 50

teessür ol-: (A)Üzöntü duymak, üzölmek, acımak
Görmek bu kadar büyük tagayyür
Kâr eylememek **olan teessür** M, s.69

tefahhus et-: (A) İnceden inceye araştırmak

O gün ki ben bulamam bir tarafta câ-yı karar,
Tefahhus ettiğim elbet o vech-i asferdir. Ö, s.147

tefekkür et-: (A) Düşünmek
Bir lahza onu **tefekkür etmek**,
Binlerce tulûadır muâdil. M, s.47

tefekkür eyle-: (A) Derin düşünmek düşünceye dalmak
Her an seni **eyleyip tefekkür.** M, s.121

teferrüd kıl-: (A) Tek, yalnız olmak, herkesten uzaklaşarak yalnız kalmak
Yaslan şu sûtûna, **kıl teferrüd**, M, s.103

teferrüs et-:(A) Sezmek, anlar gibi olmak.
Ziyâ onsuz fakat kalmıştı mübhem,
Ki ancak sonradan **ettim teferrüs.** HYH, s. 194

tefeyyüz et-: (A) Yükselmek, ilerlemek
Ya bastığı yer **tefeyyüz eder** de güher verir. D, s.128

tefrîk eyle-: (A) Ayırmak, ayırt etmek
Pek kolay şimdiyse **tefrîk eylemek** G, s.196

tefsîr et-: (A) Yorumlamak
Cânan mı **ede** bu hâli **tefsîr.** M, s.45

tehâlûf et-: (A) Birbirine aykırı olmak
Çok şey bilirim, denir: Tesadüf
Çok şeyse **eder** buna **tehâlûf** M, s.81

tehâşi et-: (A) Korkup çekinmek, sakınmak
Pederi görmez olduğün san
ki **tehâşi ederdi** görmekten V, s.205

tehâşi eyle-: (A) Korkup çekinmek, sakınmak
Çıkıştı geç vakitte, ve gayet acûl iken,
Bilmem neden dururdu tavahhuşla bağteten
Kendinden **eyliyordu tehâşi** o galiba. HYH, s.313

tehdîd et-: (A) Korkutmak, korku vermek, gözdağı vermek
Davâ-yı hetk-i ırz idi **tehdîd eden** onu;
Vermişti son kararı-hayalinde- mahkeme. HYH, s.313

tehdîd eyle-: (A) Korkutmak, korku vermek, gözdağı vermek
Eyler beni seng ü hâk **tehdîd.** M, s.59

tehevür et-: (A) Çok kızmak, öfkelenmek, köpürmek

Ol kadar **ettim tehevür** ki o an G, s.168

tehyîç et-: (A) Coşturmak, heyecanlandırmak
Her şey ne kadar **ederse tehyîç**,
Bir şey var içimde, istemez hîç. M, s.130

tehzîz et-:(A) Hareket ettirmek, titretmek
Nice **tehzîz ederse berg ü beri. S, s. 64**

tehzîz eyle-: (A) Hareket ettirmek, titretmek
Eyler derdim zemîni **tehzîz** BO, s.171

tehzîz kıl-:(A) Hareket ettirmek
Kim **kılmada** bir mezarı **tehzîz?** M, s.103

tekabül et-: (A) Karşılık olmak, karşılamak, bir şeyin yerini tutmak
Harici dâhilî mehâlike biz
Hep onunla **tekabül etmeliyiz.** V, s.212

tekdir eyle-: (A) Azarlamak, paylamak
Gülerek halkı **eyliyor tekdir.** D, s.111

tekeffül et-: (A) Yükümlenmek, kefil olmak
Bir hüsdür **tekeffül eden**, gâh gâh anı. H, s.164

tekellüm et-: (A) Söylemek, konuşmak
Bir ilâhe **tekellüm eder.** D, s.113

tekerrür et-: (A) Tekrarlanmak
“Seni sevdim” sözü **tekerrür eder** S, s.64

tekerrür eyle-: (A) Tekrarlamak
Tekerrür eyleyerek nâm-ı Hâlık-ı zî-cûd. İV, s. 380

tekfîn et-: (A) Kefenlemek
Mümkün mi o cism-i nâzenîni,
Tekfîn ede bir acûz-ı fertût. M, s.45

teklif et-: (A) Önermek, öne sürmek, öneride bulunmak
Reddolundu **ettiğim teklifler** G, s.185

teklif kıl-: (A) Önermek, öne sürmek, öneride bulunmak
Yalvarıp **teklif kıldım** cânımı G, s.151

tekmîl et-: (A) Tamamlamak, bütünlemek, bitirmek
Bir resm yapıp kılmak için fikrimi tebdîl,
Bir şi'r yazıp çıktım **edince** anı **tekmîl.** HYH, s. 69

tekmîl ol-: (A) Tamamlamak, bütünlemek, bitirmek
Sensiz kılan ol mezarı te'vîl,
Ömrüm **olacak** seninle **tekmîl**. M, s.123

tekrâr et-: (A) Yeni baştan söylemek veya yapmak
Sonra lâkin şöyle **tekrar etti** ses G, s.164

tekrar eyle-: (A) Yeni baştan söylemek veya yapmak
Ben bu hoş teklifi **tekrar eyledim**, D, s. 93

tekrar kıl-: (A) Tekrar etmek, yeni baştan yapmak
Mânâ bitiyor **kılınca tekrar**. M, s.45

tekzîb et-: (A) Yalanlamak, doğru olmadığını açıklamak
Git Anding'i gör de **tekzîb et** beni! D, s.105

telebbüs et-: (A) Giyinmek
Mestûre değil gördüğü kız, kimdi karışmam
İnsan gibi **etmişti telebbüs**. HYH, s.218

televvün et-: (A) Renkten renge girmek, kararsızlık göstermek.
Sarıdır belki reng-i rûhsârı;
Hep bu elvan kadınlık âsârı;
Doğuyorlar demek güzellikten
Acep onlar mıdır **televvün eden?** HYH, s.280

telkîn et-: (A) (Bir duyguyu, bir düşünceyi) Aşlamak
Her şey kılıyor ümîdi tedfîn
Her şey **ediyor** bu ye'si **telkîn** M, s.111

telsîm et-: (A) Öpmek
Mehtâb u gurûb **etmede** ezyâlini **telsîm** HYH, s.203

telzîz et-: (A) Lezzetlendirmek, tatlandırmak
Bunu av aletleri **eder telzîz**. S, s.43

temâs et-: (A) Buluşup görüşmek, ilişki kurmak, münasebette bulunmak
Âfâka **temâs eden** şifâhın! HYH, s. 103

temâşâ et-: (F) Seyretmek, bakmak
Gitsen durur **ettiğim temâşâ**;
Nefsim de kalır uzakta tenhâ. M, s.125

temâşâ eyle-: (F) Seyretmek, bakmak
Böyle bir saat **temâşâ eyledim** G, s.159

temâşâ kıl-: (F) Hoşlanarak bakmak

Kıldırım geh **temâşâ** geh tefekkür BO, s.138

temâyül kıl-: (A) Bir tarafa eğilmek, meyletmek
Kılsan ne olur şöyle **temâyül**? S, s.86

temdîd et-: (A) Uzatmak, sürdürmek
Bilmem neye eyledimdi teşbîh?
Ettikçe ziyâ-yı aklı **temdîd**,
Muzlim görünür o bâb-ı ümmîd M, s.122

temennâ kıl-: (A) Eli başa götürerek ve öne doğru eğilerek selâm vermek
Kılar olmuş gibiydim mülâkatın **temennâ** BO, s.150

temenni eyle-: (A) Dilemek, istemek
Öyle bir şehver **temenni eyledi** G, s. 149

temin et-: (A) Korkusunu gidermek, güven hissi vermek
Temin ederim ki pek güzeldi BO, s.161

temsîl et-: (A) Hak ve görev bakımından veya birçok kimse adına davranmak, bir çok kimsenin sembolü olmak
Ancak vatanla milleti **temsîl eder** alem. İV, S. 385

temyîz kıl-: (A) Ayırt etmek
Bir şi'r idi mübhem ü müessir
Temyîz kılan olurdu şair. M, s.48

tenbîh eyle-: (A) Bir işin yapılmasını, bırakılmasını veya o işten vaz geçilmesini tekrar tekrar hatırlatmak.
Halka bildirme bu dünyayı keîh,
İlm ile marifet ile **eyle tenbîh**. HYH, s. 33

teneffür et-: (A) İğrenmek, tiksirmek
Benden **teneffür ettiğiniz** müstefâd olur,
Ma'na veriş zamanı gelise ibânıza. H, s.159

teneffür kıl-: (A) İğrenmek
Bu hâlimden **teneffür kıldı** yârim! S, s.78

teneffüs et-: (A) (Mec.)İçinde bulunmak, yaşamak
Ver de Hindistan **teneffüs etsin**. HYH, s.321

teneffüs eyle-: (A) (Mec.)Tamamlamak, bütünlemek, bitirmek
Ya bir kirm-i za'îf ü kemter
Kim ömr sürer, **teneffüs eyler**. HYH, s. 48

tenessüm kıl-: (A) Hava teneffüs etmek

Bin nefh-i peri **kılar tenessüm** M, s.114

tenevvür et-: (A) Aydınlanmak
Aksinin mihridir **tenevvür eder**, S, s.64

tenevvür kıl-: (A) Aydınlanmak
Ettikçe bu zulmeti tasavvur,
Çeşmimde amâ **kılar tenevvür**. M, s.108

tenezzül eyle-:(A) Kendi durumuna, düzeyine aykırı düşen bir şeyi veya işi kabul etmek
Ona **eyler** mi **tenezzül** Yezdân? K, s. 74

tenvîr et-: (A) Işıklandırmak, aydınlatmak
Bu türbeyi beklesin melekler,
Tenvîr ede bâmını sevâbit. M, s.100

tenvîr kıl-: (A) Aydınlatmak, bilgi vermek
Vechin mi **kılan** bu zihni **tenvîr?** M, s.126

tenzîl et-: (A) İndirmek
Bâlâdan mazhar olduğumuz tesliyeti anlara **tenzîl ederiz**. B, s.173

teradüf et-: (A) Birbiri arkasından gitmek, birbirini takip etmek
Bin şekk ü yakîn **edip teradüf**,
Hayrette iyân olur tezâüf M, s.81

terbiye et-: (A) Belli bir eğitimle yetiştirmek
Bu halkı **terbiye etmek** gerek alelacele. HYH, s.223

tercih et-: (A) Bir şeyi öbürüne göre daha iyi, üstün veya önemli saymak, yeğ tutmak, yeğlemek
Sevâbitten inen nûra seni **tercih eder** yerler. HYH, s. 112

tercüman ol-: (A) Başkasının düşüncesini ve duygusunu bildirmek, dile getirmek, anlatmak
Bu halka **tercüman olmaktadır** sen. İV, s. 413

terdîf et-: (A) Ardı sarı söyletmek.
Nâmın nice dil-nişîn hayâle,
Aşkî **terdîf eder** içerde. HYH, s. 67

tereddüt et-: (A) Kararsız davranmak, duraksamak
Bir zaman **ettim tereddüd**, gitmedim G, s.171

tereddüt kıl-: (A) Kararsız davranmak, duraksamak
Tereddüd kılsa şâyeste idi sevdâ BO, s.139

terekküp et-: (A) Birkaç şeyden oluşmak, birleşmek
Rabbâniyyet teşa'üb etmiş,
İnsaniyet **terekküb etmiş.** HYH, s. 46

terennüm et-: (A) Güzel ve alçak sesle şarkı söylemek
Elinde güyümle su almada
Terennüm eder dili çalmada D, s.129

terennümât eyle-: (A) Yavaş ve güzel bir sesle şarkılar söylemek
Vahşiyâne **terennümât eyler.** S, s.51

teressüm et-: (A) Resimleşmek, resim gibi şekillenmek
Bin aks-i cemâl **eder teressüm** M, s.114

terfî et-: (A) Bir görevde derecesi yükselmek
Fikrimi âsmân **eder terfî,**
Şi'rimi ahterân eder tarsî' HYH, s. 85

terfik et-: (A) Yanına katmak, arkadaş etmek
Zen-i hem-râzını **edip terfik.** S, s.45

terk et-: (A) Bırakmak, ayrılmak
Allah aşkıyçin ey tereddüd,
Terk et beni, elverir taannüd. M, s.103

terkeyle-: (A) Bırakmak, ayrılmak, vazgeçmek
Terkeyler ise bu inkıyâdı,
Halkın kime olsun istinadı? M, s.81

terk-i bezm eyle-: (AF) Meclisi terketmek
Eyledim hiddetle bir gün **terk-i bezm** G, s.166

terk-i can et-: (AF) Bir şey uğruna canından vaz geçmek.
Hudâ uğruna hatta **terk-i can etmek** değil âsân! HYH, s.263

terk-i diyar eyle-: (AA) Yaşanılan memleketi terketmek
Çâr u nâçâr **eyledik terk-i diyar** G, s.190

terk-i gurûr et-: (AA) Gururu bırakmak
Gül gül görelim **terk-i gurûr et,** S, s.86

terk-i hâb et-: (AF) Uykuyu terketmek
Ben, dedi, **ettim** seninçün **terk-i hâb** G, s.159

terk-i münâsebet et-: (AA) İki şey arasındaki ilişkiyi ortadan kaldırmak.
terk-i münâsebet mi ettin? HYH, s.305

terkîp et-: (A) Birleştirmek, bir araya getirmek
Giderek bir sehâb **eder terkîb**. S, s.48

tersîm et-: (A) Resmini yapmak
Zülf-i zer-târını **eder tersîm** S, s.64

terfîb et-: (A) Sıralamak, düzene koymak
Bu **terfîb ettiğim** nâlân gazelden, S, s.78

tesadüf et-: (A) Rastlamak, rast gelmek
Tesadüf etsem eğer bir cenazeye, yolda. Ö, s.147

tesâdüüm et-: (A) Çarpışmak
Ettikçe uyûn ile **tesâdüüm** M, s.54

teselli eyle-: (A) Avutmak, avundurmak
Eyler, sanırım, sitem **teselli**. M, s.123

teselsül et-: (A) Kesintisiz, zincirleme sürüp gitmek
Sevdâlarım **etmekte teselsül**, S, s.86

tesettür et-: (A) Örtünmek, gizlenmek, saklanmak
Ey rûh, **tesettür etme** benden M, s.112

teshîr et-: (A) Büyülemek, kendine bağlamak
Tefrîk-i cüvan u pîr yoktur,
Bir yolda **eder** bu pençe **teshîr?** M, s.101

te'sîr et-: (A) Etkilemek, etki yapmak
Ona bu tahakküm **eder** mi **te'sir?** HYH, s.254

tesis et-: (A) Kurmak, ortaya çıkarmak, oluşturmak
Tesis eden esası bir fikrdir mücerred. HYH, s. 119

teslim et-: (A) Bir şeyi sahibine vermek
Hâlini her bilen **eder teslim**;
Sağ iken, bunda yoktu manendi. HYH, s. 57

teslim eyle-: (A) Bir şeyin kullanımını, korunmasını veya mülkiyetini vermek,
bırakmak, devretmek, terk etmek
Kendisi teşrîf ederken cenneti,
Eylemiş teslim inâsı ümmete G, s.130

tesvîd et-: (A) Karalamak, müsvedde yapmak
Târihini mâtem **etti tesvîd**, M, s.88

teşa'ub et-: (A) Dal budak salmak, dalanmak, şubelenmek.

Rabbâniyyet **teşa'ub etmiş**,
İnsaniyet terekküb etmiş. HYH, s. 46

teşbih et-: (A) Benzetmek
Ömre **teşbih ettinizdi** siz beni G, s.152

teşbîh eyle-: (A) Benzemek
Bilmem neye **eyledimdi teşbîh?**
Ettikçe ziyâ-yı akli temdîd,
Muzlim görünür o bâb-ı ümmîd. M, s.122

teşekkül et-: (A) Belirmek, belli bir biçim almak, oluşmak
Gelmiş meydana bî-tezelzül,
Hâlâ **ediyor** bugün **teşekkül**. HYH, s. 43

teşekkül eyle-: (A) Belirmek, belli bir biçim almak, oluşmak
Öldün, ölüm **eyliyor teşekkül**. M, s.66

teşekkül kıl-: (A) Belirmek, belli bir biçim almak, oluşmak
Gûya yeniden **kılar teşekkül** M, s.75

teşekkür et-: (A) Yapılan bir iyiliğe karşı hoşnutluğunu anlatmak
Etmek yine sağlığa **teşekkür** M, s.69

teşeyyuh et-: (A) İhtiyarlamak.
O gün **etmişti teşeyyuh** birden. HYH, s. 286
teşhîr et-: (A) Göstermek, sergilemek
Yoksa **teşhîr eder** seni balde. S, s.56

teşkil kıl-: (A) Oluşturmak, ortaya çıkarmak
Milleti **teşkil kılan** ferddir,
Merd ise o, kavmi dahi merddir. HYH, s. 34

teşnî' eyle-: (A) Ayıplamak.
Her kim eylesen **eylesin teşnî'**,
Bana lâzım değil beyân u bedî' HYH, s.85

teşrîf et-: (A) Şereflelendirmek, onurlandırmak
Kendisi **teşrîf ederken** cenneti G, s.130

teşrif eyle-: (A) Şereflelendirmek, onurlandırmak
Revzen-i ümmidi **teşrif eyledi** G, s.140

teşrîh et-: (A) Bir sorunu veya konuyu ele alıp en ince noktalarına kadar gözden geçirerek anlatmak, açıklamak
Dikkat kılarım, bahar olur o;
teşrîh ederim, gubâr olur o. M, s.113

teşrîh kıl-: (A) Bir sorunu veya konuyu ele alıp en ince noktalarına kadar gözden geçirerek anlatmak, açıklamak

Medfen-i mazi bir ölmüş yâdigâr,
Her birin **teşrîh kılmış** sonbahar G, s.193

teşrîk et-: (A) Yaptığı bir işe bir kimseyi ortak etmek
Dilerdim **etmek** o tebriğe cümleyi **teşrîk**. İV, s. 419

teşvîk eyle-: (A) İsteklendirmek, özendirmek
Ne demek!... Dağdaki kattâ'-ı tarîk
Kadar **eyler** mi o halkı **teşvîk**. K, s. 74

tevâfuk et-: (A) Birbirine uymak, uygun gelmek
Ölmekliğim **tevâfuk ederse** rızânıza H, s.159

tevakkuf kıl-:(A) Durmak, eğleşmek, eğlenmek
O dem nezdinde **kılmışım tevakkuf** BO, s.145

tevârüd et-:(A)Arka arkaya gelmek, her yandan gelip birikmek.
Tevârüd ettiği demler hicâb hüsnünüze. HYH, s. 88

tevbe kıl-: (A) İşlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair söz vermek.

Bir nefes **tevbe kılıp** abd-i hazîn
Bunca isyânı eden afva karîn, HYH, s. 31

tevbe ol-: (A) İşlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmeyeceğine dair söz vermek

Tevbe olsun, ederim hem de yemin. K, s. 69

tevdi et-: (A) Vermek, bırakmak
Ey sancağını göklere i'lâ eden ordu,
Etmış sana **tevdi** onu Peygamber-i İslâm. İV, s. 383

teveccüh et-: (A) Bir yere yönelmek
Hamûle-i medeniyyetle garptan şarka
Teveccüh etmiş, o dârü'l-hayattan ne haber? HYH, s.221

teveccüh eyle-: (A) Bir yana doğru yönelmek, yakınlık duymak
Bense ona **eyledim teveccüh** M, s.74

teverrüm eyle-: (A) Vereme yakalanmak
Mehtâb **teverrüm eylemiş** leyl
Mâtem-zede eşk-bâr muğber BO, s.164

tevhîd et-: (A) Birleştirmek, bir araya getirmek
Bizi **tevhîd eden** hilâfettir. İV, 390

tevhîş et-: (A) Ürkütme, ürküp kaçmasına sebep olmak.
Eder tevhîş, esîr-i gurbetim, çıktım vatan ber- dûş. HYH, s.110

te'vîl kıl-: (A) Söz veya davranışa başka bir anlam vermek
 Sensiz **kılan** ol mezarı **te'vîl**,
 Ömrüm olacak seninle tekmîl. M, s.123

tevkîf et-: (A) Tutuklamak
 Yarab nedir bu tayf ki **tevkîf eder** beni, H, s.161

teyakkun et-: (A) Tam olarak iyiden iyiye bilmek.
 Biz yoksa deriz halka: "ne lâzım sözü iksâr?
Ettik ki **teyakkun**. HYH, s.220

tezâhür et-: (A) Belirmek
 Yeter artık yeter tefâhürler,
 Hod-be-hod **ettiğim tezâhürler!** HYH, s.346

tezekkür eyle-: (A) Hatırlamak, hatıra getirmek
 Mâzimizi **eyleyip tezekkür**, M, s.69

tezevvüç eyle-: (A) Evlenmek
 Hatta bu asaletin yüzünden,
 Güçlkle **tezevvüç eylemişler**. HYH, s.316

tezkîr eyle-: (A) Hatıra getirmek, hatırlatmak.
 Almanya bugün **eyliyor** ey merd-i sipehgir
 Milâdını bir yevm-i müebbed gibi **tezkîr**. HYH, s. 175

tezyîd-i samt et-: (AA) Suskunluğunu artırmak
 Sesi **tezyîd-i samt eder** derede; D, s.131

tezyîf eyle-: (A) Aşağılamak, alay etmek, eğlenmek
 Aşkî **tezyîf eylemekti** âdetim G, s.99

tezyîn et-: (A) Bezemek, süslemek, donamak
 Berfî de aks-i mâh **eder tezyîn**, S, s.49

tezyîn kıl-: (A) Bezemek, süslemek, donamak
 Döksen **kılar** endâmını **tezyîn**. S, s.83

toprak ol-: (T) Ölmek
 Belki ben haksızım şikayette,
Toprak olmak değil de gayette
 Hortlak olmak mıdır cihânîlik? HYH, s.342

tuğyân et-: (A) (Akarsu vb.) Taşmak, kabarmak

Yârab! Fenâ-yı dehr için mi nedir
Tuğyan eden bu girye-i ebedî? HYH, s. 289

tulû' et-: (A)(Güneş için)Doğmak, ortaya çıkmak
 Acaba bir dahi **eder** mi **tulû'**? S, s.65

tulû' eyle-: (A) Ortaya çıkmak
 Bir hayli zaman yolcususun Rabb-i sabûrun,
 Peygamberin emriyle **tulû' eyledi** nûrun. HYH, s.146

tulû kıl-: (A) Ortaya çıkarmak
Kılmış tulû yerden gözler bu inkılâbı,
 Bir devrdir mücessem destâr-ı hûn-disârın. İV, s. 401

türâb ol-: (A) Toprak olmak
 Harâb olmuş ne varsa **türâb olmuş** reh-güzâre BO, s.152

U

uzak ol-: (T) Uzak bulunmak, irak olmak
 Bir gün **uzak olsa** sohbetinden,
 Ömrüm geçemezdi hasretinden, M, s.42

Ü

üfûl et-: (A) Batmak, kaybolmak, görünmez olmak.
 Bî-şek bu hitap olsa da bâdi-i mübâhât,
 Karşında **üfûl etmede** bir sevgili sîmâ. HYH, s.172

üfûl eyle-: (A) Batmak, kaybolmak, görünmez olmak.
 Nâfında **üfûl eyleye** bin âh-ı şerer-bâr. HYH, s. 107

ülfet et-: (A) Tanışmak, görüşüp konuşmak, sohbet etmek
 İşi can yakma ya gönül üzme,
 Yine de bin franga **ülfet eder**; S, s.53

ülfet eyle-: (A) Alışmak, kaynaşmak
 Gönlüm buna **ülfet eylemişti**. M, s.99

ümit et-:(F) Ummak, beklemek
 Ev yapıp iskân ile evlâdını
 Herkesin **ümid eder** imdadını G, s.109

ümit eyle-: (F) Ummak, beklemek
 Ol sâhibe-i mezarın **eyler**,

Bânisi, teebbüdünden **ümid**. M, s.88

V

vahîm ol-: (A) Korkunç, çok tehlikeli olmak
Yürümezsek bu yolda bî-ârâm,
Şimdikinden **vahîm olur** encam. İV, 391

vakfet-: (A) (Mec.)Adamak, bir şeyin bütünü bir işe vermek
Hürriyetini kılmak için sanki vikaye,
Âzâd ederek rûhunu **vakfetti** bekaya. HYH, s. 172

vâkf kıl-: (A) Bir şeyi bilen durumuna getirmek
İdrâkimi senge **vâkf kıldın** M, s.72

vâkıf ol-: (A) Bilmek
Efkârıma esrârıma, câna,
Ben söylemeden **vâkıf olursun**. D, s.115

vâki ol-: (A) Olmak, meydana gelmek.
Olsa fakat emr-i Hak'la **vâki**,
Ölmek sanırım fenâ değildir. M, s.70

var ol-: (T) Sağ olmak, yaşamak
Var ol yine ey mübarek iklim M, s.87

vârid ol-: (A) Gelmek, vasıl olmak, erişmek
Hiç **vârid olur** mu böyle ma'raz BO, s.175

vasfet-: (A) Nitelendirmek
Pek güzel buldukları bir duhter ve bir mahbûbu bir melek letâfetinde diye
vasfederler. B, s.177

vâsıl kıl-: (A) Ulaştırmak
Beni sen **kıl** hidâyete **vâsıl**. HYH, s. 82

vâsıl ol-: (A) Ulaşmak, varmak
Bildim sana **vâsıl oldu** cânân M, s.53

vâveylâ eyle-: (A) Çılgılık atmak
Eylemiş kahkahayla **vâveylâ!** HYH, s. 58

vaz'et-: (A) Koymak
Payıma **vaz'etti** pişanisini G, s.191

veda et-: (A) Vedalaşmak, esenleşmek

Ettik biz o anda, nîm zinde,
Nefretle **veda** Hind ü Sind'e M, s.83

vedâ eyle-: (A) Vedalaşmak, esenleşmek
Eyler vedâ saha-ı hestîye eşk-rîz;
Mihir ü meh ü sevâbit ü encümle kâinât. HYH, s. 144

vefat et-: (A) Ölmek
Hânenin eski sahibi bir lord,
Ki **vefat etmiş** eli yıl evvel,
Uşağıymış anın bu biçare. HYH, s.140

velûd ol-: (A) (Mec.)Çok eser ortaya koymak, verimli olmak.
Çocuklar büyür, ihtiyarlar göçer,
Fakat ihtiyarlar **olurlar velûd**. HYH, s.168

vesvese et-: (A) Şüphelenmek, kuruntu etmek, işkillenmek
Gülme hiç; hattâ **edersen vesvese** G, s.195

vezân ol-: (F) Esmek
Tepelerden, rüus-ı hasnâdan,
Bir havadır **vezân olan** şeb ü rûz .V, s.187

vikaye kıl-: (A) Korumak, esirgemek, gözetmek
Hürriyetini **kılmak** için sanki **vikaye**,
Âzâd ederek rûhunu vakfetti bekaya. HYH, s. 172

vîrân et-: (F) Yıkma, harap etmek
Ettinse binâ-yı ünsü **vîrân**,
Hicranına bari verme pâyân M, s.47

vîran ol-: (F) Viran duruma gelmek, haraplaşmak
Etmezse sizin lisanda feryâd
Vîran mı **ola** bu hasret- âbâd? M, s.87

vuhûş ol-: (A)Yabani olmak
Bana gûyâ **vuhûş olur** hem-hâb. S, s.61

vürûd et-: (A) Geliş, gelmek
Ey yâr, hayâlîme **vürûd et** M, s.112

Y

yâbis ol-: (A) Kurumak.
Giryê-gûna da olsa **yâbis olur**. HYH, s.272

yâd et-: (F) Anmak, hatırlamak

Bir gün onu siz **edersiniz yâd.** M, s.87

yâd eyle-: (F) Anmak, hatırlamak

Merd-i Hak çok şey daha **yâd eyledi** G, s.183

yâdigâr ol-: (F) Hatıra olarak kalmak

Mâdem elvâna bir taalluku var,

Belki bir **yâdigâr olur** Güneş'e. HYH, s.281

yağma et-: (F) Birçok kimse, zor kullanarak bir malı alıp kaçmak

Ettiler mal u mülkünü **yağma** V, s.214

yâr et-: (F) (Eskidil) Tanıdık, dost etmek

Gafleti hûşdan ziyade bize

Yâr eden Kudret'in tecellisi. HYH, s. 141

yâr ol-: (F) Yardım etmek, yararlı olmak

Zihnimdeki fikre **yâr olurdu**, M, s.49

yardım et-: (T) Kendi gücünü, imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanmak

Kimdir bu şey ki **yardım eder** mevt-i âcile H, s.161

yek-cân ol-: (FF) Can yoldaşı, arkadaş olmak.

Yek-cân olarak düşmene savlet günüdür bu. İV, s. 370

yek-reng ol-: (FF) Tek renk olmak

Gitti, şeb u rûzum **oldu yek-reng.** M, s.108

yeksân et-: (FF) Bir etmek, aynı düzeyde etmek, eşit etmek

Yeksân edecek bizi, o var bir. M, s.52

yek-ser et-: (FF) Tek etmek

Bunca deryâ vü deşti **yek-ser eden**

O büyük tâziyâne-i ezeli. HYH, s.142

yek-ser ol-: (FF) Yalnız başına olmak

Cismim **yek-ser olup** arak-rîz BO, s.171

yek-vücûd ol-: (FA) Hep birden tek bir bütün gibi olmak

Hüsn ile aşk **yek vücûd olmuş** BO, s.155

yemin et-: (A) Ant içmek

Ta' kib için **ettiğim yeminler**

Çok geçmedi bir fesâne oldu. M, s.77

yer eyle-: (T) İz bırakmak,

Ki sezâ hâkinizde **eylese yer.**

Bir büyük zıll-ı mağfiret-güster. İV, s. 374

yetim et-: (A) Babasız, yalnız, bırakmak
Evlâdını da **yetim eder** yâr. M, s.44

yetim ol-: (A) Babasız, yalnız, kalmak
Yetim oldum ummân-ı hayrette ben. HYH, s.261

yok eyle-: (T) Varlığına son vermek, ortadan kaldırmak, ifna etmek, izale etmek
Olaydı sen onu da şüphesiz **yok eylerdin** Ö, s. 148

yok ol-: (T) Ortadan kalkmak, kaybolmak, varlığı sona ermek
Olmak ki emin: **Yok oldun** artık M, s.69

Z

zâhir ol-: (A) Açık, belli olmak
Ortalıkta **zâhir oldu** mâhtâb G, s.149

zahmet ol-: (A) Yapılan bir işten sıkıntı, yorgunluk duymak
Korkmak ki gelip bir öyle illet,
Târi **ola** cism ü câna **zahmet**. M, s.69

zâil ol-: (A) Yok olmak, ortadan kalkmak
Her şey **oluyor** cihanda **zâil**,
Sen ermemeli idin zevâle M, s.93

zammet-: (A) Katmak
Sonra ettim ihtiyar-ı maglata,
Hem de **zammettim** ona bir safsata G, s.131

zannet-: (A) Sanmak
Pek çok kişi **zannederdi** memnûn, M, s.42

zanneyle-: (A) Sanmak
Çarpıyor **zanneyliyordum** hûşuma G, s.171

zaptet-: (A) Hakim olmak
Gönlünü **zaptet** karışmam sonra bulmazsın aman. D, s.124

zapteyle-: (A) Tutmak, hâkim olmak
En güzel mevki'de sâkin türbedâr
En safalı bir yeri **zapteylemiş** G, s.109

zâr ol-: (F) Ağlamak, inlemek
Gönlümde de var o yolda bir yâr,

Rûhum **oluyor** düşüp düşüp **zâr**. M, s.65

zâri eyle-: (F) Ağlayıp sızlamak
Kuşlar niçin **eylemekte zâri M**, s.72

zâyi et-: (A) Yitirmek, kaybetmek
Zâyi etmişti tali'-i ahvel. HYH, s.259

zâyi ol-: (A) Yitmek, kaybolmak
Zâyi neden **oldu** hep emekler M, s.59

zelil ol-: (A) Hor görülmek, aşağılanmak
Ne **zefil oldu**, bakın, ömr-i azîz. K, s. 63

zevce et-:(A) Karı, eş etmek
Yahut âlüfteyi **etmiş zevce**. HYH, s. 286

zevce ol-:(A) Karı, eş olmak.
Zevce olmuş idi bir mevce bugün;
Ona esmiş di , rûzgâr idi o. HYH, s. 286

zifaf et-: (A) Düğün gecesini eşile birlikte yatmak
Bir **zifaf ettinse** bir nâ-ehl ile G, s.176

zikir et-: (A) Anmak, söylemek, sözünü etmek
Başladık **zikretmeğe** ifrat ile G, s.158

zindan et-: (F) (bir yeri) yaşanmaz, huzursuz, rahatsız, zevk alınmaz bir duruma getirmek
Zülfün ile bendeylediğin ahde mukabil
Mecnûnuna sahrâyı da **zindan** mı **edersin?** HYH, s. 236

ziyâ-pâş ol-: (AF) Ziya saçmak, ışık aydınlık vermek
Olsa nazarın eğer **ziyâ-pâş**,
Derdin bana: Kabrin üzre bir taş M, s.121

ziyan et-: (F) Yersiz, boş yere harcamak
Sen **ziyan ettin** benim imânımı G, s.94

ziyaret et-: (A) Birini veya bir yeri görmeye gitmek
Eylerse bu bir dōşekte rahat
Elbet o dahi **eder ziyaret** M, s.100

ziyaret eyle-: (A) Birini veya bir yeri görmeye gitmek
Git makberini **ziyaret eyle** M, s.55

zuhûr et-: (A) Ortaya çıkmak, görünmek, belirlemek

Bir yardan aŖađı dūŖerken **zuhûr edip**,
Siz tuttunuz beni yed-i Ŗefkatle, vâh vâh. H, s.153

zuhûr eyle-: (A) Ortaya çıkmak, görünmek, belirlemek
Ki **zuhûr eylemiş** bu hâlet ile! D, s.110

zulm ol-: (A) Haksızlık yapmak, eziyet, cefa etmek.
Zulm dersek nâmına biz anların
Ölmesi bir **zulm olur** insanların G, s.107

2.2. ANA YARDIMCI FİİLLERLE KURULAN BİRLEŞİK FİİLLERİN 1900 ÖNCESİ VE SONRASI ESERLERDEKİ KULLANIM TABLOSU

BİRLEŞİK FİİL	1900 ÖNCESİ							1900 SONRASI							
	S	D	M	Ö	B O	H	K	A T	B	V	G	İV	H Y H	A T- 2	G T
	1879	1885	1885	1885	1885	1886	1886		1911	1913	1912	1916	1982		
âbâd ol-			1					1						-	1
adalet eyle-			1					1						-	1
addet-			1					1	1		3			4	5
addeyle-								-			1			1	1
adem ol-			1					1				1	1	1	2
âdet kıl-								-			1			1	1
adîl ol-								-				1		1	1
adîm ol-			1				1	2					2	2	4
affet-			1				1	2			2		1	3	5
affeyle-								-					2	2	2
afv kıl-								-				1		1	1
âgâh et-			2					2					1	1	3
âgâh ol-			2				1	3					1	1	4
âgaz eyle-								-			1			1	1
ağyâr ol-			1					1						-	1
âh et-			1					1			2		1	3	4
âh u feryât et-								-					1	1	1
âh u zâr et-		1						1			1		1	2	3
ahd ü peymân et-								-			1			1	1
ahz et-								-				1		1	1
ahz-i sâr et-								-					1	1	1
ahz-i sâr eyle-								-			1			1	1
ait ol-								-					2	2	2
âkıl ol-								-					1	1	1
akîm ol-								-					1	1	2
akset-	1	1						2		2	2	2	7	13	15
akseyle-		1						1			1			1	2
aksol-								-					1	1	1
alkış et-								-					1	1	1
âr et-			1					1						-	1
ârâm et-			2					2					3	3	5
ârâm kıl-			1					1						-	1
arzet-	2	2			3			7			2		3	5	12
arzeyle	3	1						4						-	4
arz kıl-								-					1	1	1
arz-ı cemâl eyle-	1							1						-	1
arz-ı didâr et-	1							1						-	1
arz-ı didâr eyle-	1							1						-	1
arz-ı endam et-							1	1						-	1
arz-ı hasret et-	1							1						-	1
arz-ı kamet eyle-			1					1						-	1

arz-ı kasvet eyle-							-			1			1	1
arz-ı muhabbet et-							-					1	1	1
arz-ı nefret kıl-							-			1			1	1
arz-ı sücûd et-		1					1						-	1
arz-ı sürûr et-	1						1						-	1
arz-ı şükran eyle-							-			1			1	1
arz-ı tahassür et							-					1	1	1
arz-ı tebessüm et-		1					1						-	1
arz-ı teklif et-							-					1	1	1
arzu et-							-			1			1	1
arzu eyle-							-					1	1	1
âsân et-						1	1						-	1
âsân ol-						1	1						-	1
asîlik et-			1				1						-	1
aşçılık et-							-			1			1	1
âşikâr et-							-			1			1	1
âşikâr eyle-							-			1			1	1
âşikâr ol-		2					2			2		4	6	8
âşinâ ol-					1		1		1	1		1	3	4
atf-ı nigâh et-							1						-	1
atf-ı nigâh eyle-						1	1			1			1	2
avdet et-	2	1	2				5		3	6	1	4	14	19
avdet eyle-	1	1				1	3		1	1	1	1	4	7
avdet kıl-	1				1		2			1			1	3
âyân ol-							-					1	1	1
âzâd et-						1	1			1		3	4	5
âzâd ol-		1				1	2						-	2
azher ol-							-					1	1	1
âzim ol-							-			1		1	2	2
azîmet et-							-					1	1	1
azîmet kıl-			1				1						-	1
azlet-							-			1			1	1
azmet-	1	4			1		6			2	1	1	4	10
azmeyle-	1						1			1			1	2
azv et-							-					1	1	1
azv eyle-							-			1			1	1
bahset-			1	1			2	1			1	4	6	8
bahseyle-	1						1			2			2	3
bahşet-				1		2	1	4		1	1	3	5	9
bahşeyle-							-			1		2	3	3
bahtiyâr ol-							-	1		1			2	2
bâis ol-			1				1		1	1	1		3	4
bâkî ol-							-					1	1	1
bârik ol-							-				1		1	1
bed'et-							-			1		1	2	2
bedîd ol-	1						1						-	1
berbâd et-						1	1					2	2	3
berbâd ol-						3	3						-	3
bertaraf ol-							-					1	1	1
beşûş et-							-					1	1	1
beyan et-			1		1		2					1	1	3
beyan eyle-		1					1						-	1
bezlet-							-			1			1	1
binâ et-							-					1	1	1

bir ol-			5					5				2		2	7
bîzâr et-								-					1	1	1
bühtan et-								-					1	1	1
bünyâd eyle-								-				1		1	1
canavar eyle-								-					1	1	1
canlı ol-								-					1	1	1
can-sipâr ol-								-					1	1	1
cârî ol-								-					2	2	2
cây et-								-			1		1	2	2
cây eyle-								-			1			1	1
cebreyle-								-					1	1	1
cefâ et-					1			1						-	1
cefâ eyle-							1	1						-	1
celbet-		1						1					1	1	2
cem'et-								-					1	1	1
cem' ol-			1					1						-	1
cemâd ol-								-					1	1	1
cereyân et-							1	1					1	1	2
cereyân eyle-								-		1				1	1
cesaret eyle-			1					1						1	2
cevap ol-			1	1				2				1		1	3
cezbet-		1						1						-	1
cezbedâr et-								-				1		1	1
cezmet-				1				1						1	2
cinayet et-			1					1					1	1	2
cudam ol-								-					1	1	1
cûş et-			2					2			1		1	2	4
cûş eyle-	1		2					3						-	3
cûş kıl-:								-			1			1	1
cür'et et-		1						1			1			1	2
cür'et eyle-								-				1		1	1
çâk et-			2					2			1			1	3
çâk çâk et-								-			1			1	1
çâk ol-							1	1						-	1
dâd et-								-			1		1	2	2
dâhil ol-	1						2	3						-	3
dâim ol-								-			1		1	2	2
dâll ol-								-			1		1	2	2
dans et-								-			1		1	2	2
dava et-		2						2			1			1	3
davacı ol-		1						1						-	1
davet et-	1						1	2			1	1	1	3	5
davet eyle-	1							1		1	1	1		3	4
def-i güman eyle-								-			1			1	1
defnet-			2	8				10						-	10
def' ol-			1					1			1	2	2	5	6
dehâlet et-								-					1	1	1
dehâlet kıl-					1			1						-	1
dehşet- bahş eyle-								-					1	1	1
delâlet et-			1					1				1	4	5	6
delâlet eyle-			1			1	1	3						-	3
delâlet kıl-							1	1					1	1	2
delîl ol-			1					1						-	1
demkeş ol-								-					1	1	1

derâgûş et-			1				1				1		1	2
derbeder ol-						1	1						-	1
dercet-							-					1	1	1
der-kefen kıl-	1						1						-	1
derket-				1			1						-	1
dermiyân et-			1				1						-	1
dert et-			1				1						-	1
dert ol-			3				3						-	3
devam et-			2		1		2	5		1		7	8	13
devam eyle-							-			1			1	1
devret-							-			2		1	3	3
devreyle-	1		1				2						-	2
dikkat et-		2					2		1	1		3	5	7
dikkat kıl-			1				1			1			1	2
divâne et-	1						1						-	1
dua et-							-		1	1	1		3	3
dua eyle-					1		1						-	1
dua kıl-	1						1						-	1
dûçâr et-							-					1	1	1
duhûl et-							-			1			1	1
dûr ol-			1				1	1		1	1	2	5	6
düğün et-							-					4	4	4
ebedî ol-						2	2						-	2
ebkem ol-							-				2	1	3	3
edâ eyle-							-			1			1	1
efgan et-		1					1				2		2	3
efsâne ol-			1				1					1	1	2
efzûn et-							-		1				1	1
efzûn ol-							-			1		1	2	2
emanet eyle-							-					1	1	1
emanet kıl-							-					1	1	1
emin et-							-					1	1	1
emin ol-						1	1			1			1	2
emniyet eyle-							-					1	1	1
emret-							-			4		1	5	5
emreyle-	1						1					1	1	2
eser et-						1	1						-	1
eser eyle-	1						1						-	1
eş ol-							-					1	1	1
ezber et-			1				1					2	2	3
ezber eyle-			1				1					1	1	2
fâhiş et-						1	1						-	1
fâik kıl-			1				1						-	1
fâik ol-							-			1			1	1
fânk ol-							-			1		1	2	2
fârk et-				1			1			1		1	2	3
fârz et-:			2				2			1		2	3	5
fârz ol-							-					1	1	1
fâşet-							-			1		1	2	2
faydalı ol-							-					1	1	1
fazîlet et-					1		1						-	1
fedâ et-							-				2	1	3	3
fedâ eyle-	1						1			1			1	2
fedâ kıl-						1	1						-	1

fedâ ol-		1			3		4				1		1	5
fedâ-yı can et-							-				1		1	1
feragât et-	1						1						-	1
ferâmuş et-							-					1	1	1
ferâmûş eyle-			1				1			1			1	2
ferman et-							-			2		1	3	3
fersûde et-						1	1						-	1
fersûde ol-	1						1						-	1
feryât et-		2	2			1	5			1		7	8	13
feryâd eyle-		1					1			1		1	2	3
feryât kıl-							-			1		1	2	2
fethet-							-				1		1	1
fetheyle-							-				1		1	1
feth ol-						2	2						-	2
feverân et-							-				2		2	2
feverân ol-							-					1	1	1
feyezân et-							-				1		1	1
figan et-			3			1	4						-	4
figan eyle-					1	1	2						-	2
figan kıl-			1				1						-	1
figan ol-					1		1						-	1
fikret-			4		1		5			3		3	6	11
fikreyle-							-			4			4	4
firâr et-			4				4					4	4	8
firâr eyle-							-			1			1	1
firar kıl-							-			1			1	1
firar ol-					1		1						-	1
fitne et-							-			1			1	1
füsûn eyle-	1						1						-	1
füzûn ol-					1		1						-	1
gadr eyle-							-					1	1	1
gaib et-			1				1					1	1	2
galeyân eyle-	1						1					1	1	2
galib ol-							-			1			1	1
garet et-						1	1						-	1
gark et-							-					1	1	1
garkeyle-							-		1	1			2	2
garkol-		1		1			2			1			1	3
gaşyet			1			1	2						-	2
gaşyol-						2	2						-	2
gaybeyle-			1			1	2						-	2
gaybol-	2		3		1		6		1	2		5	8	14
geç ol-							-					1	1	1
geç ol-							-				1	1	2	2
geşt ü güzâr eyle-					1		1			2			2	3
gıpta et-							-				1		1	1
giriftâr et-					1		1						-	1
giriftâr ol-							-					1	1	1
giryân et-							-					1	1	1
giryân eyle-			1				1						-	1
giryân ol-	1	1	1			1	4					1	1	5
gufrân et-							-					1	1	1
gurûb et-	1	1	2				4		2	3			5	9
gurûb eyle-			1				1						-	1

gurûb ol-								-					1	1	1
gûş eyle-	1	1	1					3					4	4	7
gûş ol-		1						1						-	1
gûl-gûn et-								-					1	1	1
gûlünç ol-								-					2	2	2
güm-nâm ol-								-					1	1	1
güzâr et-			1	1	1			3	1	2	3		6	12	15
güzar eyle-			5		1	1	1	8			1			1	9
güzel kıl-				1				1					1	1	2
haberdâr eyle-					1			1						-	1
haberdâr kıl-								-					1	1	1
haberdâr ol-			1					1					1	1	2
habîr et-								-			1		1	2	2
habîr ol-				1				1		1			1	2	3
hâdim ol-								-				1		1	1
hâdis ol-			1					-		1		1		2	2
hafret-				1				1						-	1
hâil ol-			1		1		1	3			1			1	4
hâinlik et-								-			1			1	1
hâk eyle-								-					1	1	1
hâk ol-			2				1	3			2	1	2	5	8
hakîkat ol-								-		1			1	2	2
hâkim ol-		2						2		1		1		2	4
hâk-sâr ol-								-					1	1	1
halîm ol-								-			1			1	1
halk et-	1						1	2		1	6		8	15	17
halk eyle-							1	1			1		2	3	4
halkol-			1					1					2	2	3
hallet-			2					2					4	4	6
hamdet-			1					1						-	1
hamdeyle			1					1						-	1
hamle et-								-			1			1	1
hamûş eyle-	1							1						-	1
hâmûş ol-		1						1					1	1	2
handan et								-					1	1	1
handan ol-			2			1		3						-	3
hande et-			1			1		2			1			1	3
hande eyle-						1		1			1			1	2
hapse-								-					1	1	1
harab ol-			1		1			2					1	1	3
harab et-								-		1		2	1	4	4
harcet-								-					1	1	1
hareket eyle-		1						1						-	1
hareket kıl-			1					1						-	1
harp et-								-				1		1	1
hasbihâl eyle-								-			2			2	2
hâsıl ol-	1	1				1		3		1			4	5	8
hasret-			1					1			1			1	2
haşrol-						2		2						-	2
hâtîr-nüvâz ol-								-			1			1	1
havadis et-			1					1						-	1
havâle et-						1		1						-	1
havf eyle-			2					2				1		1	3
hayâ et-		1		1		1		3	1					1	4

hayal ol-			1				1		1	1		5	7	8
hayran et-	1						1				1		1	2
hayret et-							-					2	2	2
hazer et-							-			1			1	1
hâzır ol-							-			1		1	2	2
hazîn ol			1				1					1	1	2
hazzet							-			1			1	1
hedef ol-		1					1						-	1
heder et-						2	2						-	2
heder ol-						1	1						-	1
hediye et-							-		1				1	1
helâk et-							-			1			1	1
hem-dem ol-			1		1		2			2		1	3	5
hem-derd ol-					1		1						-	1
hem-hâl ol-					1		1						-	1
hem-râh ol-			2				2					1	1	3
hem-rev ol-			1				1						-	1
hem-ser ol-					1		1						-	1
herc ü merc et-							-					1	1	1
herem- pezîr ol-			1				1						-	1
hesâb et-	1		1				2						-	2
hıfzet-						1	1			2		1	3	4
hırâm et-			1				1						-	1
hiyânet et-			1				1					1	1	2
hicâp eyle-							-				1		1	1
hicret eyle-	1						1						-	1
hicret kıl-			1		1		2						-	2
hiç et			1				1						-	1
hiç ol-							-					2	2	2
hiddet et-			1				1					1	1	2
himmət et-	1						1			1	2	1	4	5
himmət eyle-							-				1		1	1
himmət kıl-							-					1	1	1
hisâb et-			1				1			2			2	3
hisset-		1	3				4		1	1		1	3	7
hisseye-							-					1	1	1
hisse-yâb ol-	1						1						-	1
hitâb et-			2		1		3			1		4	5	8
hitâb eyle-							-			1		2	3	3
hitâbet et-							-			1		1	2	2
hitam ol-						1	1						-	1
hizmet et-							-				2	1	3	3
hizmet kıl-							-					1	1	1
hortlak ol-							-					1	1	1
hulûl et-	2				1	1	4					2	2	6
hulûl eyle-	1						1						-	1
hurûş et-						1	1			1			1	2
hücum et-							-					1	1	1
hücum kıl-			1				1						-	1
hükmet-	1	1	1				3		1	3	1	2	7	10
hükmeyle-							-					1	1	1
hükûmet et-							-					1	1	1
hükûmet kıl-							-					1	1	1
hürrem ol-		1					1						-	1

hüveydâ ol-			1					1					1	1	1
iskat et-	1							1						-	1
islâh et-								-	1				1	1	1
ısrar et-								-			2		1	3	3
ısrar eyle-		1						1						-	1
ıyân et-			1					1		1			3	4	5
ıyân ol-	1	1	1					3			1		2	3	6
ızmâr eyle-			1					1						-	1
ızmâr kıl-								-					1	1	1
ıZRâr et-								-					1	1	1
ıZRâr eyle-								-					1	1	1
iâde eyle-								-			1		1	2	2
ibâ et-								-					1	1	1
ibâdet eyle-								-					1	1	1
ibrâ eyle-								-					1	1	1
ibrâm et-						1	1			1			1	2	3
ibtidâ et-		1					1			2			1	3	4
ibtidâ eyle-		1					1			1				1	2
icâb et-						1	1						1	1	2
icab eyle-							-			3				3	3
icabet et-							-			1		1		2	2
icâd et-			1			1	2						3	3	5
icâd eyle-							-			1	1		1	3	3
icâd kıl-							-						1	1	1
icbâr et-	1						1							-	1
icrâ et-			1				1			1			1	2	3
içtima et-		1					1			1				1	2
içtima eyle-		1					1							-	1
ictima kıl-							-			1			1	2	2
ictinâb et-							-			1				1	1
ıdam et-							-						6	6	6
ıdam ol-							-						1	1	1
ıdare et-					1		1							-	1
ıdare eyle-						1	1							-	1
ıdare kıl-			1				1							-	1
ıddia et-							-			1				1	1
ıddihar et-							-				2			2	2
ıdhâl et-							-			1				1	1
ıdrâk et-	1		1				2	1					1	2	4
ıdrâk kıl-			1				1							-	1
ıfa et-				1			1							-	1
ıfade-i merâm et-			1				1			1				1	2
ıfnâ et-						1	1							-	1
ıfnâ eyle-							-			1				1	1
ıfşâ et-							-					2		2	2
ıfşâ eyle-							-			1				1	1
ıftihar et-							-			1	1			2	2
ıftihar eyle-							-			1				1	1
ıftirâk et-		1					1		1	1				2	3
ıġfal et-						2	2			1			1	2	4
ıġfâl eyle-		3				2	5							-	5
ıġtirâb et-							-			1				1	1
ıġtirâb eyle-	1						1							-	1
ıġtiyâb et-							-			1				1	1

iġtiyâb eyle-								-			1			1	1
iġvâ et-	1							1						-	1
ihâle eyle-				1				1						-	1
ihâm et-								-			1			1	1
ihânet et-								-				1		1	1
ihâta kıl-				1				1						-	1
ihbâr et-		1						1						-	1
ihdâ et-								-				2		2	2
ihfâ' et-								-				1		1	1
ihlâk et-							1	1			1	1		2	3
ihlâl et-			1					1						-	1
ihraç et-						2		2						-	2
ihrâk et-								-				1		1	1
ihrâz et-	1							1						-	1
ihsan et						1		1		1		1	3	4	5
ihsas et-								-				1		1	1
ihtar et-								-		1			2	3	3
ihtar eyle-				1				1					1	1	2
ihtâr kıl-								-					1	1	1
ihticâb et-								-			1			1	1
ihtidâ et-								-					1	1	1
ihtifâ et-								-			1			1	1
ihtilât et-								-			1			1	1
ihtimal ol-								-			1		1	2	2
ihtimâm eyle-								-		1		1		2	2
ihtirâ et-								-			2			2	2
ihtiraz et-								-			1			1	1
ihtiraz eyle								-			1			1	1
ihtiyar et-	1							1			3			3	4
ihtiyâr eyle-	1							1						-	1
ihtizâz et-		1						1			2			2	3
ihyâ et-	1	1						2				1	4	5	7
ihyâ eyle-					1			1					2	2	3
ihyâ kıl-			1					1					1	1	2
ika et-								-					1	1	1
îkâd et-			1					1					1	1	2
îkad kıl-			1					1						-	1
îkaz et-		2						2					1	1	3
îkaz kıl-				1				1						-	1
îkbal et-	1							1						-	1
îkdâm et-							1	1						-	1
îkrâh eyle-			1					1						-	1
îkrâm et-	1							1			1			1	2
îkrâr et-							2	2					1	1	3
îkrâr eyle-		2						2					2	2	4
îkrâr kıl-								-					1	1	1
îksâ et-	1							1			1			1	2
îktidâ et-								-		2				2	2
îktidâ eyle-								-					1	1	1
îktidâ kıl-								-			1			1	1
îktirân eyle-								-					1	1	1
îktisâ eyle-								-			1			1	1
îktitâb et-								-					2	2	2
îktitâf et-							1	1						-	1

iktizâ et-					2		2			1			1	3
iktizâ eyle-							-			2			2	2
i'lâ et-							-				1		1	1
i'lâ eyle-	1						1				1		1	2
i'lâ kıl-				1			1						-	1
ilân et-			2			1	3					2	2	5
ilân eyle-							-		1				1	1
ilhâm et-							-					1	1	1
ilhâm kıl-	1						1						-	1
ilka et-		1				1	2					1	1	3
ilka eyle-							-	1					1	1
illet ol-							-			1			1	1
ilticâ et-					1		1			1		1	2	3
iltifât eyle-	1						1						-	1
iltihâb et-							-					1	1	1
îma et-							-					1	1	1
îmâ kıl-	1	1	1		1		4						-	4
îmân et-			1		3		4					4	4	8
îmdâd et-					1		1					1	1	2
îmdâd kıl-			1				1						-	1
îmdâd ol-							-					1	1	1
îmhâ et-							-					2	2	2
îmrâr et-							-					1	1	1
îmrâr eyle-							-					1	1	1
îmtihan et-			1				1					1	1	2
îmtisâl et-							-			2		1	3	3
îmtisâl eyle							-			1		1	2	2
îmtisâl kıl-							-		1		1		2	2
îmtizâç et-							-			1			1	1
îmza et-							-					1	1	1
înâyet et-					1		1					1	1	2
înâyet eyle-			2	1			3						-	3
înâyet ol-			1				1						-	1
încimâd et-	1						1					1	1	2
încizâb et-			1				1					1	1	2
înfîlâk et-							-					1	1	1
în'ikâs et-							-	1					1	1
în'ikâs eyle-							-					1	1	1
înkâr et-						1	1						-	1
înkîyât eyle-							-					2	2	2
însâf et-			2				2						-	2
însaf kıl-							-			1			1	1
însan ol-					1		1					1	1	2
înşâ et-							-					1	1	1
înşâd et-							-					1	1	1
înşâd eyle-		1					1			1			1	2
întibâh et-						1	1			2		1	3	4
întibâh eyle-				1		1	2						-	2
întibâh kıl-							-			1			1	1
întihâb ol-							-			1			1	1
întihâr et-						1	1			1		2	3	4
întihâr eyle-							-			1			1	1
întikal et-							-			1		2	3	3
întisap et-							-			1			1	1

intişâr et-								-					1	1	1
intizâr et-								-			1			1	1
intizâr eyle-								-			1			1	1
îrâd et-								-					1	1	1
îrâd eyle-								-					1	1	1
îrâd kıl-								-			1			1	1
ircâ' et-			1					1						-	1
irkâb et-								-	1		1			2	2
irtihal et-								-					1	1	1
irtihal eyle-								-					8	8	8
isâbet et-								-					2	2	2
isâbet eyle-			1					1						1	2
isâbet kıl-					1			1						-	1
is'af kıl-			1					1						-	1
isâl et-		1						1						-	1
isâl kıl-			1					1						-	1
îsâr et-		1						1					1	1	2
isbât et-		1						1			1		3	4	5
isbât eyle-								-					1	1	1
isbât kıl-								-					1	1	1
isbât-1 asâlet et-								-					1	1	1
isbât-1 vücût et-								-					1	1	1
iskât et-		1	1					2					1	1	3
iskat eyle-								-			1			1	1
iskat kıl-								-					1	1	1
ismâ et-	1							1						-	1
isnâd et-			1					1	1		1		1	3	4
israf eyle-								-			1			1	1
isti'âb et-								-					1	1	1
istib'ad eyle-	1							1						-	1
istib'ad kıl-							1	1						-	1
isticâl et-	1							1						-	1
istidlâl et-	1							1						-	1
istifâ et-								-					1	1	1
istifâde et-				1				1						-	1
istihfâf et-								-			1		1	2	2
istihfâf eyle-								-					1	1	1
istihlâf kıl-								-			1			1	1
istihrâc et-								-					1	1	1
istihsân eyle-	1							1						-	1
istihzâ et-							1	1			1			1	2
istikbâl et-							1	1						-	1
istikbâl eyle-							1	1		1				1	2
istikrâh et-								-			2		1	3	3
istilâ et-								-					2	2	2
istimâ' et-								-			3			3	3
istimâ' eyle-		1						1						-	1
istimdâd et-							1	1					3	3	4
istimdâd eyle-								-		1				1	1
istinâd et-								-				1		1	1
istînâs et-								-					1	1	1
istinbât et-	1							1						-	1
istintak et-		1						1					2	2	3
istintak eyle-		1						1					1	1	2

istirdât kıl-							-				1		1	1
istirhâm et-	1						1					1	1	2
istişhâd et-							-					1	1	1
istişhâd eyle-							-					1	1	1
istitâr et-			1				1		1			2	3	4
istitâr eyle-							-					1	1	1
isyan et-			1			1	2		1		2	1	4	6
isyân eyle-							-					1	1	1
işaret et-			1	2		1	4				1		1	5
işaret eyle-			1				1						-	1
işaret kıl-			1				1						-	1
işgal et-	1			1			2						-	2
iştigal et-							-					1	1	1
iştigal eyle-							-			1			1	1
iştikâ et-			1				1						-	1
iştikâ kıl-					1		1						-	1
iştirâ et-							-			1			1	1
itâ et-							-			1		1	2	2
i'tâ eyle-							-					1	1	1
itâb et-			1				1			2			2	3
itâb eyle-							-			1		1	2	2
itâre et-				1			1						-	1
ithaf et-							-					1	1	1
itibâr eyle-							-					1	1	1
i'tilâ et-			1				1			1	1	1	3	4
i'tilâ kıl-			1		1		2						-	2
itinâ et-							-		1	1		1	3	3
itinâ eyle-							-					1	1	1
itiraf et-							-			2			2	2
itiraf eyle-							-					1	1	1
itiyat et-							-			2			2	2
i'tizâr et-		1					1						-	1
itmâm et-			1				1					1	1	2
ittifâk et-							-					1	1	1
ittihâd et-							-		1		1		2	2
iyi et-		1					1						-	1
iz'âc et-							-					1	1	1
izâle et				1			1						-	1
izâle eyle-				1			1						-	1
iz'ân et-			1				1						-	1
izdivaç et-						1	1					1	1	2
izhâr et-				1			1		1		2	1	4	5
izhâr eyle-							-			1	2	2	5	5
izhâr kıl-							-					1	1	1
izhâr-ı aşk eyle-							-			1			1	1
kabil ol-							-					1	1	1
kabul et-			1				1				1		1	2
kabul eyle-	1						1						-	1
kâfir ol-			1				1						-	1
kahkaha eyle-				1		1	2						-	2
kahret-							-				1	1	2	2
kahrol-			1				1						-	1
kahr u derbeder et-							-					1	1	1
kail ol-			2			1	3			1		1	2	5

kaim ol-	2						2		1	1			2	4
kalbet-			1				1					1	1	2
kalbol-	2		7				9					1	1	10
kâmil ol-							-					1	1	1
kanaat eyle-			1				1						-	1
kani ol-					1		1					1	1	2
karâr et-		1					1		1			1	2	3
karâr eyle-							-		1				1	1
kardaş ol-							-		1				1	1
kârger eyle-			1				1					1	1	2
karîn et-							-					1	1	1
karîn ol-							-					3	3	3
kasem ol-						1	1						-	1
kastet-	1	1				1	3						-	3
kasteyle-							-		1				1	1
kat'et-				1			1		1				1	1
katil ol-							-					2	2	2
katliam et-							-					1	1	1
kerem kıl-			1				1						-	1
kesbet-		1	1		1		4						-	4
kismet eyle-					1		1						-	1
keşfet-		1	1				2		1	1		1	3	5
keşfeyle-						1	1		1			1	2	3
kıraat et-							-		1				1	1
kıraat kıl-							-					1	1	1
kismet ol-			1				1		1				1	2
kıyâm et-			2		2		4		2				2	6
kıyam eyle-							-			1			1	1
kıyamet ol-			1				1						-	1
kıyâs et-	2						2	1					1	3
kıyâs eyle-	1						1		2			1	3	4
kîl u kâl et-							-		1				1	1
kîl u kâl ol-		1					1					1	1	2
kilâb ol-							-		1				1	1
kurban et-							-					1	1	1
kurban ol-					1	1	2						-	2
kusur eyle-							-		1				1	1
külfet et-	1						1						-	1
lânet et-			1				1		1			2	3	4
lanet ol-						1	1		1			1	2	3
latîf ol-	1						1						-	1
latîfe et-							-		1			1	1	1
lâyık ol-							-					1	1	1
lâzım ol-							-		1			1	2	2
lebrîz ol-	1						1						-	1
lerzân et-							-					1	1	1
lerzân eyle-	1						1						-	1
lerzân ol-						1	1						-	1
lutfet-	1		1				2		1				1	3
lutfeyle-							-					1	1	1
mâil ol-			1				1						-	1
mağfûr ol-							-					1	1	1
mağlup ol-		1					1						-	1
mağrur ol-							-			1			1	1

mahdût ol-							-					1	1	1
mahkûk ol-		1					1						-	1
mahkûm ol-			1				1						-	1
mahkûm-ı idam ol-							-					1	1	1
mahrem ol-			1		1		2			1			1	3
mahrûm et-	1						1					1	1	2
mahrûm ol-					1		1			1		1	2	3
mahsur ol-							-				1		1	1
mahrur ol-							-					1	1	1
mahvet-						1	1	1		2		4	7	8
mahveyle-							-			2			2	2
mahvol-	1		2			1	4			3	1	9	13	17
mahzûn ol-			1	1			2					1	1	3
mahzûz ol-							-			1			1	1
mâil ol-			1			1	2						-	2
makber et-							-			1			1	1
makbul ol-	1						1		1				1	2
makrûn ol-			1	1		1	3						-	3
mal et-					1	1	2						-	2
mâlik ol-							-					2	2	2
ma'lûm ol-			1	1			2			1			1	3
mânend eyle-							-				1		1	1
mâni ol-							-			1		1	2	2
manzûr ol-					1		1						-	1
masnû' ol-							-				1		1	1
masun ol-							-					1	1	1
mâtem et-			1				1					1	1	2
mâtem eyle-	1						1						-	1
matla' ol-						1	1						-	1
mazhar et-							-					1	1	1
mazhar ol-							-	1				2	3	3
mazlum ol-							-				1	1	2	2
mebhût ol-							-					1	1	1
mebnî ol-		1					1						-	1
mecâl ol-	1						1						-	1
mecbûr et-	1						1				1		1	2
mecnûn eyle-				1			1			1			1	1
mecnûn kıl-			1				1						-	1
mecnûn ol-							-			1			1	1
mecnûn-aşk et-							-					1	1	1
mecrûh et-			1				1		1		1	1	3	4
mecrûh ol-			1				1						-	1
medâr ol-							-					1	1	1
medhûş ol-		1					1						-	1
medyûn ol-	1						1						-	1
mefthûh ol-							-					1	1	1
mefthûn et-			3	3			6						-	6
mefthûn ol-			1		1	1	3						-	3
mefthûr ol-							-					1	1	1
mehcûr et-				1			1						-	1
mehcûr ol-						1	1			2			2	3
mekîn ol-					1		1						-	1
meks et-							-			1			1	1
melfûz ol-							-					1	1	1

memnun ol-							1	1			1			1	2
me'mûl et-								-				1		1	1
men'et-								-			1			1	1
merâm et-			2					2		1			1	2	4
merdûd ol-			1					1						-	1
merhamet et-					1			1						-	1
merhamet eyle-						2	2	2						-	2
merhamet kıl:-					2		2	2						-	2
mermûz ol-	1							1						-	1
meshûr et-								-				1		1	1
mesken et-				1			1	2						-	2
mesmû ol-	1							1						-	1
mesrûr ol-								-				1		1	1
mest ol-		1						1				1		1	2
mestûr ol-		1	2					3	1	1	1			3	6
mesût ol-								-				1		1	1
mes'ul ol-							1	1				1		1	2
meşgul ol-							1	1						-	1
meşhûd ol-				1				1	1					-	1
meşhûn ol-				1				1						-	1
meşk eyle-								-				1		1	1
metrûk bulun-							1	1						-	1
mevcûd et-							1	1						-	1
mevcût ol-								-	2			1		3	3
meylet-			2				1	3			3			3	6
meyleyle-		1						1						-	1
meyli ol-				1				1						-	1
meyl-i ibtisâm et-			1					1						-	1
me'yûs et-			1					1						-	1
me'yûs ol-								-				2		2	2
meyyâl ol-			1					1						-	1
mezkûr ol-								-				1		1	1
mezmûm ol-		1					1	2						-	2
mezun eyle-								-			1			1	1
mihmân bulun-								-				1		1	1
mihnet et-	1							1						-	1
misâl ol-		1						1				3		3	4
muâdil ol-								-				1		1	1
muammer ol-								-				2		2	2
muayyen ol-			3	1				4				1		1	5
muğber et-								-				1		1	1
muğber ol-					3			3				3		3	6
muhabbet et-	1							1						-	1
muhâl ol-								-				1		1	1
muhâtab et-								-				1		1	1
muhtâc ol-								-				1		1	1
muhtel ol-			1					1						-	1
muhtî ol-								-			1			1	1
mukabil ol-	1							1				1		1	2
mukadder ol-			1					1						-	1
mukaffâ ol-								-			1			1	1
mukavemet eyle-								-				1		1	1
mukayyet et-			1					1						-	1
mukayyet ol-			1					1				1		1	2

mukîm ol-							-					2	2	2
muktedir ol-							-			1			1	1
munsab ol-							-					1	1	1
musallat ol-							-			1			1	1
musır ol-							-					1	1	1
mutad et-							-					1	1	1
muteber ol-							-					1	1	1
mu'terif ol-	1						1			1			1	2
muttasıl kıl-					1		1						-	1
muttasıl ol-					1		1			1			1	2
muvaffak ol-							-					1	1	1
muvafik ol-				1			1						-	1
muzlim ol-			1				1						-	1
mübtelâ ol-					1		1						-	1
mübtezel ol-							-					1	1	1
mücerreb ol-							-					1	1	1
mücessem et-	2						2						-	2
müdâm kıl-							-					1	1	1
müebbet ol-							-					1	1	1
müfarekat kıl-			1				1						-	1
mükâfât ol-							-					1	1	1
mülâkî ol-							-					1	1	1
mülhak et-	1						1						-	1
mülhâk ol-							-				1	1	2	2
mülhem ol-			1				1					1	1	2
mülhem eyle-	1						1					1	1	2
mülhem kıl-							-					1	1	1
mülhem ol-			1				1						-	1
mümkün ol-			3		1		1	5		1		1	2	7
mümted ol-							-			2		1	3	3
münâdilik et-							-			1			1	1
mün'akis ol-						1	1			1			1	2
münbais ol-							-				1		1	1
müncer ol-						2	2						-	2
münevim ol-							-			1			1	1
münfail ol-							-			1		1	2	2
münhasif ol-						1	1				1		1	2
münkad et-							-					1	1	1
münkad ol-					1		1						-	1
münkalib ol-							-			4			4	4
münkeşif ol-							-				1		1	1
münkir ol-							-					1	1	1
münşerih ol-							-			1			1	1
müntakıl ol-							-					1	1	1
müntehî ol-							-			2	1	1	4	4
mürûr et-	1						1			2		1	3	4
mürûr eyle-	2						2					1	1	3
müsâb ol-							-					1	1	1
müsadif ol-			1				1						-	1
müsaid ol-		1					1						-	1
müstağrak ol-		1			1		2					1	1	3
müstefid ol-					1		1			1	1	1	3	4
müstefid eyle-							-					1	1	1
müstemi' ol-							-			1			1	1

müsterih ol-							-			1			1	1
müşkil ol-							-		1	1			2	2
müştagil ol-							-			3		1	4	4
müştehir ol-							-					1	1	1
mütecelli kıl-							-		1				1	1
mütegayyir ol-				1		1	2						-	2
mütehammil kıl-							-					1	1	1
müteşekki ol-							-					1	1	1
müttefik ol-							-			1			1	1
müttehem ol-		1					1						-	1
müttehid ol-							-				1		1	1
müyesser eyle-							-				1		1	1
müyesser ol-			1				1					1	1	2
müzâhir ol-							-					1	1	1
müzdâd ol-	1				1		2						-	2
müzehher ol-							-					1	1	1
müzeyyen ol-							-					1	1	1
nâdân ol-							-				1		1	
nâfi ol-							-			1			1	1
nâfiz ol-							-					1	1	1
nâil ol-	1						1	1	2	1		4	8	9
nâil kıl-							-					1	1	1
naklet-						1	1			1			1	2
naklol-							-				1		1	1
nakşol-							-					1	1	1
nâlân et-			1				1					2	2	3
nâlân kıl-			1				1						-	1
nâlân ol-			1				1						-	1
nâle et-				1		1	2						-	2
nâle kıl-						1	1						-	1
nasip eyle-							-				1		1	1
nasip ol-							-	1	1			1	3	3
naz et-							-					1	1	1
nazar et-	2	1	1				4					1	1	4
nazar eyle-		1					1					1	1	2
nazar kıl-							-					1	1	1
nâzil ol-	1						1				1		1	2
nazîr ol-							-					1	1	1
nefret et-			1			2	3			1		2	3	6
nefret eyle-			1	1		1	3						-	3
nefret kıl-							-					1	1	1
nehyet-							-			1			1	1
nerm ol-							-					1	1	1
nesyet-							-			1			1	1
neş'et et-			1		2		3					1	1	4
neş'et eyle-							-			2		1	3	3
neşret-	1	1					2					2	2	4
nevmîd ol-						1	1						-	1
nezaret et-							-					1	1	1
nezâret kıl-							-					1	1	1
nigâh et-		1	1		1		3						-	3
nigâh eyle-		1					1			1			1	2
nigah-bân et-							-					1	1	1
nigah-bân ol-			1				1						-	1

nisâr et-							-		1				1	1
nisâr eyle-							-				1	1	2	2
nisâr ol-			1				1						-	1
nisbet et-							-					1	1	1
nisyân et-			1				1						-	1
nisyan kıl-							-					1	1	1
nisyan ol-			1				1						-	1
niyâz et-					1		1					1	1	2
niyyet et-			1				1						-	1
nûş et-						1	1						-	1
nûş eyle-							-			1			1	1
nüfûz et-					1		1						-	1
nümâyân ol-			1		1		2					6	6	8
nümü-dâr ol-							-					1	1	1
öksüz ol-		1					1						-	1
nüzûl et-							-					1	1	1
pây-mâl et-					1		1	2				1	1	3
pây-mâl ol-	1						1			1		1	2	3
pây-dâr kıl-					1		1					1	1	2
perestîş eyle-							-					1	1	1
perestîş kıl-					1		1						-	1
perişan et-							-					1	1	1
perişan ol-							-					1	1	1
perran ol-							-			1			1	1
pertâb et-	1						1						-	1
pertâb eyle-							-			1		1	2	2
pervâz et-							-	1				1	2	2
pervâz kıl-			1				1					2	2	3
pesend eyle-							-					1	1	1
peşîmân et-							-					1	1	1
peşîmân ol-					1		1					1	1	2
peydâ eyle-	1						1						1	2
peyda ol-	1	5	1		3		1	11	1		1	3	5	16
peymân et-							-					1	1	2
peyrev ol-					1		1					2	2	3
pîr ol-							-					2	2	2
pîşdâr ol-							-					1	1	1
pîşe et-			1				1						-	1
rabtet-			1				1						-	1
rabteyle-			1				1			1			1	2
râci ol-							-					1	1	1
rağbet et-		1	1			1	3					3	3	6
rağbet eyle-	1		2				3						-	3
rağbet kıl-							-			1			1	1
rahat et-			2			1	3			1		2	3	6
rahat eyle-			1				1						-	1
râhber ol-			1				1			1			1	2
rahîm ol-							-					1	1	1
rahm et-			1				1						-	1
rahmet et-			6			2	8						-	8
rahmet eyle-							-			1		1	2	2
rahmet kıl-			1				1						-	1
rakset-			1		1		2		1	1		2	4	6
ra'sân ol-							-					2	2	2

razı et-			1					1				1	1	2
razı ol-								-		1			1	1
reddet-			1		2		3	1				1	2	5
reddeyle-			1				1			1			1	2
ref' et-			2				2		1	2	1	2	6	8
ref' eyle-							-			1			1	1
refakat et-			1		1		2						-	2
refakat eyle-			2				2						-	2
refakat kıl-					1		1						-	1
refik et-							-					1	1	1
refik ol-							-			1			1	1
ref' ol-			2		1		3						-	3
ref'târ kıl-							-					1	1	1
rehber et-					1		1					2	2	3
rehber eyle-							-				1		1	1
rekabet et-		1			1		2						-	2
rekzet-							-					1	1	1
remâd ol-							-					1	1	1
resm yap-							-					1	1	1
reşk et-							-					1	1	1
revân et-			1				1					1	1	2
revân ol-		1			1		2					1	1	3
reyyân et-	1						1						-	1
rezalet eyle-							-			1			1	1
rezîl ol-			1				1						-	1
rîhlet et-	1		1				2			1	1		2	4
rica eyle-		1					1						-	1
ric'at et-							-			1			1	1
rîzân ol-	3						3						-	6
rûşen eyle-			1				1						1	2
rûşen ol-			2				2			2			2	4
rücû' et-			1				1						1	2
rücû kıl-							-			1			1	1
rükû' et-							-					1	1	1
sâbit ol-				1			1						-	1
sabret-			1				1					1	1	2
sabreyle-				1			1						-	1
sadâ et-							-					1	1	1
sâdır ol-							-					1	1	1
sağ bulun-							-					1	1	1
sağ ol-			1				1			1			1	2
sâhip ol-						1	1			1			1	2
sâkin ol-							-	1		1			2	2
sâlik ol-							-					1	1	1
sâlim ol-							-					1	1	1
sarf et-							-					1	1	1
sarf-ı nakd et-	1						1						-	1
sâri ol-							-					1	1	1
savaş et-							-					1	1	1
savlet et-							-					1	1	1
saydeyle-							-			1			1	1
sa'y et-							-					1	1	1
sâye kıl-			1				1						-	1
sebât eyle-							-					1	1	1

sebeop ol-							-				1		1	1
secde et-	1						1				1		1	2
secde eyle-						1	1					1	1	2
secde kıl-			1				1					1	1	2
seddet-			1				1					1	1	2
seddeyle-					1		1						-	1
sefer et-							-					1	1	1
selâm et-							-					1	1	1
selb et-							-					1	1	1
semâ' eyle-							-			1			1	1
senâ et-	1						1					1	1	2
senâ-yı halk et-							-			1		1	2	2
serzeniş eyle-							-			1			1	1
serzeniş kıl-							-			1		1	2	2
setret-	1						1					1	1	2
setr-i hicran et-			1				1						-	1
sevk et-							-					8	8	8
sevk eyle-							-					1	1	1
seyahat eyle-			1				1						-	1
seyret-	1	4					1	6		10	2	11	23	29
seyreyle-							-			3		2	5	5
seyr-i kâinât eyle-	1						1						-	1
seyr-i mehtâb et-							-			1			1	1
seyr ü sefer et-	1						1						-	1
sezâ ol-							-					3	3	3
sıfır ol-			1				1						-	1
sırr ol-			3				3			1			1	4
siyânet eyle-			1				1						-	1
silsile kıl-							-			1		1	2	2
siper ol-		1					1						-	1
sirâyet et-					1		1					2	2	3
sirâyet kıl-					1		1						-	1
sirkat et-							-			1			1	1
sitem et-							-					1	1	1
sohbet et-			1		1	1	3						-	3
sohbet eyle-					1		1						-	2
sökün et-							-					1	1	1
suâl et-	1						1		1	6	1	1	9	10
sual eyle-	1						1						-	1
suâl-i hâtır et-	1						1						-	1
suûd et-			1				1						-	1
sûzân et-							-		1				1	1
sûzân ol-							-					1	1	1
sücûd et-			1				1					1	1	2
sükûnet-yâb ol-	1						1						-	1
sükût et-	1						1		1	2		2	5	6
sükût eyle-		1	2		1		4			1			1	5
sükut kıl-			1				1						-	1
sükût ol-			1				1					1	1	2
sülûk et-							-					2	2	2
sünûh et-							-		1		1		2	2
sürgün ol-							-					1	1	1
şad et-			1				1					1	1	2
şad ol-			2		1		3				1		1	4

şâdân et-							-		1		2	1	4	4
şâdân ol-		1					1						-	1
şahit ol-				1		1	2		1				1	3
şâmil ol-		1			1		2		1		2	3	5	
şâyân ol-							-		1	1		1	3	3
şebîh ol-							-				2	2	2	
şehâdet et-		1					1						-	1
şehîr et-		1					1				1		-	1
şehîr ol-							-		1	1		2	2	
şerhet-							-			1		1	1	
şerheyle-		1					1		2		1	3	4	
şerîk ol-	1						1						-	1
şerm-sâr ol-							-		1			1	1	
şifâ-yâb ol-							-		1			1	1	
şikâyet et-		1					1						-	1
şitâb et-				1			1		1		3	4	5	
şitâb eyle-							-		1	1	1	3	3	
şitâb kıl-							-				1	1	1	
şitâbân ol-		2					2						-	2
şiven et-							-				1	1	1	
şule-rîz ol-							-		1			1	1	
şükreyle-							-		1		3	4	4	
şûmar et-			1				1						-	1
şümûl et-		1					1						-	1
şüphe et-							-				1	1	1	
taabbüd et-	1						1						-	1
taaffün et-							-				1	1	1	
taammuk eyle-							-				1	1	1	
taarrî et-	1						1						-	1
tâat et-							-				1	1	1	
taayyün et-							-		1		1	2	2	
taayyüş et-							-		1			1	1	
taayyüş eyle-							-		1			1	1	
tâbi' ol-		1					1						-	1
ta'bir et-							-				1	1	1	
ta'dâd et-							-	1		1		1	3	3
ta'dâd kıl-							-		1			1	1	
tafdîl et-							-				1	1	1	
taganni eyle-							-		1			1	1	
tagayyür et-		1	1				2		3		1	4	6	
tagayyür eyle-	1						1		1			1	2	
tâgîlik et-							-		1			1	1	
tagrîb eyle-						1	1						-	1
tagrîb kıl-		1					1						-	1
tagyîr et-	1						1		1			1	2	
tahaccür eyle-							-				1	1	1	
tahaffuz et-	1						1						-	1
tahakküm et-							-		1		1	2	2	
tahammül et-		1					1						-	1
tahammül eyle-		1				1	2						-	2
taharrük et-							-	1				1	1	
tahaşşüt et-		1					1				1	1	2	
tahaşşüt eyle-		1					1						-	1
tahattür et-		1					1			1	1	2	3	

tahayyül et-							-	1					1	1
tahkîm kıl-							-				1		1	1
tahkîr et-						1	1			1			1	2
tahmin et-							-			1		2	3	3
tahmin eyle-							-			1			1	1
tahrîk et-							-			1		2	3	3
tahsîl eyle-							-			1			1	1
takaddüm kıl-							-					1	1	1
takarrür et-		1					1						-	1
takazâ eyle-			1				1						-	1
takbîh et-	1						1					1	1	2
takbîl et-		1	1				2						-	2
takbil kıl-				1			1						-	1
takdim et-						1	1					1	1	2
takdîs et-							-				1	1	2	2
takîp et-		2	2	1	2		7			1		6	7	14
takrîr et-							-			1			1	1
takrîz ol-							-					1	1	1
taksim et-	1						1						-	1
taleb eyle-			1		2		3						-	3
talebi ol-							-					1	1	1
ta'lim et-						1	1						-	1
tâlip ol-							-		1				1	1
tamam et-			2				2			1			1	3
tamam ol-							-			1			1	1
ta'mik et-				1			1						-	1
tarassut eyle-				1			1						-	1
tardet-			1			1	2						-	2
tardeyle-						2	2						-	2
târi ol-				1			1						-	1
tarîf et-						1	1	1		1		3	5	6
tarîf eyle-	1						1			1			1	2
tarîf kıl-							-					1	1	1
ta'rîz et-							-					1	1	1
târmâr et-							-			1			1	1
târmâr ol-			1			3	4			1		1	2	6
tasavvur et-	1		2				3						-	3
tasavvur kıl-							-				1		1	1
tasdîk et-							-			2			2	2
tasdîk eyle-							-			4			4	8
tashîh et-							-					2	2	2
tasrîh et-			1				1						-	1
tasvir et-	1	1					2						-	2
tasvir eyle-							-					1	1	1
tasvir kıl-							-					1	1	1
tathîr eyle-							-					1	1	1
ta'tîr et-	2						2						-	2
tatyîb et-							-					1	1	1
tavâf et-			2				2				1	2	3	5
tavaf eyle-							-				1		1	1
tayakkuz et-	1						1						-	1
tayyet-							-	1				2	3	3
ta'yîb et-		1					1			1			1	2
tayin eyle-							-			1		1	2	2

tazammun eyle-							-					1	1	1
tazarru et				1			1						-	1
tazarru eyle-			1				1						-	1
ta'zîm et-							-					1	1	1
teâkub et-							-					1	1	1
tebâh ol-		1	1			1	3					2	2	5
tebâüd et							-					1	1	1
tebâüd eyle-			1				1						-	1
tebdîl et-	1						1						-	1
tebdîl kıl-							-					1	1	1
tebeddül eyle-			1				1						-	1
teberrüd ol-			1				1						-	1
tebessüm et-	1		1				2		1			1	2	4
tebrik et-							-					1	1	1
tebşîr et-	1						1						-	1
tebşîr eyle-							-		1			1	2	2
tebşîr-i sabah et-	1						1						-	1
tecavüz et-							-					2	2	2
tecdîd et-			1				1						-	1
tecdîd kıl-			1				1			2			2	3
teceddüd et-	1						1						-	1
tecellî et-					1		1					1	1	2
tecellî eyle-			2				2					1	1	3
tecerrüt kıl-						2	2						-	2
tecessüm et-	1		1		1		3			1			1	4
tecessüm eyle-			1				1						-	1
tecessüs et-							-					1	1	1
tecrübe et-	2						2					1	1	3
tecrübe eyle-							-					1	1	1
tedenni eyle-			1				1						-	1
tedfîn kıl-			1				1						-	1
tedkik et-				1			1						-	1
tedvîr et-							-					1	1	1
tehhür ol-			1				1						-	1
teessür et-							-					1	1	1
teessür ol-			1				1						-	1
tefahhus et-				1			1						-	1
tefekkür et-			1				1					1	1	2
tefekkür eyle-			2				2		1				1	3
teferrüd kıl-			1				1						-	1
teferrüs et-							-					1	1	1
tefeyyüz et-		1					1						-	1
tefrîk eyle-							-		1				1	1
tefsîr et-			1				1					1	1	2
tehâlûf et-			1				1						-	1
tehâşî et-							-		1			1	2	2
tehâşî eyle-							-					1	1	1
tehdîd et-							-		1		1	1	3	3
tehdîd eyle-			1				1						-	1
tehevvr et-							-		1				1	1
tehyîç et-			1				1						-	1
tehzîz et-	1						1						-	1
tehzîz eyle-					1		1						-	1
tehzîz kıl-			1				1						-	1

tekabül et-							-		1		1		2	2
tekdir eyle-		1					1						-	1
tekeffül et-					1		1						-	1
tekellüm et-		1					1						-	1
tekerrür et-	1						1				1		1	2
tekerrür eyle-							-				1		1	1
tekfin et-			1				1						-	1
teklif et-							-			1		1	2	2
teklif kıl-							-			1			1	1
tekmîl et-							-					1	1	1
tekmîl ol-			1				1						-	1
tekrâr et-		2	1				3			2		3	5	8
tekrar eyle-		1					1			1		1	2	3
tekrar kıl-			1				1			1			1	2
tekHzib et-		2					2					1	1	3
telebbüs et-							-					1	1	1
televvün et-							-					1	1	1
telkîn et-			1				1						-	1
telsîm et-							-					1	1	1
telzîz et--	1						1						-	1
temâs et-							-					1	1	1
temâşâ et-			1				1						-	1
temâşâ eyle-					1		1			1			1	2
temâşâ kıl-					1		1						-	1
temâyül kıl-	1						1						-	1
temdîd et-			1				1						-	1
temennâ kıl-					1		1						-	1
temenni eyle-			1				1			1			1	2
temin et-					1		1						-	1
temsîl et-							-				1		1	1
temyîz kıl-			1				1						-	1
tenbîh eyle-							-					1	1	1
teneffür et-					1		1						-	1
teneffür kıl-	1						1						-	1
teneffüs et-							-					1	1	1
teneffüs eyle-							-					1	1	1
tenessüm kıl-			1				1						-	1
tenevvür et-	2		1				3				2		2	5
tenevvür kıl-			1				1						-	1
tenezzül eyle-						1	1						-	1
tenvîr et-			1	1			2				1		1	3
tenvîr kıl-			1				1				1		1	2
tenzîl et-							-	1				1	2	2
teradüf et-			1				1						-	1
terbiye et-							-					1	1	1
tercih et-							-					2	2	2
tercüman ol-							-				1		1	1
terdif et-							-					1	1	1
tereddüt et-							-			1			1	1
tereddüt kıl-					1		1						-	1
terekküp et-							-					1	1	1
terennüm et-		1					1		1				1	2
terennümât eyle-	1						1						-	1
teressüm et-	1		1				2					1	1	3

terfî et-							-					1	1	1
terfîk et-	1						1						-	1
terk et-	1		2				1	4		1	1	3	5	9
terkeyle-			1				2	3			1		1	4
terk-i bezm eyle-							-			1			1	1
terk-i can et-							-					1	1	1
terk-i diyar eyle-							-			1			1	1
terk-i gurûr et-	1						1						-	1
terk-i hâb et-							-			1			1	1
terk-i münâsebet et-							-					1	1	1
terkîp et-	1						1				1		1	2
tersîm et-	1						1						-	1
terfîb et-	1						1						-	1
tesadûf et-		1		1				2				2	2	4
tesâdüm et-			1					1					-	1
teselli eyle-			1					1					-	1
teselsül et-	1							1					-	1
tesettür et-			1					1					-	1
teshîr et-			2				1	3					-	3
te'sîr et-	1							1				1	1	2
tesis et-							-					1	1	1
teslim et-							-					2	2	2
teslim eyle-							-			1		1	2	2
tesvîd et-			1					1					-	1
teşâ'ub et-							-					1	1	1
teşbih et-							-			1			1	1
teşbih eyle-			1					1					-	1
teşekkül et-							-					1	1	1
teşekkül eyle-			1					1				1	1	2
teşekkül kıl-			1					1					-	1
teşekkür et-			1					1					-	1
teşeyyuh et-							-					1	1	1
teşhîr et-	1							1					-	1
teşkil kıl-							-				1	1	2	2
teşnî' eyle-							-					1	1	1
teşrîf et-							-			1		1	2	2
teşrif eyle-							-			1			1	1
teşrîh et-			2					2					-	2
teşrîh kıl-							-			1			1	1
teşrîk et-							-				1		1	1
teşvîk eyle-								1	1				-	1
tevâfuk et-						1		1					-	1
tevakuf kıl-					1			1					-	1
tevârüd et-							-					1	1	1
tevbe kıl-							-					1	1	1
tevbe ol-								1	1				-	1
tevdî et-							-				1		1	1
teveccüh et-							-				1	1	2	2
teveccüh eyle-			1					1					-	1
teverrüm eyle-					1			1				1	1	2
tevhid et-							-				1		1	1
tevhiş et-							-					1	1	1
te'vîl kıl-			1					1					-	1
tevkîf et-						1	1	2					-	2

teyakkun et-								-					1	1	1
tezâhür et-								-					1	1	1
tezekkür eyle-			1					1						-	1
tezevvüç eyle-								-					1	1	1
tezkîr eyle-								-					1	1	1
tezyîd-i samt et-		1						1						-	1
tezyîf eyle-						1		1			1		1	2	3
tezyîn et-	1							1	1				2	3	4
tezyîn kıl-	1							1						-	1
toprak ol-								-					1	1	1
tuğyân et-								-					1	1	1
tulû' et-	1							1		2		1	1	4	5
tulû' eyle-								-					1	1	1
tulû kıl-								-				1		1	1
türâb ol-			3		1			4						-	4
uzak ol-			1					1						-	1
üfûl et-								-					1	1	1
üfûl eyle-								-					1	1	1
ülfet et-	1							1					1	1	2
ülfet eyle-			1					1					1	1	2
ümit et-			1					1			1		1	2	3
ümit eyle-			1					1						-	1
vahîm ol-								-				1		1	1
vakfet-								-					1	1	1
vâkf kıl-			1					1						-	1
vâkîf ol-		1			2			3						-	3
vâkî ol-			2					2	1				1	2	4
var ol-			1					1				1	2	3	4
vârid ol-			1		1			2						-	2
vasfet-								-	1					1	1
vâsıl kıl-								-					1	1	1
vâsıl ol-		3	1					4	2			1	3	6	10
vâveylâ eyle-								-					1	1	1
vaz'et-								-			3		1	4	4
veda et-			1					1					2	2	3
vedâ eyle-								-					1	1	1
vefat et-								-					2	2	2
velûd ol-								-					1	1	1
vesvese et-								-			1			1	1
vezân ol-								-		1			1	2	2
vikaye kıl-								-					1	1	1
vîrân et-			1					1						-	1
vîran ol-			1					1						-	1
vuhûş ol-	1							1						-	1
vürûd et-			1					1						-	1
yâbis ol-								-					1	1	1
yâd et-	1	3	3		1		3	11					4	4	15
yâd eyle-	2							2			1		1	2	4
yâdigâr ol-								-					1	1	1
yağma et-								-		1				1	1
yar et-								-					1	1	1

yâr ol-		1	3	1			5						-	5	
yardım et-		1				1	2						-	2	
yek-cân ol-							-				1		1	1	
yek-reng ol-			1				1	1					1	2	
yeksân et-			1				1						-	1	
yek-ser et-							-					1	1	1	
yek-ser ol-					2		2						-	2	
yek-vücûd ol-					1		1			1			1	2	
yemin et-			1			1	2						-	2	
yer eyle-							-				1		1	1	
yetim et-			1				1						-	1	
yetim ol-						1	1				1	2	3	4	
yok eyle-				1			1			1			1	2	
yok ol-			1			1	2			1		2	3	5	
zâhir ol-	1	1	2			1	5	1	1	4	1	5	12	17	
zahmet ol-			1				1						-	1	
zâil ol-			2			2	4		1	2		1	4	8	
zammet-							-			1		1	2	2	
zannet-		3	3			1	3	10		2	8	1	11	22	32
zanneyle-			1			1	2			1			1	3	
zaptet-		1					1					1	1	2	
zapteyle-							-			1			1	1	
zâr ol-			1				1						-	1	
zâri eyle-			1				1						-	1	
zâyi et-							-					1	1	1	
zâyi ol-			1				1						-	1	
zelil ol-						2	2						-	2	
zevce et-							-					1	1	1	
zevce ol-							-					1	1	1	
zifaf et-							-			1			1	1	
zikir et-							-			1		1	2	2	
zindan et-							-					1	1	1	
ziyâ-pâş ol-			1				1						-	1	
ziyan et-							-			2			2	2	
ziyaret et-			2				2				2	1	3	5	
ziyaret eyle-			2				2			1		1	2	4	
zuhûr et-	1		1		1		3					3	3	6	
zuhûr eyle-		1			1		2					1	1	3	
zulm ol-							-			1			1	1	

Abdülhak Hamit'in on iki şiir kitabı ana yardımcı fiil bakımından incelendiğinde toplam 1427 birleşik fiilin kullanıldığı tespit edilmiştir. 1900 öncesi dönemde 988 olan birleşik fiil sayısı 1900 sonrası dönemde 1300'dür.

1900 öncesi dönemde et- 462, ol- 278, eyle- 171, kıl- 76, bulun- yardımcı fiili 1 defa kullanılmıştır. 1900 öncesi dönemde et- yardımcı fiilin kullanım oranı % 47, ol- yardımcı fiilin % 28, eyle yardımcı fiilin % 17, kıl- yardımcı fiilin % 8'dir. Bulun- yardımcı fiili bir defa kullanıldığı için yukarıdaki orana dâhil edilmemiştir.

1900 öncesi dönemde ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığı et- yardımcı fiilinde 563, ol- yardımcı fiilinde 351, eyle- yardımcı fiilinde 196, kıl- yardımcı fiilinde 78 olmak üzere toplam 1189 olarak gerçekleşmiştir. 1900 öncesi dönemde kullanım sıklığı et- yardımcı fiilinde % 47, ol- yardımcı fiilinde % 30, eyle- yardımcı fiilinde % 16, kıl- yardımcı fiilinde % 7 olarak tespit edilmiştir.

1900 sonrası dönemde et- 644, ol- 348, eyle- 231, kıl- 74, yap- 1, bulun- yardımcı fiili 2 kere kullanılmıştır. 1900 sonrası dönemde et- yardımcı fiilin kullanım oranı % 50, ol- yardımcı fiilin % 27, eyle yardımcı fiilin % 20, kıl- yardımcı fiilin % 7'dir. Bulun- 2 ve yap- yardımcı fiili 1 defa kullanıldığı için yukarıdaki orana dâhil edilmemiştir.

1900 sonrası dönemde ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığı et- yardımcı fiilinde 922, ol- yardımcı fiilinde 436, eyle- yardımcı fiilinde 274, kıl- yardımcı fiilinde 75, yap- yardımcı fiilinde 1, bulun- yardımcı fiilinde 2 olmak üzere toplam 1710 olarak gerçekleşmiştir. 1900 öncesi dönemde kullanım sıklığı et- yardımcı fiilinde % 54, ol- yardımcı fiilinde % 26, eyle- yardımcı fiilinde % 18, kıl- yardımcı fiilinde % 5 olarak tespit edilmiştir. Bulun- ve yap- yardımcı fiilleri çok az kullanıldığı için bu orana dâhil edilmemiştir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle, aşağıdaki tabloda ana yardımcı fiillerin 1900 öncesi ve sonrasındaki kullanım sayısı ve kullanım sıklıkları oranları gösterilmiştir:

Ana yardımcı fiiller	1900 öncesi kullanım sayısı oranı	1900 sonrası kullanım sayısı oranı	1900 öncesi kullanım sıklığı oranı	1900 sonrası kullanım sıklığı oranı
et-	% 47	% 50	% 47	% 54
ol-	% 28	% 27	% 30	% 26
eyle-	% 17	% 20	% 16	% 18
kıl-	% 8	% 7	% 7	% 5

1900 öncesi ve sonrası dönemde yap- ve bulun- yardımcı fiilleri çok az kullanılmıştır. 1900 öncesi dönemde yap- yardımcı fiili hiç kullanılmamış, bulun- yardımcı fiili 1 defa kullanılmıştır. 1900 sonrası dönemde de yap- yardımcı fiili 1, bulun- yardımcı fiili 2 defa kullanılmıştır.

1900 öncesi ve sonrası dönemde bazı yardımcı fiiller ortak kullanılmıştır: yad et-, vasıl ol- ... . 1900 öncesi ve sonrasında ortak kullanılan ana yardımcı fiillerle kullanılan birleşik fiillerin toplamı 351'dir. Ortak kullanılan bu birleşik fiillerden 90 tanesi ol-, 190 tanesi et-, 60 tanesi eyle-, 11 tanesi kıl- yardımcı fiiliyle oluşturulmuştur.

Ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerden bazıları sadece 1900 öncesi dönemde kullanılmıştır: hamd et-, hareket eyle- ... . Sadece 1900 öncesi dönemde kullanılan ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerin toplamı 423'tür. Bu birleşik fiillerden 115 tanesi ol-, 164 tanesi et-, 84 tanesi eyle-, 59 tanesi kıl-, 1 tanesi bulun- yardımcı fiiliyle oluşturulmuştur.

Ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerden bazıları sadece 1900 sonrası dönemde kullanılmıştır: teşrik et-, tevdi et- ... . Sadece 1900 sonrası dönemde kullanılan ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerin toplamı 653'tür. Bu birleşik fiillerden 171 tanesi ol-, 1284 tanesi et-, 140 tanesi eyle-, 56 tanesi kıl-, 2 tanesi bulun-, 1 tanesi yap- yardımcı fiiliyle oluşturulmuştur.

1900 öncesi ve sonrası dönemde ortak kullanılan birleşik fiillerin (351) farklı kullanılan birleşik fiillere (1076) göre daha az olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle Hamit'in şiirlerinde sürekli farklı kelimeler kullandığı sonucuna varılmıştır.

Hamit'in şiirlerinde sadece 1900 sonrası dönemde kullanılan birleşik fiillerin daha fazla olduğu görülmüştür (Sadece 1900 öncesinde 423, sadece 1900 sonrası dönemde 653). Buradan hareketle Hamit'in şiirlerinde 1900 sonrasında daha farklı ve daha fazla birleşik fiil kullandığı tespit edilmiştir.

2.3. ANA YARDIMCI FİLLER DİZİNİ

ET-

addet-
 âgâh et-
 âh u feryât et-
 âh et-
 âh u zâr et-
 ahd ü peymân et-
 ahz et-
 ahz-i sâr et-
 akset-
 alkış et-
 âr et-
 ârâm et-
 arzet-
 arz-ı dîdâr et-
 arz-ı endam et-
 arz-ı hasret et-
 arz-ı muhabbet et-
 arz-ı sücûd et-
 arz-ı sürûr et-
 arz-ı tahassür et-
 arz-ı tebessüm et-
 arz-ı teklif et-
 arzu et-
 âsân et-
 aşçılık et-
 asilik et-
 âşikâr et-
 avdet et-
 azv et-
 âzâd et-
 azîmet et-
 azlet-
 azmet-
 atf-ı nigâh et-
 bahset-
 bahşet-
 bed'et-
 berbâd et-
 beyan et-
 beşûş et-
 bezlet-
 binâ et-
 bîzâr et-
 bühtan et-
 cây et-
 cefâ et-
 celbet-
 cem'et-
 cereyân et-
 cezbet-

cezbedâr et-
 cezmet-
 cinayet et-
 cûş et-
 cür'et et-
 çâk çâk et-
 çâk et-
 dâd et-
 dans et-
 dava et-
 davet et-
 defnet-
 dehâlet et-
 delâlet et-
 derâgûş et-
 dercet-
 derket-
 dermiyân et-
 dert et-
 devam et-
 devret-
 dikkat et-
 divâne et-
 dua et-
 dûçâr et-
 duhûl et-
 düğün et-
 efgan et-
 efzûn et-
 emin et-
 emret-
 eser et-
 ezber et-
 fâhişe et-
 fark et-
 farz et-:
 fâşet-
 fazîlet et-
 fedâ et-
 fedâ-yı can et-
 feragat et-
 ferâmuş et-
 ferman et-
 fersûde et-
 feryât et-
 fethet-
 feverân et-
 feyezân et-
 figan et-
 fikret-

firâr et-
 fitne et-
 gaib et-
 garet et-
 gark et-
 gaşyet
 gıpta et-
 giriftâr et-
 giryân et-
 gufrân et-
 gurûb et-
 gül-gün et-
 güzâr et-
 habîr et-
 hafret-
 hâinlik et-
 halk et-
 hallet-
 hamdet-
 hamle et-
 handan et-
 hande et-
 hapset-
 harbet-
 harcet-
 harab et-
 hasret-
 havâle et-
 havadis et-
 hayâ et-
 hayran et-
 hayret et-
 hazer et-
 hazzet
 heder et-
 hediye et-
 helâk et-
 herc ü merc et-
 hesâb et-
 hıfzet-
 hırâm et-
 hıyânet et-
 hiç et
 hiddet et-
 himmet et-
 hisâb et-
 hisset-
 hitâb et-
 hitâbet et-
 hizmet et-

hulûl et-
 hurûş et-
 hücum et-
 hükmet-
 hükûmet et-
 iskat et-
 islâh et-
 ısrar et-
 ıyân et-
 ızrâr et-
 ibâ et-
 ibrâm et-
 ibtidâ et-
 icâb et-
 icabet et-
 icâd et-
 icbâr et-
 icrâ et-
 içtima et-
 ictinâb et-
 idam et-
 idare et-
 ifa et-
 ifade-i merâm et-
 ifnâ et-
 ifşâ et-
 iftihar et-
 iftirâk et-
 iddia et-
 iddihar et-
 idhâl et-
 idrâk et-
 iğfal et-
 iğtirâb et-
 iğtiyâb et-
 iğvâ et-
 îhâm et-
 ihanet et-
 ihbâr et-
 ihdâ et-
 ihfâ' et-
 ihlâk et-
 ihlâl et-
 ihraç et-
 ihrâk et-
 ihrâz et-
 ihsan et-
 ihsas et-
 ihtar et-
 ihticâb et-
 ihtidâ et-
 ihtifâ et-
 ihtilât et-
 ikaz et-
 ika et-
 îkâd et-
 ihtirâ et-

ihtiraz et-
 ihtiyar et-
 ihtizâz et-
 ihyâ et-
 ikbal et-
 ikdâm et-
 ikrâm et-
 ikrâr et-
 ilân et-
 ilhâm et-
 iktitâb et-
 iktitâf et-
 iktizâ et-
 i'lâ et-
 îksâ et-
 iktidâ et-
 ilka et-
 ilticâ et-
 iltihâb et-
 ima et-
 imân et-
 imdâd et-
 incimâd et-
 imtizâç et-
 imza et-
 inâyet et-
 imhâ et-
 imrâr et-
 imtihan et-
 imtisâl et-
 inşâ et-
 inşâd et-
 incizâb et-
 infilâk et-
 in'ikâs et-
 inkâr et-
 insâf et-
 intibâh et-
 intihâr et-
 intikal et-
 intisap et-
 intişâr et-
 intizâr et-
 îrâd et-
 ircâ' et-
 irkâb et-
 irtihal et-
 isâbet et-
 isâl et-
 ispât et-
 îsâr et-
 ispât-ı asâlet et-
 ispât-ı vücûd et-
 iskât et-
 ismâ et-
 isnâd et-
 istib'ad et-

isticâl et-
 istidlâl et-
 istifâ et-
 istifâde et-
 istihfâf et-
 istihrâc et-
 istihzâ et-
 istikbâl et-
 istikrâh et-
 istilâ et-
 istimâ' et-
 istimdâd et-
 istinâd et-
 istînâs et-
 istinbât et-
 istintak et-
 istirhâm et-
 istişhâd et-
 istitâr et-
 isyan et-
 işaret et-
 işgal et-
 iştigal et-
 iştikâ et-
 iştirâ et-
 itâ et-
 itâb et-
 itâre et-
 ithaf et-
 i'tilâ et-
 itinâ et-
 itiraf et-
 itiyat et-
 i'tizâr et-
 itmâm et-
 ittifâk et-
 ittihâd et-
 iyi et-
 iz'âc et-
 izâle et-
 iz'an et-
 izdivaç et-
 izhâr et-
 kabul et-
 kahret-
 kahr u derbeder et-
 kalbet-
 karâr et-
 karîn et-
 kastet-
 katliam et-
 kat'et-
 kesbet-
 keşfet-
 kıraat et-
 kıyâs et-
 kıyâm et-

kîl u kâl et-
 kurban et-
 külfet et-
 lânet et-
 latîfe et-
 lerzân et-
 lutfet-
 mahrûm et-
 mahvet-
 makber et-
 mal et-
 mâtem et-
 mazhar et-
 mecbûr et-
 mecnûn-aşk et-
 mecrûh et-
 meftûn et-
 mehcûr et-
 meks et-
 me'mûl et-
 men'et-
 merâm et-
 merhamet et-
 meshûr et-
 mesken et-
 mevcûd et-
 meylet-
 meyl-i ibtisâm et-
 me'yûs et-
 mihnet et-
 muğber et-
 muhabbet et-
 muhâtab et-
 mukayyet et-
 mutad et-
 mücessem et-
 mülhak et-
 münâdilik et-
 münkad et-
 mürûr et-
 naklet-
 nâlân et-
 nâle et-
 naz et-
 nazar et-
 nefret et-
 nehyet-
 nesyet-
 neş'et et-
 neşret-
 nezaret et-
 nigâh et-
 nigah-bân et-
 nisâr et-
 nisbet et-
 nisyân et-
 niyâz et-

niyyet et-
 nûş et-
 nüfûz et-
 nüzûl et-
 pâ-y-mâl et-
 perişan et-
 pertâb et-
 pervâz et-
 peşîmân et-
 peymân et-
 pîşe et-
 rabtet-
 rağbet et-
 rahat et-
 rahm et-
 rahmet et-
 rakset-
 razı et-
 reddet-
 ref'et-
 refakat et-
 refik et-
 rehber et-
 rekabet et-
 rekzet-
 reşk et-
 revân et-
 reyyân et-
 rihlet et-
 ric'at et-
 rücû' et-
 rükû' et-
 sabret-
 sadâ et-
 sarf et-
 sarf-ı nakd et-
 savaş et-
 savlet et-
 sa'y et-
 secde et-
 seddet-
 sefer et-
 selâm et-
 selb et-
 senâ et-
 senâ-yı halk et-
 setret-
 setr-i hicran et-
 sevk et-
 seyret-
 seyr-i mehtâb et-
 seyr ü sefer et-
 sirâyet et-
 sirkat et-
 sitem et-
 sohbet et-
 sökûn et-

suâl et-
 suâl-i hâtır et-
 suûd et-
 sûzân et-
 sücûd et-
 sükût et-
 şâdân et-
 sünûh et-
 şad et-
 sülûk et-
 şehâdet et-
 şehît et-
 şerhet-
 şikâyet et-
 şitâb et-
 şiven et-
 şümar et-
 şümûl et-
 şüphe et-
 taabbüd et-
 taaffün et-
 taarrî et-
 tâat et-
 taayyün et-
 taayyüş et-
 ta'bîr et-
 ta'dâd et-
 tafdil et-
 tagayyür et-
 tâgîlik et-
 tagyîr et-
 tahaffuz et-
 tahakküm et-
 tahammül et-
 taharrük et-
 tahaşşüt et-
 tahattür et-
 tahayyül et-
 tahkîr et-
 tahmin et-
 tahrîk et-
 takarrür et-
 takbîh et-
 takbîl et-
 takdim et-
 takdîs et-
 takip et-
 takrîr et-
 taksim et-
 ta'lim et-
 tamam et-
 ta'mik et-
 tardet-
 tarif et-
 ta'rîz et-
 târmâr et-
 tasavvur et-

tasdik et-
 tashih et-
 tasrih et-
 tasvir et-
 ta'fir et-
 tatyib et-
 tavaf et-
 tayakkuz et-
 tayyet-
 ta'yib et-
 tazarru et
 ta'zim et-
 teakub et-
 tebaid et
 tebdil et-
 tebessum et-
 tebrik et-
 tebşir et-
 tebşir-i sabah et-
 tecavuz et-
 tecdid et-
 teceddud et-
 tecellî et-
 teccessum et-
 teccessus et-
 tecrübe et-
 tedkik et-
 tedvir et-
 teessür et-
 tefahhus et-
 tefekkür et-
 teferrüs et-
 tefeyyüz et-
 tefsir et-
 tehâluf et-
 tehâşî et-
 tehdid et-
 tehevür et-
 tehyic et-
 tehziz et-
 tekabül et-
 tekeffül et-
 tekellüm et-
 tekerrür et-
 tekfin et-
 teklif et-
 tekmil et-
 tekrâr et-

tezkib et-
 telebbüs et-
 televvün et-
 telkin et-
 telsim et-
 telziz et--
 temâs et-
 temâşâ et-
 temdid et-
 temin et-
 temsil et-
 teneffür et-
 teneffüs et-
 tenevvür et-
 tenvir et-
 tenzil et-
 teraduf et-
 terbiye et-
 tercih et-
 terdif et-
 tereddüt et-
 terekküp et-
 terennüm et-
 teressüm et-
 terfi et-
 terfik et-
 terk et-
 terk-i can et-
 terk-i gurur et-
 terk-i hab et-
 terk-i münâsebet et-
 terkîp et-
 tersim et-
 tertib et-
 tesaduf et-
 tesadüm et-
 teselsül et-
 tesettür et-
 teshir et-
 te'sir et-
 tesis et-
 teslim et-
 tesvid et-
 teşa'ub et-
 teşbih et-
 teşekkül et-
 teşekkür et-
 teşeyyuh et-

teşhîr et-
 teşrif et-
 teşrih et-
 teşrik et-
 tevâfuk et-
 tevârud et-
 tevdi et-
 teveccüh et-
 tevhid et-
 tevhiş et-
 tevkif et-
 teyakkun et-
 tezâhür et-
 tezyid-i samt et-
 tezyin et-
 tuğyan et-
 tulû' et-
 üfûl et-
 ülfet et-
 ümit et-
 vaz' et-
 veda et-
 vefat et-
 vesvese et-
 vakfet-
 virân et-
 vürüd et-
 yâd et-
 yağma et-
 yar et-
 yardım et-
 yeksân et-
 yek-ser et-
 yemin et-
 yer eyle-
 yetim et-
 zammet-
 zannet-
 zuhûr et-
 zâyi et-
 zevce et-
 zifaf et-
 zikir et-
 zindan et-
 ziyân et-
 ziyaret et-
 zaptet-

OL-

âbâd ol-
 adem ol-
 adil ol-
 adim ol-
 affet-

âgâh ol-
 âgyâr ol-
 ait ol-
 âkıl ol-
 akim ol-

aksol-
 âsân ol-
 âşikâr ol-
 âşinâ ol-
 âyan ol-

âzâd ol-
 azher ol-
 âzim ol-
 bahtiyâr ol-
 bâis ol-
 bâkî ol-
 bârik ol-
 bedîd ol-
 berbâd ol-
 bertaraf ol-
 bir ol-
 canlı ol-
 can-sipâr ol-
 cârî ol-
 cem' ol-
 cemâd ol-
 cevap ol-
 cudam ol-
 çâk ol-
 dâhil ol-
 dâim ol-
 dâll ol-
 davacı ol-
 def' ol-
 delîl ol-
 demkeş ol-
 derbeder ol-
 dert ol-
 dûr ol-
 ebedî ol-
 ebkem ol-
 efsâne ol-
 efzûn ol-
 emin ol-
 eş ol-
 fâik ol-
 fârik ol-
 farz ol-
 faydalı ol-
 fedâ ol-
 fersûde ol-
 feth ol-
 feverân ol-
 figan ol-
 firar ol-
 füzûn ol-
 galib ol-
 garkol-
 gaşyol-
 gaybol-
 geç ol-
 genç ol-
 giriftâr ol-
 giryân ol-
 gurûb ol-
 gûş ol-
 gülünç ol-

güm-nâm ol-
 haberdâr ol-
 habîr ol-
 hâdim ol-
 hâdis ol-
 hâil ol-
 hâk ol-
 hakikat ol-
 hâkim ol-
 hâk-sâr ol-
 halîm ol-
 halkol-
 hâmûş ol-
 handan ol-
 harab ol-
 hâsil ol-
 haşrol-
 hâtur-nüvâz ol-
 hayal ol-
 hâzır ol-
 hazîn ol-
 hedef ol-
 heder ol-
 hem-dem ol-
 hem-derd ol-
 hem-hâl ol-
 hem-râh ol-
 hem-rev ol-
 hem-ser ol-
 herem- pezîr ol-
 hiç ol-
 hisse-yâb ol-
 hitam ol-
 hortlak ol-
 hürrem ol-
 hüveydâ ol-
 iyân ol-
 idam ol-
 ihtimal ol-
 illet ol-
 imdâd ol-
 inâyet ol-
 insan ol-
 intihâb ol-
 kabil ol-
 kâfir ol-
 kail ol-
 kaim ol-
 kahrol-
 kalbol-
 kâmil ol-
 kani ol-
 kardaş ol-
 kasem ol-
 karîn ol-
 katil ol-
 kısmet ol-

kıyamet ol-
 kurban ol-
 kilâb ol-
 kîl u kâl ol-
 latîf ol-
 lanet ol-
 lâyık ol-
 mâil ol-
 lebrîz ol-
 lerzân ol-
 lâzım ol-
 mağfûr ol-
 mağlup ol-
 mağrur ol-
 mahdût ol-
 mahkûk ol-
 mahkûm ol-
 mahkûm-ı idam ol-
 mahrem ol-
 mahrum ol-
 mahrûr ol-
 mahsur ol-
 mahvol-
 mahzûn ol-
 mahzûz ol-
 mâil ol-
 makbul ol-
 makrûn ol-
 mâlik ol-
 ma'lûm ol-
 mâni ol-
 manzûr ol-
 masnû' ol-
 masun ol-
 matla' ol-
 mazhar ol-
 mazlum ol-
 mebhût ol-
 mebnî ol-
 mecâl ol-
 mecnûn ol-
 mecrûh ol-
 medâr ol-
 medhûş ol-
 medyûn ol-
 meftûh ol-
 meftûn ol-
 meftûr ol-
 mehcûr ol-
 mekîn ol-
 melfûz ol-
 memnun ol-
 merdûd ol-
 mermûz ol-
 mesmû ol-
 mesrûr ol-
 mest ol-

mestûr ol-
mesût ol-
mes'ul ol-
meşgul ol-
meşhûd ol-
meşhûn ol-
mevcût ol-
meyli ol-
me'yûs ol-
meyyâl ol-
mezkûr ol-
mezmûm ol-
misâl ol-
muâdil ol-
muammer ol-
muayyen ol-
muğber ol-
muhâl ol-
muhtâc ol-
muhtel ol-
muhtî ol-
mukabil ol-
mukadder ol-
mukaffâ ol-
mukayyet ol-
mukîm ol-
muktedir ol-
munsab ol-
musallat ol-
musır ol-
muteber ol-
mu'terif ol-
muttasıl ol-
muvaflak ol-
muvaflık ol-
muzlim ol-
mübtelâ ol-
mübtazel ol-
mücerreb ol-
müebbet ol-
mükâfât ol-
mülâkî ol-
mülhâk ol-
mülhem ol-
mülhem ol-
mümkün ol-
mümted ol-
mün'akis ol-
münbais ol-
münce ol-
münevim ol-
münfail ol-
münhasif ol-
münkad ol-
münkalib ol-
münkeşif ol-
münkir ol-

münşerih ol-
müntakıl ol-
müntehî ol-
müsâb ol-
müsadif ol-
müsaid ol-
müstağrak ol-
müstefid ol-
müstemi' ol-
müsterih ol-
müşkil ol-
müştakil ol-
müştehir ol-
mütegayyir ol-
müteşekki ol-
müttefik ol-
müttehem ol-
müttehid ol-
müyesser ol-
müzâhir ol-
müzdâd ol-
müzehher ol-
müzeyyen ol-
nâdân ol-
nâfi ol-
nâfiz ol-
nâil ol-
naklol-
nakşol-
nâlân ol-
nasip ol-
nâzil ol-
nazîr ol-
nerm ol-
nevmîd ol-
nigah-bân ol-
nisâr ol-
nisyan ol-
nümâyân ol-
nümü-dâr ol-
öksüz ol-
pây-mâl ol-
perişan ol-
perran ol-
peşimân ol-
peyda ol-
peyrev ol-
pîr ol-
pîşdâr ol-
râci ol-
râhber ol-
rahîm ol-
ra'sân ol-
revân ol-
refik ol-
ref' ol-
remâd ol-

razı ol-
rezîl ol-
rîzân ol-
rûşen ol-
sâbit ol-
sâdır ol-
sağ ol-
sâhip ol-
sâkin ol-
sâlik ol-
sâlim ol-
sâri ol-
sebep ol-
sezâ ol-
sıf ol-
sırr ol-
siper ol-
sûzân ol-
sükûnet-yâb ol-
sükût ol-
sürgün ol-
şâd ol-
şâdân ol-
şahit ol-
şâmil ol-
şâyân ol-
şebîh ol-
şehîd ol-
şerîk ol-
şerm-sâr ol-
şifâ-yâb ol-
şitâbân ol-
şule-rîz ol-
tâbi' ol-
takrîz ol-
talebi ol-
tâlip ol-
tamam ol-
târi ol-
târmâr ol-
tebâh ol-
teberrüd ol-
tehhür ol-
teessür ol-
tekmîl ol-
tercüman ol-
tevbe ol-
toprak ol-
türâb ol-
uzak ol-
vahîm ol-
vâkîf ol-
vâki ol-
var ol-
vârid ol-
vasfet-
vâsıl ol-

yâdigâr ol-
velûd ol-
vezân ol-
vîran ol-
vuhûş ol-
yâbis ol-
yâr ol-
yek-cân ol-

yek-reng ol-
yek-ser ol-
yek-vücûd ol-
yetim ol-
zulm ol-
zâhir ol-
zahmet ol-
zâil ol-

zâr ol-
zâyi ol-
zelil ol-
ziyâ-pâş ol-
zevce ol-
yok ol-

EYLE-

adalet eyle-
addeyle-
affeyle-
âgaz eyle-
ahz-i sâr eyle-
akseyle-
arzeyle
arz-ı cemâl eyle-
arz-ı dîdâr eyle-
arz-ı kamet eyle-
arz-ı kasvet eyle-
arz-ı şükran eyle-
arzu eyle-
âşikâr eyle-
atf-ı nigâh eyle-
avdet eyle-
azv eyle-
azmeyle-
bahseyle-
bahşeyle-
beyan eyle-
bünyâd eyle-
canavar eyle-
cây eyle-
cebreyle-
cefâ eyle-
cereyân eyle-
cesaret eyle-
cûş eyle-
cür'et eyle-
davet eyle-
def-i güman eyle-
edâ eyle-
delâlet eyle-
devam eyle-
devreyle-
dua eyle-
dehşet- bahş eyle-:
emanet eyle-
emniyet eyle-
emreyle-
eser eyle-
ezber eyle-
fedâ eyle-

ferâmûş eyle-
feryâd eyle-
fetheyle-
figan eyle-
fikreyle-
firâr eyle-
füsûn eyle-
gadr eyle-
galeyân eyle-
garkeyle-
gaybeyle-
gûzar eyle-
giryân eyle-
gurûb eyle-
gûş eyle-
geşt ü güzâr eyle-
haberdâr eyle-
hâk eyle-
halk eyle-
hamdeyle
hamûş eyle-
hande eyle-
hareket eyle-
hasbihâl eyle-
havf eyle-
hicâb eyle-
hicret eyle-
himmet eyle-
hisseyle-
hitâb eyle-
hulûl eyle-
hükmeyle-
ısrar eyle-
ızmâr eyle-
ızzâr eyle-
iâde eyle-
ibâdet eyle-
ibrâ eyle-
ibtidâ eyle-
icab eyle-
icâd eyle-
içtima eyle-
idare eyle-
ifnâ eyle-

ifşâ eyle-
iftihar eyle-
iğfâl eyle-
ıgtirâb eyle-
ıgtiyâb eyle-
ihâle eyle-
ihtar eyle-
ihtimâm eyle-
ihtiraz eyle-
ihtiyâr eyle-
ihyâ eyle-
ikrâh eyle-
ikrâr eyle-
iktidâ eyle-
iktirân eyle-
iktisâ eyle-
iktizâ eyle-
ilân eyle-
ilka eyle-
iltifât eyle-
i'lâ eyle-
imrâr eyle-
imtisâl eyle-
inâyet eyle-
in'ikâs eyle-
inkıyât eyle-
inşâd eyle-
intibâh eyle-
intihâr eyle-
intizâr eyle-
îrâd eyle-
irtihal eyle-
isâbet eyle-
isbât eyle-
iskat eyle-
israf eyle-
isti'âb eyle-
istihfâf eyle-
istihsân eyle-
istikbâl eyle-
istimâ' eyle-
istimdâd eyle-
istintak eyle-
istişhâd eyle-

istitâr eyle-
 isyân eyle-
 işaret eyle-
 iştigal eyle-
 i'tâ eyle-
 itâb eyle-
 itibâr eyle-
 itinâ eyle-
 itiraf eyle-
 izâle eyle-
 izhâr eyle-
 izhâr-ı aşk eyle-
 kahkaha eyle-
 kanaat eyle-
 karâr eyle-
 kârger eyle-
 kasteyle-
 kısmet eyle-
 keşfeyle-
 kıyam eyle-
 kıyâs eyle-
 kusur eyle-
 kabul eyle-
 lerzân eyle-
 lutfeyle-
 mahveyle-
 mânend eyle-
 mâtem eyle-
 mecnûn eyle-
 merhamet eyle-
 meşk eyle-
 meyleyle-
 mezun eyle-
 mukavemet eyle-
 mülhem eyle-
 mürûr eyle-
 müstefid eyle-
 müyesser eyle-
 nasip eyle-
 nazar eyle-
 nefret eyle-
 nigâh eyle-
 nisâr eyle-
 nûş eyle-
 pertâb eyle-
 perestîş eyle-
 neş'et eyle-
 pesend eyle-
 peydâ eyle-
 rabteyle-

râğbet eyle-
 rahat eyle-
 rahmet eyle-
 reddeyle-
 ref' eyle-
 refakat eyle-
 rehber eyle-
 rezalet eyle-
 rica eyle-
 rûşen eyle-
 sabreyle-
 saydeyle-
 sebât eyle-
 secde eyle-
 seddeyle-
 semâ' eyle-
 serzenîş eyle-
 sevk eyle-
 seyahat eyle-
 seyreyle-
 seyr-i kâinât eyle-
 sıyânet eyle-
 sohbet eyle-
 sual eyle-
 sükût eyle-
 şerheyle-
 şîtab eyle-
 şükreyle-
 taammuk eyle-
 taayyüş eyle-
 taganni eyle-
 tagayyür eyle-
 tagrîb eyle-
 tahaccür eyle-
 tahammül eyle-
 tahaşşüt eyle-
 tahmin eyle-
 tahsîl eyle-
 takazâ eyle-
 taleb eyle-
 tarassut eyle-
 tarif eyle-
 tardeyle-
 tasdik eyle-
 tathîr eyle-
 tasvir eyle-
 tavaf eyle-
 tayin eyle-
 tazarru eyle-
 tazammun eyle-

tebâüd eyle-
 tebeddül eyle-
 tebşîr eyle-
 tecellî eyle-
 teccessüm eyle-
 tecrübe eyle-
 tedenni eyle-
 tefekkür eyle-
 tehâşi eyle-
 tehdîd eyle-
 tefrîk eyle-
 tehzîz eyle-
 tekdir eyle-
 tekerrür eyle-
 tekrar eyle-
 temâşâ eyle-
 temenni eyle-
 tenbîh eyle-
 teneffüs eyle-
 tenezzül eyle-
 terennümât eyle-
 terk-i diyar eyle-
 terk-i bezm eyle-
 teselli eyle-
 teslim eyle-
 teşbîh eyle-
 teşekkül eyle-
 üfûl eyle-
 ülfet eyle-
 ümit eyle-
 tulû' eyle-
 terkeyle-
 teşnî' eyle-
 teşrif eyle-
 teşvîk eyle-
 teveccüh eyle-
 teverrüm eyle-
 tezekkür eyle-
 tezevvüç eyle-
 tezkîr eyle-
 tezyîf eyle-
 vâveylâ eyle-
 vedâ eyle-
 yâd eyle-
 yok eyle-
 ziyaret eyle-
 zuhûr eyle-
 zâri eyle-
 zanneyle-
 zapteyle-

KIL-

âdet kıl-
 afv kıl-
 ârâm kıl-
 arz kıl-

arz-ı nefret kıl-
 avdet kıl-
 azîmet kıl-
 cûş kıl-

dehâlet kıl-
 delâlet kıl-
 der-kefen kıl-
 dikkat kıl-

dua kıl-
emanet kıl-
fâik kıl-
feda kıl-
feryât kıl-
figan kıl-
fırar kıl-
güzel kıl-
haberdâr kıl-
hareket kıl-
hicret kıl-
himmet kıl-
hizmet kıl-
hücûm kıl-
hükûmet kıl-
ızmâr kıl-
îcâd kıl-
ictima kıl-
idare kıl-
idrâk kıl-
ihâta kıl-
ihtâr kıl-
ihyâ kıl-
ikad kıl-
ikaz kıl-
ikrâr kıl-
iktidâ kıl-
i'lâ kıl-
ilhâm kıl-
imâ kıl-
imdâd kıl-
imtisâl kıl-
insaf kıl-
intibâh kıl-
îrâd kıl-
isâbet kıl-
is'af kıl-
isâl kıl-
isbât kıl-

iskat kıl-
istib'âd kıl-
istihlâf kıl-
istirdât kıl-
işaret kıl-
iştikâ kıl-
i'tilâ kıl-
izhâr kıl-
kerem kıl-
kıraat kıl-
mecnûn kıl-
merhamet kıl-
muttasıl kıl-
müdâm kıl-
müfarekat kıl-
mülhem kıl-
mütecelli kıl-
mütehammil kıl-
nâil kıl-
nâlân kıl-
nâle kıl-
nazar kıl-
nefret kıl-
nezâret kıl-
nisyan kıl-
pâydar kıl-
perestiş kıl-
pervâz kıl-
rağbet kıl-
rahmet kıl-
refakat kıl-
refât kıl-
rücû kıl-
sâye kıl-
secde kıl-
serzeniş kıl-
silsile kıl-
sirâyet kıl-
sükut kıl-

şitâb kıl-
ta'dâd kıl-
tagrîb kıl-
tahkîm kıl-
takaddüm kıl-
takbil kıl-
tarif kıl-
tasavvur kıl-
tasvir kıl-
tebdîl kıl-
tecdîd kıl-
tecerrüt kıl-
tedfîn kıl-
teferrüd kıl-
tehzîz kıl-
teklif kıl-
tekrar kıl-
temâşâ kıl-
temâyül kıl-
temennâ kıl-
temyîz kıl-
teneffür kıl-
tenessüm kıl-
tenevvür kıl-
tenvîr kıl-
tereddüt kıl-
teşekkül kıl-
teşkil kıl-
teşrîh kıl-
tevakkuf kıl-
tevbe kıl-
te'vîl kıl-
tezyîn kıl-
tulû kıl-
vâkf kıl-
vâsıl kıl-
vikaye kıl-

YAP-

resm yap-

BULUN-metrûk bulun-
mihmân bulun-

Yukarıdaki ana yardımcı fiiller sayı bakımından şöyle incelenebilir:

YARDIMCI FİL	ET-	EYLE	OL-	KIL-	YAP-	BULUN-	TOPLAM
ŞİİRLERİNDEKİ SAYI	635	280	381	127	1	2	1427
ŞİİRLERİNDEKİ ORAN	%44,5	%19,6	%26,7	%8,9	%0,07	%0,2	%100

Abdülhak Hamit'in şiirlerinde en çok et- yardımcı fiilinin kullanıldığı ve bu kullanımın Hamit'in şiirlerindeki yardımcı fiillerin yaklaşık yarısını oluşturduğu görülmüştür. Hamit'te et- yardımcı fiilinin kullanım oranı % 44,5'tir.

Et- yardımcı fiilinden sonra ol- yardımcı fiilinin sıklıkla kullandığı görülmüştür; bu fiilin kullanım oranı % 26,7'dir.

Eyle- yardımcı fiilinin kullanımının et- yardımcı fiiline göre daha az, ol- yardımcı fiiliyle yakın oranda kullanıldığı tespit edilmiştir; bu fiilin kullanım oranı % 19,6'dır.

Kıl- yardımcı fiilinin et- ol- ve eyle- yardımcı fiiline oranla daha az kullanıldığı görülmüştür; bu fiilin kullanım oranı % 8,9'dur.

Bulun- ve yap- yardımcı fiillerinin çok az kullanıldığı görülmüştür. Hamit'te bulun- yardımcı fiilinin kullanım oranı % 0,2, yap- yardımcı fiilinin kullanım oranı ise % 0,07'dir.

2.4. ESERLERE GÖRE ANA YARDIMCI FİİLLERİN KULLANIMLARI

2.4.1. SAHRA'DA KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı fiil	Sahra kitabında kullanılan sayı	Sahra kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Sahra kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Sahra kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	93	%56	102	%55
Ol-	31	%18	36	%19
Eyle-	36	%21	40	%22
Kıl-	8	%5	8	% 4
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	168	%100	186	%100

1900 öncesinde basılan Sahra kitabında 168 ana yardımcı fiille oluşan birleşik fiil vardır ve bunların 93 tanesi et-, 31 tanesi ol-, 36 tanesi eyle-, 8 tanesi kıl-yardımcı fiiliyle oluşmuştur. Yap- ve bulun- yardımcı fiilleri hiç kullanılmamıştır. Et- yardımcı fiilin kullanım oranı % 56, ol- yardımcı fiilin % 18, eyle- yardımcı fiilin % 21, kıl- yardımcı fiilin % 5'tir. Ol-, eyle- ve kıl- yardımcı fiillerinin toplam kullanım sayısı et- yardımcı fiilden daha azdır. Et- yardımcı fiili 93 kere kullanılmışken (% 56) üç yardımcı fiilin toplam kullanımını 84'tür (%44). Buradan hareketle Hamit'in Sahra'da kullandığı yardımcı fiillerin ağırlığının et- olduğu, bunun kitaptaki yardımcı fiillerin yarısından fazlasını oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Sahra kitabında kullanılan birleşik fiiller ana yardımcı fiilin kullanım sıklığı bakımından incelendiğinde et- yardımcı fiilin 9, ol- yardımcı fiilin 5, eyle-yardımcı fiilin 4 kez tekrar edildiği, kıl- yardımcı fiilin ise hiç tekrar edilmediği görülmüştür.

2.4.2. DİVANELİKLERİM'DE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİLLER

Yardımcı fiil	Divaneliklerim kitabında kullanılan sayı	Divaneliklerim kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Divaneliklerim kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Divaneliklerim kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	60	%50	78	%52,3
Ol-	35	%29,2	43	%29
Eyle-	24	%20	27	%18
Kıl-	1	% 0,8	1	% 0,7
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	120	%100	149	%100

1900 öncesinde basılan Divaneliklerim kitabında, en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu ve bu kullanımın Divaneliklerim'deki yardımcı fiillerin yarısını oluşturduğu görülmüştür. Divaneliklerim kitabında 120 birleşik fiil kullanılmıştır.

Bunların 60 tanesi et-, 35'i ol-, 24'ü eyle-, 1'i kıl- yardımcı fiiliyle kurulmuştur. Divaneliklerim kitabında yap- ve bulun- yardımcı fiilleri hiç kullanılmamıştır. Kitapta kıl- yardımcı fiilinin 1 kere kullanıldığı, yap- ve bulun- yardımcı fiillerinin ise hiç kullanılmadığı görülmüştür.

Divaneliklerim kitabında yardımcı fiillerin kullanım sıklıkları şöyledir: et- 78 kere (%52,3), ol- 43 kere (%29), eyle- 27 kere (%18), kıl- 1 kere (%0,7).

2.4.3. MAKBER'DE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı fiil	Makber kitabında kullanılan sayı	Makber kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Makber kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Makber kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	157	%44	203	%45
Ol-	103	%29	143	%31
Eyle-	57	%16	70	%15
Kıl-	40	%11	40	%9
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	357	%100	456	100

1900 öncesinde basılan Makber kitabında en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu ve bunun Makber'deki yardımcı fiillerin yaklaşık yarısını oluşturduğu görülmüştür. Et- yardımcı fiili 157, ol- yardımcı fiili 103, eyle- yardımcı fiili 57, kıl- yardımcı fiili 40 kere kullanılmıştır. Et- yardımcı fiili % 44, ol- yardımcı fiili % 29; eyle- yardımcı fiili % 16; kıl- yardımcı fiili %11 oranında kullanılmıştır. Yap- ve bulun- yardımcı fiilleri Makber kitabında hiç kullanılmamıştır.

Makber kitabında da en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu bunu sırasıyla ol-, eyle, kıl- yardımcı fiillerinin takip ettiği görülmüştür.

2.4.4. ÖLÜ'DE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİLLER

Yardımcı Fiil	Ölü kitabında kullanılan sayı	Ölü kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Ölü kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Ölü kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	22	%46	29	%52
Ol-	13	%27	13	%24
Eyle-	8	%17	8	%15
Kıl-	5	%10	5	%9
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	48	%100	55	%100

1900 öncesinde basılan Ölü'de et- yardımcı fiili 22; ol- yardımcı fiili 13; eyle- yardımcı fiili 8; kıl- yardımcı fiili 5 kere kullanılmıştır. Et- yardımcı fiilinin kullanım oranı %46; ol- yardımcı fiilinin % 27; eyle- yardımcı fiilinin % 17; kıl- yardımcı fiilinin %10'dur. Yap- ve bulun- yardımcı fiillerinin Ölü kitabında hiç kullanılmadığı görülmüştür. Ölü kitabında da en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu, bunun Ölü kitabındaki yardımcı fiillerin yaklaşık yarısını oluşturduğu, bunu sırasıyla ol-, eyle, kıl- yardımcı fiillerinin takip ettiği tespit edilmiştir.

2.4.5. BUNLAR ODUR'DA KULLANILAN ANA YARDIMCI FİLLER

Yardımcı Fiil	Bunlar Odur kitabında kullanılan sayı	Bunlar Odur kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Bunlar Odur kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Bunlar Odur kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	34	%37	39	%38
Ol-	34	%37	40	%39
Eyle-	12	%13	12	%11,5
Kıl-	12	%13	12	%11,5
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	92	%100	103	%100

1900 öncesinde basılan Bunlar Odur kitabında 92 yardımcı fiil kullanılmıştır. Et- ve ol- yardımcı fiilin aynı oranda kullanıldığı tespit edilmiştir. Et- ve ol- yardımcı fiili Ölü'de 22, eyle- ve kıl- yardımcı fiili 12 kere kullanılmıştır. Et- ve ol- yardımcı fiilin kullanım oranı %37; eyle- ve kıl- yardımcı fiilin % 13'dür. Yap- ve bulun- yardımcı fiillerinin ise hiç kullanılmadığı görülmüştür. Bunlar Odur kitabında da en çok kullanılan yardımcı fiilin et- ve ol- olduğu bunu sırasıyla eyle ve kıl- yardımcı fiillerinin takip ettiği görülmüştür.

2.4.6. HACLE'DE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı Fiil	Hacle kitabında kullanılan sayı	Hacle kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Hacle kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Hacle kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	27	%50	34	%52
Ol-	12	%22	14	% 22
Eyle-	9	%17	10	%15
Kıl-	6	%11	7	%11
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	54	%100	65	%100

1900 öncesinde basılan Hacle kitabında 54 yardımcı fiil kullanılmıştır. Et- yardımcı fiilin 27, ol- yardımcı fiilin 12, eyle- yardımcı fiilin 9 ve kıl- yardımcı fiilin 6 kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Et- yardımcı fiilin kullanım oranı %50; ol- yardımcı fiilin % 22; eyle- yardımcı fiilin % 17; kıl- yardımcı fiilin %11'dir Yap- ve bulun- yardımcı fiillerinin Hacle'de hiç kullanılmadığı görülmüştür. Hacle'de da en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu, ol-, kıl-, eyle- yardımcı fiillerinin toplam kullanımının et- yardımcı fiilli kadar olduğu görülmüştür.

Hacle'de yardımcı fiillerin kullanım sıklığı yönüyle de et- yardımcı fiilin %52 ile ilk sırada olduğu görülmektedir.

2.4.7. KAHPE'DE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı Fiil	Kahpe kitabında kullanılan sayı	Kahpe kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Kahpe kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Kahpe kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	68	%46	78	%45
Ol-	50	%34	62	% 35
Eyle-	26	%17	29	%17
Kıl-	4	%2,4	5	%2,5
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	1	%0,6	1	0,5
Toplam	149	%100	175	%100

1900 öncesinde basılan Kahpe kitabında 149 yardımcı fiil kullanılmıştır. Et- yardımcı fiilinin 68, ol- yardımcı fiilinin 50, eyle- yardımcı fiilinin 26, kıl- yardımcı fiilinin 4 ve bulun- yardımcı fiilinin 1 kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Et- yardımcı fiilinin kullanım oranı %46; ol- yardımcı fiilinin % 34; eyle- yardımcı fiilinin % 17; kıl- yardımcı fiilinin %2,4'tür. Yap- yardımcı fiilinin Kahpe'de hiç kullanılmadığı görülmüştür. Kahpe'de da en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu, et- yardımcı fiilini sırasıyla ol-, eyle- kıl- ve bulun- yardımcı fiillerinin takip ettiği görülmüştür. Hamit'te çok az olan bulun- yardımcı fiili Kahpe'de bir kere de olsa kullanılmıştır.

2.4.8. BALADAN BİR SES'TE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı Fiil	Baladan Bir Ses kitabında kullanılan sayı	Baladan Bir Ses kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Baladan Bir Ses kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Baladan Bir Ses kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	21	%58	21	%55
Ol-	14	%39	16	% 42
Eyle-	1	%3	1	%3
Kıl-	-	-	-	-
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	36	%100	38	%100

1900 sonrasında basılan Baladan Bir Ses kitabında 36 yardımcı fiil kullanılmıştır. Bunların 21'ini et-, 14'ünü ol- ve 1'ini eyle- yardımcı fiilleri oluşturmaktadır. Et- yardımcı fiilinin kullanım oranı %58; ol- yardımcı fiilinin % 39; eyle- yardımcı fiilinin % 3'tür. Baladan Bir Ses'te çok az yardımcı fiil kullanıldığı, bunlardan en çok et- yardımcı fiilinin kullanıldığı, et- yardımcı fiilini ol- yardımcı fiilinin takip ettiği, eyle- yardımcı fiilinin sadece 1 kere kullanıldığı görülmüştür. Kıl- yardımcı fiilinin diğer kitaplarda kullanılmasına rağmen Baladan Bir Ses'te bulun- ve yap- yardımcı fiilleri gibi kullanılmadığı görülmüştür.

2.4.9. VALİDEM'DE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı fiil	Validem kitabında kullanılan sayı	Validem kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Validem kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Validem kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	45	%55	53	%58
Ol-	25	%30	27	%30
Eyle-	10	%12	10	%10
Kıl-	2	%3	2	%2
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	82	%100	92	%100

1900 sonrasında basılan Validem kitabında en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu ve bu kullanımın Validem kitabında kullanılan yardımcı fiillerin yarısından fazlasını oluşturduğu görülmüştür. Et- yardımcı fiilinin 45; ol- yardımcı fiilinin 25; eyle- yardımcı fiilinin 10; kıl- yardımcı fiilinin 2 kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Et- yardımcı fiilinin kullanım oranı %55; ol- yardımcı fiilinin % 30; eyle- yardımcı fiilinin % 12; kıl- yardımcı fiilinin %3'tür. Yap- ve bulun- yardımcı fiillerinin Validem kitabında hiç kullanılmadığı görülmüştür. Validem'de da en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu; bunu sırasıyla ol-, eyle, kıl- yardımcı fiillerinin takip ettiği görülmüştür. Validem'de et- ve ol- yardımcı fiillerinin, toplam kullanımın % 85'ine karşılık geldiği görülmüştür. Buradan hareketle Hamit'in Validem

kitabında et- ve ol yardımcı fiillerini baskın şekilde sonucuna varılmıştır. Kıl-yardımcı fiili diğer yardımcı fiillere oranla daha az kullanılmıştır.

2.4.10. GARAM'DA KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı fiil	Garam kitabında kullanılan sayı	Garam kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Garam kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Garam kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	165	%45	246	%51
Ol-	86	%23	104	%21
Eyle-	97	%26	115	%24
Kıl-	21	%6	21	%4
Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	369	%100	486	%100

1900 sonrasında basılan Garam kitabında 369 yardımcı fiil kullanılmıştır. Et-yardımcı fiilinin 165, ol- yardımcı fiilinin 86, eyle- yardımcı fiilinin 97 ve kıl-yardımcı fiilinin 21 kere kullanıldığı görülmüştür. Et- yardımcı fiilinin kullanım oranı %45; ol- yardımcı fiilinin % 23; eyle- yardımcı fiilinin % 26; kıl- yardımcı fiilinin %6'dır. Yap- ve bulun- yardımcı fiilleri ise Garam'da hiç kullanılmamıştır. Garam'da da en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu; et- yardımcı fiilini sırasıyla eyle-, ol- kıl- yardımcı fiillerinin takip ettiği tespit edilmiştir.

2.4.11. İLHAM-I VATAN'DA KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı fiil	İlham-ı Vatan kitabında kullanılan sayı	İlham-ı Vatan kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	İlham-ı Vatan kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	İlham-ı Vatan kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	73	%50	87	%52
Ol-	40	%27	43	%26
Eyle-	25	%17	26	%16
Kıl-	9	%6	10	%6

Yap-	-	-	-	-
Bulun-	-	-	-	-
Toplam	147	%100	166	%100

1900 sonrasında basılan İlham-ı Vatan kitabında 147 yardımcı fiil kullanılmıştır. Et- yardımcı fiili 73, ol- yardımcı fiili 40, eyle- yardımcı fiili 25 ve kıl- yardımcı fiili 9 kere kullanılmıştır. Et- yardımcı fiilinin kullanım oranı %50; ol- yardımcı fiilinin % 27; eyle- yardımcı fiilinin % 17; kıl- yardımcı fiilinin %6'dır. Yap- ve bulun yardımcı fiilleri İlham-ı Vatan'da hiç kullanılmamıştır. İlham-ı Vatan'da da en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu, et- yardımcı fiilini sırasıyla ol-, eyle- ve kıl- yardımcı fiillerinin takip ettiği görülmüştür. İlham-ı Vatan'da kullanılan yardımcı fiillerin yarısını et- yardımcı fiili oluşturmaktadır.

2.4.12. HEP YAHUT HIÇ'TE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLER

Yardımcı fiil	Hep Yahut Hiç kitabında kullanılan sayı	Hep Yahut Hiç kitabında kullanılan yardımcı fiillerin oranı	Hep Yahut Hiç kitabında kullanılan kullanım sıklığı toplamı	Hep Yahut Hiç kitabında kullanılan yardımcı fiillerin kullanım sıklığının oranı
Et-	338	%52	513	%55
Ol-	182	%27	254	%27
Eyle-	98	%15	119	%13
Kıl-	42	%6	43	%5
Yap-	1	-	1	-
Bulun-	2	-	2	-
Toplam	663	%100	932	%100

1900 sonrasında basılan Hep Yahut Hiç kitabında 663 yardımcı fiil kullanılmıştır. Eserde et- yardımcı fiili 338, ol- yardımcı fiili 182, eyle- yardımcı fiili 98 ve kıl- yardımcı fiili 42 kere kullanılırken yap- yardımcı fiili 1, bulun- yardımcı fiili 2 kere kullanılmıştır. Et- yardımcı fiilinin kullanım oranı %52; ol- yardımcı fiilinin % 27; eyle- yardımcı fiilinin % 15; kıl- yardımcı fiilinin %6'dır. Hep Yahut Hiç'te en çok kullanılan yardımcı fiilin et- olduğu ve et- yardımcı fiilinin kitapta

kullanılan yardımcı fiillerin yarısından fazlasını oluşturduğu, et- yardımcı fiilini sırasıyla ol-, eyle- ve kıl- yardımcı fiillerinin takip ettiği görülmüştür.

2.5. ABDÜLHAK HAMİT TARHAN'IN 1900 ÖNCESİ ve SONRASI ESERLERİNDE KULLANILAN ANA YARDIMCI FİİLLERİN FARKLI KULLANIM SAYISI VE SIKLIĞININ GENEL KARŞILAŞTIRILMASI

Yardımcı fiil	1900 öncesi şiirlerde kullanılan sayı	1900 öncesi şiirlerde kullanım sıklığı toplamı	1900 sonrası şiirlerde kullanılan sayı	1900 sonrası şiirlerde kullanım sıklığı toplamı	Hamit'in bütün şiirlerinde kullanım sıklığı toplamı
Et-	462	563	644	920	1483
Ol-	278	351	348	444	795
Eyle-	171	196	231	271	467
Kıl-	76	78	74	76	154
Yap-	-	-	1	1	1
Bulun-	1	1	2	2	3
Toplam	988	1189	1300	1714	2903

Hamit'in 1900 öncesi şiirlerinde toplam 988 farklı ana yardımcı fiil kullanılmıştır. Bunların yaklaşık yarısını (462) et- yardımcı fiili oluşturmaktadır. Hamit'in 1900 öncesi şiirlerinde en çok et- yardımcı fiili kullanılmıştır. Et- yardımcı fiilinden sonra ol- yardımcı fiili 278, eyle- yardımcı fiili 171, kıl- yardımcı fiili 76 kere kullanılmıştır. Kıl- yardımcı fiilinin et- ol- ve eyle- yardımcı fiiline oranla daha az kullanıldığı görülmüştür. Bulun- yardımcı fiili sadece 1 defa kullanılmış, yap- yardımcı fiili ise hiç kullanılmamıştır.

Abdülhak Hamit'in 1900 öncesi şiirlerinde kullanılan birleşik fiiller kullanım sıklığı bakımından incelendiğinde kullanım sıklığı toplamının 1189 olduğu tespit edilmiştir. Bunların 563 tanesini et-, 351'ini ol- yardımcı fiili oluşturmaktadır. Eyle- yardımcı fiilinin kullanım sıklığı 196, kıl- yardımcı fiilinin kullanım sıklığı 78'dir. Hamit'in 1900 öncesi şiirlerinde kıl- yardımcı fiilinin kullanım sayısı ve sıklığının değişmediği yani 78 olduğu tespit edilmiştir.

Hamit'in 1900 sonrası şiirlerinde toplam 1300 farklı ana yardımcı fiil kullanılmıştır. Bunların yarısı (644) et- yardımcı fiilinden ibarettir. Et- yardımcı fiilinden sonra ol-

348, eyle- yardımcı fiili 231, kıl- yardımcı fiili 74 kere kullanılmıştır. Kıl- yardımcı fiilinin et-, ol-, eyle- yardımcı fiiline göre daha az kullanıldığı tespit edilmiştir. Bulun- yardımcı fiilinin sadece 2 defa kullanıldığı, yap- yardımcı fiilinin ise 1 defa kullanıldığı görülmüştür.

Abdülhak Hamit'in 1900 sonrası şiirlerindeki birleşik fiillerin kullanım sıklığı toplamı 1714'tür. Bunların 920'sini et-, 444'ünü ol-, 271'ini eyle- ve 76'sını kıl- yardımcı fiili oluşturmaktadır. Yap- yardımcı fiilinin kullanım sıklığının 1, bulun- yardımcı fiilinin 2 olduğu tespit edilmiştir. En çok kullanılan yardımcı fiillerin sırasıyla et-, ol-, eyle- ve kıl- olduğu tespit edilmiştir.

Hamit'in 1900 sonrasında 1900 öncesine göre daha fazla ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiil kullandığı tespit edilmiştir (1900 öncesinde 988 birleşik fiil kullanılmışken 1900 sonrasında 1300 birleşik fiil kullanılmıştır.). Buradan hareketle Hamit'in birleşik fiilleri edebi yaşamının sonuna kadar artırarak kullandığı sonucuna varılmıştır.

1900 öncesinde farklı kullanım sayısı 462 olan et- yardımcı fiili 1900 sonrasında 644'e yükselmiştir. 1900 öncesinde farklı kullanım sayısı 278 olan ol- yardımcı fiili 1900 sonrasında 348'e yükselmiştir. 1900 öncesinde farklı kullanım sayısı 171 olan eyle- yardımcı fiili de 1900 sonrasında 231'e yükselmiştir. 1900 öncesinde farklı kullanım sayısı 76 olan kıl- yardımcı fiili 1900 sonrasında 74'e düşmüştür.

1900 öncesinde kullanım sıklığı 563 olan et- yardımcı fiili 1900 sonrasında 920'ye, 1900 öncesinde kullanım sıklığı 351 olan ol- yardımcı fiili 1900 sonrasında 444'e, 1900 öncesinde kullanım sıklığı 196 olan eyle- yardımcı fiili 1900 sonrasında 271'e yükselmiştir. 1900 öncesinde kullanım sıklığı 78 olan kıl- yardımcı fiili 1900 sonrasında 76'ya düşmüştür.

Bulun- yardımcı fiilinin 1900 öncesinde 1, 1900 sonrasında 2 kere kullanıldığı, yap- yardımcı fiilinin 1900 öncesinde hiç kullanılmadığı 1900

sonrasında 1 kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Bulun- ve yap- yardımcı fiilinin 1900 öncesi ve sonrasında çok az kullanıldığı tespit edilmiştir.

Abdülhak Hamit'in bütün kitapları incelendiğinde kullanım sıklığı toplamının 2903 olduğu görülmüştür. Bu ana yardımcı fiillerden et- 1483, ol- 795, eyle- 467, kıl- 154, yap- 1 ve bulun- 3 kere kullanılmıştır. Hamit'in yardımcı fiilleri kullanım sıklığı bakımından şöyle sıralanmaktadır: et-, ol-, eyle-, kıl-, bulun- ve yap-. Hamit'in et- yardımcı fiilini % 51 oranında, ol- yardımcı fiilini %27 oranında, eyle- yardımcı fiilini % 16 oranında, kıl- yardımcı fiilini % 5 oranında kullandığı tespit edilmiştir. Hamit'in bulun- ve yap- yardımcı fiillerini yok denecek kadar az kullandığı belirlenmiştir.

2.6. ESERLERE GÖRE ANA YARDIMCI FİİLLERLE KURULAN BİRLEŞİK FİİLLERİN FARKLI KULLANIM SAYISI ve ORANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Yardımcı Fiil	S	D	M	Ö	B O	H	K	B	V	G	İV	HYH
Et-	93 %56	60 %50	157 %44	22 %46	34 %37	28 %50	68 %46	21 %58	45 %55	165 %45	73 %50	340 %52
Ol-	31 %18	35 %29,2	103 %29	13 %27	34 %37	12 %22	50 %34	14 %39	25 %30	86 %23	40 %27	183 %27
Eyle-	36 %21	24 %20	57 %16	8 %17	12 %13	8 %17	26 %17	1 %3	10 %12	97 %26	25 %17	98 %15
Kıl-	8 %5	1 %0,8	40 %11	5 %10	12 %13	6 %11	4 %3	-	2 %3	21 %6	9 %6	42 %6
Toplam Sayı	168	120	357	48	92	54	148	36	82	369	147	663

Abdülhak Hamit'in şiirleri incelendiğinde ana yardımcı fiille kurulan 1427 farklı birleşik fiil tespit edilmiştir. Bu birleşik fiiller Sahra'da 168, Divaneliklerim'de 120 Makber'de 357 Ölü'de 48, Bunlar Odur'da 92, Hacle'de 54, Kahpe'de 148, Baladan Bir Ses'te 36, Validem'de 82, Garam'da 369, İlham-ı Vatan'da 147, Hep Yahut Hiç'te 663 kere geçmektedir. Bu birleşik fiiller kitapların sayfa sayısı dikkate alınmadan incelendiğinde Hep Yahut Hiç'in en çok birleşik fiil kullanılan, Baladan Bir Ses'in ise en az birleşik fiil kullanılan kitap olduğu tespit edilmiştir. Garam ve Makber kitaplarında kullanılan sayının birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. Kahpe,

Divaneliklerim, Sahra'da kullanılan birleşik fiiller birbirine yakın sayıdadır Ölü, Bunlar Odur, Hacle, Baladan Bir Ses, Validem kitaplarında yüzden az fiil kullanılmıştır.

Hamit'in şiir kitaplarında et- yardımcı fiilinin en çok kullanılan yardımcı fiil olduğu tespit edilmiştir. Baladan Bir Ses'te %58 ile bu oran en yüksek seviyeye ulaşmışken, Bunlar Odur'da %37 oranıyla en az seviyede kalmıştır. Hamit'in et- yardımcı fiilini yedi kitapta yüzde elli ve üzerinde kullandığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle Hamit'in et- yardımcı fiilini şiirlerinde çok sık kullandığı sonucuna varılmıştır.

Hamit'in şiir kitaplarında et- yardımcı fiilinden sonra ol- yardımcı fiilinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ol- yardımcı fiili en çok Baladan Bir Ses'te % 39 oranıyla, en az Sahra'da %18 oranıyla kullanılmıştır. Ol- yardımcı fiili dört şiir kitabında %30 ve üzerinde kullanılırken, bunların dışındaki beş şiir kitabında %25 ile %30 oranında kullanılmıştır. İki şiir kitabı dışındaki bütün kitaplarda (Sahra ve Garam) ol- yardımcı fiili ikinci en çok kullanılan yardımcı fiildir. Ol- yardımcı fiili et- yardımcı fiilinden sonra en çok kullanılan ana yardımcı fiildir.

Hamit'in şiir kitapları incelendiğinde eyle- yardımcı fiilinin kullanımının %20 civarında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Eyle- yardımcı fiili en az %3 oranıyla Baladan Bir Ses'te kullanılırken, en çok %26 oranıyla Garam'da kullanılmıştır. Buradan hareketle eyle- yardımcı fiilinin Hamit'in şiir kitaplarında ortalama beşte bir oranında kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Hamit'in şiir kitaplarında kıl- yardımcı fiilinin en az kullanılan yardımcı fiil olduğu tespit edilmiştir. Kıl- yardımcı fiili Baladan Bir Ses'te hiç kullanılmamışken en fazla %13 oranıyla Bunlar Odur'da kullanılmıştır.

2.7. ESERLERE GÖRE ANA YARDIMCI FİİLLERLE YAPILAN BİRLEŞİK FİİLLERİN KULLANIM SIKLIĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

Yardımcı Fiil	S	D	M	Ö	BO	H	K	B	V	G	İV	HYH
Et-	102 %55	78 %52,3	203 %45	29 %52	39 %38	34 %52	78 %45	21 %55	53 %58	246 %51	87 %52	513 %55
Ol-	36 %19	43 %29	143 %31	13 %24	40 %39	14 %22	62 %35	16 %42	27 %30	104 %21	43 %26	254 %27
Eyle-	40 %22	27 %18	70 %15	8 %15	12 %11,5	10 %15	29 %17	1 %3	10 %10	115 %24	26 %16	119 %13
Kıl-	8 %4	1 %0,7	40 %9	5 %9	12 %11,5	7 %11	5 %3	- -	2 %2	21 %4	10 %6	43 %5
Toplam Sayı	186	149	456	55	103	65	174	38	92	486	166	929

Abdülhak Hamit'in şiirlerinde ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiillerin kullanım sıklığı toplamı 2899'dur. Ana yardımcı fiiller Sahra'da 186, Divaneliklerim'de 149, Makber'de 456, Ölü'de 55, Bunlar Odur'da 103, Hacle'de 65, Kahpe'de 174, Baladan Bir Ses'te 38, Validem'de 92, Garam'da 486, İlham-ı Vatan'da 166, Hep Yahut Hiç'te 929 kere kullanılmıştır. Birleşik fiillerin kullanım sıklığı bakımından kullanım sayısına göre 615 tane, %27 oranında arttığı görülmüştür. Hamit'in şiirlerinde ana yardımcı fiille kurulan farklı birleşik fiiller şiir kitaplarındaki kullanım sıklıkları dikkate alınmadan sayıldığında (âşikâr ol-, Divaneliklerim'de 2, Garam'da 2, Hep Yahut Hiç'te 4 kere kullanılmasına rağmen bir farklı birleşik fiil olarak alındığında) 1427, birleşik fiiller kullanım sıklıkları dikkate alınmadan, sadece kullanıldığı her şiir kitabında 1 defa geçtiği kabul edilerek sayıldığında (âşikâr ol-, Divaneliklerim'de 2, Garam'da 2, Hep Yahut Hiç'te 4 kere kullanılmasına rağmen Divaneliklerim'de 1, Garam'da 1, Hep Yahut Hiç'te 1 birleşik fiil olarak alındığında) 2284, bütün şiir kitaplarındaki kullanım sıklığı da dikkate alındığında (Divaneliklerim'de 2, Garam'da 2, Hep Yahut Hiç'te 4, toplamda 8 birleşik fiil kabul edildiğinde) 2903 birleşik fiil kullanıldığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle Hamit'in ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiilleri şiir kitaplarında ortalama 2 defa kullandığı sonucuna varılmıştır.

Hamit'in şiir kitaplarında, kullanım sıklığı bakımından en çok kullanılan ana yardımcı fiilin et- olduğu tespit edilmiştir. Validem'de %58 ile bu oran en yüksek seviyeye ulaşmışken Bunlar Odur'da %38 oranında gerçekleşmiştir.

Hamit'in şiirlerinde et- yardımcı fiilinden sonra en çok ol- yardımcı fiilinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ol- yardımcı fiili Baladan Bir Ses'te % 42 oranıyla en çok, Sahra'da %19 oranıyla en az kullanılmıştır

Hamit'in şiir kitaplarında eyle- yardımcı fiilinin kullanımının %20 civarında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Eyle- yardımcı fiili en az kullanıldığı Baladan Bir Ses'te %3 oranında kullanılırken Sahra ve Garam'da ol- yardımcı fiilinden daha fazla oranda kullanılmıştır. (Sahra'da ol- yardımcı fiili %19, eyle- yardımcı fiili % 22 oranında, Garam'da ol- yardımcı fiili %21, eyle- yardımcı fiili %24 oranında kullanılmıştır.

Hamit'in şiir kitaplarında kıl- yardımcı fiilinin en az kullanılan yardımcı fiil olduğu tespit edilmiştir. Kıl- yardımcı fiili Baladan Bir Ses'te hiç kullanılmamıştır. Bunlar Odur'da ise %11,5 oranıyla en fazla kullanılmıştır. Bunlar odur şiir kitabında kıl- yardımcı fiili eyle- yardımcı fiiliyle aynı oranda kullanılmıştır.

2.8. BİRLEŞİK FİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ BAKIMINDAN DİZİNİ

ARAPÇA

adalet eyle-: (A)
 addet-:(A)
 addeyle-:(A)
 adem ol-:(A)
 âdet kıl-:(A)
 adîl ol-:(A)
 adîm ol-: (A)
 affet-: (A)
 affeyle-:(A)
 afv kıl-:(A)
 âgaz eyle-:(A)
 aġyâr ol-: (A)
 ahz et-:(A)
 ait ol-: (A)
 âkıl ol-:(A)
 akîm ol-:(A)
 akset-: (A)
 akseyle-: (A)
 aksol-:(A)
 âr et-: (A)
 arzet-: (A)
 arzeyele-: (A)
 arz kıl-: (A)
 asilik et-: (A)
 avdet et-: (A)
 avdet eyle-: (A)
 avdet kıl-: (A)
 âyân ol-: (A)
 azher ol-: (A)
 âzim ol-:(A)
 azîmet et-:(A)
 azîmet kıl-: (A)
 azlet-: (A)
 azmet-: (A)
 azmeyle-: (A)
 azv et-:(A)
 azv eyle-:(A)
 bahset-: (A)
 bahseyle-:(A)
 bâis ol-:(A)
 bâkî ol-:(A)
 bârik ol-:(A)
 bed'et-:(A)
 beşûş et-:(A)
 beyân et-:(A)
 beyan eyle-: (A)
 bezlet-:(A)
 binâ et-:(A)

bühtan et-:(A)
 cârî ol-: (A)
 cebreyle-:(A)
 cefâ et-: (A)
 cefâ eyle-:(A)
 celbet-: (A)
 cem'et-:(A)
 cem' ol-: (A)
 cemâd ol-:(A)
 cereyân et-:(A)
 cereyân eyle-:(A)
 cesaret eyle-: (A)
 cevap ol-: (A)
 cezbedâr et-: (A)
 cezbet-: (A)
 cezmet-: (A)
 cinayet et-: (A)
 cudam ol-:(A)
 dâim ol-: (A)
 dava et-: (A)
 davacı ol-: (A)
 davet et-: (A)
 davet eyle-: (A)
 dâll ol-: (A)
 cür'et et-: (A)
 cür'et eyle-:(A)
 dâhil ol-: (A)
 defnet-: (A)
 def' ol-: (A)
 dehâlet et-:(A)
 dehâlet kıl-: (A)
 delâlet et-: (A)
 delâlet eyle-: (A)
 delâlet kıl-:(A)
 delil ol-: (A)
 dercet-:(A)
 derket-: (A)
 devam et-: (A)
 devam eyle-:(A)
 devret-: (A)
 devreyle-: (A)
 dikkat et-: (A)
 dikkat kıl-:(A)
 dua et-: (A)
 dua eyle-: (A)
 dua kıl-: (A)
 duhûl et-:(A)
 ebedî ol-: (A)
 ebkem ol-: (A)
 edâ eyle-: (A)

emanet eyle-: (A)
 emanet kıl-: (A)
 emin et-: (A)
 emin ol-: (A)
 emniyet eyle-: (A)
 emret-: (A)
 emreyle-: (A)
 eser et-: (A)
 eser eyle-: (A)
 fâhişet et-:(A)
 fâik kıl-: (A)
 fâik ol-:(A)
 fârik ol-:(A)
 fark et-:(A)
 farz et-: (A)
 farz ol-:(A)
 faydalı ol-:(A)
 fazîlet et-: (A)
 fedâ et-: (A)
 fedâ eyle-: (A)
 feda kıl-: (A)
 fedâ ol-: (A)
 feragat et-: (A)
 fethet-: (A)
 fetheyle-: (A)
 feth ol-:(A)
 feverân et-:(A)
 feverân ol-: (A)
 feyezân et-:(A)
 fikret-: (A)
 fikreyle-:(A)
 firâr et-: (A)
 firâr eyle-:(A)
 firar kıl-:(A)
 firar ol-: (A)
 fitne et-:(A)
 gadr eyle-: (A)
 gaib et-: (A)
 galeyân eyle-: (A)
 galib ol-: (A)
 garet et-: (A)
 gark et-: (A)
 garkeyle-: (A)
 garkol-: (A)
 gaşyet-: (A)
 gaşyol-: (A)
 gaybeyle-: (A)
 gaybol-: (A)
 gıpta et-: (A)
 gufrân et-: (A)

gurûb et-: (A)	himmet et-: (A)	idrâk et-: (A)
gurûb eyle-: (A)	himmet eyle-:(A)	idrâk kıl-: (A)
gurûb ol-: (A)	himmet kıl-:(A)	ifa et-: (A)
haberdâr eyle-: (A)	hisâb et-: (A)	ifnâ et-:(A)
haberdâr kıl-:(A)	hisset-: (A)	ifnâ eyle-:(A)
haberdâr ol-:(A)	hisseye-:(A)	ifşâ et-:(A)
habîr et-:(A)	hitâb et-:(A)	ifşâ eyle-:(A)
habîr ol-: (A)	hitâb eyle-:(A)	iftihar et-: (A)
hâdim ol-:(A)	hitâbet et-:(A)	iftihar eyle-: (A)
hâdis ol-: (A)	hitam ol-:(A)	iftirâk et-: (A)
hafret-:(A)	hizmet et-: (A)	iğfal et-:(A)
hâil ol-: (A)	hizmet kıl-:(A)	iğfâl eyle-: (A)
hâinlik et-:(A)	hulûl et-: (A)	iğtirâb et-: (A)
hakîkat ol-:(A)	hulûl eyle-: (A)	igtirâb eyle-: (A)
hâkim ol-: (A)	hücum et-:(A)	iğtiyâb et-:(A)
halîm ol-:(A)	hücûm kıl-: (A)	iğtiyâb eyle-:(A)
halk et-: (A)	hükmet-: (A)	iğvâ et-: (A)
halk eyle-:(A)	hükmeyle-: (A)	ihâle eyle-: (A)
halkol-: (A)	hükûmet et-: (A)	ihâm et-: (A)
hallet-:(A)	hükûmet kıl-:(A)	iharet et-:(A)
hamdet-: (A)	ıskat et-: (A)	ihâta kıl-: (A)
hamdeyle: (A)	ıslâh et-: (A)	ihbâr et-: (A)
hamle et-:(A)	ısrar et-:(A)	ihdâ et-: (A)
hapset-:(A)	ısrar eyle-: (A)	ihfâ' et-:(A)
harab ol-: (A)	ıyân et-: (A)	ihlâk et-:(A)
harbet-: (A)	ıyân ol-: (A)	ihlâl et-: (A)
harcet-:(A)	ızmâr eyle-: (A)	ihraç et-:(A)
hareket eyle-: (A)	ızmâr kıl-:(A)	ihrâk et-:(A)
hareket kıl-: (A)	ıZRâr et-:(A)	ihrâz et-: (A)
harp et-:(A)	ıZRâr eyle-: (A)	ihsan et-: (A)
hasbihâl eyle-: (A)	iâde eyle-: (A)	ihsas et-:(A)
hâsıl ol-: (A)	ibâ et-:(A)	ihtar et-:(A)
hasret-: (A)	ibâdet eyle-:(A)	ihtar eyle-:(A)
haşrol-:(A)	ibrâ eyle-:(A)	ihtâr kıl-:(A)
havadis et-: (A)	ibrâm et-:(A)	ihticâb et-:(A)
havâle et-: (A)	ibtidâ et-: (A)	ihtidâ et-:(A)
havf eyle-: (A)	ibtidâ eyle-: (A)	ihtiâ et-:(A)
hayâ et-: (A)	icâb et-:(A)	ihtilâl et-:(A)
hayal ol-: (A)	icab eyle-: (A)	ihtimal ol-: (A)
hayran et-: (A)	icabet et-: (A)	ihtimâm eyle-: (A)
hayret et-: (A)	icâd et-: (A)	ihtirâ et-:(A)
hazer et-: (A)	icâd eyle-: (A)	ihtiraz et-:(A)
hâzır ol-:(A)	îcâd kıl-: (A)	ihtiraz eyle: (A)
hazîn ol-:(A)	icbâr et-: (A)	ihtiyar et-: (A)
hazzet: (A)	icrâ et-: (A)	ihtiyâr eyle-:(A)
hedef ol-: (A)	içtima et-:(A)	ihtizâz et-: (A)
heder et-:(A)	içtima eyle-: (A)	ihyâ et-: (A)
heder ol-:(A)	içtima kıl-:(A)	ihyâ eyle-: (A)
hediye et-: (A)	ictinâb et-:(A)	ihyâ kıl-: (A)
helâk et-:(A)	idam et-: (A)	ika et-:(A)
hesâb et-: (A)	idam ol: (A)	îkâd et-:(A)
hıfzet-: (A)	idare et-:(A)	ikad kıl-: (A)
hiyânet et-: (A)	idare eyle-:(A)	ikaz et-:(A)
hicâb eyle-:(A)	idare kıl-: (A)	ikaz kıl-: (A)
hicret eyle-: (A)	iddia et-: (A)	ikbal et-: (A)
hicret kıl-: (A)	iddihar et-:(A)	ikdâm et-:(A)
hiddet et-: (A)	idhâl et-:(A)	ikrâh eyle-: (A)

ikrâm et-: (A)	intibâh et-: (A)	istinbât et-: (A)
ikrâr et-:(A)	intibâh eyle-: (A)	istintak et-: (A)
ikrâr eyle-:(A)	intibâh kıl-: (A)	istintak eyle-: (A)
ikrâr kıl-:(A)	intihâb ol-: (A)	istirdât kıl-: (A)
iksâ et-: (A)	intihâr et-:(A)	istirhâm et-: (A)
iktidâ et-:(A)	intihâr eyle-: (A)	istişhâd et-: (A)
iktidâ eyle-:(A)	intikal et-: (A)	istişhâd eyle-: (A)
iktidâ kıl-: (A)	intisap et-: (A)	istitâr et-: (A)
iktirân eyle-:(A)	intişâr et-:(A)	istitâr eyle-: (A)
iktisâ eyle-: (A)	intizâr et-: (A)	isyân et-: (A)
iktitâb et-:(A)	intizâr eyle-: (A)	isyân eyle-:-: (A)
iktitâf et-:(A)	îrâd et-: (A)	işaret et-: (A)
iktizâ et-: (A)	îrâd eyle-: (A)	işaret eyle-: (A)
iktizâ eyle-: (A)	îrâd kıl-: (A)	işaret kıl-:(A)
i'lâ et-:-: (A)	îrcâ' et-: (A)	işgal et-: (A)
i'lâ eyle-:(A)	irkâb et-: (A)	iştigal et-:(A)
i'lâ kıl-: (A)	irtihal et-:(A)	iştigal eyle-: (A)
ilân et-:(A)	irtihal eyle-:(A)	iştikâ et-: (A)
ilân eyle-: (A)	isâbet et-:(A)	iştikâ kıl-: (A)
ilhâm et-:(A)	isâbet eyle-: (A)	iştirâ et-: (A)
ilhâm kıl-:(A)	isâbet kıl-: (A)	itâ et-: (A)
ilka et-:(A)	is'af kıl-: (A)	i'tâ eyle-: (A)
ilka eyle: (A)	isâl et-: (A)	itâb et-: (A)
illet ol-:(A)	isâl kıl-: (A)	itâb eyle-: (A)
ilticâ et-: (A)	îsâr et-: (A)	itâre et-: (A)
iltifât eyle-: (A)	isbât et-: (A)	ithaf et-:(A)
iltihâb et-:(A)	isbât eyle-: (A)	itibâr eyle-:(A)
ima et-:(A)	isbât kıl-: (A)	i'tilâ et-: (A)
imâ kıl-: (A)	iskât et-: (A)	i'tilâ kıl-: (A)
imân et-:(A)	iskat eyle-: (A)	itinâ et-: (A)
imdâd et-: (A)	iskat kıl-: (A)	itinâ eyle-: (A)
imdâd kıl-: (A)	ismâ et-: (A)	itiraf et-: (A)
imdâd ol-: (A)	isnâd et-: (A)	itiraf eyle-: (A)
imhâ et-: (A)	israf eyle-: (A)	itiyat et-: (A)
imrâr et-: (A)	isti'âb eyle-: (A)	i'tizâr et-: (A)
imrâr eyle-: (A)	istib'ad et-: (A)	itmâm et-: (A)
imtihan et-: (A)	istib'ad kıl-: (A)	ittifâk et-: (A)
imtisâl et-: (A)	isticâl et-: (A)	ittihâd et-:(A)
imtisâl eyle: (A)	istidlâl et-: (A)	iz'âc et-:(A)
imtisâl kıl-: (A)	istifâ et-: (A)	izâle et-: (A)
imtizâç et-: (A)	istifâde et-: (A)	izâle eyle-:(A)
imza et-: (A)	istihfâf et-: (A)	iz'ân et-:(A)
inâyet et-: (A)	istihfâf eyle-: (A)	izdivaç et-:(A)
inâyet eyle-: (A)	istihlâf kıl-: (A)	izhâr et-: (A)
inâyet ol-: (A)	istihrâc et-: (A)	izhâr eyle-: (A)
incizâb et-: (A)	istihsân eyle-: (A)	izhâr kıl-:(A)
infilâk et-: (A)	istihzâ et-: (A)	kabil ol-: (A)
in'ikâs et-: (A)	istikbâl et-: (A)	kabul et-: (A)
in'ikâs eyle-: (A)	istikbâl eyle-: (A)	kabul eyle-: (A)
inkâr et-:(A)	istikrâh et-: (A)	kâfir ol-: (A)
inkiyât eyle-:(A)	istilâ et-:(A)	kahkaha eyle-: (A)
insâf et-: (A)	istimâ' et-: (A)	kahret-: (A)
insaf kıl-: (A)	istimâ' eyle-: (A)	kahrol-: (A)
insan ol-: (A)	istimdâd et-: (A)	kail ol-:(A)
inşâ et-:(A)	istimdâd eyle-: (A)	kaim ol-:(A)
inşâd et-:-: (A)	istinâd et-: (A)	kalbet-:(A)
inşâd eyle-: (A)	istînâs et-: (A)	kalbol-: (A)

kâmil ol-: (A)	mahzûz ol-: (A)	meşhûn ol-: (A)
kanaat eyle-: (A)	mâil ol-: (A)	meşk eyle-:(A)
kani ol-: (A)	makber et-: (A)	metrûk bulun-:(A)
karâr et-: (A)	makbul ol-: (A)	mevcûd et-:(A)
karâr eyle-: (A)	makrûn ol-: (A)	mevcût ol-: (A)
kârger eyle-: (A)	mal et-:(A)	meylet-: (A)
karîn et-: (A)	mâlik ol-: (A)	meyleyle-: (A)
karîn ol-: (A)	ma'lûm ol-: (A)	meyli ol-: (A)
kasem ol-: (A)	mâni ol-: (A)	me'yûs et-: (A)
kastet-: (A)	manzûr ol-: (A)	me'yûs ol-: (A)
kasteyle-: (A)	masnû' ol-:(A)	meyyâl ol-: (A)
kat'et-: (A)	masun ol-:(A)	mezkûr ol-: (A)
katil ol-: (A)	mâtem et-: (A)	mezmûm ol-:(A)
katliam et-: (A)	mâtem eyle-: (A)	mezun eyle-: (A)
kerem kıl-: (A)	mazhar et-:(A)	mihnet et-: (A)
kesbet-: (A)	mazhar ol-: (A)	misâl ol-: (A)
keşfet-: (A)	mazlum ol-:(A)	muâdil ol-: (A)
keşfeyle-: (A)	mebhût ol-: (A)	muammer ol-:(A)
kıraat et-: (A)	mebnî ol-: (A)	muayyen ol-: (A)
kıraat kıl-: (A)	mecâl ol-: (A)	muğber et-: (A)
kismet eyle: (A)	mecbûr et-: (A)	muğber ol-: (A)
kismet ol-: (A)	matla' ol-: (A)	muhabbet et-: (A)
kıyâm et-: (A)	mecnûn eyle-: (A)	muhâl ol-:(A)
kıyam eyle-: (A)	mecnûn kıl-: (A)	muhâtab et-:(A)
kıyamet ol-: (A)	mecnûn ol-: (A)	muhtâc ol-:(A)
kıyâs et-: (A)	mecrûh et-: (A)	muhtel ol-: (A)
kıyâs eyle-: (A)	mecrûh ol-: (A)	muhtî ol-: (A)
kîl u kâl ol-:	medâr ol-:(A)	mukabil ol-: (A)
kilâb ol-:(A)	medhûş ol-: (A)	mukadder ol-: (A)
kurban et-: (A)	medyûn ol-:(A)	mukaffâ ol-:(A)
kurban ol-: (A)	meftûh ol-:(A)	mukavemet eyle-:(A)
kusur eyle-:(A)	meftûn et-: (A)	mukayyet et-: (A)
külfet et-: (A)	meftûn ol-: (A)	mukayyet ol-:(A)
lânet et-: (A)	meftûr ol-:(A)	mukîm ol-:(A)
lanet ol-: (A)	mehcûr et-: (A)	muktedir ol-: (A)
latîf ol-: (A)	mehcûr ol-:(A)	munsab ol-:(A)
latîfe et: (A)	mekîn ol-: (A)	musallat ol-: (A)
lâyık ol-: (A)	meks et-: (A)	musır ol-:(A)
lâzım ol-: (A)	melfûz ol-: (A)	mutad et-:(A)
lutfet-: (A)	memnun ol-:(A)	muteber ol-: (A)
lutfeyle-: (A)	me'mûl et-:(A)	mu'terif ol-: (A)
mâil ol-: (A)	men'et-:(A)	muttasıl kıl-: (A)
mağfûr ol-:(A)	merâm et-: (A)	muttasıl ol-: (A)
mağlup ol-: (A)	merdûd ol-: (A)	muvaâfak ol-: (A)
mağrur ol-:(A)	merhamet et-: (A)	muvafîk ol-: (A)
mahdût ol-:(A)	merhamet eyle-:(A)	muzlim ol-: (A)
mahkûk ol-: (A)	merhamet kıl-:(A)	mübtelâ ol-: (A)
mahkûm ol-: (A)	mermûz ol-: (A)	mübtetel ol-:(A)
mahrem ol-: (A)	meshûr et-:(A)	mücerreb ol-:(A)
mahrûm et-: (A)	mesken et-:(A)	mücessem et-: (A)
mahrûm ol-: (A)	mesmû ol-: (A)	müdâm kıl-:(A)
mahrûr ol-:(A)	mesrûr ol-: (A)	müebbet ol-:(A)
mahsur ol-:(A)	mestûr ol-: (A)	müfarekat kıl-: (A)
mahvet-: (A)	mesût ol-:(A)	mükâfât ol-:(A)
mahveyle-: (A)	mes'ul ol-:(A)	mülâkî ol-:(A)
mahvol-: (A)	meşgul ol-:(A)	mülhak et-: (A)
mahzûn ol-: (A)	meşhûd ol-: (A)	mülhâk ol-:(A)

mülhem ol-:(A)	nazar eyle-: (A)	rezil ol-: (A)
mülhem eyle-: (A)	nazar kıl-:(A)	rihlet et-: (A)
mülhem kıl-:(A)	nâzil ol-: (A)	rica eyle-: (A)
mülhem ol-: (A)	nazîr ol-:(A)	ric'at et-: (A)
mümkün ol-: (A)	nefret et-: (A)	rücû' et-: (A)
mümted ol-: (A)	nefret eyle-: (A)	rücû kıl-: (A)
münâdilik et-: (A)	nefret kıl-: (A)	rükû' et-: (A)
mün'akis ol-:(A)	nehyet-: (A)	sâbit ol-: (A)
münbais ol-:(A)	nesyet-: (A)	sabret-: (A)
müncer ol-:(A)	neş'et et-: (A)	sabreyle-: (A)
münevvim ol-: (A)	neş'et eyle-: (A)	sadâ et-: (A)
münfail ol-: (A)	neşret-: (A)	sâdır ol-: (A)
münhasif ol-: (A)	nezaret et: (A)	sâhip ol-: (A)
münkad et-: (A)	nezâret kıl-: (A)	sâkin ol-: (A)
münkad ol-:(A)	nisâr et-: (A)	sâlik ol-: (A)
münkalib ol-:(A)	nisâr eyle-:(A)	sâlim ol-: (A)
münkeşif ol-: (A)	nisâr ol: (A)	sarf et-: (A)
münkir ol-: (A)	nisbet et-: (A)	sâri ol-: (A)
münşerih ol-: (A)	nisyân et-: (A)	savlet et-: (A)
müntakıl ol-: (A)	nisyan kıl-: (A)	saydeyle-: (A)
müntehî ol-: (A)	nisyan ol-: (A)	sa'y et-: (A)
mürûr et-: (A)	niyyet et-:(A)	sebât eyle-: (A)
mürûr eyle-: (A)	nüfûz et-: (A)	sebep ol-: (A)
müsâb ol-:(A)	nüzûl et-: (A)	secde et-: (A)
müsadif ol-: (A)	rabtet-: (A)	secde eyle-: (A)
müsaid ol-: (A)	rabteyle-:(A)	secde kıl-: (A)
müstağrak ol-:(A)	râci ol-:(A)	seddet-: (A)
müstefid ol-: (A)	rağbet et-: (A)	seddeyle-: (A)
müstefid eyle-:(A)	rağbet eyle-: (A)	sefer et-:(A)
müstemi' ol-: (A)	rağbet kıl-: (A)	selâm et-: (A)
müsterih ol-: (A)	rahat et-: (A)	selb et-: (A)
müşkil ol: (A)	rahat eyle-: (A)	semâ' eyle-: (A)
müştagil ol-: (A)	rahîm ol-: (A)	senâ et-: (A)
müştehir ol-:(A)	rahm et-: (A)	setret-: (A)
mütecelli kıl-: (A)	rahmet et-: (A)	sevk et-: (A)
mütegayyir ol-:(A)	rahmet eyle-: (A)	sevk eyle-: (A)
mütehammil kıl-:(A)	rahmet kıl-: (A)	seyahat eyle-: (A)
müteşekki ol-: (A)	rakset-: (A)	seyret-: (A)
müttefik ol-: (A)	ra'şân ol-: (A)	seyreyle-: (A)
müttehem ol-: (A)	razı et-: (A)	sıfır ol-: (A)
müttehid ol-: (A)	razı ol-: (A)	sırr ol-: (A)
müyesser eyle-: (A)	reddet-: (A)	sıyânet eyle-: (A)
müyesser ol-: (A)	reddeyle-: (A)	silsile kıl-: (A)
müzâhir ol-: (A)	ref' et: (A)	sirâyet et-: (A)
müzdâd ol-: (A)	ref' eyle: (A)	sirâyet kıl-: (A)
müzehher ol-: (A)	ref' ol-: (A)	sirkat et-: (A)
müzeyyen ol-: (A)	refakat et-: (A)	sohbet et-: (A)
nâfi ol-:(A)	refakat eyle-: (A)	sohbet eyle-: (A)
nâfiz ol-: (A)	refakat kıl-: (A)	suâl et-: (A)
nâil ol-: (A)	refik et-: (A)	sual eyle: (A)
nâil kıl-:(A)	refik ol-: (A)	suûd et-: (A)
naklet-:(A)	rekabet et-: (A)	sücûd et-: (A)
naklol-:(A)	rekzet-: (A)	sükût et-: (A)
nakşol-: (A)	remâd ol-: (A)	sükût eyle-: (A)
nasip eyle-: (A)	resm yap-: (A)	sükut kıl-: (A)
nasip ol-:(A)	reyyân et-: (A)	sükût ol-: (A)
nazar et-: (A)	rezalet eyle-: (A)	sülûk et-: (A)

- sünüh et-: (A)
 şahit ol-: (A)
 şâmil ol-: (A)
 şikâyet et-: (A)
 şehâdet et-: (A)
 şehît et-: (A)
 şehît ol-: (A)
 şerhet-: (A)
 şerheyle-: (A)
 şerîk ol-: (A)
 şükreyle-: (A)
 şümûl et-: (A)
 şüphe et-: (A)
 taabbüd et-: (A)
 taaffün et-: (A)
 taammuk eyle-: (A)
 taarrî et-: (A)
 tâat et-: (A)
 taayyün et-: (A)
 taayyüş et-: (A)
 taayyüş eyle-: (A)
 tâbi' ol-: (A)
 ta'bîr et-: (A)
 ta'dâd et-: (A)
 ta'dâd kıl-: (A)
 tafdîl et-: (A)
 taganni eyle-: (A)
 tagayyür et-: (A)
 tagayyür eyle-: (A)
 tâgîlik et-: (A)
 tagrîb eyle-: (A)
 tagrîb kıl-: (A)
 tagyîr et-: (A)
 tahaccür eyle-: (A)
 tahaffuz et-: (A)
 tahakküm et-: (A)
 tahammül et-: (A)
 tahammül eyle-: (A)
 taharrük et-: (A)
 tahaşşüt et-: (A)
 tahaşşüt eyle-: (A)
 tahattür et-: (A)
 tahayyül et-: (A)
 tahkîm kıl-: (A)
 tahkîr et-: (A)
 tahmin et-: (A)
 tahmin eyle-: (A)
 tahrîk et-: (A)
 tahsîl eyle-: (A)
 takaddüm kıl-: (A)
 takarrür et-: (A)
 takazâ eyle-: (A)
 takbîh et-: (A)
 takbîl et-: (A)
 takbil kıl-: (A)
 takdim et-: (A)
 takdîs et-: (A)
 takip et-: (A)
 takrîr et-: (A)
 takrîz ol-: (A)
 taksim et-: (A)
 taleb eyle-: (A)
 talebi ol-: (A)
 ta'lim et-: (A)
 tâlip ol-: (A)
 tamam et-: (A)
 tamam ol-: (A)
 ta'mik et-: (A)
 tarassut eyle-: (A)
 tardet-: (A)
 tardeyle-: (A)
 târi ol-: (A)
 tarif et-: (A)
 tarif eyle-: (A)
 tarif kıl-: (A)
 ta'rîz et-: (A)
 tasavvur et-: (A)
 tasavvur kıl-: (A)
 tasdik et-: (A)
 tasdik eyle-: (A)
 tashîh et-: (A)
 tasrîh et-: (A)
 tasvir et-: (A)
 tasvir eyle-: (A)
 tasvir kıl-: (A)
 tathîr eyle-: (A)
 ta'tîr et-: (A)
 tatyîb et-: (A)
 tavâf et-: (A)
 tavaf eyle-: (A)
 tayakkuz et-: (A)
 tayyet-: (A)
 ta'yîb et-: (A)
 tayin eyle-: (A)
 tazammun eyle-: (A)
 tazarru et-: (A)
 tazarru eyle-: (A)
 ta'zîm et-: (A)
 teâkub et-: (A)
 tebâüd et-: (A)
 tebâüd eyle-: (A)
 tebdîl et-: (A)
 tebdîl kıl-: (A)
 tebeddül eyle-: (A)
 teberrüd ol-: (A)
 tebessüm et-: (A)
 tebrik et-: (A)
 tebşîr et-: (A)
 tebşîr eyle-: (A)
 tecavüz et-: (A)
 tecdîd et-: (A)
 tecdîd kıl-: (A)
 techeddüd et-: (A)
 tecellî et-: (A)
 tecellî eyle-: (A)
 tecerrüt kıl-: (A)
 teecessüm et-: (A)
 teecessüm eyle-: (A)
 teecessüs et-: (A)
 tecrübe et-: (A)
 tecrübe eyle-: (A)
 tedenni eyle-: (A)
 tedfîn kıl-: (A)
 tedkik et-: (A)
 tedvîr et-: (A)
 tehhür ol-: (A)
 teessür et-: (A)
 teessür ol-: (A)
 tefahhus et-: (A)
 tefekkür et-: (A)
 tefekkür eyle-: (A)
 teferrüd kıl-: (A)
 teferrüs et-: (A)
 tefeyyüz et-: (A)
 tefrîk eyle-: (A)
 tefsîr et-: (A)
 tehâlûf et-: (A)
 tehâşî et-: (A)
 tehâşî eyle-: (A)
 tehîd et-: (A)
 tehîd eyle-: (A)
 tehevvr et-: (A)
 tehyîç et-: (A)
 tehzîz et-: (A)
 tehzîz eyle-: (A)
 tehzîz kıl-: (A)
 tekabül et-: (A)
 tekdir eyle-: (A)
 tekeffül et-: (A)
 tekellüm et-: (A)
 tekerrür et-: (A)
 tekerrür eyle-: (A)
 tekfîn et-: (A)
 teklif et-: (A)
 teklif kıl-: (A)
 tekmlî et-: (A)
 tekmlî ol-: (A)
 tekrâr et-: (A)
 tekrar eyle-: (A)
 tekrar kıl-: (A)
 tezkîb et-: (A)
 tebbüs et-: (A)
 televvün et-: (A)
 telkîn et-: (A)
 telsîm et-: (A)
 telzîz et-: (A)
 temâs et-: (A)
 temâyül kıl-: (A)
 temdîd et-: (A)
 temennâ kıl-: (A)
 temenni eyle-: (A)

temin et-: (A)
 temsil et-: (A)
 temyîz kıl-: (A)
 tenbîh eyle-: (A)
 teneffür et-: (A)
 teneffür kıl-: (A)
 teneffüs et-: (A)
 teneffüs eyle-: (A)
 tenessüm kıl-: (A)
 tenevvür et-: (A)
 tenevvür kıl-: (A)
 tenezzül eyle-: (A)
 tenvîr et-: (A)
 tenvîr kıl-: (A)
 tenzîl et-: (A)
 teradüf et-: (A)
 terbiye et-: (A)
 tercih et-: (A)
 tercüman ol-: (A)
 terdif et-: (A)
 tereddüt et-: (A)
 tereddüt kıl-: (A)
 terekküp et-: (A)
 terennüm et-: (A)
 terennümât eyle-: (A)
 teressüm et-: (A)
 terfî et-: (A)
 terfik et-: (A)
 terk et-: (A)
 terkeyle-: (A)
 terkîp et-: (A)
 tersîm et-: (A)
 tertîb et-: (A)
 tesadüf et-: (A)
 tesâdüm et-: (A)
 teselli eyle-: (A)
 teselsül et-: (A)
 tesettür et-: (A)
 teshîr et-: (A)
 te'sîr et-: (A)
 tesis et-: (A)
 teslim et-: (A)
 teslim eyle-: (A)
 tesvîd et-: (A)
 teşa'ub et-: (A)

teşbih et-: (A)
 teşbîh eyle-: (A)
 teşekkül et-: (A)
 teşekkül eyle-: (A)
 teşekkül kıl-: (A)
 teşekkür et-: (A)
 teşeyyuh et-: (A)
 teşhîr et-: (A)
 teşkil kıl-: (A)
 teşnî' eyle-: (A)
 teşrif et-: (A)
 teşrif eyle-: (A)
 teşrîh et-: (A)
 teşrîh kıl-: (A)
 teşrîk et-: (A)
 teşvîk eyle-: (A)
 tevâfuk et-: (A)
 tevakkuf kıl-: (A)
 tevârüd et-: (A)
 tevbe kıl-: (A)
 tevbe ol-: (A)
 tevdi et-: (A)
 teveccüh et-: (A)
 teveccüh eyle-: (A)
 teverrüm eyle-: (A)
 tevhid et-: (A)
 tevhiş et-: (A)
 te'vil kıl-: (A)
 tevkîf et-: (A)
 teyakkun et-: (A)
 tezâhür et-: (A)
 tezekkür eyle-: (A)
 tezevvüç eyle-: (A)
 tezkîr eyle-: (A)
 tezyîf eyle-: (A)
 tezyîn et-: (A)
 tezyîn kıl-: (A)
 tuğyân et-: (A)
 tulû' et-: (A)
 tulû' eyle-: (A)
 tulû kıl-: (A)
 türâb ol-: (A)
 üfûl et-: (A)
 üfûl eyle-: (A)
 ülfet et-: (A)

ülfet eyle-: (A)
 vahîm ol-: (A)
 vakf et-: (A)
 vâkf kıl-: (A)
 vâkıf ol-: (A)
 vâki ol-: (A)
 vârid ol-: (A)
 vasfet-: (A)
 vâsıl kıl-: (A)
 vâsıl ol-: (A)
 vâveylâ eyle-: (A)
 vaz'et-: (A)
 veda et-: (A)
 vedâ eyle-: (A)
 vefat et-: (A)
 velûd ol-: (A)
 vesvese et-: (A)
 vikaye kıl-: (A)
 vuhûş ol-: (A)
 vürûd et-: (A)
 yâbis ol-: (A)
 yemin et-: (A)
 yetim et-: (A)
 yetim ol-: (A)
 zâhir ol-: (A)
 zahmet ol-: (A)
 zâil ol-: (A)
 zammet-: (A)
 zannet-: (A)
 zanneyle-: (A)
 zaptet-: (A)
 zapteyle-: (A)
 zâyi et-: (A)
 zâyi ol-: (A)
 zelil ol-: (A)
 zevce et-: (A)
 zevce ol-: (A)
 zîfaf et-: (A)
 zikir et-: (A)
 ziyaret et-: (A)
 ziyaret eyle-: (A)
 zuhûr et-: (A)
 zuhûr eyle-: (A)
 zulm ol-: (A)

FARSÇA

âbâd ol-: (F)
 âgâh et-: (F)
 âgâh ol-: (F)
 ârâm et-: (F)
 ârâm kıl-: (F)
 arzu et-: (F)
 arzu eyle-: (F)

âsân et-: (F)
 âsân ol-: (F)
 âşikâr et-: (F)
 âşikâr eyle-: (F)
 âşikâr ol-: (F)
 âşinâ ol-: (F)
 âzâd et-: (F)

âzâd ol-: (F)
 bahşet-: (F)
 bahşeyle-: (F)
 bahtiyâr ol-: (F)
 bedîd ol-: (F)
 berbâd et-: (F)
 berbâd ol-: (F)
 bîzâr et-: (F)

bünyâd eyle-: (F)	hamûş eyle-: (F)	pîşe et-: (F)
canavar eyle-:(F)	hâmûş ol-: (F)	râhber ol-: (F)
canlı ol-:(F)	handan et-: (F)	reftâr kıl-: (F)
cây et-:(F)	handan ol-: (F)	rehber et-: (F)
cây eyle-:(F)	hande et-: (F)	rehber eyle-: (F)
cûş et-: (F)	hande eyle-: (F)	reşk et-: (F)
cûş eyle-: (F)	hırâm et-: (F)	revân et-: (F)
cûş kıl-:(F)	hiç et: (F)	revân ol-: (F)
çâk et-: (F)	hiç ol-:(F)	rîzân ol-: (F)
çâk çâk et-: (F)	hurûş et-: (F)	rûşen eyle-: (F)
çâk ol-:(F)	hürrem ol-: (F)	rûşen ol-: (F)
dâd et-: (F)	hüveydâ ol-: (F)	sâye kıl-: (F)
demkeş ol-:(F)	lebrîz ol-: (F)	serzeniş eyle-: (F)
derâgûş et-: (F)	lerzân et-: (F)	serzeniş kıl-: (F)
derbeder ol-:(F)	lerzân eyle-: (F)	sezâ ol-: (F)
dermiyân et: (F)	lerzân ol-: (F)	siper ol-: (F)
dert et-: (F)	mânend eyle-:(F)	sitem et-: (F)
dert ol-: (F)	mest ol-: (F)	sûzân et-: (F)
divâne et-: (F)	mihmân bulun-:(F)	sûzân ol-: (F)
dûçâr et-:(F)	nâdân ol-:(F)	şad et-: (F)
dûr ol-: (F)	nâlân et-: (F)	şad ol-: (F)
efgan et-: (F)	nâlân kıl-: (F)	şadân et-:(F)
efsâne ol-: (F)	nâlân ol-: (F)	şadân ol-: (F)
efzûn et-: (F)	nâle et-:(F)	şâyân ol-: (F)
efzûn ol-: (F)	nâle kıl-:(F)	şebîh ol-: (F)
ezber et-:(F)	naz et-: (F)	şitâb et-: (F)
ezber eyle-: (F)	nerm ol-:(F)	şitâb eyle-: (F)
fâşet-: (F)	nevmîd ol-: (F)	şitâb kıl-: (F)
ferâmuş et-: (F)	nigâh et-: (F)	şitâbân ol-: (F)
ferâmûş eyle-: (F)	nigâh eyle-: (F)	şiven et-: (F)
ferman et-: (F)	niyâz et-: (F)	şümar et-: (F)
fersûde et-: (F)	nûş et-: (F)	târmâr et-: (F)
fersûde ol-: (F)	nûş eyle-: (F)	târmâr ol-: (F)
feryât et-: (F)	nümâyân ol-: (F)	tebâh ol-: (F)
feryâd eyle-: (F)	nümû-dâr ol-: (F)	temâşâ et-: (F)
feryât kıl-:(F)	pâyâdâr kıl-:(F)	temâşâ eyle-: (F)
figan et-: (F)	perestiş eyle-:(F)	temâşâ kıl-: (F)
figan eyle-: (F)	perestiş kıl-: (F)	ümit et-:(F)
figan kıl-: (F)	perişan et-:(F)	ümit eyle-: (F)
figan ol-: (F)	perişan ol-:(F)	vezân ol-: (F)
füsûn eyle-: (F)	perran ol-: (F)	vîrân et-: (F)
füzûn ol-: (F)	pertâb et-: (F)	vîran ol-: (F)
giriftâr et-: (F)	pertâb eyle-: (F)	yâd et-: (F)
giriftâr ol-: (F)	pervâz et-: (F)	yâd eyle-: (F)
giryân et-: (F)	pervâz kıl-: (F)	yâdigâr ol-: (F)
giryân eyle-: (F)	pesend eyle-: (F)	yağma et-: (F)
giryân ol-: (F)	peşimân et-: (F)	yar et-:(F)
gûş eyle-: (F)	peşimân ol-: (F)	yâr ol-: (F)
gûş ol-: (F)	peydâ eyle-: (F)	zâr ol-: (F)
gûl-gûn et-: (F)	peyda ol-: (F)	zâri eyle-: (F)
güzâr et-: (F)	peymân et-:(F)	zindan et-: (F)
güzar eyle-: (F)	peyrev ol-: (F)	ziyan et-: (F)
hâk eyle-:(F)	pîr ol-: (F)	
hâk ol-: (F)	pîşdâr ol-: (F)	

TÜRKÇE

âh et-: (T)
alkış et-:(T)
aşçılık et-: (T)
bir ol-:(T)
düğün et-: (T)
eş ol-: (T)
geç ol-: (T)
genç ol-: (T)
gülünç ol-: (T)

güzel kıl-: (T)
hortlak ol-:(T)
iyi et-: (T)
kardaş ol-: (T)
öksüz ol-:(T)
sağ bulun-: (T)
sağ ol-:-: (T)
savaş et-: (T)
sökün et: (T)

sürgün ol-: (T)
toprak ol-: (T)
uzak ol-: (T)
var ol-: (T)
yardım et-: (T)
yer eyle-: (T)
yok eyle-: (T)
yok ol-: (T)

FRANSIZCA

dans et-: (Fr)

TAMLAMA ŞEKLİNDE**ARAPÇA- ARAPÇA**

ahz-i sâr et-:(AA)
ahz-i sâr eyle-:(AA)
arz-ı cemâl eyle(AA)
arz-ı hasret et-: (AA)
arz-ı kamet eyle(AA)
arz-ı kasvet eyle AA
arz-ı muhabbet etAA
arz-ı nefret kıl-:(AA)
arz-ı sücûd et-: (AA)
arz-ı sürûr et-: (AA)
arz-ı şükran eyle AA
arz-ı tahassür et:AA
arz-ı tebessüm et-:
arz-ı teklif et-: (AA)
ifade-i merâm et-:
ispât-ı asâlet et-(AA)
ispât-ı vücût et-: AA
izhâr-ı aşk eyle-:AA
kîl u kâl et-: (AA)
mahkûm-ı idam ol:
mecnûn-aşk et:(AA)
meyl-i ibtisâm et-:
sarf-ı nakd et-: (AA)
senâ-yı halk et-:(AA)
setr-i hicran et-:(AA)
seyr-i kâinât eyle-
seyr ü sefer et-:(AA)
suâl-i hâtır et-: (AA)
tebşîr-i sabah et(AA)
terk-i diyar eyle :AA

terk-i gurûr et-: (AA)
terk-i münâsebet et-: (AA)
tezyîd-i samt et-: (AA)

FARŞÇA- FARŞÇA

can-sipâr ol-:(FF)
geşt ü güzâr eyle-: (FF)
güm-nâm ol-: (FF)
hâk-sâr ol-: (FF)
hem-dem ol-: (FF)
hem-derd ol-: (FF)
hem-râh ol-:(FF)
hem-rev ol-: (FF)
hem-ser ol-: (FF)
herc ü merc et-:(FF)
nigah-bân et-: (FF)
nigah-bân ol-: (FF)
pây-mâl et-: (FF)
pây-mâl ol-: (FF)
şerm-sâr ol-: (FF)
yek-cân ol-: (FF)
yek-reng ol-: (FF)
yeksân et-: (FF)
yek-ser et-: (FF)
yek-ser ol-: (FF)

ARAPÇA- FARŞÇA

ahd ü peymân et-:(AF)
arz-ı dîdâr et-:(AF)
arz-ı dîdâr eyle-: (AF)
arz-ı endam et-: (AF)

atf-ı nigâh et-: (AF)
atf-ı nigâh eyle-:(AF)
def-i güman eyle-:(AF)
dehşet- bahş eyle-: (AF)
fedâ-yı can et-: (AF)
hâtır-nüvâz ol-: (AF)
herem- pezîr ol-: (AF)
hisse-yâb ol-: (AF)
seyr-i mehtâb et-: (AF)
kahr u derbeder et-: (AF)
sükûnet-yâb ol-: (AF)
şifâ-yâb ol-: (AF)
şule-rîz ol-: (AF)
terk-i bezm eyle-: (AF)
terk-i can et-: (AF)
terk-i hâb et-: (AF)
ziyâ-pâş ol-: (AF)

FARŞÇA- ARAPÇA

bertaraf ol-:(FA)
der-kefen kıl-:(FA)
hem-hâl ol-: (FA)
yek-vücûd ol-: (FA)

TÜRKÇE- FARŞÇA

âh u feryât et-:(TF)
âh u zâr et-:(TF)

Yukarıdaki bilgilerden şöyle bir genel tablo çıkarılabilir:

Birinci Unsurun Kökeni	Arapça	Farsça	Türkçe	Fransızca	Arapça-Arapça	Arapça-Farsça	Farsça-Arapça	Farsça-Farsça	Türkçe-Farsça	Toplam
Hamit'te Birinci Unsurun Köken Sayısı	1137	182	27	1	33	21	4	20	2	1427
Hamit'te Birinci Unsurun Kökeninin Oranı	%79,60	%12,75	%2	%0,07	%2,31	%1,47	%0,28	%1,40	%0,14	%100

Abdülhak Hamit'in şiirlerinde birleşik fiillerin isim unsurunu en çok Arapça kelimeler oluşturmaktadır. Abdülhak Hamit'in şiirlerinde kullanılan kelimelerin % 79,60'ının Arapça kökenli olduğu belirlenmiştir. Buradan hareketle Hamit'te ana yardımcı fiillerle yapılan birleşik fiillerdeki isim unsurlarının ağırlığının Arapça olduğu, Hamit'in dil olarak daha çok Arapçanın etkisinde kaldığı sonucuna varılmıştır.

Abdülhak Hamit'in şiirlerinde, Farsça kelimelerin kullanımının Arapça kelimeler kadar olmasa da yaygın olduğu görülmüştür. Hamit'in şiirlerinde Farsça kelimelerin kullanım oranı %12,75'tir.

Abdülhak Hamit'in şiirlerinde, isim unsuru Türkçe olan kelimelerin kullanımının çok az olduğu görülmüştür. Hamit'in şiirlerinde Türkçe kelimelerin kullanım oranı %2'dir.

Abdülhak Hamit'in şiirlerinde, isim unsurlarının bazılarının tamlama şeklinde olduğu görülmüştür. Hamit'in şiirlerinde isim unsuru tamlama şeklinde olan birleşik fiillerin kullanım oranı %5,60'tır. Bu kelimelerin kökenleri incelendiğinde Arapçanın baskınlığı burada da kendisini göstermektedir. Arapça-Arapça kullanım %2,31, Arapça-Farsça kullanım %1,47, Farsça-Farsça kullanım %1,40, Farsça-Arapça kullanım 0,28, Türkçe- Farsça kullanım 0,14 oranındadır.

Abdülhak Hamit'in şiirlerinde isim unsurunun genellikle tek kelimedenden oluştuğu görülmektedir. İsim unsurunun iki kelime olduğu kullanımların toplamı 80'dir. (%5,60) Buradan hareketle Hamit'in şiirlerinde birinci unsurun çoğunlukla tek kelimedenden oluştuğu sonucuna varılmıştır.

2.9. ESERLERE GÖRE İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

2.9.1. SAHRA'DAKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Sahra kitabında kullanılan sayı	Sahra kitabında kullanılan köken oranı	Sahra kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Sahra kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	136	% 81,5	151	% 81,5
Farsça	16	% 10	19	% 10
Türkçe	1	% 0,5	1	% 0,5
Tamlama şeklinde	15	% 9	15	% 8
Toplam	168	%100	186	%100

1900 öncesinde basılan Sahra'da 168 birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta kullanılan birleşik fiillerin isim unsuru köken bakımından incelendiğinde Arapça kelimelerin 136 kere ve %81,5 oranında, Farsça kökenli kelimelerin 16 kere ve % 10 oranında, Türkçe kökenli kelimelerin 1 kere ve % 0,5 oranında, tamlamaların 15 kere ve % 9 oranında kullanıldığı görülmüştür. Sahra'da en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli olduğu, kullanılan her beş kelimedenden dördünün Arapça kökenli olduğu ve Arapçayı sırasıyla Farsça, tamlama şeklinde kullanımlar ve Türkçenin izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimelerin Sahra'da çok az kullanıldığı belirlenmiştir.

Sahra'da Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım sayısına nazaran değişmediği, tamlama şeklindeki yapıların %1 azaldığı tespit edilmiştir.

2.9.2. DİVANELİKLERİM'DEKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Divaneliklerim kitabında kullanılan sayı	Divaneliklerim kitabında kullanılan köken oranı	Divaneliklerim kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Divaneliklerim kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	93	% 77,5	114	% 76,5
Farsça	19	% 16	27	% 18
Türkçe	3	% 2,5	3	% 2
Tamlama şekli	5	% 4	5	% 4
Toplam	120	%100	149	%100

1900 öncesinde basılan Divaneliklerim'de 120 birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta Arapça kökenli kelimelerin 93 kere ve %77,5 oranında, Farsça kökenli kelimelerin 19 kere ve % 16 oranında, Türkçe kökenli kelimelerin 3 kere ve %2,5 oranında, tamlama şeklinde kullanımların 5 kere ve % 4 oranında kullanıldığı görülmüştür. Divaneliklerim'de en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli olduğu, Arapçayı sırasıyla Farsça, tamlama şeklinde kullanımlar ve Türkçenin izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimeler bu eserde çok az kullanılmıştır.

Divaneliklerim'de Arapça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran %1 azaldığı, Farsça kökenli kelimelerin %2 arttığı, Türkçe kökenli kelimelerin %0,5 azaldığı, tamlama şeklindekilerin değişmediği görülmüştür.

2.9.3. MAKBER'DEKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Makber kitabında kullanılan sayı	Makber kitabında kullanılan köken oranı	Makber kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Makber kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	280	% 78	350	% 77
Farsça	60	% 17	84	% 18
Türkçe	5	% 2	9	% 2
Tamlama şeklindekiler	12	% 3	13	% 3
Toplam	357	%100	456	%100

1900 öncesinde basılan Makber’de ana yardımcı fiille kurulan 357 birleşik fiil kullanılmıştır. Arapça kökenli kelimeler 280 kere ve %78 oranında, Farsça kökenli kelimeler 60 kere ve % 17 oranında, Türkçe kökenli kelimeler 5 kere ve % 2 oranında, isim unsuru tamlama şeklindeki yapılar 12 kere ve % 3 oranında kullanılmıştır. Makber’de en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli kelimeler olduğu, yaklaşık her beş kelimedenden dördünün Arapça kökenli olduğu ve Arapçayı sırasıyla Farsça, tamlama şeklindeki yapılar ve Türkçenin izlediği görülmüştür. Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı olarak Divaneliklerim kitabıyla çok yakın oranda kullanıldığı tespit edilmiştir (Makber’de % 78 oranında kullanılan Arapça kökenli kelimeler Divaneliklerim’de % 77,5 oranında, Makber’de % 17 oranında kullanılan Farsça kökenli kelimeler Divaneliklerim’de % 16 oranında kullanılmıştır.).

Makber’de Arapça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran % 1 azaldığı, Farsça kökenli kelimelerin %1 arttığı, Türkçe kökenli kelimelerin ve tamlama şeklinde kullanılan kelimelerin değişmediği tespit edilmiştir. Makber’de kullanılan ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığının kullanım sayısına nazaran % 28 arttığı tespit edilmiştir.

2.9.4. ÖLÜ’DEKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Ölü kitabında kullanılan sayı	Ölü kitabında kullanılan köken oranı	Ölü kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Ölü kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	42	% 88	49	% 89,5
Farsça	4	% 8	4	% 7
Türkçe	2	% 4	2	% 3,5
Toplam	48	%100	55	%100

1900 öncesinde basılan Ölü’de ana yardımcı fiille kurulan 48 birleşik fiil tespit edilmiştir. Kitapta kullanılan birleşik fiiller köken bakımından incelendiğinde Arapça kökenli kelimelerin 42 kere ve %88 oranında, Farsça kökenli kelimelerin 4 kere ve % 8 oranında, Türkçe kökenli kelimelerin 2 kere ve % 4 oranında kullanıldığı

görülmüştür. Ölü’de birleşik fiillerin tamlamadan oluşan isim unsuruna rastlanmamıştır. Ölü’de en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli kelimeler olduğu, Arapçayı sırasıyla Farsça ve Türkçenin izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimeler Ölü’de az kullanılmıştır.

Ölü’de Arapça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran %1,5 oranında arttığı, Farsça kökenli kelimelerin %1 azaldığı, Türkçe kökenli kelimelerin %0,5 azaldığı tespit edilmiştir. Ölü’de kullanılan ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığının kullanım sayısına nazaran % 19 arttığı tespit edilmiştir.

2.9.5. BUNLAR ODUR’DAKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Bunlar Odur kitabında kullanılan sayı	Bunlar Odur kitabında kullanılan köken oranı	Bunlar Odur kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Bunlar Odur kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	66	%72	74	%72
Farsça	18	%20	20	%20
Tamlama şeklinde	8	%8	9	% 9
Toplam	92	%100	103	%100

1900 öncesinde basılan Bunlar Odur’da 92 birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta Arapça kökenli kelimeler 66 kere ve %72 oranında, Farsça kökenli kelimeler 18 kere ve % 20 oranında, tamlama şeklindeki yapılar 8 kere ve % 8 oranında kullanılmıştır. Bunlar Odur’da isim unsuru Türkçe olan ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiile rastlanamamıştır. Burada en çok Arapça kökenli kelimeler yer almaktadır. Arapçayı sırasıyla Farsça ve tamlama şeklindeki yapıların izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimeler hiç kullanılmamıştır. Arapça kökenli kelimelerin Bunlar Odur’da diğer şiir kitaplarından daha az oranda kullanıldığı tespit edilmiştir. (Arapça kökenli kelimeler Saha’da % 81,5, Divaneliklerim’de % 77,5, Makber’de %78, Ölü’de % 88, Hacle’de %81, Kahpe’de %78,3, Baladan Bir Ses’te %80, Validem’de %86,5,

Garam'da %79, İlham-ı Vatan'da %87, Hep Yahut Hiç'te %79 oranında kullanılmışken Bunlar O'dur da %72 oranında kullanılmıştır.).

Bunlar Odur'da Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranıyla aynı kaldığı, tamlama şeklindeki yapıların da %1 arttığı tespit edilmiştir. Bunlar Odur'da kullanılan ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığının kullanım sayısına nazaran % 11 arttığı tespit edilmiştir.

2.9.6. HACLE'DEKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Hacle kitabında kullanılan sayı	Hacle kitabında kullanılan köken oranı	Hacle kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Hacle kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	44	%81	54	%83
Farsça	9	%17	10	%15,5
Türkçe	1	%2	1	%1,5
Toplam	54	%100	65	%100

1900 öncesinde basılan Hacle'de toplam 54 birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta Arapça kökenli kelimelerin 44 kere ve %81 oranında, Farsça kökenli kelimelerin 9 kere ve % 17 oranında, Türkçe kökenli kelimelerin ise % 2 oranında ve 1 kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Hacle'de kullanılan her beş kelimedenden dördünün Arapça kökenli olduğu ve Arapçayı sırasıyla Farsça ve Türkçenin izlediği tespit edilmiştir. Türkçe kökenli kelimelerin Hacle'de de çok az kullanıldığı görülmüştür.

Hacle'de Arapça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran %2 arttığı, Farsça kökenli kelimelerin %1,5 azaldığı, Türkçe kökenli kelimelerin %0,5 azaldığı tespit edilmiştir. Hacle'de kullanılan ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığının kullanım sayısına nazaran % 20 arttığı tespit edilmiştir.

2.9.7. KAHPE'DEKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Kahpe kitabında kullanılan sayı	Kahpe kitabında kullanılan köken oranı	Kahpe kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Kahpe kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	116	%78,3	136	%78,4
Farsça	28	%19	34	%19,3
Türkçe	1	%0,7	1	%0,6
Tamlama şeklinde	3	%2	3	%1,7
Toplam	148	%100	174	%100

1900 öncesinde basılan Kahpe'de toplam 148 ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta Arapça kökenli kelimelerin 116 kere ve %78,3 oranında, Farsça kökenli kelimelerin 28 kere ve % 19 oranında, Türkçe kökenli kelimelerin 1 kere ve % 0,7 oranında kullanıldığı, isim unsuru tamlama şeklindeki yapıların 3 kere ve % 2 oranında kullanıldığı tespit edilmiştir. Kahpe'de en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli kelimeler olduğu ve Arapçayı sırasıyla Farsçanın, tamlama şeklinde olan yapıların ve Türkçenin izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimelerin Kahpe'de hemen hemen hiç kullanılmadığı görülmüştür.

Kahpe'de Arapça, Farsça ve Türkçe kökenli kelimelerin ve isim unsuru tamlama şeklinde kurulan birleşik fiillerin kullanım sıklığı oranının, kullanım oranına nazaran pek değişmediği tespit edilmiştir..

2.9.8. BALADAN BİR SES'TEKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Baladan Bir Ses'te kullanılan sayı	Baladan Bir Ses'te kullanılan köken oranı	Baladan Bir Ses'te kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Baladan Bir Ses'te kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	30	%83	32	%84,3
Farsça	5	%14	5	%13,1
Tamlama	1	%3	1	%2,6

şeklinde				
Toplam	36	%100	38	%100

1900 sonrasında basılan Baladan Bir Ses'te toplam 36 ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta Arapça kökenli kelimeler 30 kere ve %83 oranında, Farsça kökenli kelimeler 5 kere ve % 14 oranında kullanılırken tamlama şeklindeki yapılar 1 kere ve % 3 oranında kullanılmıştır. Baladan Bir Ses'te en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli kelimeler olduğu ve bunları sırasıyla Farsça, ve tamlama şeklindeki yapıların izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimeler Baladan Bir Ses'te hiç kullanılmamıştır.

Baladan Bir Ses'te Arapça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran %1,3 arttığı Farsça kökenli kelimelerin %0,9 azaldığı, tamlama şeklindeki yapıların %0,4 azaldığı tespit edilmiştir. Ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığının kullanım sayısına nazaran % 6 arttığı görülmüştür. Buradan hareketle Baladan Bir Ses'te ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiillerin kullanım sayısı ile kullanım sıklığı arasında büyük bir değişimin olmadığı sonucuna varılmıştır.

2.9.9.VALİDEM'DEKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Validem kitabında kullanılan sayı	Validem kitabında kullanılan köken oranı	Validem kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Validem kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	71	%86,5	80	%87
Farsça	10	%12,5	11	%12
Türkçe	1	%1	1	%1
Toplam	82	%100	92	%100

1900 sonrasında basılan Validem'de toplam 82 birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta Arapça kökenli kelimeler 71 kere ve % 86,5 oranında, Farsça kökenli kelimeler 10 kere ve % 12,5 oranında, Türkçe kökenli kelimeler 1 kere ve % 1 oranında kullanılmıştır. Validem'de en çok kullanılan isim unsurunun Arapça

kökenli kelimeler olduğu (kullanılan her sekiz kelimedenden yaklaşık yedisinin Arapça kökenli olduğu) ve Arapçayı sırasıyla Farsça ve Türkçenin izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimelerin Validem’de çok az kullanıldığı belirlenmiştir.

Validem’de Arapça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran %0,5 arttığı, Farsça kökenli kelimelerin %0,5 azaldığı, Türkçe kökenli kelimelerin değişmediği tespit edilmiştir. Validem’de kullanılan ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığının kullanım sayısına nazaran % 11 arttığı tespit edilmiştir.

2.9.10. GARAM’DAKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Garam kitabında kullanılan sayı	Garam kitabında kullanılan köken oranı	Garam kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Garam kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	293	%80	400	%82,5
Farsça	46	%12,5	53	%11
Türkçe	5	%1	6	%1
Fransızca	1	-	1	-
Tamlama şeklinde	24	%6,5	26	%5,5
Toplam	369	%100	486	%100

1900 sonrasında basılan Garam’da ana yardımcı fiille kurulan 369 birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta Arapça kökenli kelimeler 293 kere ve %80 oranında, Farsça kökenli kelimeler 46 kere ve % 12,5 oranında, Türkçe kökenli kelimeler 5 kere ve % 1 oranında, isim unsuru tamlama şeklinde oluşmuş yapılar 24 kere ve % 6,5 oranında kullanılmıştır. 1 kere de Fransızca kökenli kelime kullanılmıştır. Garam’da en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli kelimeler olduğu ve Arapçayı sırasıyla Farsça, tamlama şeklindeki yapılar, Türkçe ve Fransızcanın izlediği görülmüştür. Fransızca kökenli kelimelerin Garam’da çok az kullanıldığı görülmüştür.

Garam’da Arapça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran % 2,5 arttığı, Farsça kökenli kelimelerin %1,5 azaldığı, Türkçe

kökenli kelimelerin değişmediği, tamlama şeklinde kullanılan kelimelerin de %1 azaldığı tespit edilmiştir. Garam'da kullanılan ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığı kullanım sayısına nazaran % 32 artmıştır.

2.9.11. İLHAM-I VATAN'DAKİ BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	İlham- Vatan kitabında kullanılan sayı	İlham- Vatan kitabında kullanılan köken oranı	İlham- Vatan kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	İlham- Vatan kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	128	%87	144	%87
Farsça	13	%9	15	%9
Türkçe	4	%2,7	5	%3
Tamlama şeklinde	2	%1,3	2	%1
Toplam	147	%100	166	%100

1900 sonrasında basılan İlham-ı Vatan'da toplam 147 birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta Arapça kökenli kelimeler 128 kere ve % 87 oranında, Farsça kökenli kelimeler 13 kere ve % 9 oranında, Türkçe kökenli kelimeler 4 kere ve % 2,7 oranında, tamlama şeklindeki yapılar 2 kere ve % 1,3 oranında kullanılmıştır. İlham-ı Vatan'da en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli kelimeler olduğu ve Arapçayı sırasıyla Farsça, Türkçe ve tamlama şeklinde kullanımların izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimeler İlham-ı Vatan'da çok az kullanılmıştır.

İlham-ı Vatan'da Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran değişmediği, Türkçe kökenli kelimelerin %0,3 arttığı, tamlama şeklindeki yapıların da %0,3 azaldığı tespit edilmiştir. Baladan Bir Ses'te kullanılan ana yardımcı fiillerin kullanım sıklığının kullanım sayısına nazaran % 13 arttığı tespit edilmiştir.

2.9.12. HEP YAHUT HIÇ'TEKİ BİRLEŞİK FİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİ

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	Hep Yahut Hiç kitabında kullanılan sayı	Hep Yahut Hiç kitabında kullanılan köken oranı	Hep Yahut Hiç kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı toplamı	Hep Yahut Hiç kitabında kullanılan isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığının oranı
Arapça	525	%79	736	%79
Farsça	91	%14	141	%15,4
Türkçe	19	%3	25	%2,8
Fransızca	1	-	1	-
Tamlama şeklinde	27	%4	27	%2,8
Toplam	663	%100	932	%100

1900 sonrasında basılan Hep Yahut Hiç'te toplam 663 ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiil kullanılmıştır. Kitapta birleşik fiilin isim unsuru olan Arapça kökenli kelimeler 525 kere ve %79 oranında, Farsça kökenli kelimeler 91 kere ve % 14 oranında, Türkçe kökenli kelimeler 19 kere ve % 3 oranında, tamlama şeklindeki yapılar 27 kere ve % 4 oranında kullanılmıştır. Hep Yahut Hiç'te 1 Fransızca kökenli kelime kullanılmıştır. Abdülhak Hamit'in şiir kitaplarında Fransızca kökenli kelimelerle kurulan birleşik fiillerin yalnızca Garam ve Hep Yahut Hiç adlı eserlerde 1'er kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Hep Yahut Hiç'te en çok kullanılan isim unsurunun Arapça kökenli olduğu, kullanılan her beş kelimedenden dördünün Arapça kökenli olduğu ve Arapçayı sırasıyla Farsça, tamlama şeklindeki yapılar Türkçe ve Fransızcanın izlediği görülmüştür. Türkçe kökenli kelimeler Hep Yahut Hiç'te çok az kullanılmıştır.

Hep Yahut Hiç'te Arapça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı oranının kullanım oranına nazaran değişmediği, Farsça kökenli kelimelerin %1,4 arttığı Türkçe kökenli kelimelerin %0,2 azaldığı, tamlama şeklindeki yapıların da %1,2 azaldığı tespit edilmiştir. Arapça kökenli kelimelerin kullanım oranının kullanım sıklığıyla aynı oranda olduğu görülmüştür. Hep Yahut Hiç'te kullanılan yardımcı

fiiller kökenlerinin kullanım sıklığı bakımından incelendiğinde bütün birleşik fiillerin %40 arttığı tespit edilmiştir.(663 olan sayı kullanım sıklığında 932 olmuştur.

2.10.ABDÜLHAK HAMİT TARHAN'IN 1900 ÖNCESİ VE SONRASI ESERLERİNDEKİ BİRLEŞİK FİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİNİN KULLANIM SAYI VE SIKLIĞININ GENEL KARŞILAŞTIRILMASI

Eserlerdeki isim unsurlarını şöyle bir tablo hâlinde gösterebiliriz:

Birleşik fiilin isim unsurunun kökeni	1900 öncesi şiirlerde kullanılan isim unsurunun sayısı	1900 öncesi şiirlerde kullanılan isim unsurunun kullanım sıklığı toplamı	1900 sonrası şiirlerde kullanılan isim unsurunun sayısı	1900 sonrası şiirlerde kullanılan isim unsurunun kullanım sıklığı toplamı	Hamit'in bütün şiirlerinde kullanılan isim unsurunun kullanım sıklığı toplamı
Arapça	778	929	1049	1393	2322
Farsça	154	198	166	226	424
Türkçe	13	17	29	37	54
Tamlama şeklinde	43	45	54	56	101
Fransızca	-	-	2	2	2
Toplam	988	1189	1300	1714	2903

Hamit'in 1900 öncesi şiir kitapları birleşik fiillerin isim unsurunun kökeninin sayısı bakımından incelendiğinde, en çok Arapça kökenli kelimelerin kullanıldığı görülmüştür. Hamit'in 1900 öncesi şiirlerinde kullandığı toplam 988 farklı ana yardımcı fiilden 778'inin yani %79'unun Arapça kökenli olduğu tespit edilmiştir. Arapça kökenli kelimelerden sonra sırasıyla Farsça kökenli kelimelerin 154 kere ve %15 oranında, Türkçe kökenli kelimelerin 13 kere ve %1,5 oranında, tamlama şeklindeki yapıların 43 kere ve % 4,5 oranında kullanıldığı görülmüştür.

1900 öncesi şiir kitaplarındaki birleşik fiiller isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı bakımından incelendiğinde toplam 1189 birleşik fiilden 929'u Arapça kökenli, 198'i Farsça kökenli, 17'si Türkçe kökenli olup 45'i tamlama şeklindeki yapılardan oluşmaktadır.

1900 sonrası şiir kitapları isim unsurunun kökeninin sayısı bakımından incelendiğinde toplam 1300 farklı ana yardımcı fiil görülür. Bunlardan 1049'unun (%80 oranında) Arapça kökenli, 166'sının Farsça kökenli, 29'unun Türkçe kökenli ve 54'ünün tamlama şeklindeki yapılardan oluştuğu görülmüştür. Abdülhak Hamit 1900 sonrası şiirlerinde Fransızca kökenli 2 kelime kullanmıştır.

Hamit'in 1900 sonrası şiir kitaplarındaki birleşik fiiller isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı bakımından incelendiğinde, en çok Arapça kökenli kelimelerin kullanıldığı görülmüştür. Hamit'in 1900 sonrası şiirlerinde kullandığı toplam 1714 birleşik fiilden 1393'ü (%81 oranında) Arapça kökenli, 226'sı (% 13 oranında) Farsça kökenli, 37'si (%2,5 oranında) Türkçe kökenli, 56'sı (% 3,5 oranında) tamlama şeklindedir.

Abdülhak Hamit'in 1900 öncesi ve sonrasında şiirlerinde kullanılan birleşik fiiller isim unsurunun kökeni bakımından incelendiğinde, 1900 öncesinde kullanım sayısı 778, kullanım oranı %79 olan Arapça kökenli kelimelerin 1900 sonrasında kullanım sayısının 1049, kullanım oranının % 80 olduğu görülmüştür. 1900 öncesinde 154 kere ve %15 oranında kullanılan Farsça kökenli kelimelerin 1900 sonrasında 166 kere ve %13 oranında, 1900 öncesinde 13 kere ve %1,5 oranında kullanılan Türkçe kökenli kelimelerin 1900 sonrasında 29 kere ve %2,7 oranında olduğu, 1900 öncesinde 43 kere ve %4,5 oranındaki tamlama şeklindeki yapıların 1900 sonrasında 54 kere ve %4,3 oranında olduğu görülmüştür. Buradan hareketle 1900 sonrasında Arapça ve Türkçe kökenli kelimelerin hem sayı hem oran olarak arttığı (Arapça kökenli kelimeler %1, Türkçe kökenli kelimeler %1,2 oranında artmıştır.), Farsça kökenli ve tamlama şeklindeki yapıların sayı olarak arttığı, oran olarak azaldığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle Hamit'in 1900 sonrası şiirlerinde Türkçe kelimelere biraz daha fazla yer verdiği sonucuna varılmıştır.

Abdülhak Hamit'in 1900 öncesi ve sonrasında kullandığı birleşik fiillerin isim unsurunun kökeni kullanım sıklığı bakımından incelendiğinde, 1900 öncesinde kullanım sıklığı 929 (%78 oranında) olan Arapça kökenli kelimelerin 1900 sonrasında 1393 kere (% 81 oranında) kullanıldığı görülmüştür. 1900 öncesinde 198

(%16,7 oranında) olan Farsça kökenli kelimelerin kullanım sıklığı, 1900 sonrasında 226 (%13 oranında)'dır. 1900 öncesinde 17 kere ve %1,5 oranında olan Türkçe kökenli kelimelerin kullanım sıklığı 1900 sonrasında 37'ye (%2,5 orana) yükselmiştir. 1900 öncesinde 45 kere ve %3,8 oranında olan tamlama şeklindeki yapıların kullanım sıklığı 1900 sonrasında 56'ya (%3,5 oranına) yükselmiştir. Buradan hareketle 1900 sonrasında Arapça ve Türkçe kökenli kelimelerin kullanım sıklığının hem sayı hem oran olarak arttığı (Arapça kökenli kelimeler %3, Türkçe kökenli kelimeler %1 oranında artmıştır.), Farsça kökenli ve tamlama şeklindeki kullanımların sayı olarak arttığı, oran olarak azaldığı (Farsça kökenli kelimeler %3,7, tamlama şeklinde olanlar %0,3 oranında azalmıştır.) sonucuna varılmıştır. Abdülhak Hamit'in 1900 öncesi şiirlerinde hiç kullanmadığı Fransızca kökenli kelimeleri 1900 sonrasında 2 defa kullandığı tespit edilmiştir

Abdülhak Hamit'in bütün kitapları köken bakımından incelendiğinde kullanım sıklığı toplamının 2903 olduğu görülmüştür. Bunlardan Arapça kökenli kelimelerin 2322, Farsça kökenli kelimelerin 424, Türkçe kökenli kelimelerin 54, tamlama şeklindeki yapıların 101 ve Fransızca kökenli kelimelerin 2 kere kullanıldığı tespit edilmiştir. Hamit'in kullanım sıklığı bakımından sırasıyla Arapça, Farsça, tamlama şeklinde yapılar, Türkçe ve Fransızca kökenli kelimeleri kullandığı görülmüştür. Hamit'in Arapça kökenli kelimeleri % 80, Farsça kökenli kelimeleri %14,3, Türkçe kökenli kelimeleri %2,1, tamlama şeklinde yapıları %3,6 oranında kullandığı tespit edilmiştir. Hamit, Fransızca kökenli kelimeleri yok denecek kadar az kullanmıştır.

Hamit'in bazı isim unsurlarını sadece 1900 öncesi dönemde kullandığı tespit edilmiştir. (ferâgat et-, figan eyle- vb.) Sadece 1900 öncesi dönemde kullanılan birleşik fiillerin toplamı 423'tür. Sadece 1900 öncesi dönemde kullanılan birleşik fiillerden 331'i Arapça, 57 'si Farsça, 31'i tamlama şeklinde olup 4 tanesi de Türkçe kökenlidir.

Hamit, birleşik fiillerinden bazılarını sadece 1900 sonrası dönemde kullanmıştır. (ittifak et-, ittihad et- vb.) Sadece 1900 sonrası dönemde kullanılan

birleşik fiillerin toplamı 653'tür. Sadece 1900 sonrası dönemde kullanılan birleşik fiillerden 527'si Arapça, 70'i Farsça, 39'u tamlama şeklinde olup 16 'sı Türkçe ve 1'i Fransızca kökenlidir.

1900 öncesi ve sonrası dönemde bazı birleşik fiillerde isim unsurunun kökeni ortak kullanılmıştır (izhar et-, kaim ol-, vb.). 1900 öncesi ve sonrasında ortak kullanılan birleşik fiillerin toplamı 351'dir. Ortak kullanılan bu birleşik fiillerden 276 tanesinin isim unsurunun kökeni Arapça, 56 tanesinin Farsça, 8 tanesinin Türkçe olduğu tespit edilmiştir. Ortak kullanılan birleşik fiillerden 11 tanesi tamlama şeklinde oluşmuştur.

1900 öncesi ve sonrası dönemdeki birleşik fiillerin isim unsurunun kökeni incelendiğinde, ortak kullanılan kökenlerin birleşik fiillerin farklı kullanılan birleşik fiillere göre daha az olduğu tespit edilmiştir. (Ortak kullanılan fiillerin toplamı 351, farklı kullanılan birleşik fiillerin toplamı 1076'dır.) Buradan hareketle Hamit'in şiirlerinde sürekli farklı kelimeler kullandığı sonucuna varılmıştır.

Hamit'in şiirlerinde sadece 1900 öncesi ve sadece 1900 sonrasında kullanılan birleşik fiiller incelendiğinde, sadece 1900 sonrası dönemdekilerin daha fazla olduğu görülmüştür. (1900 öncesinde 423, sonrasında 653) Buradan hareketle Hamit'in 1900 sonrasında daha farklı ve daha fazla birleşik fiil kullandığı sonucuna varılmıştır.

2.11. ESERLERE GÖRE ANA YARDIMCI FİİLLERLE KURULAN BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİNİN KULLANIM SAYISI VE ORANLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Köken	S	D	M	Ö	BO	H	K	B	V	G	İV	HY H
Arapça	136 % 81,5	93 % 77,5	280 % 78	42 %88	66 %72	44 %81	116 % 78,3	30 %83	71 % 86,5	293 %80	128 %87	525 %79
Farsça	16 % 10	19 % 16	60 %17	4 %8	18 %20	9 %17	28 %19	5 %14	10 % 12,5	46 % 12,5	13 %9	91 %14

Türkçe	1 % 0,5	3 % 2,5	5 % 2	2 % 4	-	1 % 2	1 % 0,7	-	1 % 1	5 % 1	4 % 2,7	19 % 3
Tamlama şeklinde	15 % 9	5 % 4	12 % 3	-	8 % 8	-	3 % 2	1 % 3	-	24 % 6,5	2 % 1,3	27 % 4
Toplam Sayı	168	120	357	48	92	54	148	36	82	369	147	663

Hamit'in şiir kitapları birleşik fiillerin isim unsurunun kökeni bakımından incelendiğinde, en çok kullanılanın Arapça kökenli kelimeler olduğu tespit edilmiştir. Ölü'de %88 ile bu oran en yüksek seviyeye ulaşmışken, Bunlar Odur'da %72 oranıyla en düşük seviyede gerçekleşmiştir. Arapça kökenli isim unsurunun Hamit'in şiir kitaplarının yedisinde yüzde seksen ve üzerinde kullanıldığı, diğer beş şiir kitabında ise % 72 ile % 80 arasında kullanıldığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle Hamit'in şiir kitaplarında en çok Arapça kökenli kelimeleri kullandığı sonucuna varılmıştır. (Her dört kelimedenden üçü Arapça kökenlidir.)

Hamit'in şiir kitaplarında Arapça kökenli kelimelerden sonra Farsça kökenli kelimelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Farsça kökenli kelimeler Bunlar Odur'da % 20 oranıyla en çok, Ölü'de %8 oranıyla en az kullanılmıştır. Farsça kökenli kelimeler beş şiir kitabında %15 ile % 20 arasında, beş şiir kitabında % 10 ile % 15 arasında, iki şiir kitabında % 8 ile % 10 arasında kullanılmıştır. Köken bakımından incelediğimizde yaklaşık her altı kelimedenden birisinin Farsça kökenli olduğu tespit edilmiştir.

Hamit'in şiir kitaplarında Türkçe kökenli kelimelerin çok az kullanıldığı tespit edilmiştir. Türkçe kökenli kelimeler bütün şiir kitaplarındaki oranlar toplandığında bile %19,4 olmaktadır. En çok kullanıldığı Ölü'de bile %4 oranında kullanılması Hamit'in şiir kitaplarındaki ana yardımcı fiilin isim unsurunun Türkçe kökenli kelime olarak ne kadar az kullanıldığının göstergesidir.

Hamit'in şiir kitaplarında isim unsurunun tamlama şeklinde kurulduğu kullanımlara da rastlanmıştır. Bu kullanımlar en çok Sahra'da % 9 oranıyla kullanılmıştır. Ölü, Hacle ve Validem'de ise hiç kullanılmamıştır.

Hamit'in şiir kitaplarında Fransızca kökenli kelimeler toplam iki adet kullanıldığı için yukarıdaki tabloya dâhil edilmemiştir.

2.12. ESERLERE GÖRE ANA YARDIMCI FİİLLERLE KURULAN BİRLEŞİK FİİLLERİN İSİM UNSURUNUN KÖKENİNİN KULLANIM SIKLIĞININ KARŞILAŞTIRILMASI

KÖKEN	S	D	M	Ö	BO	H	K	B	V	G	İV	HYH
Arapça	151 %81,5	114 %76,5	350 %77	49 %89,8	74 %72	54 %83	136 %78,4	32 %84,3	80 %87	400 %82,5	144 %87	736 %79
Farsça	19 %10	27 %18	84 %18	4 %7	20 %20	10 %15,5	34 %19,3	5 %13,1	11 %12	53 %11	15 %9	141 %15,4
Türkçe	1 %0,5	3 %2	9 %2	2 %3,5	-	1 %1,5	1 %0,6	-	1 %1	6 %1	5 %3	25 %2,8
Tamlama Şeklinde kullanılanlar	15 %8	5 %4	13 %3	-	9 %9	-	3 %1,7	1 %2,6	-	26 %5,5	2 %1	27 %2,8
Toplam Sayı	186	149	456	55	103	65	174	38	92	485	166	931

Hamit'in şiir kitapları birleşik fiillerin isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı bakımından incelendiğinde, en çok Arapça kelimelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ölü'de %89,8 ile bu oran en yüksek seviyeye ulaşmışken Bunlar Odur'da %72 ile en düşük oranda kullanılmıştır. Hamit'in yedi şiir kitabında Arapça kelimelerin yüzde seksen ve üzerinde, diğer beş şiir kitabında ise yüzde yetmiş ve üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle Hamit'in şiirlerinde Arapça kökenli kelimeleri sık kullandığı sonucuna varılmıştır.

Hamit'in, şiir kitaplarında Arapça kökenli kelimelerden sonra Farsça kökenli kelimeleri kullandığı tespit edilmiştir. Farsça kökenli kelimelerin en çok kullanıldığı Bunlar Odur kitabında oran % 20, en az kullanıldığı Ölü'de ise % 7'dir. Altı şiir kitabında (Divaneliklerim, Makber, Bunlar Odur, Hacle, Kahpe ve Hep Yahut Hiç) Farsça kullanım oranı % 15 ile % 20 arasında gerçekleşmiştir. Dört şiir kitabında

(Sahra, Baladan Bir Ses, Validem, Garam) % 10 ile % 15 arasında kullanılmıştır. İki şiir kitabında ise (Ölü ve İlham- Vatan) % 7 ile % 9 arasında kullanılmıştır.

Hamit'in şiir kitaplarında Türkçe kökenli kelimelerin % 3,5 ile %0,5 oranında kullanıldığı görülmüştür.(Ölü'de % 3,5, Sahra'da %0,5)Bunlar Odur 'da ve Baladan Bir Ses'te ise Türkçe kökenli kelimelerin hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir. Buradan hareketle Hamit'in şiir kitaplarında birleşik fiillerin isim unsurunun kullanım sıklığı yönüyle Türkçe kelimelere çok az yer verdiği sonucuna varılmıştır.

Hamit'in şiir kitaplarında tamlama şeklindeki kurulumların en çok % 9 ile Bunlar Odur'da, en az ise % 1 ile İlham-ı Vatan'da kullanıldığı tespit edilmiştir. Ölü Hacle, ve Validem'de ise hiç kullanılmadığı görülmüştür. Buradan hareketle Hamit'in şiir kitaplarında isim unsurunun tamlama olduğu kullanımların en fazla% 9 olduğu bu tamlamaları oluşturan kelimelerin ise genellikle Arapça kökenli olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ

Bu çalışmada Türk Edebiyatı'nın en önemli şair ve yazarlarından biri olan Abdülhak Hamit Tarhan'ın on iki şiir kitabındaki ana yardımcı fiillerle kurulan birleşik fiiller ele alındı. Tarhan'ın şiirleri 1900 öncesi ve sonrası olmak üzere iki kısma ayrıldı; 1900 öncesine ait yedi, 1900 sonrasına ait beş kitap tespit edildi. Bu kitaplardaki ana yardımcı fiiller farklı yönlerden karşılaştırıldı ve şu sonuçlara varıldı.

1. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirlerinde 1427 ana yardımcı fiille yapılan farklı birleşik fiil tespit edilmiştir.

2. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirlerinde kullanım sıklıkları da dikkate alındığında toplam 2903 birleşik fiil kullanıldığı görülmüştür.

3. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirlerinde kullanım sıklığı yönüyle 22 birleşik fiilin 10 ve üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiiller ve sayıları şu şekildedir:

zannet:32	mahvol:- 17	devam et:-13
zâhir ol:-17	kalbol:-10	defnet:-10
yâd et- 15	hükmet:-10	azmet:-10
vasıl ol:-10	halk et:-17	avdet et:-19
takip et:- 14	güzâr et:-15	arz et:-12
sual et:-10	gaybol:-14	aks et:-15
seyret:29	fikret:-11	
peydâ ol:-16	feryâd et:-13	

4. Abdülhak Hamit Tarhan'ın 1900 öncesi şiirlerinde 4 birleşik fiilin 10 ve üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiiller ve sayıları şu şekildedir:

zannet:10	yâd et:-11
defnet:-10	peydâ ol:-11

5. Abdülhak Hamit Tarhan'ın 1900 sonrası şiirlerinde 8 birleşik fiilin 10 ve üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu birleşik fiiller ve sayıları şu şekildedir:

akset-:13	avdet et-:14	güzâr et-:12
halk et-:15	seyret-:23	zâhir ol-:12
zannet-:22		

6. Abdülhak Hamit Tarhan, en çok Hep Yahut Hiç'te (663), en az Baladan Bir Ses'te (36) birleşik fiil kullanmıştır.

7. Hem 1900 öncesinde ve hem de sonrasında ana yardımcı fiil olarak en çok et- yardımcı fiili kullanılmıştır. Et- yardımcı fiili hem 1900 öncesinde hem de sonrasında %47 oranında kullanılmıştır.

8. Hamit'in şiirlerinde et- yardımcı fiilinden sonra sırasıyla ol-, eyle-, kıl-, bulun ve yap- yardımcı fiilleri kullanılmıştır.

9. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirleri yardımcı fiillerin farklı kullanım sayısı dikkate alınarak incelendiğinde et- yardımcı fiilinin Baladan Bir Ses'te %58 ile en çok, Bunlar Odur'da %37 ile en az, ol- yardımcı fiilinin Baladan Bir Ses'te %39 ile en çok, Sahra'da %18 ile en az oranda kullanıldığı tespit edilmiştir. Eyle- yardımcı fiilinin Garam'da %26 ile en çok, Baladan Bir Ses'te %3 ile en az oranda kullanıldığı, kıl- yardımcı fiilinin, Bunlar Odur'da %13 ile en çok oranda kullanıldığı Baladan Bir Ses'te ise hiç kullanılmadığı görülmüştür.

10. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirleri yardımcı fiillerin kullanım sıklığı dikkate alınarak incelendiğinde et- yardımcı fiilinin Validem'de %58 ile en çok, Bunlar Odur'da %38 ile en az, ol- yardımcı fiilinin Bunlar Odur'da %39 ile en çok, Sahra'da %19 ile en az oranda kullanıldığı tespit edilmiştir. Eyle- yardımcı fiilinin Garam'da %24 ile en çok, Baladan Bir Ses'te %3 ile en az oranda kullanıldığı, kıl- yardımcı fiilinin, Bunlar Odur'da %11,5 ile en çok oranda kullanıldığı Baladan Bir Ses'te ise hiç kullanılmadığı belirlenmiştir.

11. Abdülhak Hamit Tarhan'ın 1900 öncesi ve sonrası şiirlerinde ortak kullanılan (yad et-, vasıl ol-, vb.) birleşik fiillerin toplamı 351'dir. Ortak kullanılan bu birleşik fiillerden 90 tanesi ol-, 190 tanesi et-, 60 tanesi eyle-, 11 tanesi kıl-yardımcı fiiliyle oluşturulmuştur.

12. Sadece 1900 öncesi dönemde kullanılan (hamd et-, hareket eyle- vb.) birleşik fiillerin toplamı 423'tür. Bu birleşik fiillerden 115 tanesi ol-, 164 tanesi et-, 84 tanesi eyle-, 59 tanesi kıl- ve 1 tanesi de bulun- yardımcı fiiliyle oluşturulmuştur.

13. Sadece 1900 sonrası dönemde kullanılan (teşrik et-, tevdi et- vb.) birleşik fiillerin toplamı 653'tür. Bu birleşik fiillerden 171 tanesi ol-, 1284 tanesi et-, 140 tanesi eyle-, 56 tanesi kıl-, 2 tanesi bulun-, ve 1 tanesi de yap- yardımcı fiiliyle oluşturulmuştur.

14. Hamit'in şiirlerinde sadece 1900 öncesi ve sadece 1900 sonrasında kullanılan ana yardımcı fiille kurulan birleşik fiiller incelendiğinde sadece 1900 sonrası dönemde kullanılan birleşik fiillerin daha fazla olduğu görülmüştür (1900 öncesinde 423, sonrası dönemde 653). Buradan hareketle Hamit'in şiirlerinde ana yardımcı fiille kullanılan birleşik fiillerde 1900 sonrasında daha farklı ve daha fazla birleşik fiil kullandığı tespit edilmiştir.

15. 1900 öncesi ve sonrası ortak kullanılan birleşik fiillerin farklı kullanılan birleşik fiillere göre daha az olduğu tespit edilmiştir (Ortak kullanılan birleşik fiillerin toplamı 351, farklı kullanılanların toplamı 1076'dır.). Buradan hareketle Hamit'in şiirlerinde sürekli farklı kelimeler kullandığı sonucuna varılmıştır.

16. Abdülhak Hamit'in hem 1900 öncesi hem de sonrası şiirlerindeki birleşik fiillerin isim unsuru olarak en çok Arapça kökenli kelimeleri kullandığı tespit edilmiştir. Arapça kökenli kelimelerin 1900 öncesinde %79, 1900 sonrasında %80 oranında kullanıldığı tespit edilmiştir. Hamit şiirlerinde en çok Arapça kökenli fiillere yer vermiştir.

17. Hamit'in şiirlerinde Arapça kökenli kelimelerden sonra sırasıyla Farsça, tamlama şeklinde ve Türkçe kökenlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Farsça 1900 öncesinde % 15, sonrasında %13, tamlama şeklinde 1900 öncesinde %4,5, sonrasında %4,3 Türkçe 1900 öncesinde %1,5, sonrasında %2,7 oranında kullanılmıştır. Türkçe kökenli kelimelerin 1900 sonrasında öncesine göre biraz daha fazla kullanıldığı tespit edilmiştir.

18. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirlerindeki birleşik fiillerin isim unsurunun kökeninin kullanım oranı bakımından incelendiğinde, Arapça kökenli kelimelerin Ölü'de %88 ile en çok, Bunlar Odur'da %72 ile en az, Farsça kökenli kelimelerin Bunlar Odur'da %20 ile en çok, İlham-ı Vatan'da %9 ile en az oranda kullanıldığı tespit edilmiştir. Tamlama şeklindeki kullanımların Sahra'da %9 ile en çok oranda kullanıldığı, Ölü, Hacle ve Validem'de ise hiç kullanılmadığı görülmüştür. Türkçe kökenli kelimelerin Ölü'de %4 ile en çok oranda kullanıldığı, Bunlar Odur'da ve Baladan Bir Ses'te ise hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir.

19. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirlerindeki birleşik fiiller isim unsurunun kökeninin kullanım sıklığı bakımından incelendiğinde Arapça kökenli kelimelerin Ölü'de %89,8 ile en çok, Bunlar Odur'da %72 ile en az, Farsça kökenli kelimelerin Bunlar Odur'da %20 ile en çok, Ölü'de %7 ile en az oranda kullanıldığı tespit edilmiştir. Tamlama şeklindeki kullanımların Bunlar Odur'da %9 ile en çok oranda kullanıldığı, Ölü, Hacle ve Validem'de ise hiç kullanılmadığı görülmüştür. Türkçe kökenli kelimelerin Ölü'de %3,5 ile en çok oranda kullanıldığı, Bunlar Odur'da ve Baladan Bir Ses'te ise hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir.

20. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirlerinde 351 adet köken bakımından 1900 öncesi ve sonrasında ortak kullanılan kelime tespit edilmiştir. (Toplam kullanım 1427'dir.) Buradan hareketle Hamit'in şiirlerinde genellikle farklı kelimelerle birleşik fiil oluşturulduğu tespit edilmiştir.

21. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirleri isim unsurunun kökeni bakımından incelendiğinde sadece 1900 öncesi şiirlerinde kullanılanların sayısının 423 olduğu,

bunlardan 331'inin Arapça, 57'sinin Farsça, 31'inin tamlama şeklinde olduğu, 4'ünün ise Türkçe olduğu tespit edilmiştir.

22. Abdülhak Hamit Tarhan'ın şiirleri isim unsurunun kökeni bakımından incelendiğinde sadece 1900 sonrası şiirlerinde kullanılanların sayısının 653 olduğu, bunlardan 527'sinin Arapça, 70'inin Farsça, 39'unun tamlama şeklinde olduğu, 16'sının ise Türkçe olduğu tespit edilmiştir. 1900 öncesi dönemden farklı olarak sonrası dönemde 1 tane Fransızca kökenli kelimenin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Abdülhak Hamit'in ömrünün belli bir kısmın Avrupa'da geçirmiş olmasına rağmen şiirlerindeki birleşik fiillerinde batı kökenli kelimeleri kullanmadığı tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- AKINCI, Gündüz**, *Abdülhak Hamit Tarhan, Hayatı, Sanatı ve Eserleri*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1954.
- AKSAN, Doğan**, *Türkçe'nin Gücü*, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1999.
- AKYÜZ, Kenan**, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1986.
- BANARLI, Nihad Sâmî**, "Dil İnkılâbından 28 Yıl Sonra", *Türkçe'nin Sırları*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, 2004
- , *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, c.II*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1997.
- BANGUOĞLU, Tahsin**, *Türkçenin Grameri*. Ankara: TDK Yayınları, 1986.
- BEZİRCİ, Asım**, *Abdülhak Hamit*, Evrensel Basım Yayım, 2000
- DEVELİ, Hayati**, *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu-2*, İstanbul: Genel Dağıtım Kitabevi, 2006.
- DEVELLİOĞLU Ferit**, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi Yay. 1993.
- EDİSKUN, Haydar**, *Türk Dilbilgisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi 1999.
- ENGİNÜN, İnci**, *Abdülhak Hamit Tarhan, Bütün Şiirleri- 1*, İstanbul: Dergâh Yay., 1991.
- , *Abdülhak Hamit Tarhan, Bütün Şiirleri- 2* İstanbul:, Dergâh Yayınları, 1997.
- , *Abdülhak Hamit Tarhan, Bütün Şiirleri- 3* İstanbul:, Dergâh Yayınları, 1999.
- , *Abdülhak Hamit Tarhan, Bütün Şiirleri- 4* İstanbul:, Dergâh Yay., 2001.
- ERGİN, Muharrem**, *Üniversiteler İçin Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Yayınları, 1995.
- , *Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi*, İstanbul: Bayrak Yayınları, 1992.
- GABAİN, Annemarie von**, *Türkçe'de Fiil Birleşmeleri*, Ankara: Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, Belleten, 1953, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988.
- GENCAN, Tahir Nejat**, *Dilbilgisi*, Ankara: Ayraç Yay. 2001.
- GÖĞÜŞ, Beşir**, "Türkçede Bileşik Kelimelerin Oluşumu", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı* 1962, Ankara: 1988.

- GÖKALP, Ziya**, *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınevi, Haz. Mahir Ünlü, Yusuf Çotuksöken, 1978, s. 119-120.
- HACIEMİNOĞLU, Necmettin**, *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, İstanbul: Kültür Bak. Yay., 1991.
- KABAKLI, Ahmet**, *Türk Edebiyatı*, İstanbul Türk Edebiyatı Vakfı Yay. c. III, 1994
- KANAR Mehmet**, *Büyük Türkçe- Farsça Sözlük*, İstanbul:, Birim Yay., 1998.
- Örnekleriyle Türkçe Sözlük, İstanbul, MEB. Yay. 2000.
- KAPLAN, Mehmet**, *Kültür ve Dil*, İstanbul: Dergah Yayınları, s.133.
- , “Finten Piyesinde Çatışan Şahıslar Değerler Ve Hayaller “,*Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar-2*, İstanbul: Dergah yayınları s. 145
- , *Şiir Tahlilleri-1 Tanzimat’tan Cumhuriyete*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1988.
- KARAHAN, Leyla**, *Türkçe’de Söz Dizimi*, Ankara: Akçağ yayınları, 2006.
- KORKMAZ, Zeynep**, “Türk Diline Gönül Verenler”, *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi* , 2001/II Sayı: 596, 2001 s. 688.
- , “Şekil Bilgisinin Ana Özellikleri Ve Kelime Yapımı”, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)* Ankara: 2003 TDK Yay. s.150.
- , *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları,1992.
- , “Türkiye Türkçesinde ‘İktidar’ Ve ‘İmkân’ Gösteren Yardımcı Fiiller Ve Gelişmeleri”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, c.I, Ankara, TDK Yay, 1995, s.607.
- KORKMAZ Zeynep - ZÜLFİKAR, Hamza, AKALIN Mehmet, ERCİLASUN Ahmet Bican, PARLATIR İsmail, GÜLENSOY Tuncer, BİRİNCİ Necati**, “Birleşik Kelime”, *Yüksek Öğretim Öğrencileri için Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*, Ankara: 2001.
- ÖZÇELİK, Sadettin**, “Türkçe’de Kullanılan Arapça Kelimelerde Görülen Ses Olayları Üzerine Bazı Tespitler”, *Türk Dili*, S. 634, c. 88, 2004 s.550
- SADOĞLU, Hüseyin**, *Türkiye’de Ulusçuluk ve Dil Politikaları*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay., 2003.
- SAMİ, Şemseddin**, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul:, Alfa Yay. 1998.
- SAVRAN, Hülya**, “Bir İsim İle Bir Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller Üzerine Yeni Görüşler”, *Türk Dili*, 2001/II, sayı: 596, (2001), s. 140.

SEV, Gülsel, *Etmek Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller Ve Tamlayıcılarla Kullanılışı*, Ankara: TDK Yay., 2001.

SÜPHANDAĞI, İsmail, “Abdülhak Hamit Tarhan’ın piyeslerindeki fikir Motifleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 2001.

TANPINAR, Ahmet Hamdi, *19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Çağlayan Kitabevi.

TUNCER, Hüseyin, *Arayışlar Devri Türk Edebiyatı I, Tanzimat Edebiyatı*, İzmir:, Akademi Kitabevi, 1992.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara: 2005.

Yazım Kılavuzu, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara:, Öncü Basımevi 2008.

YILMAZ, Mehmet, “Arapça Bir Kelimeyle Türkçe’nin Yardımcı Fiilleri Şeklinde Kurulan Birleşik Fiiller”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1988.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı	:Fatma AYKUT
Sürekli Adresi	:Ada Mahallesi, Okullar Caddesi, Bahadır Apt. 20/2 SİNOP
Doğum Yeri ve Yılı	:Eskipazar, 1977
Yabancı Dili	:İngilizce
İlköğretim	: Esentepe İlköğretim Okulu, 1989
Lisans	:Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği
Yüksek Lisans	Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2009
Anabilim Dalı	:Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı	:Türk Dili
Yayımları	:-

Çalışma Hayatı

10.1999-05.2003 arası Düzce Yığılca Pansiyonlu İlköğretim Okulu

05.2003- 9.2006-Arası Zonguldak ili Kdz. Ereğli İlçesi Kadri Yılmaz Lisesi

9.2006- 08. 2007 Arası Zonguldak ili Kdz. Ereğli İlçesi Atatürk Anadolu Lisesi

2007- 2008 Eğitim Öğretim Yılından İtibaren Sinop Fen Lisesi